Libreria Puvill
LIBROS ANTIGUOS
Boters, 10 - BARCELONA 2 - España

John Carter Brown
Library
Brown University

BRUGALLA·1954

John Carter Brown
Library
Brown University

142

3.000

poli. apud Iacobum Raillard, 1692

Illuſtriſs. Dom. Patrono Colendiſs.

D. ALPHONSO
DE CARDENAS.

Typographus Perp: Felicit:

DUm Parthenii Nautica è meis prælis tertiùm in lu... m darem : idque ut ſtudioſæ ... ventuti facerem ſatis (audie... m enim elegantiorem in for... am , eamque conciſiorem li... llum exoptare : ut & faciliùs ... manus eſſet , & ſecum nullo ... gotio, quòquò vellet , trans... rre poſſet) tibi illa , Illuſtriſſi... e Domine , offerre , ac nuncu... re conſtitui : cùm quod ſub ... atris tui nomine primùm pro... er... at; adeoque tui juris erant: ... quod tibi humanioribus ... operam danti futura

 erant

erant gratiſſima . Cum enim egregia indoles tua ad maxima quæque feratur : neque in uno tantum auctore, anguſto velut in limite, immorari, patiatur; habebis his, quò Latius pervageris . quin & non ad unam poeſim, ſed ad Philoſophiam, & ad Mathematicam tibi aditum aperies : immo totum orbem terrarum non pęnitenda navigatione circumluſtrabis. Poteris etiam Majorum tuorum laudes ex his etiam addiſcere, ut imiteris. Accipe igitur æquo animo munuſculum ætate tua, tua indole non indignum . Vale. Neap. Prid. Kal. Dec. 1692.

Iterum Imprimatur

Sebaſtianus Periſſius Vic. Ger

EOPOLDO I.

ÆSARI, AVGVSTO,

PIO, FELICI, VICTORI,

ECLOGA I.

TITYRVS I.

RGVMENTVM.

yrus piſcator, Lycida hortante, CÆSARI epini- ob Viennam liberatam canit, per Tityrum Poe- per Lycidam verò Ioſephum Medicæum *Octauiæ- incipem, qui primus Victoriæ nuncium Vati at- , intellige.*

LYCIDAS, TITYRVS PISCATORES.

Ityre quid vitreas recubans Crateris ad undas
Otia lentus agis? tenui cur lætus avena
dulcem viridi Muſam meditaris in acta?
Non equidem, Lycida, nō hoc fert carmina tēpus.
obaSors quādo, & Scytha barbarus omnia versat.
An quæ Parthenopes audivi nuper in urbe,
dom[illegible]o ferrem Synodontas, Tityre, neſcis?
Dic [illegible]ge, quid, Lycida, Sirenis ab urbe reportas?
Tit[illegible], læta tibi Sirenis ab urbe reporto.
[illegible] a metu: perrupit barbara caſtra
[illegible] ÆSAR LEOPOLDVS, & agmina mille

Threicium fudit, gelidoque immerſit in Iſtro.
TIT. Verane sũt, Lycida, hæc? an dulcia ſomnia ama...
LIC. Vera quidem; nam fama volans pernicibus a...
Danubio ex alto Romam pervenit, & omnes
Italiæ implevit lætis rumoribus urbes:
Et modò Parthenopen replevit, Tityre, noſtram.
Nonne vides, ut crebra ſonum tormenta canorum
Dent paſſim, & tutis plaudant terroribus arces:
Noſtraque feſtivis ardeſcat Olympia flammis?
TIT. O quantùm exilio, Lycida, dum talia narra...
Exiliunt mihi læti oculi, lætum exilit & cor.
Munere pro tali pulchra te murice concha
Donabo, Lycida, dono mihi quam dedit olim,
Cùm canerem, Melibæus: aquis non venit ab altis
Pulchrior. Eſt circùm vario depicta colore:
Et mare depictum, & ſcopuli ſpectantur, & udum
Litus, & in tremulo fugientes gurgite cymbæ:
Naturæ ludentis opus, quam murice concham
Credo equidem pinxiſſe manu, ingenioque magiſ...
Nanque opus hoc caſu minimè eveniſſe putandũ...
LIC. Accipio pulchram, quam das mihi, Tityre, conc...
Tu verò Auguſto dignam, tantoque triumpho
Litoream tenui calamo meditare Camœnam.
Nanque acta in noſtra jam te dixere Poëtam,
Et tibi jam noſtræ gratantur Olympides; & te
Velarunt muſco Nymphæ, tumuloque propinquo
Synceri applaudunt Manes, Maneſque Maronis.
TIT. Litoream Muſam dicamus, & æquora cantu
Litoraque, ſcopulique, omniſque reſultet Olym...
Incipiam, tu docte modos percurre loquaces.

Currite, Tritones, per cerula, currite conc...
Vicit, io! CÆSAR. Vos, ò maris aurea proles,
Nereides, formoſa Theti, formoſaque Dori,
Hùc celeres imis à ſedibus uſque venite;
Et viridi ſertum Victori texite myrto.
CÆSARIS & viridi conſueſcant tempora m... to:
Nam vetus eſt laurus: nova ſint inſignia R... m.

Currite, Tritones, per cærula, currite ...nchæ

Vicit

io! CÆSAR: calcata ſuperbia regis
ractæque acies, fuſique manipli,
tiique, Arabeſque, ſagittiferique Geloni,
mnes; verſæque retrò fugere tyranno
acies, & mille virùm data millia letho.
m pro tali nunc dicite digna triumpho
na, Pauſilypique Deæ, pelagique puellæ.
rrite, Tritones, per cærula, currite concha.
io! CAESAR: Neptunia Numina, Glauci,
iete ſonum, & conchas inflate marinas.
Antipodas, celeri vos ite natatu,
minos facti famam proferte ſub axes:
Heſperius, ſimul audiat Orbis Eous
ti palmam, & Romæ gratetur ovanti.
rrite, Tritones, per cærula, currite concha.
io! CAESAR: per litora ſpargite muſcum
es, & circùm vitreos conſidite fontes:
e virgineo teneros hìc carpite flores:
us & pictum, divæ, repiete caniſtrum.
, ò Nymphæ Craterides, ite ſub undas:
ecurvato variata corallia trunco
muſcoſis è rupibus, & mihi conchas
Deæ pelagi, & pingui conchylia ſucco.
go victori LEOPOLDO munera mittam;
hæc cæruleis apponam carmina donis:
ſcatoris ne temnas munera, CAESAR;
e his Neptunum donamus, & his quoq; Dorin;
Neptunus Deus æquoris, & Dea Doris.
rrite, Tritones, per cærula, currite concha.
io! CAESAR: per marmora ludite cymbis,
des, puppeſque novis ornate corollis:
os inter delphines ludite curſu.
um intereà vocali ſcrupea concha
ones, ſcopulique, omniſque à vertice pontus,
ùm ocio reſponſent litora cantu.
liæ concedant: omnia feſtis
s plaudant Victori, & murmure læto
i n en LEOPOLDI ad ſidera tollant.

Currite, Tritones, per cærula, currite concha,
O mihi ſi cœlo exoptatus fulſerit unquam
Ille dies (illum Superi concedite Divi)
Quo tè regali in puppi ſuper æquora vectum
Antiquam imperii ſedem luſtrare ſub Ortum,
Atque per Eoi populos dare jura volentes
Aſpicerem: tunc ipſe tuas jam dicere laudes
Aggrederer, nomenque tuum, tua facta per Or
Mœònio ferrem cantu, calamoque Sicano.
Me ſuper aſſurgens humiles procul ire jubebo
Pauſilypi Muſas, & litora: me ſacra Pindi
Accipient nemora, & Parnaſſi dulcia Tempe.
Litoream intereà, CAESAR, ne deſpice Muſam,
Quam tibi cærulei cecinit Crateris ad oram
Tityrus, è patrio qui primus litore Muſas
Per vitreas vexit velis majoribus undas,
Primus & audaces duxit per cærula nautas.
Tu verò pulſare, puer, freta deſine concha;
En cava ſoliciti veniunt ad litora nautæ;
Et Megaræ turres jam longior occulit umbra.

ECLOGA II.

PARTHENIS,

ARGUMENTUM.

Iolas piſcator Virginem, *humani generis deli*
unicè adamabat: quacum dulcè queritur, q od
oculis ſubtraxerit. Per Parthenidem, Virgi
Iolam, religioſum virum intellige.

PARTHENIDEM puer ardebat piſcat Iolas
Delicias divùm, atq; hominum, quam pè ſo
Ad Mergillinæ vitreos inviſere fon
Sacrũ ubi PARTHENIDIS ſtat curvo in li e ten
Hic cùm jam Zephyri ponebant murmu & altu
a ſpure

rpureus rediens pulſabat Veſper Olympum,
c dulces inter lacrymas incondita ſolus
ctibus, & duris jactabat carmina ſaxis.
. Quid tantũ refugis, bona Virgo? quid & mihi tãtũ
inum avertis vultum, renuiſque videri?
miſer! ah noſtros contemnit PARTHENIS ignes?
tulerimne aliquam tibi forſan, Dia, vereris?
mihi vos, Superi, teſtes, ſi corde caducum,
unquam mortale aliquid meditatus: & ipſi
t mihi vel ſcopuli teſtes, ſint litora, & undæ.
ite vos, ſcopuli, vos litora dicite, & undæ,
ſenſus ſcopuli, ſi litora habetis, & undæ)
RTHENIDEM ſi ſemper ego piſcator amavi:
n voces vos ſæpè meas audire ſoletis;
ue repercuſſas mea reddere verba per auras.
noſtro quoties offenſæ murmure cautes
RTHENIDEM ſonuere! meos jam carmine amores
ctæ rupes reſonare, & concava ſaxa.
os, quæ noſtro frondetis litore, quercus,
ite (nam ſenſus, & habetis Numina quercus)
c veſtro quoties incidi carmina trunco:
Virgo, piſcator amat, & amabit Iolas:
eluti hæ quercus, creſcent ſic ſemper amores.
me tu forſan, Virgo, aſpernaris amantem,
d pauper piſcator? erat piſcator & ipſe
ne puer, formoſa, tuus, quem ſæpè beato
plexum gremio tenuiſti, & dulcia ſæpè,
ue optata ſacris libaſti baſia labris?
nec erubuit calamos, non retia, & hamos,
parvam ſociis agitare per æquora cymbam,
n Deus ipſe, maris regnator, & ætheris alti,
nutu terras, nutu qui ſydera torquet.
tis amor: noſtrum quis vincere poſſit amorem?
D m in terras vel ab æthere traxit amantem:
u alis hominum pariter conſueſcere juſſit.
Diva, meos nunc aſpernaberis ignes?
m ſi dura, quia agreſti munuſcula cultu
la bi miſi? miſi tamen ipſe rubentes.

Biſſenas de more roſas tibi, Dia, quotannis:
Et meminiſſe potes; nanque hoc cum carmine m
Virgo, noſter amor, tuus hæc tibi mittit Iolas.
Quin etiam variis memini miſiſſe corollam
Floribus intextam, & calathis quoque lilia plenis
Candida (novi equidem) quia ſunt tibi lilia cordi
Sunt & plura mihi in teſtis: cras illa videbis
Ante aras, Regina, tuas emittere odorem.
Prætereà, dura quæ vix de caute revelli
Nuper oliuiferæ piſcoſa ad ſaxa Minervæ,
Bina mihi curvos variata corallia ramos:
Bis petiit Niſæa ſoror, bis & mihi furtim
Sublegere aggreſſa eſt: arca ſed condita ſervo.
Illa tibi multo cum carmine mittet Iolas,
Natalem cùm, Virgo, tuum lux annua reddet;
Sed piſcatoris parva hæc an munera ſpernis
O Divum Regina? tibi ſed munera digna
Quis ferat? ipſe ſuis vix dignum texit amictum
Sol radiis: vix Luna pedes tibi lambere digna eſt.
At, quia dulce ſibi cor amantes mittier optant;
Cor tibi, quod tantùm reſtabat, miſimus ultrò.
Quicquid id eſt. Certè Deus ipſe hoc munere majus
Nec ſperare poteſt, nec reddere poſſumus ipſi.
At tibi quòd totum, Virgo, jam miſimus illud,
Scis equidem, certiſque potes cognoſcere ſignis,
Mane ego te primo, te Veſpere, Diva, ſaluto:
Sæpiùs atque die in medio tibi carmina dico;
Atque tuum quoties audire, & reddere nomen
Contingit, tunc ore fero prona oſcula terræ
Cernuus, & cœli venerabile pignus adoro.
Nil tamen hæc proſunt, dulcem ſi cernere vultum
Dura negas, tantùmque meos contemnis amores.
At mihi te propria vetitum ſi cernere forma,
Appicta in tabulis ſaltem ſimulacra videbo.
Sic aliqua & noſtro dabitur medicina dolori;
Eſt ſua conſpectu vel inani blanda voluptas.
Ah timeo (de te quoniam mihi credere tantùm
Non equidem, bona Virgo, licet) ne pectore noſtro

d lateat, quod, Diva, tuos oſtendat ocellos.
mihi quis lateat malus anguis - ut & citus illum
teram, & optato dignus jam reddar amore.
tempus rutilis percurrere litora [illegible] ;
:a ſed occultæ depaſcent pectora flammæ,

ECLOGA III.

ANTIGENES.

ARGUMENTUM.

ilcon, & Dorylas piſcatores mutuis inter ſe pri-n conviciis, mox, advocato Antigene, carmine cer-t: ſed neuter vincit Antigenis ſententia. Per An-nem intelligit poëta familiariſſimum ſuum Ioſe-m Valettam *Iuriſconſultum eximium, & Latinis, ciſque literis floren-tiſſimum, Qui regio animo, ac ptu celeberrimam Neapoli Domi ſua bibliothecam probatiſſimis Authoribus omnium admiratione, ac ſu comparavit. Per Argilochum innuit* Franciſ-. Solimenem *Pictorem ſui temporis egregium, anti-ipſis vel invidendum, Muſiſque Ethruſcis perpoli-*.

ILCON, DORYLAS, ANTIGENES.

DIc mihi cui naſſas ſervas puer? an Poly-
botæ?
Nō illi, at Lyeabæ, Bajas qui nuper abivit.
:lix piſcator, ovem qui neſcius iſti
mmiſit ſervare lupo; nam ſæpè reviſit
na m, & partem prędæ ſibi ſubripit udæ.
fur, tu naſſis ſolitus ſubducere piſces.
n ò cum prȩda fugientem ab litore vidi,
n mnoſa citus Phraſidami tecta petebas,
ri a ſæpè ſoles ubi, peſſime, condere furta.

MIL. Vidiſti, Doryla, ſed cùm te Liber habebat
Numine repletum multo, & dulcedine lætum.
Quippe tibi trullas mos eſt ſiccare rubentes,
Atque omnes vili vappa purgare tabernas.
DOR. Iſta viris, perverſe? mihi non murice pictan
Clam nuper concham medio furatus ab antro es?
MIL. Nunc etiam inflaris temulento, ut ſemper, Iacch
Non reddenda mihi pro pignore? protinus hinc t
Ni citò proripias, ſaxo caput, improbe, frangam.
DOR. Tu Dorylæ? noſtris ni te, ſcelerate, Comatas
E manibus toties rapuiſſet, mortuus eſſes.
MIL. Novit & ille tibi quoties cava tempora fregi
DOR. Te, te ego: vicinus prohibet ſed plura fatell
Dic, age, danda tibi quonam pro pignore concha?
Poſt mihi (nec fugies) pœnas tu, perfide, ſolves.
MIL. Te quia tunc mecum certantem carmine vici
DOR. Tu me cantando? non tùm mea carmina fluct
Mirati, & rigidæ movere cacumina rupes?
At te, cùm fracta ſtreperes, indocte, cicuta,
Nereides, pelagique omnes ſprevere puellæ.
Viſne iterum certare? novo certamine victus
Tùm me cantando viciſſe fateberis ipſe.
In medio ſtatuam duo pocula, quæ mihi Gallus,
Cùm procul Armoricis veniſſet portitor oris,
Vendidit Eurialus Cumarum in litore quondam.
Divini eſt opus Argilochi, qui pocula fecit.
(Argilochum memini Eurialum dixiſſe magiſtrum)
Depicta in medio ſpectantur cęrula, & udis
Stat ſenior, Batto ſimilis, piſcator arenis,
Cui nudo nimium nitenti educere ponto
Retia, purpureo turgeſcunt ſanguine venæ,
Et duri multo tenduntur robore nervi;
Omnibus ut credas piſcari viribus illum,
Non longè ſedet in ſcopulo formoſa puella,
Seu vitrei ſit Nympha maris, ſeu litoris una,
Quę viridem vario diſtinguit flore corollam
Myrto intertextam, nitidiſque aſpectat arenis
Piſcantem, & riſu ludit dea pulchra ſoluto.

P

te alia ſurgens aprico vinea colle
s luxuriat maturis, parvulus illam
ſtodit puer, & roſeo pulcherrimus ore eſt,
ſepes propè vimineas conſidit, & illum
nt geminæ circùm vulpes, quarum altera vites
medias curſat, quà dulcior uva racemo
eto pendet, folioque intecta virenti
m latet, & dulces morſu depaſcitur uvas.
peram verſata dolos ſtruit altera furtim,
ue pyra, atque nuces, atque aurea mala rapaci
ripit ore. Puer capiendis manè cicadis
xit junco caſſes, nec mitia poma,
vites quicquam curat: ſed totus in uno
pere: & puero ſua ſunt puerilia curæ.
labra admovi, quamvis me ſæpè rogares
: ſed intacta ex illo ſervantur in arca.
. At mihi nodoſo ſunt bina corallia trunco,
er Teleboum dura de rupe revelli:
ſint victori ſua munera: plura neque auſim
ere; nanque domi, ò Doryla, mihi dura noverca,
urus pater eſt, arca qui condita ſervant
cta: nec eſt quicquã, quod clam ſubducere poſſim.
. Iam certare placet: veniam quòcunque vocaris.
me iterum effugies: faciam, certamine victus
Dorylam, aut alium poſthac tu voce laceſſas.
iat hæc tantùm, vicino in margine ripæ
ſedet, & Zephyros, & dulcia frigora captat,
genes: nunquam ſic me viciſſe negabis.
. Nec te, nec quenquã fugio. Bonus hùc age noſtras
genes, audire veni, & laudare Camœnas.
. Dicite jam, pueri, molli conſedimus alga,
ubi lato præbet curvamine rupes.
ine nunc cœlum puro nitet; æquora rident,
acidi rident Zephyri, luduntque per undas
ide; vitreoſque reviſunt Najades amnes.
ri, ò Doryla; referet mox carmina Milcon.
alternis; nam alternis ludit Apollo.
Cærulei fluctus, & marmoris ima canori,

Dicite, ſi Dorylas cantavit amabile carmen?
Dicite, feſtivas & gurgite tollite voces:
Si ſecus, immoto torpeſcat in æquore pontus.
MIL. Muſcoſæ cautes, & aquis lita ſaxa marinis,
Aurea ſi calamo deduxit carmina Milcon,
Oſtreaque, & læto conchylia gignite ſucco;
Si contra, vacuas ſinè ſucco effundite conchas.
DOR. Cùm lentus canerem ſub tegmine rupis opa
Quà ſuper incumbit placidisſima Mergilline,
Nereides vitreis ſe tollere protinus undis,
Et placidos miſcere choros ad carmina vidi.
MIL. Quà ſe Pauſilypus deducit in æquora clivo,
Dum ſedeo, & gracili deductum carmen avena
Sæpè itero, dulci Sirenes murmure captas
Aſpexi ad litus celeri properare natatu.
DOR. Me ſcopuli, Miſene, tui, colleſque Dicarchi
Viderunt ſuavi mulcentem carmine Phocas.
MIL. Me Prochyte aſpexit muſcoſo in vertice ſaxi
Cantantem rigidas mollire in fluctibus Orcas.
DOR. Retia ſi jacio, veniunt ad retia piſces:
Si naſſas, pingui gravitant ſub pondere naſſæ.
MIL. Nunquam cæruleis immergitur hamus in und
Qui mihi non molles ferat alto à gurgite prædas.
DOR. Dū viridi e ſcopulo nudus ſub marmore me g
Oſtrea dura lego, & pingui conchylia ſucco.
MIL. Cùm noctu nitidis perluſtro litora flammis,
Octipedes rigida divello è rupe paguros.
DOR. Blanda mihi ſemper Fortuna, & cærula ride
Et formoſa ſuo ridet mea Niſa marito.
MIL. Aurea decurrunt mihi ſecula; marmora nunc
Dura mihi, & nunquam triſtes Amarillidis iræ.
DOR. Dic quibus in terris (& eris mihi Proteu alt
Subter aquas jacto naſcantur ſemine conchæ?
MIL. Dic Quibus in ſcopulis felicibus Iride picti
Verſentur piſces, & pignora victor habeto?
DOR. Dic ubi ſquamigeræ veniant ad litora greg
Sponte ſua, manibuſque udis captentur areni?
MIL. Dic ubi lacteolos progignant cærula piſces,

Os

quibus eſt nullum, dorſo nec ſpina rigeſcit?
NT. Haud equidem veſtras auſim componere lites;
pateras: hic nigra corallia: dignus uterque.
ciſte jam naſſas, pueri, nox humida venit.

LEOPOLDO I.

CÆSARI, AUGUSTO,

PIO, FELICI, VICTORI,

ECLOGA IV.

CÆSAR

ARGUMENTUM.

Vienna obſidione liberata, fuſo, fugatoque Barbarum exercitu, Strigonioque recepto, promiſſa Superi oraculo aurea mundo ſacula jam incipere, CÆSARI tatur Poëta, cui, pulſis Europa Scythis, Orbis uniſi Imperium auguratur.

ACtiades Muſæ, paulò majora canamus:
Non humiles cunċti myrtos ſectantur, & algas.
Litora ſi canimus, ſint litora CÆSARE digna.
ia nunc tandem ceſſere oracula Divum,
duros ultrà portendet 1 pagina caſus.
edit, Auſtriaciſque iterum victoria caſtris,
Læ redeunt poſt triſtia bella triumphi,
ipiunt jam fauſta: vetus jam vertitur ordo,
cat que vices rerum; nova naſcitur ætas:
romiſſa Dıis felicia ſecula Mundo,
nagni fluere incipiunt ex ordine menſes.
Martini Stredonii 5. 1.

Caſta fave nunc Virgo; tuo ſi Numine CÆSAR
Vicit, & ingenti terras formidine ſolvit.
Hoc duce, ſi qua manent priſcæ veſtigia culpæ,
Tollentur, totoque Fides regnabit in Orbe.
Gens ſancta ex alto mittetur, & impia paſſim
Deſinet: èque polo veniens Aſtræa redibit
In terras iterum, & Saturnia ſecla reducet;
Pacatumque reget totum ſub CÆSARE Mundum.
Non miſeros poſt hac nautas urgebit egeſtas:
Non labor uda mari committere retia, & imas
Non opus eſt reflui perquirere gurgitis undas.
Ipſa ſinu prædas mittent læta æquora, & udi
Sponte ſua venient captivi ad litora piſces.
Ipſi & odorati muſco ſcopuli, & lita ſaxa
Fluctibus, & duræ fundent conchylia rupes.
Ridebunt lenes auræ, Zephyrique ſalubres,
Et tranquilla levi criſpabunt cærula flabro.
Nam procul horriſoni pacato ex æthere nimbi
Semper erunt; rigidæque ſilebunt rupe procellæ,
Nec nautis Hyades metuendæ, aut enſe minaci
Qui mare, qui terras, quique aëra quaſſat Orion,
Vlla nec aſſurgent poſthac mala ſydera Mundo.
Non vacuæ metuent Lunæ diſpendia conchæ,
Nec foliis illas unquam lentiſcus amaris
Inficiet: pleno turgebunt ubere conchæ,
Ac dulci ſemper pingueſcent ubera ſucco.
Nullæ prædonum vexabunt cærula puppes:
Noſtra nec infames curſabunt litora lembi.
Non fraudes aderunt, ſævæ non amplius iræ:
Non mala furta, dolique, execrandæque rapinæ,
Et nullæ ſcelerum facies. Poſt terga revinctæ
Æternùm ſtabunt Furiæ, Diręque ſorores:
Semper & horrendi claudentur limina Iani;
Sordebitque ſua exeſum rubigine ferrum.
Non ſylvas paſtor, non deſeret arva colonus
Invitus, rigidique gemet ſub pondere Martis:
Et curvæ falces non conflabuntur in enſes.
Non vitreas piſcator aquas, nec ſcrupea linquet

Saxa,

a, nec ærata ſulcabit marmora puppi,
: inſueta gravi tentabit bella tridente.
pè ſed umbroſa frigus captabit opacum.
ndaque litoreas revocabit ad otia Muſas.
erit: ex alto pacem regnator Olympi
ndét; & optatam ſpondent bona ſydera pacem.
auca tamen peragenda prius ſunt bella per Orbem;
pugnandæ urbes ferro, durique domandi
yges, immaneſque Avares, Hunnique rebelles;
le Scythę, & dirus Maümethes, Caſpia victus
i jam clauſtra petit, fugientem Bactra, neq; Indi
antur: longè ſylvas, ſaltuſque peragrat
hęos latebriſque vagus ſe condit Imai.
manet hic labor, ò noſtri decus, ò amor Orbis,
STRIADE CÆSAR: Teque unum Fata repoſcunt
rſorem Aſiæ. rapidum ceu fulmen, in hoſtes
, & horrenda quaties formidine gentes.
ubi barbarica pulſo cum gente tyranno,
erium Eoi, ſedemque tenebis avitam,
ades Aſiam, ſpoliis Babylona ſuperbam
pies, & regna Cypri vaſtabis opima.
c Syriam evertes totam, fœcundaque Nili
na, & palmiferam ſubmittes victor Idumen.
(nimium ò felix, hominum pater, atque Deum rex
e in ſpem tantam, tantoſque reſervat honores)
ctam Vrbem intrabis, regum ſtipante corona,
en adoratum, & dulci dabis oſcula ligno,
è ſalus nobis orta eſt, & gaudia Mundo.
riciis & jam lætis, felicibus & Diis,
concordes nent aurea ſecula Parcæ.
ggredere ò tantos, ſpondet quos Numen honores,
Deo ſoboles, magnum Fidei incrementum.
e otum imo concuſſum à cardine Mundum,
d ique, urbeſque, & nutantia regna ſub armis:
e, ta novo gratentur ut omnia ſeclo.
hi i tantum concedant Numina vitæ,
gios quantum ſat erit celebrare triumphos,
rtam imperio pacem, & tua dicere facta.

Non

Non me divinus poterit ſuperare canendo
Actius, aut dignas cecinit qui Conſule ſylvas;
Sicelides quanquam adſint huic, Craterides illi.
Judice ſi mecum certet Deus ipſe Palæmon:
Judice ſe, victum dicet Deus ipſe Palæmon.
Incipe, macte animis, claras decerpere palmas,
Et tua victrici intertexere tempora lauro.

ALPHONSO PHILAMARINO

TURRIS DUCI CLARISSIMO

ECLOGA V.

THYRSIS

ARGUMENTUM.

Corydon, & Mopſus piſcatores Thyrſidis Olymp
piſcatoris mortem deflent, alterque epithaphium, ap
theoſin texit alter. ſub Thyrſidis perſona luget poëta f
miliariſsimum ſuum Aſcanium Philamarinum
canii Cardinalis nepotem, Turris Dominum, qui acc
ſimo occubuit fato, ſummo totius Civitatis mœrore
Vir & conſilio promptus, & ingenio: moribus vi
candidiſsimis, & ad ſibi omnium animos comitate,
officiis promerendos unicè factus: Pater Patriæ mer
appellatus, quippe qui nunquam à patritia gravita
dictis, aut factis ne latum quidem unguem delabi viſ
eſt, ut cæteris Nobilibus virtutum omnium egregi
eſſet exemplar. Per Corydonem intelligit Alphonſu
Philamarinum *demortui germanum, cui in acerbiſſi*
funeris ſolatium Eclogam conſcripſit poëta, nu
cupat, omnemque felicitatem precatur.

CORYDON,

ECLOGA V.

CORYDON, MOPSVS.

CVr non, Mopſe (leves quoniam demiſimus undis
Iam naſſas, lõgo capturas tẽpore prędas;
enues calami nobis, & carmina) molli
muſco ſuper intereà conſedimus ambo?
P. Tu maior, Corydon, faciam quodcunq; jubebis.
hìc quà Zephyri ſtrepit aura, & murmurat unda;
tibi gelidum potius placet ire ſub antrum.
ce, ut ante fores myrtus ſtipaverit antrum,
e leves ſubter ſternantur molliter algæ.
Litoribus noſtris unus tibi certat Iolas.
. Quid ſi idem certet Tritona laceſſere cornu,
veos inter delphinas Ariona cantu?
Incipe, Mopſe, prior (ſunt & mihi carmina) ſiquas,
eri vel habes laudes, vel jurgia Batti.
pe: nam pelago naſſas ſervabit Amilcon.
. Imò hæc, quæ vitreas deduxi nuper ad undas,
repeto: mox ipſe mihi fac certet Iolas.
Vt mergos dulci ſuperant modulamine cycni;
cio noſtro, ſic carmine vincis Iolam.
. Deſine plura, puer; vacuo ſucceſſimus antro.
ides Thyrſin crudeli morte peremptum
aut vos teſtes ſcopuli, vos litora Nymphis:
conjux amplexa viri miſerabile corpus
udit lacrymis, & queſtubus aëra complet:
Deos, ſæpè aſtra vocat crudelia conjux.
i cæruleis illis errare diebus,
reſilire leves viſi Delphines in undis:
ſueta citi venere ad pabula thynni.
tuum Phocas etiam ingemuiſſe per æquor
, fluctuſque maris, cauteſque loquuntur.
ſis Olympiacas curſu contendere cymbas
tuit, lætiſque dedit certamina nautis,
dos Thetidi, & ſolennia vota quotannis.
ibus ut piſcis decori eſt, ut & oſtrea ſaxis,

Litoribus

Litoribus myrtus, ſcopulis ut muſcus odoris,
Sic nobis decor omnis eras: ſed triſtia poſtquam
Eripuere tuis te Fata, immitia Fata!
Ipſa Thetis fluctus, & Nereus ipſe reliquit.
Retia ſæpè, leves quæ miſimus humida in undas,
Purgamenta maris, quaſſataque ligna tulere:
Pro pingui Mullo, pro cæruleo Melanuro,
Muſcus, & infelix provenit gurgitis alga.
Spargite humum foliis, puppeſque ornate corollis
O piſcatores; petit hæc ſibi munera Thyrſis.
Erigite hìc tumulum, tumuloque inſcribite carmen
Tyrſis ego hac quondam capiebam notus in ac
Formoſos calamo piſces, formoſior ipſe.
COR. Tale mihi, divine puer, tua buccina cantu.
Quale truci pelago jactatis litora, quale
Sole ſub ardenti Megara venientibus umbra.
Fortunate puer, non amiſiſſe magiſtrum
Noſtra tibi læto gratatur Olympia plauſu.
At nunc cærulea quæcunque hæc carmina concha
Expediam, tollamque tuum ſub ſydera Thyrſin:
Thyrſin in aſtra feram; dilexit nos quoque Thyrſis
MOP. Nil erit, ò Corydon, nobis hoc munere maj
Munere & hoc dignus fuit ille; & carmina nobis
Jampridem iſta Mycon laudavit, lentus ad umbra
Cùm mecum molli ſarciret vimine naſſas.
COR. Lucida purpureus ſummi ſubit atria cœli,
Et vaga ſub pedibus deſpectat nubila Thyrſis:
Perque alios amnes, tranquillaque marmora Div
Felices ſequitur piſces, felicior ipſe.
Ergo alacris fluctus, & litora læta voluptas,
Et lætos pacata tenet per cærula nautas.
Tempeſtas jam nulla mari: non ſævus Orion
Æquora turbabit nimbis, læta otia felix
Thyrſis amat, Divoſque inter jam geſtit ovantes.
Ipſi lætitia cœlo ſua murmura tollunt
Æquorei fluctus: ipſæ jam carmina rupes,
Ipſa ſonant cava ſaxa; procul reſponſat & Echo:
O Corydon, Deus ille, altarum & numen aquarum

Sis

elix, fauſtuſque tuis : tibi litore ſeptem ,
t pater ipſe tenet Nereus, altaria ponam :
mihi Pauſilypus fert aurea vina quotannis
gam lætus humi , viridique altaria muſco
kam , ſociis hilarans couvivia læta.
et ſi Caper , ante focum, ſi Cancer, in umbra.
us intereà , & fulvus cantabit Amyntas ;
idum & ſaltus imitabitur Artemidorus.
ſacra, Thyrſi, tibi faciam ſolennia ſemper,
tumidum remis findam mare , litore noto
nihi ſubductam firmabunt ſaxa phaſelum.
Nèſis pelago ſtabit , dum litore ſurget
lypus, fluctuſque maris dum piſcis amabit,
tris ſemper, ſemperque per æquora notus
ſis eris , laudeſque tuæ, tua facta manebunt.
reo, Glaucoque vovent in gurgite nautæ,
bi, Thyrſi; reos damnabis tu quoque votis.
Tali dignâ tibi quæ reddam carmine dona ?
neque me tantùm labentes pumice fontes ,
Zephyri tantùm delectant murmura, nec qui
er aquas dulci modulantur gutture cycni.
Ipſe ſed ante mihi hac ibis donatus avena :
os. Parthenidem ardebat piſcator Iolas,
adem docuit, cui naſſas ? an Polybotæ ?
Accipe tu concham, qua nos donavit Amyntas ;
am & mihi tunc doluis pulcherrimus Anthus .
Sed jam ſurge puer ; de litore clamat Amilcon ;
as & è pelago plenas educere naſſas,

MARCO

MARCO ANTONI
IUSTINIANO
VENETORUM
DUCI SERENISSIM

ECLOGA VI.
GLAUCUS.

ARGUMENTUM.

Venetorum *claſſi in Orientem ex Italia ſolve cum auxiliariis copiis*, INNOCENTIO XI. *Pont. M. adhortante, poëta ſub Glauci perſona felicia omnia picatur.*

SI juvat edomito de Thrace, Schytiſque ſuper
Te Duce, venturas patriæ prænoſcere palmas.
Huc ades, Adriaco veniens de litore, MARCE
ANTONI, atque animum à curis averte parumper;
Quæ jam fatidicus nautis oracula Glaucus
Obſcura ſub nocte dedit, nunc accipe; magnæ
O decus Auſoniæ, & Venetæ clariſſima gentis
Gloria; litoreas nec dedignare Camœnas.
Fors erit, (ò utinam fortunent Numina vota!)
Vt tibi grande meo veniat de carmine nomen
Cùm, duce te, partos cantabo ex hoſte triumphos.
Piſcatu Stabiis multa jam nocte redibat
Baianus Milcon; ſociique per æquora cymbam
Pellebant Lycabas, & Surrentinus Amilcon.

Null

t cavo ſtabat vicini à flumine Sarni
mari : at puro ſplendebat ab æthere Luna,
ptùs tremuli ſplendebant marmora ponti:
erẽ in ſcopulum, qui ſervat ab Hercule nomen,
rat : audiri cœptus cùm litore ab udo
icus Glaucus, tumidi qui monſtra profundi
bi ſub nocte ſolet mulcere canendo.
& ſæpè canit trepidis oracula nautis
leus pelagi vates, aperitque futura.
ic vaticinans Deus hæc ex ore profatus.
V. Ægei tumidas percurrere puppibus undas
em aſpicio claſſem, plana æquora velis,
gis video remis freta pulſa ſonare.
nt lenes Zephyri : præit agmina prima
us LEO, quem centum comitantur ovanti
lauſu, fremituque rates : juxtàque carinas
nt læti Delphines, & humida ponti
ota, & vario ludunt per marmora curſu.
tiam pelago ſurgunt Nereides udæ,
nnes pulchræ, nitidiſque in veſtibus omnes,
is omnes, diſcincta veſte, pāpillis,
umeros, nudæque genu, ſparſimque ſolutæ
em per colla levem, vitreaſque per undas
es ducunt, Nereo plaudente, choreas:
antque vago puppes ambire natatu,
ſona Triton cita perſonat æquora concha.
egregios jam nunc ſpectare triumphos,
llato palmas ex hoſte videntur.
emit plauſu : geminant cava litora plauſum:
s & meritis Venetus LEO tollitur aſtris.
ventu pulſos dare terga Gelonos
e... celerique fuga ſe trudere in Hellen.
idi... giunt ſylvoſa per avia damæ,
pe venator jaculo ferus, & canis inſtat
; & nemorum cœcis conduntur in umbris.
ſecuros ſe faucibus Helleſponti
tant : fugiunt trans Boſphoron, atq; per altũ
n in gelidas contendunt Phaſidis oras.

Exultant

Exultant lætæ Cyclades, Venetumque ſalutant
Victorem,& feſtas jactant ad ſydera voces.
Aurataſque ſinu puppes,gentemque togatam
Accipiunt,ſparguntque novos per litora flores.
Libera ſervitio Leucas, ſervataque plaudit
Nicopolis: ſocio reſponſat Græcia plauſu.
Ipſa ſed ante alias fremitu gratatur ovanti
Naſcenti data Creta Iovi, populoque potenti
Applaudit ſervata,jugoque exuta Tyranni
Geſtit ovans, plauſuque ſonant latè omnia circ
Litoraque, ſcopulique,omniſque remugit Olym
Iam ſecura metu ſunt omnia: rura colonus
Exercet ſua: gramineas errare per herbas
Iam tutæ incipiunt capræ, ſimæque capellæ.
Populea paſtor recubans ſecurus in umbra,
Attritos certat calamos compingere cera,
Dulcia & agreſtes revocare ad carmina Muſas.
Securæ ludunt pecudes,ſaltuſque peragrant
Dictæos;baculo puer armentarius illas
Creſſus agit,paſtuque ſua ad præſepia ducit:
Et lętæ redeunt ſtabula ad Cortynia vaccæ.
Tutus & ipſe ſedet viridi piſcator in acta;
Atque leves gracili dum texit vimine naſſas,
Nereidas reſonare docet cava litora cantu.
At ſocii intereà celeri vada ſalſa phaſelo
Solicitant,captantque vagi per marmora piſces.
Nulla nocens currit mare puppis, & æquora nüll
Prędantur lembi: ſęcuræ cęrula pinus
Alta ſecant Syrioque vehunt de litore merces,
Et fortunati convectant dona Canopi.
Nam victi fugere Scythæ; jam Caucaſus illos
Rurſus habet: cœcis & ſaltibus abdit Imaüs:
Atque Afer pulſus Libyæ in deſerta refugit.
Hæc dedit: & magno plauſerunt murmure Nym
Et vada Tritones pulſarunt humida cornu.

ECL

ECLOGA VII.

EPÆNETERIA

·RGUMENTUM.

m fortè Tityrus paſtor , & Amilcon piſcator conve-
t , Sylveſtrem alter vitam , litoream laudat alter.

ITYRVS PASTOR, AMILCON PISCATOR.

Ortè Dicarchæis ſervabat montibus hœdos
Tityrus, argutæ recubans ſub tegmine quercus;
Hîc & lentus oves tenui mulcebat avena,
ıa ſylveſtres compellens carmina Divas:
longè Baiis veniens piſcator Amilcon,
e ſub ingenti preſſus conſedit ad umbram.
ſcatorem conſpexit Tityrus,inquit:
.hæc , piſcator , vobis ſunt otia læta
ibus , non blanda quies,non vita beata eſt :
piſcator ait: Nobis ſunt otia lęta
ibus , tranquilla quies , & vita beata eſt.
ibus hinc ambo incipiunt certare viciſſim:
rus & ſylvas laudabat,litora Amilcon.
Nos hic vere novo in ſylvis , cùm lumine puro
purei fulgent Soles,& lucidus æther:
nque rubere novis jam prata coloribus , & jam
piunt læto turgere in cortice gemmæ ,
idum tignis jam garrula figit hirundo,
viri-es latè colles, & florea rura
amus læti, & cœlo gaudemus aprico.
. Tunc nos ; blanda mari quoniam pellacia ridet,
ura ſub luce dies micat aureus , & jam
ei criſpant Zephyri placida æquora flabro,
ſcoſos inter ſcopulos, & litora cymba

Curſamus,

Curſamus, molleſque citi per cærula jactis
Retibus, aut longa captamus arundine prædas.
TIT. At vero nimiis cùm jam fervoribus æſtas
Incipit exardere, nemus tunc inter opacum
Ac gelidos inter fontes, & flumina circùm
Optatas auras, dulceſque inquirimus umbras.
Hìc & ſub patulæ proſtrati tegmine fagi,
Sylveſtrem tenui meditamur arundine Muſam:
Et triſtes cantu curas ſolamur amaras.
Nos hic & rauco delectant murmure rivi,
Dum per ſaxoſæ decurrunt concava vallis.
AM. Et nos æſtate in media, dùm litora fervent
In vitreas pelagi nudi deſcendimus undas.
Hìc juvat & celeri Delphina laceſſere curſu,
Et crebrò variis aſſultibus ire ſonantes
Subter aquas, vitreaſque domos luſtrare profun
Mox & cæruleis emergere protinus undis.
At nunc in viridi conſidere vertice ſaxi,
Muſcus ubi ſuavem de caute exhalat odorem.
Alta dies medio ſed cùm libratur Olympo,
Nos antrum in gelidum contendimus: hìc ubi mo
Mixta hederis myrtus veſtit pallentibus antrum,
Roſcidus èque cavis diſtillat rupibus humor,
Cærulea longè pulſamus litora concha,
Litoream & Muſam, & dulces cantamus amores.
TIT. At nos per ſylvas, Zephyris motantibus umbr
Argutæ mulcent vocali murmure quercus,
Atque avium cantus inter virgulta canori.
Hìc philomela loquax, & garrula turtur ab ul
Et rauca ardenti reſonans ſub ſole cicada
Sæpè levi ſomnum ſuadent captare ſuſurro.
AM. Nos in litoribus, Zephyris criſpantibus und
Et pelagi murmur, percuſſaque litora fluctu
Ac tenuis raucæ delectat ſibilus auræ.
Nec vicina ſilent myrteta, & concava ſaxa,
ſæpè ubi pennigeræ volucres modulantur ad auras
Hìc feſſis gratum membris vaga murmura ſomnum
Conciliant, fractæque ad litora leniter vndæ.

ic nemore umbroſo cœtus ſpectamus ovantes,
arum, Dryadaſque inter, ruriſque puellas
us immixti choreas, & Oreadas inter
s ſummis in montibus, atque repoſtos
nus ſaltus nemorum, ſedeſque beatas,
yros etiam ſaltantes cernimus ipſos;
& calamos, ſylveſtria Numina, Panes
e ad cantum, & Divas iterare cachinnum.
nter Nereides cœtum nos ducimus udum,
leves agimus vitreo ſub gurgite luſus,
bi formoſa choros exercet ovantes.
c Tritones pulſantes æquora cornu
us, Proteumque ſenem, Glaucumq; canentem,
nus & vario Delphinas ludere curſu:
lchræ deſunt per litora nota puellæ,
Naïades redimitæ tempora muſco,
lces nectant choreas, & carmina dicant.
ùm verò Autumno in pingui vindemia ſpumat,
ſua pasſim ſternuntur in arbore poma,
res ludos celebramus, & orgia Bacchi.
dona Deum, & lætas decerpimus uvas,
nuces, & poma, & caſtaneas hirſutas:
oves deſunt nobis, nec copia lactis.
t nos Neptuni ludos celebramus in undis;
u cymbæ, & juvenes certare natatu
nt, plauſuque ſonant cava litora, & æquor.
es haud nobis deſunt, rutilæque per undas
e, Rhombique, & amantes ſaxea Pagri.
dant ſcopuli, & pingui conchylia ſucco;
ue & armatos radiis venamur echinos;
ues mediis onychas ſcrutamur arenis.
os, dum Bruma rigens diſrumpit frigore ſaxa,
idos glacie curſus infrænat aquarum;
oc..n, ſuccenſus ubi non deficit ignis
us, & pingues ſtant tædæ, & fisſile robur,
es chara circumſtant conjuge nati,
a ridemus, flatuſque Aquilonis iniqui.
os, quia triſtis hyems latè maris aſperat undas,

Et patrium tectum, & fumoſa reviſimus antra.
Hìc tantùm pelagi curamus murmura, quantùm
Aut Delphin numerum, aut inſanos litora fluct
Deſine ſed jam, Paſtor; iter mihi reſtat agendu
Tu ſylvas, & rura colas: ego litora, & undas;
Nam ſive in ſylvis, ſeu curvo in litore, lætam
Quiſque ſuo vitam contentus munere ducit.

ECLOGA VIII.

GENETHLIACA

ARGUMENTUM

Zephyræus, & Arthemidorus cùm VIRGINIS plum, quod in extrema Olympia ad Pauſilypi r juxtà ſcriptam, quà via Puteolos ducit, extructun natali die ad pompam celebrandam, ut moris conveniſſent, illius genethliacum texunt.

ZEPHYRÆUS, ARTEMIDORUS

VIRGINIS Auguſtæ ad templum ſub mõte re
(Nanque dies natalis erat) couvenerat om
Pauſilypi, Megaræq; manus; Zephyræus a
Pauſilypo, Megara deſcenderat Artemidorus:
Nare periti ambo, & durare in fluctibus ambo,
Velocique vagum Delphina laceſſere curſu:
Et verſus cantare, & acuta ludere canna.
Tùm prior hæc patula vitis Zephyræus ab umbra
ZEP. Natalem, VIRGO alma, tuum lux aurea ve
Lux ſemper Mundo, & mihi læta. age, De..e, cu
Siſte rotas properantis: aquas ne tangere tantùm
Feſtina: pede lento ut eas, ſimiliſque moranti,
VIRGO jubet; laudes celebrandæ VIRGINIS huj
O utinam ſi anno flueret mihi longior hæc lux.

VIRGIN

RGINIS eſt Natalis, age, ede, ò buccina, cantus,
catores, date flores, ſpargite muſcum,
que cęruleis altaria cingite vittis.
os, ò pueri, atque intacto flore puellæ,
amat hæc VIRGO) calathis nunc lilia plenis,
nteſque afferte roſas, caſiamque nitentem :
hraque naſcenti ſubtexite ſerta Puellæ.
RGINIS eſt Natalis, age, ede, ò buccina, cantus.
lida gemma velut concreſcit matris in alvo,
tida ætherias cœli ſe prodit in auras :
atris concepta utero mundiſsima VIRGO
idior nive, purpureiſque nitentior ipſis
pit gemmis : mirantur ſydera, & omnes
colæ, & roſeis delibant oſcula labris.
RGINIS eſt Natalis, age, ede, ò buccina, cantus.
RGO formoſa, Deo gratiſsima VIRGO,
ibi naſcenti ſe per tua tempora flectunt
rum ſtellæ, & radianti luce coronant:
ibi Luna vagos ſubmittit frontis honores :
e ſuis nitidum radiis ſubtexit amictum
ureus Titan, circùmque nitoribus ambit.
RGINIS eſt Natalis, age, ede, ò buccina, cantus.
agni regina maris, tu ſydus amicum
s ſemper eris, lætum & piſcantibus omen.
ſubmittent, ventique, atræque procellæ,
e prono curvabunt vertice fluctus.
homines, divique colent, dominamque vocabunt:
dona ferent hæc ad delubra quotannis.
GINIS eſt Natalis, age, ede, ò buccina, cantus.
ephyræus: opacæ innixus protinus ulmo,
, Nereides, quæ luſerit Artemidorus.
oſſum meminiſſe : canentem audire negabat
virùm ſtipata : nec omnia poſſumus omnes.
Omnia lætantur, tellus, mare, ſydera, cœlum,
eri, atque homines. quid mirum? naſcitur Orbi
nunc VIRGO ; ut cùm matutina reſurgit
a, & gremio Solem paritura rubeſcit.

Divinum & Solem noſtra hæc paritura Puella eſt,
Atque optata dabit felici gaudia Mundo.
Ducite ſolennes, bona pubes, ducite pompas,
Cernite, ut alma dies innubi effulſit Olympo,
Et roſeos Phœbi currus, aurumque revexit:
Cernite, pacatis ut rideat æquor in undis,
Et Zephyri levis aura, & ſaxa virentia muſco.
Omnia nunc rident: gratantur & omnia Divæ
Naſcenti; Superique ipſi ad cunabula ludunt.
Ducite ſolennes, bona pubes, ducite pompas.
Non poſthac rauco Triton per cærula cornu
Horrendos pelago nimbos inſtare monebit,
Nec frontem Sol ipſe ſua ferrugine tinget,
Naſcitur en VIRGO: placantur VIRGINIS ortu
Et venti, nimbique, impacatæque procellæ:
Ac ſua jam mites deponunt murmura fluctus.
Ducite ſolennes, bona pubes, ducite pompas.
O ſummo dignata Deo, dum deſpicit omnes,
Tete unam Pater elegit, divina Puella.
Incipe jam totum riſu componere Mundum,
Tellurem, freta lata maris, campoſque liquentes,
Incipe; lætæ adeunt tua jam cunabula gentes,
Annua Natalis recolunt dum gaudia lucis.
Ducite ſolennes, bona pubes, ducite pompas.
Ire juvat, vitreique maris perquirere fundum!
Vertere Tritonum latebras, & quicquid in alto
Dotis avara ſinu latè abdit, ſive rubentes
Murice ſint conchæ, aut pictis interlita punctis
Oſtrea, ſeu curvo ramoſa corallia trunco,
Sublegere; illa feram naſcenti dona Puellæ.
Ducite ſolennes, bona pubes, ducite pompas.
Hæc illi: me & mihi veniſſe ad litora piſces,
Et rigidas caput crexiſſe è fluctibus Orcas.

ECLO-

ECLOGA IX.

DORYLAS.

ARGUMENTUM.

rylas Piſcator Iolæ pueri, quem delphinus ſpina ranſverberaverat, immaturum obitum deflet: il- utem ſolatur Anthus, Iolæ apotheoſin referens. lum Poeta ſub Dorylæ perſona, Alumno ſuo Oron- ontalvo, *& genere, & ind le nobili illacrymat, mnium dolore, quoniam febri correpto vena inciſa teriit, Per Anthum verò intelligit* Nic. Cæſa- *demortui ſocium.*

DORYLAS. ANTHVS.

coſi vitreas Lucrini nuper ad undas
Defunctum Dorylas flebat piſcator Iolam:
ugentem Dorylam conſolabatur & Anthus,
is amor Muſarum, atque Antho charus Iolas;
tri nimium Dorylæ dilectus Iolas:
item lacrymis, his queſtubus ora rigabat.
Quis mihi te, pulcher, quis caſus, ademit, Iola,
cem rapuit riſum, & mea gaudia tecum?
qui molle latus crudeli vulnere fixit,
tibi, & multo turpavit ſanguine membra?
ra, olim niveus quæ vivida candor habebat:
unc pallor habet, fœdoque aſperſa cruore
ſcunt: clauſique oculi: nec lumine fulgent,
e quo noſtros tum venabantur amores.
lac us fronti color eſt, non gratia labris,
inſueta permixti dulcedine riſus,
quos Nymphæ ſuſpiravere marinæ:
unc diſciſsis nimio mœrore capillis
ibus paſsim replent vada ſalſa querelis.
es etiam, & tumidi fera monſtra profundi

Te, miſerande puer, nunc caſſum lumine lugent,
Inſcius & qui molle latus Delphinus acuta
Transfixit ſpina, & fato demiſit acerbo,
Attonitus jacet, & ſeſe, ſtimulante dolore,
Diſcruciat, quæritque miſer diffundere vitam.
At mihi quis vitam, & duræ faſtidia lucis
Auferat? immitti nam funere te mihi rapto,
Dulce mori citiùs, longùm ſed vivere durum eſt.
Triſte mari in medio tempeſtas horrida nautis,
Delphin Pelamydi, triſte & Delphinibus Orca;
Puppibus & Syrtes; miſero tua funera patri.
Quis mihi, quis poſthac ſervabit litore naſſas,
Retia & ad Solem expandet, madidoſque rudentes,
Nate, parentis amor, dulcis mea vita, meum cor?
Nanque puer mihi nullus erit, dum, pulcher Iola,
Occidis, & vili palleſcis ſtratus in alga:
Ceu niveus medio Delphinus in æquore pallet,
Quem durus celeri tenuit per marmora cymba
Piſcator fugientem, & acuta cuſpide fixit.
Tu pelagi decor omnis eras, tu litoris hujus
Riſus eras: tu dulcis amor, tu gaudia noſtra:
Per te grata mihi quondam freta cærula: per te
Muſcoſæ cautes, & aquis lita ſaxa placebant,
Et dulces Zephyrorum inter myrteta ſuſurri.
Omnia nunc ſordent ſine te: ſimul omnia triſtis
Luctus habet, mæſtæque ſilent Nereides antro:
Et triſtis concham projecit in æquora Triton.
Crudeles Parcæ, & crudelis tu quoque Delphin,
Formoſum patri quoniam eripuiſtis Iolam.
Vnus qui vitam longos producere in annos
Debuerat, ſeròque pios inviſere Manes.
Non vos oris honos, non frontis amabile lumen,
Nec faciles pueri potuerunt flectere mores?
Quid queror! haud ſpecies flectit pulcherrima Pa
Nec placidis hominum manſueſcũt moribus unq
Ah puer! ah malè caute! nimis confidere monſt
Auſus, & inſolito vitam committere ludo.
Ergo etiam læti crudelia funera luſus;

riſtes pariunt luctus, atque inter amantum
nditias mors dura venit læta omnia turbans.
procul calami: tenues piſcator avenas,
: poſthac dulces animabo ad carmina cannas,
n me Pauſilypi vada læta, ſinuſque Dicarchi
icient vitreas deducere retia in undas:
n viridem celeri viſam Neſida phaſelo,
ue humilem Euplæam, quondam felicia nautis
ora Pellæa venientibus urbe Dicarchum:
mihi ſemper erunt ſævi monumenta doloris.
s virides linquam ſcopulos, hæc litora, & antra,
iaque, & calamos, & vimineos labyrinthos:
us & in ſaxis, & litoribus deſertis
am infelicem per dura, per aſpera ducam,
ò tandem mites ſcindant mea ſtamina Parcæ.
ereà hæc duro deſcribam carmina ſaxo,
mina, quæ molli dum texit vimine naſſas,
cator legat, & lacrymans ſuſpiria fundat.
lphinum in ludo hic periit formoſus Iolas:
: Dorylas illum, & Nymphæ flevere marinæ.
, puer ò dilecte, vale, vale pulcher Iola.
Iæc dedit: & calamos jam frangere, & ire parabat,
n flentem cœpit ſolari talibus Anthus.
T. Deſine flebilibus cava ſaxa replere querelis,
riſtem, Doryla, tandem ſolare dolorem.
dignus lacrymis puer ille: nec impia Fato
s illum miſero rapuit: ſed victor Olympo
ditus, & Divos inter jam geſtit ovantes.
i ego, purpureus dùm Sol luceret in Orbe,
matim in terras ſummo deſcendere cœlo
erum cœtus: pictiſque exercitus alis
ebat, citharisque omnes, cantuque fremebant.
ex tenues inter volitare per auras,
horeas agere, & lato proludere cœlo.
norum veluti niveum volat agmen, ab alta
e ruens, placidoque ſonans replet æthera cantu:
ario circùm curſans ſecat aëra gyro.
s inter puerum (nec me ſententia fallit)

Ire coronatum lauro, nitidoque coruſcum
Lumine, & è terris cerno ſuper aſtra volantem.
Atque hæc ſyderias longè reſonare per auras
Audita eſt mihi vox, & reddita vocis imago
Sæpiùs ex alto: Cœlo jam victor Iolas
Tendit, io! Superi, venienti plaudite, & inter
Felices puerum cœtus, ſedeſque locate.
Hæc Anthus: læto ſolatus & omine patrem eſt.

ECLOGA X.

CHRYSIS.

ARGUMENTUM.

Ladon Urinator, Polydoro adhortante, CHRYSI[S] *apotheoſin anniverſaria pompa celebrat. Per* CHR[Y-] *DEM* D. Saverium *intellige: per Ladonem poetam,* *Polydorum* Ioannem Beiardum S. I. D. Saverii a[…] *rem egregium. meditatus hanc Eclogam poeta eſt,* *jam ſe ad Indicum iter accingeret; hinc Urinator[es] Gangis oſtia introduxit.*

LADON, POLYDORVS Indi Vrinatores.

LAD. Mirabar, Polydore, mari dùm nuper in[…]
Immergor, rutilas piſcatum gurgite [con-]
chas,
Quid tanta, inſolitùm, narent conchylia fundo[…]
Vidi etiam è vitreo ſpumoſæ Tethyos amne
Hùc unà properaſſe Deas, ubi Cærula Ganges
Lata ſubit, nitidaſque auro devectat arenas.
Cæruleos hìc blanda Deos ad carmina, & ipſos
Auritos etiam piſces, & monſtra vocabant.
Ecce dies aderat, victor qua CHRYSIS Olympum
Aſcendit, novus æquoreis Deus additus undis,
Qua locus aſtriferi in medio vacat aureus orbis,
Int

er Phillyridæ jaculum, Ægocerumque ſequentem.
nos ſtamus adhuc, nec reddimus annua magno
a Deo, lætique agimus ſpectacula pompæ?
L. Scilicet id fuerat, Gangis quod nuper ad ora
m ſedeo, & rutilas auro perquirere arenas,
pere, & è fluvio nitidos mihi cura lapillos,
ſcio quæ læti canerent mihi carmina cygni.
s (credo equidem) ſtellato CHRYSIS Olympo
pompam, ò Ladon, atque annua ſacra vocabat.
D. Sic ipſe, ò Polydore, reor, ſolennia Divo
uoris æquoreæ ducunt ſub gurgite Nymphæ;
dentesque ſonant ripa in Gangetide cygni.
u, quæ pepigiſſe mihi te carmina quondam
iſti, vacuo recubans dùm frigus in antro
tabas mecum, tenui meditare cicuta.
ipe: jam raucus cecidit Notus, atque ſilentes
ice tranquillo ſternantur ut æquore fluctus.
L. Non eadem eſt ætas, Ladon! jam prorsùs & illa
t oblita mihi tot carmina: quin quoque vires
fecere: ſeni mentem & longa abſtulit ætas.
puer, & meminiſſe potes, mihi nuper ad undas
, quæ litoreis cecinisti carmina Muſis.
D. Immo hæc, quæ nitidas medio de gurgite conchas
m refero in litus, Divo properata parabam:
n repetam, & reſona complebo Cærula concha.
L. Incipe: pacatis en jam tibi Doris ab undis,
tibi gemmifero applaudit de gurgite Ganges.
D. Da mea vocalis, mecum vaga murmura, concha.
æ nunc, ò Divæ Chryſeides, æquora læta
æ colitis, roſeus ſurgit quà Phœbus ab undis,
ora vos mihi, vel fluviorum panditis ora,
IRYSIDI lætus ubi ſolennes ducere pompas
cipiam, & muſco redimita altaria ponam.
Da mea vocalis, mecum vaga murmura, concha,
ſedet hic, Nymphæ, quà turgidus influit auro
nges, & rutilas gremio Thetis accipit undas?
ſco, *Divæ*, omen; ſacra hìc altaria ponam

Muricibus contexta rubris, albiſque lapillis.
Da mea vocalis, mecum vaga murmura, conch
Oſtrea da, Polydore, mari quæ duximus alto,
At miris referunt variata coloribus Irim,
Affer & è duris evulſa corallia ſaxis.
His ego cæruleis contexam altaria donis.
Tu, CHRYSI, in medio, tot quando Cærula conch
Effudere ſinu, tua munera, gemmeus eſto.
Da mea vocalis, mecum vaga murmura, concha
Hùc age, Lyda, veni, fer tecum maſcula thura:
Portitor illa mihi quæ quondam vendidit Afer:
His ego thuriferis incendam altaria donis.
Affer & apricis quæ collibus uva miniſtrat
Vina mihi, totumque cadis ſervata per annum:
Illa ego diffundam læta hæc altaria circùm,
Et Duo, CHRYSI, tibi, & Didymo duo pocula patr
Da mea vocalis, mecum vaga murmura, conch
Jam fortunatus ſummo conſidis Olympo
Perque alios erras amnes, & Cærula Divùm,
Cærula, quæ nunquam perturbant flamine Cori:
Sed Zephyro ſemper gaudent, ſemperque per unda
Cæleſtes ludunt, felicia Numina, Nymphæ.
Da mea vocalis, mecum vaga murmura, concha
Cuncta tibi nautæ per litora, quæ vaga Doris
Alluit, & latè vaga circuit Amphitrite,
Septem aras ponent, totidemque ex more quotan
Oceani vitulos ante aram, Orcamque litabunt,
Et tibi ſervati ſua vota in litore ſolvent.
Da mea vocalis, mecum vaga murmura, concha
Ite per Eoi vaſtiſsima Cærula puppes;
Nam novus Oceano Deus additus: ite per undas,
Audaces nautæ, & placidos jam findite fluctus;
CHRYSIS enim pelagi ſpumantia marmora placat
Da mea vocalis, mecum vaga murmura, concha
Ite, nec inſanos quaſſantes turbine ventos
Oceanum, rapidas nec formidate procellas.
Ille animos mulcet ventorum, & temperat iras;
Ille nigras pellit nubes, Solemque reducit.

mea vocalis, mecum vaga murmura, concha.
b æquoreas, nudi vos ite ſub undas,
is, ò pueri, quæſitum abſcondita Nerei.
ue novum cœlo proceſsit CHRYSIDIS aſtrum:
n, quo matres gauderent roribus, & quo
us aurata in teſta concreſceret humor:
que purpureis flaveſceret unda lapillis.
mea vocalis, mecum vaga murmura, concha.
levibus properata modis nunc accipe, CHRYSI,
ina: plura tibi mox, & meliora canemus.
ſine vocalis, mea deſine murmura, concha.
nos cœlo pius aſpice: marmora conchas,
ilas Ganges, te Numine, fundat arenas.
ſine vocalis, mea deſine murmura, concha.
e te, placidum ſemper mihi rideat æquor;
t & puro ſuffuſum lumine cœlum.
ſine vocalis, mea deſine murmura, concha.
Dulce mihi, Ladon, cecinit tua buccina carmen;
tam ſuavè ſonant hæc per Gangetica cycni:
quæ ſublimes ſemper ſummo aëre ſidunt,
ides *modulantur aves, cùm rore beato
aturæ, dulces effundunt gutture voces.
ibi Phœbum inſpirat: facit ille poëtam;
cum concha mare perſonat. Illius ergò
gias laudes meditare, & grandia facta.
a Deo tua ſemper erunt, & dulcia nobis
ina: te noſtra laudabunt ſemper in acta,
juvenes læti repetent tua carmina noſtri.
. Surgamus, Polydore; vagis Sol mergitur undis;
tè maria, & montes umbrantur opaci.

dictæ quia nunquam in terris conſiſtere viſæ, quare radiſeæ, Noſtris Paradiſi aves, Indis Manucо-

THEODORO
COMITI BARBOVIO
FORTISSIMO MILITIÆ PRÆFECT

ECLOGA XI.
ÆGON.

ARGUMENTUM.

Cum Ægon ad Poſidonium felicem nuncium attuli exceſiſſe nimirùm Meſſana Gallicam claſſem, urbe à Comite Theodoro Barbovio *receptam; Melibœu ſtor, & Lycabas piſcator læti carmen Victori can Per Ægonem poetam intellige, qui Rhegii hanc Ecl conſcripſit, cùm ſeveriori Minervæ operam daret.*

ÆGON Nauta, LYCABAS Piſcator,
MELIBOEVS Paſtor.

ACtiadis magnum noſtræ decus, & nova Muſ
Gloria; ſeu pictis alacer ſplendeſcis in armi
Aut petis adverſos æreata cuſpide reges:
Sive tibi merita præcingunt tempora lauro
Servatæ gentes, plauſuque ad ſydera tollunt,
Huc ades, ò THEODORE, atque has ne deſpice M
(Si qua tibi noſtræ velocis gratia cymbæ)
Quas Paſtor Melibœus, oves dùm paſcit ovantes;
Ac tibi Piſcator Lycabas, dùm retia ducit,
Alternis referunt certantes verſibus ambo:
Tuque etiam facilis tenues Ægonis avenas
Accipe: nàm noſtræ debent tibi carmina Muſæ.
Fortè mari ex alto ducebat retia in actam
Piſcator Lycabas, triſteſque in pectore curas

bat: pelagi ſed per vicinia paſtor
geras Melibœus oves non lætus agebat.
œnyin Lycabas habitabat: Paſtor ad umbras
i nemoris, viridique in valle Salicti
ovíſus adeſt, timidiſque ſupervenit Ægon,
in Euboici quondam maris accola, ponto
Siculo errabat, patriis procùl exul ab oris)
nùs & læto ſic incipit ore profari:
trepidi juvenes mox reſpondere viciſsim.
Solicitos veſtro depellite corde timores,
eri; felix vobis en nuncius adſum.
Dic age, quæ nobis Ægon nunc læta reportas?
Infeſtæ Siculo exceſſere ab litore puppes:
procùl ceſſere, minæque, infandaque bella.
edit, & læti capiunt exordia menſes.
ego, lunati ſurgit qua pompa theatri
nanimum Heroem, regiſque inſignia noſtri,
ina mille ducem ſtipantia litore vidi,
ptas voces, plauſuſque his auribus hauſi.
regi agglomerantur apes, poſt prælia quando
or regna petit, cæſoque ex hoſte ſuperbus
tos inter cœtus, plauſuſque faventum.
Scilicet id fuerat, prima quod luce diei
ùs, inſuetùm, reſiliret ab æquore Delphin,
ideſque choros agerent, dùm murmura longè
ulea invectus concha ciet æquore Triton.
L. Hoc etiam (nec fallor) erat, quòd prata capellæ
derent nimia paſsim dulcedine lætæ:
virides inter ſalices, & flumina circùm
arent Dryades feſtivæ, & Najades udæ:
is inter mixti, ſylveſtria Numina, Panes
larent læti calamos, & læta ſub auras
rmura jactarent volucres per compita ſylvæ.
do equidem: nam ſenſus ineſt divinitùs illis.
. Ergò agite, & veſtræ poſſunt quæ carmina Muſæ,
ite, & alterno, juvenes, contendite cantu.
e has intereà pulſabo pectine cordas.
L. Ite per apricos colles, & rura capellæ,

Ac lætæ cytiſum, & florem tondete ſalicti;
Hoſtis abit: ceſſere minæ, pax aurea venit.
LYC. Ducite ſecuri choreas, Delphines, in undis,
Et vario circùm litus curſate natatu;
Pax redit, & placido rediens nitet aurea ponto.
MEL. Vos, ò Paſtores, inducite fontibus umbras;
Et ſinite optatas tenerum pecus ire ſub umbras.
Hoſtis abit: ceſſere minæ, pax aurea venit.
LYC. Vos, Piſcatores, læti deducite cymbas,
Et piſcoſa leves jam ſolvite retia in undas:
Pax redit: & placido rediens nitet aurea ponto.
MEL. Fœcundos proſcindat agros feſtivus arator,
Et pingues pedibus preſſet jam vinitor uvas.
Hoſtis abit: ceſſere minæ, pax aurea venit.
LYC. Alta rupe ſedens piſcator arundine piſces
Captet ovans, nudusque mari ſcrutetur echinos,
Pax redit: & placido rediens nitet aurea ponto.
MEL. Hìc ego ſub patulæ proſtratus tegmine fagi,
Dùm teneros carpunt flores, mea cura, capellæ,
Ac Phyllis formoſa comas mihi daphnide cingit,
Agreſtes tenui modulabor arundine Muſas.
Hoſtis abit: ceſſere minæ, pax aurea venit.
LYC. Hìc inter ſcopulos, Zephyrique tepentis ad aur
Dùm moror, & molles expecto ad retia prædas,
Ac mihi de myrto nectit Galatea corollam,
Æquoreas reſonare Deas cava ſaxa docebo.
Pax redit: & placido rediens nitet aurea ponto.
MEL. At vos, Pierides, victori cingite lauro
Tempora; & Aoniæ vos dicite carmina Muſæ.
LYC. Vos illi ſertum viridi contexite myrto,
Nereides, plauſuque ſonans ciat æquora Triton.
MEL. Illi ego per ſylvas, ſeptemque altaria circùm
Biſſenos de more dies ſacra liba quotannis
Spargam lætus humi, atque incendam maſcula thur
Non me carminibus ſuperabit fuſcus Amyntas:
Nec Pan ipſe Deus vincet: nec Thracius Orpheus.
LYC. Aſt ego litoribus, totidemque altaria circùm,
Et ſacros latices, & vina liquentia fundam,

gam pelagi muſcum feſtivus ad aram.
eos inter cantu Delphinas Arion,
hi per ſcopulos certet Deus ipſe Palæmon.
lli alterno miſcebant carmine Muſas:
ntereà calamos inflabat acutos.
ndem (alta jugis jam Solem abſconderat Ætna)
m invitæ fecere ſilentia Muſæ:
inc muſcoſi ſcopuli, rupeſque cavatæ,
ngè colles reſponſavere beati.

ECLOGA XII.

MOERIS.

RGUMENTUM.

*Phraſidamus Mœrim puerum roſas, & corallia
m vidiſſet, ſuſpicatus ne puellæ alicujus amore
tur, conatur illum ab amore revocare. At puer ſe
em amare ingenuè fatetur, & quomodo à Virgi-
catus fuerit, exponit. Per Mœrim intelligit poëta
icum piſcatorem, qui annos duos, & viginti ſu-
tum habet, virgo ſemper, &* Virgini *addictiſſi.*

PHRASIDAMVS, MOERIS.

P. CVi tu, Mœri, roſas, & nigra corallia portas?
Ah timeo tibi, Mœri, furor ne te improbus ille
rtat, præcepſque trahat malè ſana cupido.
Vera tibi fateor, jam me pulcherrima VIRGO
habet, & dulces animo mihi ventilat ignes.
P. Ah puer infelix, quæ te dementia cepit.
ſcis quàm durus amor? non ſævior illo
ris Leo, non pelago crudelior Orca eſt.
ſæva mari, canibuſque incincta marinis
tulit; natumque ſuum impacata Charybdis

Fo-

Fodit, & immanes admorunt ubera Phocæ,
MOE. O, neſcis, Phraſidame, mihi quæ flamma
dullas
Torreat, & quæ me teneat formoſa puella?
PHR. Dic, age, quæ flamma, & quæ ſit formoſa pue
MOE. Incendit me dius Amor: me PARTHENIS, ò
Non conſueta meum pertentant gaudia pectus!
Illa meos poſcit (ſi quicquam credis) amores:
Illa habeat: mentem hic ſemper bonus occupet er
O nimiùm felix, hanc ſi, piſcator, amares!
PHRA. Non humana ſonant tua verba, ſed unde
pente
PARTHENIDIS tibi tantus amor? quo numine dex
Mœri, tibi ſacræ exarſere in pectore flammæ?
MOE. Dicam equidem, Phraſidame: Cavo ſtat picta
antro
Quà Mergellina illuſtres via ducit in ædes,
VIRGO decus cœli, quæ me dùm ſpectat euntem,
Pubenteſque roſas dextra tunc fortè ferentem,
(Ipſa mihi ſoror è teſta decerpſerat Ægle)
Cui, formoſe, roſas, puer? inquit. at ipſe repentè
Obſtupui: captuſque nova dulcedine mentem,
Illi hæc: Dia, roſas vis tu pro munere, VIRGO?
Accipe: parva quidem; ſed ſi dignabere, majus
Cor, noſtri, Regina, tibi do pignus amoris.
Tunc dextram mihi VIRGO tetendit, & Has, puer,
Accipio, dilecte, roſas, quæ pignus amoris
Semper erunt: ſemperque tuos dignabor amores;
Sed tu, Mœri, alias ſectari, & amare puellas
Mitte, nec inſanæ incendant tibi pectora flammæ.
Cui contrà, Tibi, Diva, meos piſcator amores
En voveo: immotumque animum tu Numine fir
Ac veluti nunquam tot me flexere puellæ,
Litora quæ mecum paſsim per noſtra vagantur:
Sic & nulla mihi poterit prævertere mentem:
Non Beroë formoſa comas, non picta Lycoris,
Non Hyale, quanquam nobis pro dote ſuperba
Centum regna daret, rubroque è gurgite gemm
Qu

niunt, quantùmque Indis deducitur aurum.
Puerque tuus noſtro ſub pectore fixi
, æternùmque mei vos ſemper amores.
ſtra ex oculis unquam labetur imago,
meis : nec erit quicquam mihi gratiùs unquam,
us Puer, & Pueri tu candida Mater;
dulcis puer eſt, & dulcis tu quoque Mater.
Puerque meus te ſemper amabimus, inquit
ihi: tu noſter amor, tu maxima cura.
e roſis, quas, Mœri, mihi, Pueroque dediſti,
bi luciferis ſertum ſubtexitur aſtris.
dedit, & placidis mihi mox ſubriſit ocellis:
ſit Puer ipſe, ſinu quem Dia tenebat,
ihi divinos animo inſpiravit amores.
, Fortunate puer: diæ tu VIRGINIS ergò
s amans, quæ tantùm alias formoſa puellas
erat, quantùm reliquas Luna aurea ſtellas.
Cœlicolæ, nitidiſque exercitus alis
rùm obſervat venerans, plauſuque coronat.
nate puer, nunquam tibi dura negabunt
ora captivos piſcoſa in retia piſces.
poſthac vacuas velles de murice conchas;
tenues inter ſabulum venaberis aulos.
VIRGO, cui Sol, cui Luna, & ſydera parent,
nti, nimbique, undoſi & Cærula ponti,
abit maria, & ventos pulſabit, & imbres:
bus & naſſas, ſuccoque implebit echinos.
ix puer, ò! fer nigra corallia Divæ,
ureamque roſam, & flammas teſtare pudicas.
veniam comes ipſe tibi, ſi fortè benignis
ciat me VIRGO oculis, nec ſpernat amantem.
E, Corripiam priùs ipſe viam; tù ponè venito.

TA-

IACOBO CANTELM

Sanctæ Romanæ Eccleſiæ

CARDINALI AMPLISSIMO,

Archiepiſcopo Neapolitano.

ECLOGA XIII.

Cùm Roma Pontificia claße profectus, Maſſam delubium per æſtatem ſeceſſurus veniſſet, amœniſſi que circùm loca unà cum poëta luſtraret.

LYCABAS, MOPSVS.

FOrtè ſub umbroſo Lycabas conſederat antro
Palladias juxtà rupes, & plurimus auras
Captabat Zephyri molles, & frigus opacum,
Ingentes Regum meditatus arundine pugnas;
Cùm celer adveniens Vervecide Mopſus ab unda,
Piſcatu dives multò: quid lentus ad umbram,
Quid, Lycaba, ceſſas? inquit. Stat carmina quand
Texere digna tibi: & venientem attollere cantu
Heroem inſignem pietate, oſtroque nitentem.
Quem forè venturum piſcoſa ad ſaxa Minervæ,
Iam dudum cecinit divino carmine Proteus.
Ipſe etiam purà vatem ſub nocte canentem
Audivi, freta Teleboûm dùm fortè recurro,
Lunaque oliviferos linquebat lucida colles.
Sed quà, Mopſe, virum vidiſti ad litora ferri?
Da, precor: occurram, cantuque ad ſydera tollam
Spero equidem, noſtras non reſpuet ille Camœnas:
Reſpondit Lycabas, contra cui talia Mopſus:

Nu-

er cautè ſedens Vervecide, quà vagus undas
tit, Inarimen inter, Prochytenque: citumque
io ad prędam Synodonta, Chromimve rubentem,
idi vitreo curſantes æquore puppes:
redo equidem vectari Heroa carinis.
circùm pulchræ Nereides, & genus omne
harum tremulo ducebant marmore luſus:
inter mixti pingebant æquora cauda
iini: & reſona pulſabant Nærea concha
nes: perculſa procùl cava ſaxa ſonabant.
age, quandoquidem non fiſtula, non tibi deſunt
ina, litoream modulare ad litora Muſam.
ec: & Lycabas ſic orſus arundine carmen.
rrite Lubrenſes per cærula, currite, Nymphæ,
ciolmeliore. Redit quà feſſus ad æquor
rium Titan, currumque reducit ad Indos,
ovus exoritur, roſeoque decorus in oſtro
at; atque diem terris, lucemque perennat.
rrite Lubrenſes per cærula, currite, Nymphæ,
cio meliore. Subit jam Regius Hoſpes
ſinum, feſtiſque ſonant pulſa æquora bombis,
que ſecuris terroribus unda remugit:
& innocuis ſubtermicat ignibus Æther.
rrite Lubrenſes per cærula, currite, Nymphæ,
cio meliore. Suo non Scyrus Achille
ius, ingenti quanquam, ſe jactet Alumno,
ove Dictæi colles: namque Hoſpite tanto
præit Scyrum, Cretamque ſuperba laceſsit.
rrite Lubrenſes per cærula, currite, Nymphæ,
cio meliore. procùl Sebethide ab unda
enope tantum vobis gratatur honorem.
enope, fatis cui nunc felicibus, Heros
igit: & Paſtor ſtat pro Paſtore Supremo.
rrite Lubrenſes per cærula, currite, Nymphæ,
cio meliore, petunt jam litora veſtra
æ Heroem quotquot Cratera recurſant
comæ Ponti Nymphæ, cœtuſque beati

Site-

Sirenum, & vitreo de flumine plurima Naïs.
Currite Lubrenſes per cærula, currite, Nymp
Auſpicio meliore: quibus ſub Principe tanto
Optati ſpirant Zephyri felicibus auris,
Blandaque ſubridet Nerei pellacia, & almo,
Eque coruſcanti radiat lux aurea vultu.
Currite Lubrenſes per cærula, currite, Nymp
Auſpicio meliore: imiſque è fluctibus oſtro
Tincta rubeſcenti corallia carpite, mixta
Multa quibus rutulis ardeſcat purpura fibris,
Sitque Dicharchæo ſublectus ab æquore murex.
Currite Lubrenſes per cærula, currite, Nymp
Auſpicio meliore. Latino hæc debita Patri
Munera ſunt. nitidum argentumque, aurumq
ruſcum,
Quaſque alii cupiunt, gemmas contemnit; &
Quæ ſua, contentus gaudet virtutibus Heros.
Currite Lubrenſes per cærula, currite, Nymp
Auſpicio meliore. Maris muſcoſa profundi
Dona, leves Aulos non dedignabitur ille,
Non balano lepadas, conchilia, non & Echinos
Oſtreaque, & Cochleas cum purpureis Neritis.
Currite Lubrenſes per cerula, currite, Nymph
Auſpicio meliore. Rubro non vellere mullos,
Non & Acum, & Soleam, pictamque remiſc
bram.
Quare agite, his, Divæ, tenues onerate caniſtr
Qui grato ſpirent muſco, atque ſuavibus herbi
Currite Lubrenſes per cerula, currite, Nymp
Auſpicio meliore. Sinus jam pandite veſtros
Sirenes; nam vectus equo petit alta marino,
Muſcoſoſque legit ſcopulos, & odora ſecundùm
Saxa leves Zephyros, & murmura captat amica.
Currite Lubrenſes per cærula, currite Nymph
Auſpicio meliore. cavum Colomelis in Antru
Cōge Deas, cætuſque Viro ruat obvius omnis
Et vitreas nectat choreas, & carmina dicat.

N

e ſacris Heros choreis, & carmine dignus.
te Lubrenſes per cærula, currite, Nymphæ,
o meliore. Natantia regna tenetis,
æ Teleboùm, Divæ, deſcendite ab alto
, & Heroem venientem ambite natatu,
uci circùm Tritones Nerea pulſant.
te Lubrenſes jam curſum, ſiſtite, Nymphæ.
dit è vitreis Neptuni fluctibus, omni
um læta circùm ſtipante corona:
ntque citi Delphines, & æquora pingunt,
tes varios miris erroribus orbes.
te Lubrenſes jam curſum, ſiſtite, Nymphæ.
e hinc pacato venienti à gurgite cautes
unt, plauduntque undis vada læta canoris:
& proceræ nutantia culmina rupes
ant, blandoque ſonant myrteta ſuſurro.
ite Lubrenſes jam curſum, ſiſtite, Nymphæ.
ue coronatis è puppibus exit, & actam
t in viridem: citò litora ſternite myrto,
cùm foliis ornate virentibus: illum
c purpureo, Divæ, conſpergite nimbo.
ite Lubrenſes jam curſum, ſiſtite, Nymphæ.
evibus properata modis, pro tempore Muſæ,
tibi Partheniæ mittunt, mitiſsime Princeps.
equidem, meliora dabunt, ſi fronte ſerena,
a hæc litoreæ reſpexeris orſa Camœnæ:
e tua Vatem Phœbea afflaveris aura.

CAROLO CARDEN

Sacri Romani Imperii

PRINCIPI MERITISSIMO

Laini Marchioni , Acerrarum Com

E c l o g a XIV.

CARDENIDES.

A R G U M E N T U M

CARDENIDEN Mecœnatem ſuum Poëta ſu tem unà cum Phyllide ad Pauſilypum invitat , amœnitatem, ac delicias deſcribens : atque illi & toria munuſcula, & verſus ſpondet. Per Phyllide tellige FRANCISCAM M. SPINELLAM è Principibus , Marchionis Conjugem , mulierem pr tiſſimam ; omnibuſque animi, fortunæque dotibus dè ornatam.

O Ptatos jam pande mihi , formoſa , receſſus,
Mergillina, cavis & amicam in rupibus um
Quò plenas referam naſſas, & frigora capte
Pauca ſed ante meo gracili ſunt carmina avena
CARDENIDÆ dicenda : neget quis carmine ma
CARDENIDÆ, me cujus amor facit eſſe poë m.
Sic tibi, cùm vitreas pelagi deſcendis in undas,
Et blandam curſu ſequeris Neſida ſororem ,
Non Protei poſsint , Phorcique nocere petulci.
Incipe ; Pauſilypi ad littus , ſedeſque beatas
CARDENIDEN tenui calamo , cantuque vocem

OLE, dùm ſummis ardet fervoribus æſtas,
ſitque ſuo rutilans ſata Syrius igne,
ùò Pauſilypus ſcrupoſæ rupis in antrum,
noſa vocat te Mergillina, venito.
d in primis veniat tua Phyllis, & ipſa
as inter ludat non ultima Divas:
ſum Phyllis pulcherrima, quam tibi caſti
amor thalami concordi fœdere junxit:
e jam pulchra fecit te prole parentem.
nes ſpirant auræ, Zephyrique ſalubres,
cido intendunt felicia marmora flabro:
que impulſæ modico clangore jocoſæ
ides ſcopulos, per litora leniter undæ
nt, vitreique tegunt ſaxa humida rores.
odorifero florentes pumice cautes
um gignunt muſcum æquoris: aſpice, ut omne
& objectos ſcopulos maris integat herba,
on purpurei ſpirant fragrantiùs horti:
& halat odor, qui thure ſuavior ipſo
r immiſſa inſinuat ſe naribus aura,
ægros reficit ſenſus, vireſque miniſtrat.
igui fontes, multoque foramine manat,
itidas inter fugiens ſtrepit humor arenas.
erus aquæ ſe litora propter amœna
git è ſcopulis, cui non vicina recurrens
amara ſuum immiſcet perfuſa liquorem.
& optatos ſubſultant Najades amnes,
nnes formoſæ, adianti frondibus omnes
æ, & viridi ſuccinctæ crura cothurno;
ic & rupes, tepidæque in rupibus umbræ,
imios relevent æſtus, & læta miniſtrent
Muſarum: gelidis hìc ſæpè ſub antris
ind' ingentem poteris lenire laborem,
choreas tua Phyllis agit, luditque beato
harum ſociata choro; mediaſque per undas
da Delphinum ad cantum gens aſſilit omnis.
ge, rumpe moras: tibi jam per litora muſcus
itur, & paſſim mollis ſe ſubjicit alga,

Aſpo-

Aſpice, ut undivagi nantes per cærula piſces
Te placido invitent luſu, curſentque per æquor
Feſtivi, & frutices inter ſpatientur odoros.
Ipſa tibi rident Zephyrorum animata ſuſurro
Æquora, vocalique laceſſunt murmure cautes.
Hic juvat in vitreo ludentes gurgite Divas
Nereides ſpectare, & fluctivagas Sirenas:
Quippe ſuus nunc menſis adeſt, quo gurgite ludi.
Cùm flabro incipiunt Zephyri ſpirare canoro.
Interdùm picto luſtrabis læta phaſelo
Litora Pauſilypi, & colles ſpectabis apricos,
Et quæ magnifico ſurgunt palatia luxu:
Nec non & mixtim pueros, teneraſque puellas
Innocuos celebrare choros, & ludere in undis.
Sæpè etiam celeres ſublabi gurgite cymbas,
Et pubem remis certare, & ſcindere fluctus,
Vt primi metam teneant, & prœmia tollant.
Aſpicies, lætos & ovanti murmure plauſus
Attolli, & feſtas cava litora reddere voces,
Ac longè ſcopulos plauſu, & freta pulſa ſonare:
Quin etiam, ſi noſtra tibi munuſcula cordi,
Barbatos tibi ego mullos, Rhombumque trilibre
Auratamque feram, & Turdum, flavoſque Erythir
Addam atque his Apyrenum, & cæruleum Melanu
Atque leves Synodontas (amat hos nam tua Phyl
Sæpiùs atque illos, memini, me ferre rogabat)
Hos & odorifera contectos deſuper alga,
Vimineóſque inter calathos tibi munera ducam.
Prætereà, primis quæ ſunt gratiſsima menſis,
Dona feram, æquoreo madeant quæ plurima ro
Atque vaporifero ſpirent circumdata muſco,
Et perſæpè famem quæ irritavere morantem,
Oſtrea, purpureoque ardentes murice conchas,
Et ſaxoſa mihi Neſis quos ſervat Echinos,
Quoſque Dicarchæis nutrit Thetis humida ſaxis:
Illos è fundo, rigidoque è rupe revellam,
Cùm jam Luna ſuum complevit lumine cornu.
Inſuper & pictum, non ultima dona quaſillum

C

ſs plenum digitis, quos litora propter
medias inter ſcrutamur arenas.
m læta inter myrteta, & concava ſaxa,
uos inter lenta otia, ducimus amnes
cui, & Zephyrum, & frigus captamus opacum,
mihi Syncerus moriens donavit, avenam
, & noſtro freta carmine pulſa ſonabunt.
enus antiquum regali è ſanguine regum
o, ſtirpiſque tuæ primordia dicam-
nimos addam Heroas, Regeſque ſuperbos,
Tagus auriferis regnantes vidit arenis,
s Dives Iber, niveaque incinctus oliva
& umbroſa coluit cervice Pyrene:
Parthenope titulis majoribus auxit:
& in viridi miratus ſæpè receſſu
pus, fovitque ſuas Euplæa per undas.
ceam tua facta, mihi ſi pulcher Apollo,
a Actiades concedent carmina Muſæ.
ſat, Nereides, veſtrum luſiſſe Poëtam,
edet, & rarum ſubtexit arundine linum.
os, & Divæ, facietis maxima magno
ENIDÆ, mihi cujus amor ſic creſcit in horas,
velut pleno ſuccus pingueſcit Echini:
atutino ut turgent conchilia rore.
gamus: nam prima gravis cantantibus aura
is, atque aër gelidi nocet humidus antri,
mum teneræ, Sol occidit, ite puellæ.

FINIS.

pag: 49

Hoc Duce perpetuis sulcabimus equora
Felici intendent semper quæ flamine

ILLUSTRISSIMO
Et Excellentiſſimo Dom.

CAROLO
DE CARDENAS,
FAMILIÆ PRINCIPI,
Sacri Romani Imperii
.INCIPI MERITISSIMO,

o Laini, & Regni Neapol. Marchioni, Co
i Acerrarum, Comiti Palatino, Alcay-
do perpetuo urbis Plutiæ in Regno
Siciliæ, Militum gravis ar-
maturæ Præfecto, &c.

PARTHENIUS GIANNETTASIUS
Societatis JESU.

Ntiquus ille, EXCELLENTISSIME
PRINCEPS, mos fuit, qui & maximè
viget nunc temporis, ut elaboratæ jam
, priuſquam in mare deducerentur, uni
minibus, aut Heroibus conſecrarentur:

 illius

illius autem imago Numinis, cui navis ſol ritu jam dedicata erat, in ebore cælata, vé auro puppi præfigebatur. Hinc illæ aurato gentes Apolline, & Minerva, & Marte pu conſpiciebantur: ex quibus non decus modò ornamentum, verùm etiam, & præſidium, & tutamen promittebant; quippe qua præ tes ſemper in dubiis, facileſque in preces D ſperabant: ſic & ſub illorum tutela per inſi ſemper mare, per infidos ſemper vento tius navigare credebant. Hunc ego morem cutus (ab illo enim ne latum quidem guem recedere religio eſt) antè quàm na hanc meam ex malè dolatis truncis, nulla nullo ingenio compactam in mare deducer tibi, VIR IMMORTALITATE DIGNI ME, nuncupandam putavi, ut magnum præſidium ſortiretur, & decus: tuiſque auſpiciis ad æternitatis portum ſecura v caret. Et ſanè non aliam profectò metam præſcribere fas eſt, ſi te auſpice, ſe ſe mari mittat, ac ventis credat. Quæ & felicior cui ſpecioſum nomen Victoria fecit, qu Oceani terras ambit, alluitque, fortunat vigatione luſtrabit; perque geminos devect bes, ad immortalitatis portum victrix p niet. Et quidem (nec me meus animus f jam mihi tantam proſperitatem licet omin

Hoc duce, perpetuis ſulcabimus æquora velis,
Felici intendent ſemper quæ flamine Cori.

Et ſane quis hanc ſibi ex tanto Princip
ci

m, ex tanto Heroe præſidium, & decus non
rat? Summum profectò ex tuo genere de-
mmum ex tua virtute præſidium ſibi no-
ec navis pollicetur. Non enim tibi ex No-
ntùm ſtirpe, ſed ex Equeſtri, ſed ex Sena-
ſed ex Regia ſanguis eſt. Quippè qui à
is Hiſpaniarum Regibus Divo Hermene-
& Recaredo longa annorum ſerie in te
uſus eſt. Qui Sancti Reges, quoniam ab
is hæreticis Lupi vocabantur, hinc Lupos
mate Majores tui pro gentilitiis inſigni-
ſumpſere.
ibus verò regius ille ſanguis trabeatus faſ-
laureatus victoriis, & per quos, quan-
Heroes in te tranſmiſſus ſit, mitto dicere;
r luce ſe produnt ſua, commendantur &
quin & me dies deficeret, ſi ſingula per-
em: unum autem, aut alterum omittere
ſum. Celeberrimus ille eſt, cujus nomen,
ulit invidia, vel melioribus faſtis aſcri-
rnitas, qui innumeris victoriis, ac palmis
ris ſua virtute, ſumma ſibi gloria partis,
nobiliſſimam impoſuit coronidem, quæ
n omnibus ſeculorum laudibus, omni po-
is memoria digna eſt: cùm enim inter in-
as propemodum barbarorum copias, quà
iſſimus globus erat, & atrociſſimum ſæ-
prælium, irrupiſſet, Manuſam Maurorum
propria manu obtruncavit: quo cæſo,
omnis barbarorum exercitus eſt.
minorem celebritatem Nominis compa-

 ravit

ravit ſibi ALPHONSUS DE CARDEN*
ad quem unum tunc temporis cum Luſit
pugnantem, tanquam ad egregium Militiæ p
ceptorem Iſabella Caſtellæ Regina Conſalv
Aquilarium Cordubenſem miſit, ut ſub t
Duce prima militiæ rudimenta poneret: &
ſuit adeo egregiè, ut meritò uni ALPHO
Conſalvum debeat Hiſpania: quin & ipſe
ſalvus ab hoc ſolertiſſimo Magiſtro exacta
litiæ documenta, præceptaque, quibus poſte
cognomine Magnus evaſit, accepiſſe fateba
quæ quidem ALPHONSI *laus maxima e*
ſummum Imperatoriæ virtutis, gloriæque v
ticem attingit.

Sed quibus laudibus proſequar eos CAR
NIÆ *Familiæ Heroes, qui cum Alphonſo*
ge Aragonio in Italiam ad Palmas venere
Titulos? Quibus ALPHONSUM FER
NANDI, *& Annæ Emanuelis è Regibu*
ſtellæ filium, & ALPHONSI *Magni Mag*
Ordinis Divi Iacobi, & GUTTIERIS M
Legionis Commendatoris conſobrinum lau
commendem? qui Alphonſo I. Regi, per q
charus, & à Conſiliis fuit, atque ab eodem
gnus Camerarius, Plutiæque urbis Alca
mox & Cajetæ Prorex, & ſummus Militiæ
fectus renunciatus, eam Regni partem, qua
tio finitima eſt, ſumma belli, prudentiæque
de gubernavit. Quibus FERDINAND
ejus filium Ferdinando Regi Catholico cha
mum, Almeriæque Alcaydum? qui poſteri
eg

egiæ Fortitudinis exempla reliquit, æternum-
nomen ex debellatis toties Mauris, ut me-
à Federico Rege Laini Marchionatu, atque
errarum Comitatu inſignitus fuerit. Quibus
RDINANDUM? qui ob præmium eximiæ
titudinis à Carolo V. Auſtriaco Bononiæ,
apoli, & Tuneti inter Magnates adlectus eſt,
bus unis Regem alloqui operto capite, qui
or apud Hiſpanos ſummus habetur, factus eſt.
ibus inquam laudibus ſexcentos alios Heroes
brem? quibus meritò

. . . . . monumentum ære perennius,
egalique ſitu Pyramidum altius
t fama, ſacravit æternitas.

Hactenùs hæc, quæ ad noſtræ navis decus, et-
ornamentum plurimùm faciunt. Quæ verò
præſidium: illæ ſunt animi tui virtutes, qui-
te totum imbuendum tradidiſti. Et primò
dem amœniori Muſarum ſtudio, hinc acrio-
iligentia Matheſi operam navaſti, illud Poe-
n animo ſixum habens:

le verò primùm dulces antè omnia Muſæ,
uarum ſacra fero, ingenti perculſus amore,
ccipiant, cœlique vias; & ſydera monſtrent.

od porrò ſtudium regium eſt, & rege dignum,
ntum verò in hiſce liberalibus diſciplinis
eceris, novimus omnes, quotquot dexteri-
em ingenii tui, felicitatemque ſæpiùs demi-
i ſumus. Novit noſtra hæc Academia, quæ te
nùm literis erudiendum, mox plauſibus ſum-
excepit eruditum.

iſtis autem facultatibus egregias animi do
ſociaſti, quæ te ſupra reliquos evexere. Cana
Mores, ingenitæ nobilitatis indoles prorſus
vina, Comitas ad omnium animos ſibi ſemper
ficiis promerendos intenta, Munificentia p
regia, Fortitudo, animique Conſtantia, ac re
perpetuò integerrimæ vitæ Tenor, tui animi re
dotes ſunt, quibus invidiam ſuperaſti. Ver
ſingula enumerare omitto, ne offendam mo
ſtiam tuam, quæ cum maximè laudanda ger.
à laudatione maximè abhorret.

Quæ cùm ità ſint, non fruſtrabitur votis
ſtra hæc navis, ſi, te Auſpice, ſe ad æternit.
portum ſperat appulſuram: Etſi, ut elegan
Anacreon

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Βίοτος τρέχει κυλισθεὶς.

ſtabit tamen æternùm te duce fama. Patiare
tur, EXCELLENTISSIME PRINCE
tuam glorioſam imaginem, tuum immor
nomen noſtræ navi præfigi. Et quodcumque
munus, quod tibi lubentiſſime nuncupo, a
que, grati animi monumentum ne deſpi
Vale, Neapoli Kal. Aug. MCIƆCXC.

NA

NAUTICORUM

LIBER I.

VÆ veniant nemora apta mari, quo ſydere pinus
Cædere, & arte rates qua cæſis ponere truncis
Conveniat: quæ cura omnes prædiſcere ventos,
res, & ſigna, vagique ſonantia Nerei
ra velivolis latè ſulcare carinis;
a vel circùm pictis freta findere lembis;
on & quæ in Acu, & parvo ſolertia Mundo,
npeſtatum quanta experientia Nautis:
canere, & vaſti puppes per cærula Atlantis
re ſurgentem in Solem, Solemque cadentem,
iam: vitrei quando me Numina ponti
am in ſedem invitant Nereides udæ;
nues vati calamos compingere cera,
eoque parant ſertum ſubtexere muſco.
neque Mæonios auſim ſperare cothurnos,
a nec æternam interſerpere tempora laurum.
magnæ clarum Auſoniæ decus! edite cœlo
DENIDE, pulchris ſeu te per rura viretis
opetre ſpatioſa tenet, vel carmine dulci
ſtes inter Divas blanditur Apollo:
e ſtellati ducit per concava cœli
ie, & nitidos orbes, & ſydera dicit;
nvectus equo, tua regna, inviſis Acerras,
ngè rauci perluſtras flumina Lai,
na ſolo pingui, & lætis felicia campis,
& Regna annos atavis dominata ſuperbis)
ades, & primùm pelagi ne deſpice munus.
quid id eſt; mediis te fluctibus æmula Doris

Compellat, campuſque ſonat latè omnis aquaru
Parva altis & ſæpè damus munuſcula Divis.
Forſitan & tempus veniet (jam retia, & hamos
Liquimus, & grandi percurrimus æquora puppi)
Vt, noſtris majora auſis molimina Muſis,
Bella canam, & palmas, cum primo Oriente ſu
Cæſar in Euphratem victricia dirigat arma,
Vt priùs injuſto jam Numinis eximat Vrnam
Servitio, & ſacras ſiſtat ſe victor ad aras!
Tuque operis tanti in partem, partemque trium
Dux aderis, magnique comes tu Cæſaris ibis:
Tunc ego te ſummis Heroibus, & magnis Diis
Laudibus æquabo, tollamque in ſecula nomen.
Sume hoc intereà, Martiſque accingere in arm
At tu, qui Superos inter ſpatiaris Olympo,
SABERIDE, mihi dexter ades: tu dius Apollo
Magnam Vati animam, & divini carminis œſtru
Inſpira; noſtriſque volens allabere cœptis.
Nam te, nec fallor, magnarum Numen aquaru
Rectoremque maris, tempeſtatumque potentem
Gangaridæ quondam dixere, & creditus Indis
Oceani immenſi magnus Deus, humida parens
Neptuni cui regna, vagique per aëra nimbi,
Et ſe pacato ſubmittunt murmure venti.
Sed quamvis (tibi mentitum non fingimus ultr
Numen, & immeritos aris adolemus honores)
Non deus Oceani, verùm tibi gurgitis alti
Imperium Pater Omnipotens dedit, ut tua nau
Numina ritè colant: placidos tu tollere nutu,
Turbatoſque potes nutu componere fluctus.
Ergo age, & innubi quoniam lux aurea cœlo
Iam nitet, & Zephyris criſpantur molliter und
Audaces tu pande ſinus, dextraque potenti
Tu dubio curſum pelago, clavumque guberna
Principiò nautis ſylvæ delectus habendus,
Vnde abies viduata comis, nudataque fagus,
Vlmique, & cæſæ veniant ad litora pinus.
Primus & hic illis labor impendendus, & omn

...m ſaltus nemorum luſtrare neceſſe eſt.
...ſylvarum ſobolem legiſſe potentem,
...tis ſortem, & caſus ſufferre marinos:
...bor incaſſum tantus cadet, ire ſonantis
...us Ægæi per cærula, perque tumentem
...m, aut clauſum ſulcandum navibus æquor:
...r externas oras, audacibus auſis,
...o errandum, latè qui panditur ingens.
...eas ultrà metas, ſeſeque per omnes
...it torrente plagas, quà ſurgit Eoo
...s, & Heſperio rediens lavat amne quadrigas.
... materiem texendis navibus aptam
..., atque data fabricaveris arte carinas,
...s celerem ſecurus in æquora puppim,
...s Zephyro committes vela vocanti.
... nimbifero terrebunt turbine venti,
...midum veniens glomeratis fluctibus æquor
... ab undoſo; rapidas animoſa procellas,
...ſque, pelagique minas pulſabit, & Euri
...ronatas opponens pulſibus alnos,
...oboles, Alpinaque pignora. Ceu arx
...mpoſta jugo, duraque è rupe reciſo,
...a quadrato ſurgunt cui mœnia ſaxo,
... crebris aries ærata cuſpide pulſat
..., alatoque petunt tormenta metallo;
...at invictos iteratò machina muros,
... exploſa cavo pila ferrea ſibilat ære.
...utrà hæc! duris eludit rupibus ictus;
...nec horrificis tormenta ſonantia bombis.
...obuſto de robore texta carina,
...iſi ſpumoſum multis poſt curſibus æquor
...a, & pelagi varios experta labores,
...s obitus, longævaque fata videbit.
...d tibi ſi ſylvæ nullus delectus, & omnes
...es nemorum populos admoveris undis,
...: non multis (juvat hæc meminiſſe) docebo:
...bi cæruleus ſuprà caput æthere ab alto
...rit nimbus, miſsique à carcere venti

Compactam fragili feriant de robore navim,
Dilacerent velum, quatiant latus impete multo,
Et validis obvertant flaminibus antennas:
Hæc primò vitium faciet, ſenſimque patentes
Incipiet laxare ſinus, rimiſque fatiſcet.
In latus hinc prona incumbet: concuſſaque pont
Scindentur tranſtra, & laterum compage ſoluta,
Fluctibus infelix ibit data præda marinis.
Non ſecùs, incocta tenui quas arte bubulci
Argilla fecere, caſæ, cùm plurimus imber
Decidit, & plenis undarunt æquora rivis,
Accipiunt tectis imbrem, ſubterque ruentum
Vix fragili curſus fluviorum pariete ſiſtunt.
Paulatim incocti lateres laxantur, & undis
Dant aditum: ſenſim moles ruitura fatiſcit.
Cùm tandem è ſummo labentia culmine tecta
Naufragio jactantur humi: de vertice paſtor
Dejectas videt ire caſas, ſua regna, per undas.
Sed jam tempus equum pulſu ſtimulare feroce
Implicitaſque errore vias ſuperare ferendo.
Ergo age, tantiſper pelago, portuque relicto,
Ne pigeat ſacros nemorum penetrare receſſus;
Quæque ſit apta rati, vel quæ ſit inutilis arbos,
Et quo conveniat cœli ſub ſydere truncos
Frondifera nudare coma, & radicibus altis
Noſcere, quo rigidas valeas inferre ſecures.
Eſt mons Auſonia in magna, quà Martia Tell
Hybernum ad Solem, & mollem ſe fundit ad Au
Hinc quà purpureo Solem primo excipit ortu,
Ionio diſcluſa mari ſtat Græcia Tellus;
Hinc quà Tyrrhenum Siculi per clauſtra Pelori
Ioniis miſcetur aquis, Vulcania regna,
Æoliaſque domos, & totam à vertice ſpectat
Trinacriam, antiquo montem cognomine Silam
Romani, & Graii pariter dixere vocantes.
Hic nemus umbroſum, atque ingens, ſylva h
montem
Occupat; & nigra dorſo latè incubat umbra.

lle in cœlum tollunt capita ardua pini;
dem ramis circùm frondentibus alni
ant turritæ, & nubila vertice lambunt:
æque nuces ſaxorum grandine multa
m præbent pecori, & paſtoribus umbram.
lle expanſis panduut ſeſe undique ramis
æ, & magnæ laxant ſua brachia quercus,
a & argutis agitatur frondibus ulmus,
s, campoſque abies curſura marinos:
ne, platanique, altæque in montibus orni:
læ: neque enim verbis percurrere refert
ot Sila ferat truncos, latiſsima ſylva.
c ego (ſub montes quoniam penetravimus altos
a ubi ſylvas longè Natura locavit,
gi caſus averteret. attamen ipſa
avara fames hominum, & ſolertia major
, & itum in montes, in nubila & uſque eſt)
eliora probes, quorum eſt communior uſus:
e mari ſint apta magis, ventiſque ferendis,
ſta ſolo veniant, non carmine multo
m, nec te per longa exordia ducam.
utem varius, cultuſque, habituſque locorum,
uſus; Non omnis enim fert omnia ſylva;
dium cunctis, nec amor mortalibus unus
. Ignotis qui primi fluctibus Argo
um opus) & parvo vitam committere ligno
iſi, ſacro-Dodonæ è vertice fagum
n vexere mari: fagoque volanti
ſecuere fretum; & medium Helleſpontum
ecti, externas tetigerunt Phaſidis oras.
ſi nemora Aſſyrii populantur Amani;
doratam cædunt de rupe cupreſſum.
ces Libani rapiunt à culmine cedrum,
s, & quicunque colunt plana æquora Idumes
Terapnæi gens fortunata Canopi
edro impoſuere, marique dedere patenti.
amat fagos, & puppes inferit ulmis:
ram, & dura geminas facit abiete coſtas.

Arduennam, & gelida nudat nemora alta ſub Arct
Belga ferox, & qui diſperſa mapalia quondam
Incoluere humiles Batavi, vicinaque circùm
Litora piſcatu victum de more petebant:
Nunc re, nunc opibus multis, luxuque ſuperbi
Regna tenent, & jam magni crevere ſub ipſis
Principiis, clari bello, & victricibus armis:
Nam quicquid pelagi veniens Sol luſtrat Eous,
Quicquid & Heſperius, curru fugiente, relinquit,
Claſsibus & pariter luſtrant ingentibus ipſi.
(Sic fluxas Fortuna hominum res undique verſa
Nunc ſurgunt humiles in regna, ruuntque potent
Verticibus rerum ex altis: nunc ordine verſo
Præcipites ſummo labuntur culmine primi;
Rurſùs & alta illi rerum faſtigia tangunt)
Verùm lecta manus, quæ prima è litore Ibero
Solvit, & Oceanum magnis percurrere velis
Auſa fuit, fatiſque novum monſtrantibus Orbem
Detexit, vicitque armis victricibus omnem,
Alta Pyrenæos ducit per cærula ſaltus.
Diviſi rapiunt Caledonia luſtra Britanni,
Idam Bithyni, Græci felicia Tempe.
Mænalium ſcandunt nemus Arcades, aut Erimas
Argutaſque petunt pinus, populantur Athenæ
Fatidicam Cyrrham, & colles ſectantur Hymetti
Annoſam Venetus fagum venatur, & alnum
Rupibus Alpinis. canentem fronte nivali
Cædit & Afer inops operoſa Atlanta ſecuri.
Romani rerum domini, qui claſsibus olim
Concluſam domuere Thetin, Pontumque ſonan
Ægæumque furens, ſpumoſaque cornua victum
Oceanum traxere altæ ad Capitolia Romæ,
E Sila pinum, & fagum petiere comantem;
Velleruntque omnem è radicibus Apenninum.
Ergo age, terrarum dominos imitare potentes:
Et quò te mecum prærupta per avia montis
Cornipedes hauſti curſu duxere virentem
In Silam, truncos ponendis navibus aptos

F

o (materiam tibi plurima ſylva miniſtrat)
e apti ratibus, paucis, adverte, docebo.
na tibi pinus rigida gemat icta ſecuri,
umbroſa ruat ſciſsis radicibus alnus:
ulmos, cæſoque cadat de ceſpite cerrus.
cæde nuces: nucibuſque apluſtria ſunto.
d in primis abies, annoſaque fagus
tem veniant operis; neu cedere molles
caſtaneas, multùm aut quercta fatiges;
eæ fragiles, quercus nodoſa lacertos:
bſis aptæ frondeſcere montibus ambæ,
e & autumno pingui pecus ubere bacca:
Oceanum ſulcare. in fontibus alta
frondoſa delectet populus umbra;
evis eſt arbos, & abundat plurima ſucco.
men longis cædenda eſt optima malis,
upias ſe propter Aquas agit æmula pinis.
ices cedrum, & Syriæ laudato cupreſſum;
ris fructus petito. Parnaſsia laurus
r fronde ſacra tollat ſe læta ſub auras,
divini præcingant tempora vates,
ri quoque victores ſua. mitte feracem
i ceraſum, & mitem ſine creſcere malum.
bliqua petas: quæ recta in luminis auras
ntur, legito, truncoque impone bipennem.
manu teneram ab radice evellere ſylvam,
a; venturos exſpectat fera nepotes.
oronato cum vertice ſurget in auras.
multos ſenſere æſtus, quæ frigora multa,
das. Quid plura canam? Te multa docebit
a dies? variuſque tibi nova ſuggeret uſus.
rum age, delectas cœli quo ſydere plantas,
o conveniat ſub Lunæ accidere vultu,
e: tu Lunæ vultus numerare memento.
egit ſylvas, illi nemora horrida parent;
luce vaga plantarum temperat ævum,
illis ſuccum, & vitales ſufficit auras.
lut æquoreæ pingueſcunt ubera conchæ

Lacte

Lacte novo, rutilos cùm Luna impleverit orbes;
Tunc plenis turgent radiis, & lumine læto
Luxuriant: verùm rediens ſi proxima Phœbo
Occuluit vultum, & totos contraxerit ignes,
Sufficiunt tenues ſuccos: vix lucidus humor
In matris gremio, Luna fugiente, refulget.
Non aliter plantis humorem ſubripit orbe
Luna novo, rurſuſque illum jam plena remittit.
Nanque etiam ſylvæ norunt diſpendia Lunæ.
Sed tibi Signiferi quanam ſub ſede rubentis,
E qua Lunæ ætate nemus populeris opacum,
Dicam equidem: nec te dubium, Palinure, teneb
Extremum Ægoceri rediens cùm liquerit orbe
Phœbus, & adverſo ſurgens Canis emicat aſtro,
Tertia ſi raris per cœlum cornibus ibit
Syderio comitata choro Latonia Virgo,
Tunc tibi nubifero nutare a vertice fagus
Incipiat; latè ferro pineta laborent.
Nulla quies operi: cædendis optimus altis
Arboribus eſt ille dies. qui deinde ſequuntur
Dividuum ad menſem, quo toto effulſerit orbe,
Felicem ſylvis ſobolem, ſed navibus aptam
Non tibi materiem præſtabunt; ubere pleno
Humorem nimium plantis, ſuccumque miniſtran
Agricolæ tunc jure ſinant pubeſcere truncos,
Queis præſtat baccas, lapidoſaque carpere corn
Tu ne cede operi, aut nimio frangare labore,
Donec lecta ruat frondoſo a vertice ſylva.
Verùm ſi gelidas hyemes præverterit annus,
Et cani montes magna ſub mole pruinæ
Depreſſa cervice gemant, atque obruta paſsim
Semita, & oppletæ ſtipentur ab aggere valles,
Ac lympha torpente gelu, ſtet ſaxeus humor,
Tunc Boreæ furiis ſpatiis diſcluſus iniquis,
Pone animo curam ſylvæ, Palinure, nec altos
Perque nives gelidas, perque horrida culmina tr
Sectare, infeſtæ prohibent dùm frigora brumæ.
Et differre moras opus eſt, & cedere Fato.

ubi jam Virgo os terris oſtendit honeſtum
e, cùm lance pari Sol dividit orbem
um, tantùmque polo latet abditus imo,
quantùm rediens micat aureus axe,
deſerto ſummos pete, navita, montes,
ri quà Sila jugum tegit Apennini
bus denſis. Sublimi in vertice montis
es extenſa jacet, latèque ſub Ortum
it, fœcunda ſolo, nemoroſaque ſylvis,
u aprico, & vitreis lætiſsima rivis,
eli metas ardenti Scorpius aſtro
et, & vacua deſcendit Aquarius urna,
ceſſere hyemes, ceciditque nivoſa
s, tunc terra novo pubeſcere fætu
, & tenero veſtit ſe germine campus:
perit ſylva, & læto de cortice gemmas
odoratas, ſequitur citò deciduus flos:
nt flores citò poma, & præcoce partu
nſat Pomona moras. Iam vertice pleno
it matura Ceres: jam ferus Iacchus
ovo geſtit. Calabris in ſaltibus alter
cus eſt pingui fœcundior ubere glebæ,
ns aſſurgit nemoroſa ditior umbra,
gis irriguus: centum de vertice montis
ites rauco labuntur murmure fontes:
ùm ſata læta rigant, & amœna vireta.
i te feſſum recreavit Sila ſub umbris,
es, geniuſque loci, cùm Luna revertens
t primùm radio falcata bicorni
gùm proferre diem, Palinure, comantes
rabes; nam ſicca ſinum tunc arida Tellus
s è gremio plantis alimenta miniſtrat.
ſi nimboſus Mauris de finibus Auſter
t, ſubitiſque nemus concuſſerit alis,
rabî, & trunco rigidas averte ſecures.
cecidit raucæ cùm ſibilus auræ,
a fraternas & jam fugit æmula bigas,
olo plantas, ramoſque recide feraces.

Tan.

Tandem (me doctum multa experientia fecit)
Illa abies nautæ votis reſpondet avari,
Quæ, cùm nodoſis tenuis radicibus humor
Sufficitur, nec jugis aqua illam, afflantibus Auſtri
Humectat, matris gremio conciſa bipenni
Congemuit, magnumque dedit convulſa fragore.
Illius æratæ multùm vixere carinæ.
Sed neque materiam ſubitus denudet, & ulmo
Ire novam in formam jubeat fabricator: at illas
Torreat ignito geminus Sol ſydere Cancri.
Sic omne excoquitur vitium: ſic cortice multus
Succus abit pingui; atque exudat inutilis humor
Nam ſecùs ille labor formatis puppibus inſtat:
Cùm jam materia incoctis areſcere truncis
Incipit, & ſenſim pinus ſe contrahit in ſe,
Pandit aquis tunc illa vias, & cœca relaxat
Spiramenta ſinu; ruptis hinc nexibus alni
Neptunum accipiunt gremio, rimiſque dehiſcunt
Altus ubi cœlo tollit ſe fronte nivoſa
Iſmarus, & rauci labuntur Strymonis undæ.
Barbara gens habitat cultu, quæ Caſpia quondam
Clauſtra pharetratis irrupit curribus, & ſe
Per latos Aſiæ campos, perque arva ſonantis
Intulit Euphratis victrix: populoſque feroces
Contundens, triſti complevit funere regna.
Hinc Aſiæ poſtquam domitrix, atque effera belli
Helleſpontiaci fauces pervenit Abydi,
Noſtris, ò pudor! & vili mercede paratis
(Non res Romanæ, non tot labentia regna,
Non & relligio gentes permovit avaras)
Navibus Europam tranſvecta, potentibus armis,
Diſcordes animis populos, & regna ſubegit;
Fixitque imperii ſedes, ubi mille per annos
Victrices Aquilæ ſpectatæ, atque arma Quirini,
Hi, quà frondoſi vertex aſſurgit Olympi,
Non certo Lunæ vultu, non ſydere certo
(Mira quidem: nam ritè colit gens barbara Lun
Antiquam invadunt ſylvam, nigra regna ferarum

I

blò viridi vellunt de ceſpite truncos,
emque citi tondent, raptimque tepentes
rant artus ferro: ferit ille bipenni
m fagum: ſucciſam hic cortice nudat:
us in fruſta ſecat; vix lævigat ille
iem primam tabulæ: cavat ille carinam
s; ærata munit hic cuſpide roſtrum.
appingunt coſtas, & tranſtra reponunt.
nora, præcipitat ſeſe labor: æquora puppes
unt: medio ſpectat ſe gurgite ſylva,
rque novas formas, & non ſua vela.
Niliaci circùm per ſtagna Canopi
eas habitare caſas, & vivere rapto
rædones, ſi quando gurgite ab alto
ere procùl ſpecula properare carinam,
ntes in ſtagna volant, rapiuntque cavatam
lvæ, rapiuntque arma, & ſe viribus aptant:
untque leves cymbas, atque oſtia complent.
ſtquam taciti latuere crepidine ripæ,
o ſpectant vicinam appellere puppim,
unt latebris: ſegnem, & nil tale timentem
nt navim, & ſtridoribus aëra complent.
tique ruunt, rapiunt, perduntque viciſſim
, & aggeſtas vectant ad litora prædas.
ſic, ignotum qui ſulcavere carinis
um, & longè terras petiere repoſtas;
altis primùm venati in montibus alnos,
ie, & patulas annoſo robore fagos:
ſub gemino domuerunt ſydere Cancri;
ut ex illis, craſſuſque excederet humor,
ſolerti fecerunt arte carinas,
s quibus Oceani ſpumantia regna
a, & indomitos potuerunt mittere fluctus,
iam ratis una (quod & ventura nepotum
t ſemper, ſemper mirabitur ætas)
ſo potuit gyro circumdare mundum,
m Oceani tranſmittere curſibus æquor.

Lito-

Litore ab occiduo primùm ratis æmula Solis
Solvit, & ingentem velis percurrit Atlantem;
Inque novum devecta, Notis ſpirantibus, Orbe
Auſa fretum ignotum tentare, & conſita ſaxis
Æquora navifragis. hinc, & felicibus auſis,
Per mare Pacificum victrix pervenit Eoum;
Hìc Seres latè, nigros luſtravit & Indos,
Et Perſas, Arabeſque: Erythræaque cærula præ
In Libyam venit, vacuumque invecta per axem
Horrendum ventis, & fluctibus, atque procellis
Acronoton ſuperavit: & inde reducta ſub Arcto
Clauſtra triumphatrix ſubiit felicia portus.
Laudibus æternis, & cœlo digna carina,
Cui magnum meritò fecit Victoria nomen.
Non illa Oceani fluctus, ventoſque ſonantes,
Nec tempeſtates timuit, rapidaſque procellas.
Sed lecto ſylvæ de robore, & arte magiſtra
Texta ratis, montes victrix ſuperavit aquarum,
Et ventos. Adeò cœptis inſiſtere multum eſt.
Præterea ſectam nodoſo è ceſpite ſylvam
Non gelidæ videant hyemes, non humidus Au
Aëre ſub rigido, aut campis ſternatur apertis.
Nam cùm cæruleas collegerit æthere nubes
Iuppiter, & plenos alto demiſerit imbres,
Humorem tunc illa bibit, rurſumque ſubacta
Vi Cancri multa non ſanas accipit undas.
Arboribus gravis unda nocet: nocet humidus
Ille etenim, pluvio qui fluxit plurimus imbre,
Nativum humorem deperdit noxius humor;
Quippè poris actus perfunditur undique venis
Atque agit inſinuans ſeſe, plantæque vigorem
Paulatim attenuat: nodos, robuſtaque mollit
Oſſa lues: ſic illa & aquis pingueſcere primùm
Incipit, & ſenſim putris ſe facta reſolvit.
Qualis hydrops maleſanus, aquis cùm plurim
Indulſit, tabemque intùs concepit aquoſam,
Pinguior accreſcit membris, & flaccida nervi
Vis venit: elanguet vigor, & ſeſe oſſa relaxan

ſtat canalues : furit intùs aquæ vis.
infelix cùm jam compage ſoluta,
ıviſas auras, lucemque diei.
amica trabi maris unda : poriſque ſubactus
quæ multa ſaturus ſalſedine truncos
medio lapideſcit gurgite ſylva :
impoſtas moles, & mœnia, & arces
æternùmque manet durata ſub undis.
o claram imperio, & victricibus armis
Venetam ſpumoſi in fluctibus urbem
nſtructam, ſumptuque, & mole ſuperbam.
os, pinuſque Alpino è vertice cæſas,
que ſimul mittunt ſub cærula fagos.
jam duræ longo poſt tempore in undis
ere, trahunt alto de gurgite : & inde
s ſolido ponunt de robore puppes.
age, (cæruleas quoniam properamus ad oras)
ùm è lucis ingenti corpore moles
ias, caſuſque feras ſpectare marinos,
m : prolixa juvat diſpendia ſylvæ,
que, & multos famulùm vitare labores.
Clanii fontes, & flumina circùm
uper viridi, quà ſe pater Apenninus
s læto felices ubere campos
ircuitu longo, propè mœnia Abellæ
it : ſubjecta jugis lætiſsima Baccho
s extenta jacet : procùl invia Pœno
ronatis oſtentat mœnia campis.
Hamadryadum ſedes gratiſsima, Cancer
è cœlo dùm perfurit, & ſata propter
ente ſtrepens tardo pede labitur amnis.
di fontes crebrò de rupe cavata
it, ſonituſque cient per ſaxa canoros.
epercuſſa in ſylvis ſonat aura ſuſurro,
olles vario perflant ſpiramine venti;
in tremulis alliſus frondibus aër.
preas, & ſacra colunt delubra Minervæ,
m, Prochytenque, & Surrentina Lyæo,

Deli-

Delicias vatum, juga læta, ſinuſque Dicarchi
Hæc ſacra Nayadum uemora, & juga celſa
tant,
Vt ſibi materiam lembis, parviſque phaſelis
Delectis quærant truncis; nam plurima ſylva
Nec ſoboles ingrata mari: ſtant vertice pini,
Stant orni, mediiſque virent in vallibus alni.
Dùm mihi vernabant prima lanugine malæ,
Cùm jam Pierides gratæ, & formoſus Apollo
Gratus erat, nemora alta Iovis, ſedeſque bea
Luſtrabam, ruriſque Deas venerabar agreſte
Meque ſinu Muſæ ſtringebant: blanda neque
Pieris indignata meos ſpernebat amores.
Hic ego præcipites vidi de vertice montis
Subjectam in vallem cæſos demittere trunco
Agricolas: vaſtas cervici imponere moles,
Aut latis parcunt humeris: incommoda ſylva
Implicitæque viæ, ſumptuſque impendia vit
Non tamen obliquos, ſed rectos rupibus altis
Nudatoſque coma mittunt, cœſoſque lacertos
Inde boves gemini ſubmittunt fortia ſueto
Colla jugo; geminique alii, ſi corpore præſt
Ingenti moles, ſubeunt, atque ipſa rudenti
Vimineo ſecto religatur vertice pinus,
Perque jugum funis ductorius orbe plicatur,
Inde per æquor iter capiunt, lentèque trahe
Paulatim ad litus magno pineta labore
Convectent. loris inſtant, & verbere multo
Agricolæ, pigroſque altis clamoribus urgent
Quos ipſe arguta fagi dùm ſtratus in umbra
Aſpicerem de colle, boves miſeratus inertes
Increpito Agricolas dictis, & ſiſtere currum
Præcipio: timidi faciunt mandata bubulci.
Hinc geminas afferre rotas, quarum ultimus
Ingens circuitu, cuneumque, axemque ro
Temonem oblongum, tabulaſque, & cæter
Armamenta: citi agricolæ data juſſa faceſſu
Tunc geminas hinc, inde rotas axi inſero, &

m terebro, cuneumque foramine figo.
tabulæ, medioque imponitur axi
temo, temoni adnectere curvo
s juga præcipio, truncoſque reciſos
medio, librato pondere, curru.
is dare lora rudes, & verbere torto
icolas jubeo: more nulla, juvencis
ra; citus fertur per compita currus,
ela Noto crepitanti è puppe magiſter
ommota ratis volat ilicet alis,
ns maria, & roſtro tumida æquora findit.
ondam ad Clanii fontes: nunc addere pauca
s (nam nota vocant ad litora Nymphæ
longèque ſonant navalia plauſu)
longus temo; ſit cerrinus axis:
rota: ſint radii: ſed ferrea ſummæ
rotæ; medium librata bicorni
xe locum teneat: bobuſque relictis,
ngas poſcentes fræna jugales;
curſum ſonipes, volat æquore aperto
, & facilis laxatas audit habenas.

LIBRI PRIMI

FINIS.

NAVTI-

NAUTICORUM

LIBER II.

JAM celeri nimiùm curſu per opaca locor
Ore telu tantem rapido, ſtimuliſque neg.
Egimus alipedem: tempus nunc flectere
Atque iterùm in pontum, jam ſaltibus ire rel
Sat Faunis, ſylviſque datum. Vos ò ubi Nymp
Nereides? properate citæ, & pernicibus alis
Reddite me pelago: ſinite, ut deſerta reviſam
Litora, & annoſa compingam ex abiete puppe
Vos & , qui ratibus primi freta cœca profundi
Auſi homines ſulcare, vagique errare per un
Pandite: namque illos, Divæ, meminiſſe po
Et vatem egregias artes, uſumque docete.
Principiò cum rari homines ab origine Mu
Incolerent terram, felix gens illa beatum
Aſſyriæ nemus, & florentia rura colebat
Euphratem circà, & Tigris felicia Tempe.
Fortunata, procùl bello, & diſcordibus armis
Sponte ſua Tellus mortalibus una ferebat
Sufficiens cunctis alimentum, & fœdere pacto
Pauci exercebant terram, & læta arva teneba
Sed poſtquam primi ſoboles numeroſa parent
Paulatim antiqua crevit de ſtirpe feraci;
Non ſatis Aſſyriæ felicia rura viretis,
Nec ſimul hoſpitium ſat erat tot millibus unu
Hinc cunctis mens una fuit trans flumina terr
Quærere, & ignotos mundi penetrare ſub axes
Eoas alii terras, ditiſsima regna,
Caucaſum, & algentes alii venere ſub Vrſas.

tro inſedit: pars Thermodoontis ad undas;
doriferas felici macere ſylvas
& tepidum latè ſe fudit ad Auſtrum.
us audaces animi, generoſaque corda,
uleum Thetidos regnum, & vada cœca
, & infido primi ſe credere ponto:
magni terras mercede laboris
, & pretio charos habitare Penates.
ea, quæ multo nobis ſunt parta labore,
rata magis: magis eſt ex omnibus una
immenſis venit quæ palma periclis.
ſis, anguſto cùm jam dimiſit ovili
ves, teneraſque dedit pecus ire per herbas?
celeres ſtricto de carcere caulæ
nt, ſparſimque locis funduntur apertis.
os fontes, & odori marginis undas,
, & culta petunt lætiſsima curſu:
aliæ campos, & dulcia quærunt
prata aliæ, ſpatioſaque rura viretis,
bi cytiſus viret, & ſylveſtris acanthus.
bus eſt animus major, temnuntque pericla,
e etiam teneris animis ſua blanda cupido
eſt) colles animoſæ, & culmina ſcandunt;
que fuga multa, multoque labore,
celſo flores de vertice carpunt.
primùm terris ratis uſus; & æquora primùm
re rudes truncos nulla arte dolatos
nare fretis. Procùl ire per altum
nines ligno exiguo: committitur undis
in parva, quis crederet? At fuit illa
quidem virtus, quamvis temeraria virtus.
iventum: ſed tanti audacia facti
æternis celebrandi laudibus illi,
go avulſas ſociarunt puppibus oras,
alta levem ſtraverunt cærula pontem.
amen ignoti (felici audacia caſu
ex primo crevit, majorque ſecundo
exhauſtis animi crevere periclis)

Iam

Ire in abruptum pelagi: ſecuere propinqua
Litoribus vada tuta, brevi quà Nereus æſtu
Fluctuat undoſus, patriis diſcedere longè
E terris primùm, & medium tentare profundu
(Sentit & ipſa ſuos audacia cœca timores)
Non auſi: molles radebat palmula ripas.
Non ſecùs aërii, cùm jam pubeſcere pulli
Incipiunt, teneræque alis ſuccreſcere plumæ
Per nidos volitant circùm, ramiſque recurſant
Non audent pavidi nativas linquere ſedes:
Credere ſe cœlo, & primo petere aſtra volatu.
Hæc rudis ignoto primùm ſe machina pont
Credidit: hac undis inſultavere marinis
Audax Iapetus, genitique à ſtirpe nepotes.
Vis firma compage trabes, & fœdere certo
Fluctibus innabant; verùm non tempore lon
Vt cultæ venere artes, ut crevit & uſus,
Inſtar montis aquis deducta tumentibus Argo
Litore Thermaico, & rigidæ ſub montibus Oſſ
Hinc ſenſim crevere rates: Inventaque prima
Ad majora viam fecerunt: crevit & uſu
Ingenium artificis, conjunctæ nexibus alni;
Diſtinctæque loco tunc ſunt, & nomine partes
Extenſa eſt prora, & ſenſim defecit acutum
In roſtrum: roſtroque fuit ferri addita cuſpis.
Incurvum latus, & pandæ data forma carinæ
In medio, & morſu retinacula miſſa tenaci:
Et puppis procera, auroque inſignis, & oſtro.
Sic olim rudis, indigeſtaque corpore moles,
Ingenio artifici, & multo ſudata labore,
Pulchrior it pelago, & ſpumantes fortior und
Suſtinet, Ægæaſque hyemes, ventoſque ſona
Alpinis velut urſa jugis (ſi vera feruntur)
Quam priùs informem connixa in luminis a
Produxit mater, fit pulchrior, & ſua membr
Paulatim nova forma venit, ſpecieſque deco
Nam fœtum complexa parens (mirabile dict

ambendo diſtinguit mollia membra,
n ventrem compingit docta, manuſque
in digitos, atque unguibus armat aduncis;
le mole caput, collumque rotundat;
que genas pingit: ſua naribus addit
enta, quibus ſubducat ſpiritus auras;
ri decus, & rutilos inducit honores:
a compenſat amor. quis neſcit amoris
m? hoc ſenſim fœtum formante magiſtro,
ſoboles, patrioque ſimillima vultu.
verò alipedes dorſo ſenſere carinas
, turritas mirata in gurgite moles.
us tunc viſa mari, roſtrataque Piſtris
ae, Delphinuſque, ingenti & mole Chimæra,
tu procul, & patria tellure relicta,
imùm celeres violarunt marmora puppes.
veluti volucres ſuper aëra lapſæ
ſumma petunt, nido, ramiſque relictis,
eres pennæ, & fiducia crevit adultis.
itè modum fabricandæ puppis, & artes
, ac mira hominum comperta docebo.
imis ſit cura tibi ſpectare locandis
s, aut ſtatio fuerint navalibus apta.
ille locus cenſendus, valle repoſta
t, & monti, & nemoroſis proximus umbris;
annoſas deducere montibus ornos
s agricolas nimiùm premat: ille propinquũ
tatione ſinum, portumque tenebit,
nùm nuda venientem mole carinam
, firmoque ratem tegat obiice ſaxi.
ùm fontes, cœli ſit grata ſalubris
es: ſit terra ſimul pinguiſſima cultu,
s victus, ſint & ſitientibus undæ,
ulos lædat maleſana Iuppiter aura.
facili pateat locus: ipſa reducto
na ſitu ſtatio: campoque patenti
moles ſaxo fabricanda quadrato
us longis, ingentes mole carinas

Læta quibus ſecto compingat robore pubes.
Sint pariter centum extructæ longo ordine cell
Queis ſua ſoliciti fungantur munera fabri.
At domus interior majori condita ſumptu
Prætorem accipiat,turbæ qui præſidet omni.
Hic leges dicat:reliqui mandata faceſſant.
Non temerè incumbant operi, ſed legibus æqui
Quiſque ſuum conetur opus,rectore ſub uno.
Eſt opus, ut reges etiam cum mœnibus arcem
Ædificent;ſummis atque æra tonantia bombis
Mœnibus imponant: hoſtiles fulmine pellent
Illa rates, ne fortè ferant navalibus ignem.
Quin cave, nè furtim jactis tecta arida flammis
Accendantur: iners vel cuſtos molibus ignem
Excitet.Arcendus ſiccis navalibus ignis.
Illa alii in mediis magno viſenda theatro
Vrbibus ædificant: ſaxo conſtructa vetuſto.
Talia Parthenope jactat navalia Siren.
Eſt locus in media fama notiſſimus urbe,
Quem navale vocant, vitrei Crateris ad undas.
Amplis porticibus,domibuſque ampliſſima cent
Aſſurgit Cœlo moles. ſtat proxima colle
Magnifico ſumptu,& regali ſplendida luxu
Regia:ſtant niveo circùm de marmore fontes,
Artis mirum opus,& monimentum nobile ſeclis
Spectandum: placido lymphas jaculantur ad aſt
Ore feræ,pictoſque premit delphinas Arion,
Et fluctu ſaliente,ciet vaga murmura, & ipſi
Marmorei rugiunt,unda fugiente, leones.
Eſt & ſylva manu navalia conſita propter,
Optatam factura comis frondentibus umbram,
Sirius ardenti cœlo dum perfurit æſtu.
Eoum ad Solem ſtatio benè fida carinis
Anguſto concluſa ſinu jacet: altera longè
Stat moles iniecta mari,ſumptuque ſuperba,
Fluctibus immiſſi montes,rupeſque reſectæ
Alatum accipiunt Libycum,franguntque ruente
Intùs tuta ſilet placidè Thetis;altaque cœlo

io aſſurgit cum mœnibus aëriis arx.
abri, & famuli totidem navalibus adſunt
, & celeres componunt abiete currus :
e Ducis dicto parens data munera ſorti
exercet. Serra pars dividit alnos:
iat ignavos truncos, primamque retondet
em ligni: ſectas pars lævigat ulmos.
gunt alii coſtas, aliique carinam
nt: alii proram cum cuſpide nectunt.
let & variis puppes animare figuris.
oratas puppes pars cælat in auro:
it clavos, & ferrum forcipe verſat.
miſſuras lino replet, & pice molli
concludit: tabulas pars jungit hiantes.
a accipiunt venientum, & ſedibus altis
nt: hic vela ſuit, tortoſque rudentes
: antennas illi, malosque laborant.
pus: pictæque micant in litore puppes.
ecropiæ volucres æſtate laborem
(ſi magna licet componere parvis)
s aliæ fragrantes floribus hortos
, campoſque aliæ populantur odoros,
em tondent tiliam, caſiamque rubentem,
nque crocum, & ferrugineos hyacinthos:
unt aliæ, teneroque è cortice ceram,
n rapiunt gluten, queis cerea fingunt
vis aliæ conſtipant dulcia mella:
nt aliæ venientes, furtaque Veris
, tectiſque locant: ſic fœdere pacto,
ur opus, fabricantque è nectare cellas.
à quicunque ratem meditaris, oportet,
a ſicco deſcribas cortice puppim.
turres, & celſa palatia fabri,
vum molitur opus cùm ſedulus ipſe
s, primùm inſcribunt facienda papyro:
nque operis digito, ingenioque magiſtro
os plumbo ponunt, præbentque videndum:
nè fortè operis pars ulla futuri

Prætereat, ſic ante ratem deſcribere plumbo
Eſt opus in tenui membrana, operiſque futuri
Exemplum, cui rectè operis mox ſingula quadre
Nunc age, præcipuas artes tibi carmine dicam.
Sunt autem variæ fabricandis navibus artes,
Et varium quoque pro cultu, ingenioque locoru
Illarum genus eſt, varioſque aptantur ad uſus.
Nam fluviis aliæ ſternuntur, & inter inertes
Solicitant, vada pigra, lacus, turpeſque paludes:
Curva errant aliæ per litora: cærula at illæ
Alta petunt, roſtroque maris tumida æquora ſin
Hæ tonſis vada lenta ſecant: hæ carbaſa ventis
Committunt: aliæ velo, remoque volantes
Corripiunt maria, & campis ſpatiantur apertis.
Tranſvectant aliæ pretioſas gurgite gazas:
Sed rigidos aliæ belli formantur ad uſus.
Linter amat fluvios, & inertes Cymba paludes
Alveus in ſtagnis, per litora curva Phaſelus.
Vndoſique lacus alnos portare cavatas
Conſuevere, Rateſque fretum arripuere volente
Roſtratas concluſa Thetis petit æquore puppes
Pontus, & Ægæum, & Siculi maris unda Triren
Illas trans Gades, pelagique in gurgite vaſto
Reſpuit Oceanus, turritaque fluctibus altis
Navigia, & magno patitur vix corpore Gaulos,
Eſt varium & gentis ſtudium, ingeniumque vi
Gaudent Campani celeres agitare Phaſelos:
His alacres Tyrrhena ſecant vada, lætaque circũ
Litora, & apricos colles, & rura pererrant.
Velocem Nereo Lembum dedit uſta Cyrene;
Phœnices cymbam, & celerem Rhodus alta Ce
Miſere, & Canna pelagus fregere Micipſæ:
Aſſuta veteres ſulcarunt Pelle Britanni:
Pelle etiam, quotquot rigidis tenet Vrſa ſub ori
Marmora cana legunt: & ſutilis orbe rotundo
Euphratem irrumpit venientem gurgite Linte
Fertur & Ægypti regnatrix barbara Memphis
Argilla facilis ratem, teſtamque cavatam

pit medio miratus flumine Nilus.
neam biblum, & niveam junxere papyrum
nes,qui ſtagna colunt torpentia Nili.
e Erythræa tenent vada læta,jubentibus undis,
s inventam patriis miſere Biremem.
es auro,ut perhibent,oſtroque Triremes
eis admovit aquis generoſa Corynthus.
atas verò Thaſii fecere carinas,
m opus,& duro fortiſſima machina bello.
Adriaco celeres agit ora Liburnas:
n,Siculumque rapit.gens Itala pictas
es in bella tranit per cærula puppes:
ſpani pariter, Gallique togati
antillos imitata eſt barbara Thrace.
Calpen, extrema colunt quæ litora gentes
i ad fontes, alato flamine currus
es agitant:his dorſo turribus altum
tis Atlanta domant,franguntque ruentem.
animadverſis,certas præſcribere leges
ior. Poſtquam plumbo,miniove rubenti,
m in ſicco pinxiſti cortice puppim,
es omnes, atque intervalla notaſti,
em in primis opus eſt, Palinure quadratam
e humi fagum,aut pinum, pedibuſq; duobus
ta ſuper quæ ſit tibi longa,ſed alta
em aſſurgat digitis, deniſque pateſcat,
em ſi fortè velis fabricare, vel ingens
m:quà prora venit,pandam inſere,fagum,
iam quà puppis erit:ſed & utraque fagus,
rai Dyochos appellavere vocantes,
ſit longa pedes, ſi cura triremem
nagnæ verùm fundamina puppis
, obliqua cadat rectiſſima fagus
quæ puppis faciat primordia quadræ.
jores pelago deducere naves,
pis,majora ſolo tunc prima locato
enta;(Operis fundamina prima futuri
ra jacit,majus conſurgere in altum

Cernet opus: Sequitur moles exordia prima)
Sic centum ſuper inflexam juſſere carinam
Ire pedes alii:bis ſenos inſuper olli
Addere conſuerunt illi, qui corpore gaulos
Ingenti fabricant, vaſtum quibus æquor arand
Oceani:at terris concluſum qui mare ſulcant,
Non tàm magna locant fundamina prima carin
Sexaginta, quibus vectoria ponitur:at qui
Impellunt velo Rhodias, celereſque liburnas,
Quadraginta trabem ſternunt de more repanda
Hinc, & digreſſus, coſtas adnecte carinæ.
Et coſtas curvo facies de robore cerri,
Aut fagi:in medio ſed curvatura repoſtis
Major erit: magnum verò ſi texere cures
Navigium, latè coſtas laxabis in orbem.
Tranſverſum aſcendant, pedibuſque à ceſpite ſ
Bis ſeptem pro navi, aliæ pro mole carinæ
Adde unum, gaulique duos ſibi jure repoſcun
Bis ſenos aliæ exoptant, denoſque minores,
Vt lembus, celeriſque celox, ratis, atque liburna
Illas;,,dùm ſpinæ radiis nectuntur acutis,
Subiecti teneant firmo munimine pali.
An verò, ut pandæ ſociare ſtatumina ſpinæ
Firmius, & totum valeas compingere corpus.
Cerrina per longum conjunges ligna carinæ
Quæ tamen extremo tenuem flectantur in orb
Deinde quibus rigida figendæ cuſpide coſtæ.
Hìc geminum compinge latus: ſylviſque refec
Ardua velivolæ conſurgant mœnia turris.
Quæ ſi terribiles belli formentur ad uſus,
E ſolidis veniant trabibus: ſic fortiùs ictus
Excipient, Martemque ferent.non ære canoro
Evibrata leves diſrumpent fulmina truncos,
Diſſiciet que latus glans ferrea:mœnibus altis.
Exiguum faciet, trunco obluctante, foramen.
Quantùm autem in medio puppes laxare
Conveniat, quantùm ſenſim decreſcere utrin

am. Pentera pedes bis tende novenos.
lli,Rhodiique duces, qui ſalſa triremes
da veloces agitant,tres demere ab illis
evere: leves at ſi fabricare biremes
is,ſeptem pedibus tunc detrahe primis.
ſi naves,quæ merces gurgite vectant,
diare,duos illis ſuper adde,magiſter.
terribili veniunt pro munere belli,
os addunt ſed maxima corpora, gauli
aginta pedes laxari pectora poſcunt.
io incipiant ſpatiis decreſcere coſtæ
ibus,paribuſque,petant ſeu tramite recto
m puppim,aut proram aggrediantur acutam.
m (me toties acti per cærula curſus,
is docuere,exantlantique labores)
udato nimiùm, Palinure, carinas,
a quæ fronte patent, ſeſeque relaxant
ultùm in medio,& roſtro attenuantur acuto;
iles vento, longiſque per æquora remis
e iter poſſunt, dextramque audire magiſtri,
rare fugam,& venientes gurgite ab alto
ersùm abruptos montes diffindere aquarum.
cùs ac volucres, gracili quæ corpore præſtant.
iffindunt lapſu,celerique volatu
am irrumpunt nubem, ventoſque laceſſunt.
ubi compactum ſteterit latus abiete multa,
trabes; magnumq; trabes ſuper iniice tectum:
idas circùm ſuccingat zona ſupremas.
ima locum putris ſentina tenebit:
uprà conjecta cavo tabulata receſſu
a ſuccedant: ſtabitque his ſedibus imis,
ra ratem, fluctu jactante, ſaburra.
er annoſo facies de robore cellas,
iſis annona quibus ſervanda feneſtris,
oleæ,laticeſque ſacri,quadræque tenaces,
trum,atque pilæ, atq; horrendi copia Martis.
i ſomno concedant mollia membra

Delecti proceres, defeſſaque corpora curent.
Puppe ſub extrema ſtabit domus ampla, ſuprem
Illa Ducis, circùm pictis ornanda tapetis.
His actis, properè inſequitur formanda magi
Altera pars navis, quæ primo à limine ſpondæ
Altior aſſurgit. Varius fabricantibus offert
Se modus hic primùm. validas ſi cura triremes
Moliri, è fago, aut cerro, Palinure, reſecta
Viginti quatuor nectantur in ordine tranſtra
Ad latus hinc, illinc, geminoque ſedilia verſu.
At ſi, quam texis, fuerit prætoria puppis,
Adde duo: quatuor ſuperaddere barbara Thrac
Conſuevit: ſed mole gravis non apta per undas
Ocyus ire ratis, nec cærula frangere gyro.
Infames pelagi prædones, Africa nutrit
Barbara quos Tellus, & moribus imbuit atris,
Quique nigras animas nigranti in corpore ve
Eurıpedes agitant per cærula ſalſa biremes:
Ac gemino verſu bini per tranſtra ſedentes
Viginti inſurgunt remis, celereſque per undas
Aufugiunt, latè & terras prædantur, & æquor.
Dii ſuperi, infames longè detrudite ab oris
Italiæ, & pelago prædones mergite: Diris
Quos ego: ſed cœptas præſtat compingere pupp
In medio protende foros, tabulataque junge
Aſſeribus nexis, binos agearia longa
Accipiant homines: intùs ſub fornice cellas
In longùm extende; & tabulis compone politi
Vela quibus, funeſque, & candida lina repone
Vltima zona latus currat longiſſima circùm
Pinea: perque latus pateant ſub margine ſumn
Spiramenta, quibus venientem à gurgite pont
Accipiat, reddatque, freto jactante, carina.
Margine & in ſummo per cuncta ſedilia lignun
Fige teres, qui ſcalmus erit: religandus & illi
Impulſurus, erit, ſpumantia marmora remus.
At remum pini facies de robore recto,
Vel fagi, qui tonſus erit, circùmque rotundus

a parte ferit maris æquor, palmula ligno
uta, leves quæ diſſecet ocyùs undas.
ginta pedes & ſit tibi longus:at ille
r,ingentem pellit qui mole Chimæram
s:brevior ſed,ſi citet ille biremem.
proræ labor æratæ ſubit:ergo age,binas
ari turres,quæ Martia tela retundant,
e terrificis ſuſtentent horrida nimbis,
bus ſectis,medioque in vertice fige.
ri roſtrum,& roſtro ferrum infere acutum.
ent auro,atque è murice roſtra rubeſcant.
procera venit docto ponenda magiſtro
& in puppi varianda apluſtria ſignis.
puppis erit.puppi cęlentur in auro
facta ducum, & patriæ decora inclyta gentis.
nopæus Hylas Sirenes cælat in auro,
IACOS animat Reges, domitoſque tyrannos
dibus ſtratos inſcribit, & inſuper addit
irùm,galeaſque,& capta inſignia regum.
ſubluſtri facies ſubſellia longa
ade: & circùm variis intexta figuris
ra humeros exornet,& aurea ſigna
per:Attalicique tegant convexa tapetes.
n & barbarico luxu Cheniſcus in alta
dus puppi,& minio tingendus,& auro.
orum protende: Thronumque cacumine figes
ubi det juſſa,ratemque per alta gubernet.
pronato conſurgat vertice,opacam
tidis noctem vincat pharos aurea flammis.
io regis cælata inſignia fulvo
ro,atque auro prætoris ſigna niteſcant.
ſemota colunt felicis regna Cyambes,
geminam fecerunt vertice puppim:
itis gemini pariter dant juſſa magiſtri.
rereà geminus formandus puppe ſub ipſa
rit,& lateri ferro verſatilis unco
endus,aquis demitti,& tollier alto
ſſit,fune extento,rurſumque reducto,

At ſi navigium ponis, celeremque liburnam,
Ad latus in medio firmos imponere pontes
Præcipio: pandumque ſupra protendere cinctum
E quibus accipiat venientem Pergula pubem.
Inſuper his, curva ſurgit quà mole carina
In medio clavus duplex figatur: aduncus
Alter erit, qui ſalſa petat, circoque rotundo
Alter, & incurvum temonem, utrique tenebunt
Mole pari: tantùm deſcendat clavus in undas,
Cæruleis quantum tollit ſe fluctibus. At me
Nunc majora vocant altæ molimina puppis.
Eſt in receſſu Adriaci maris, æquore in ipſo
Vrbs auguſta, potens armis, regniſque ſuperba,
Et latè imperio multos dominata per annos,
Cui placidis famulatur aquis Neptunus, & altus
Adria, & Ionium cum fluctivago Ægæo.
Et quæ (vera fides; diræ cecinere Sybillæ)
Felix æternùm terris durabit, & omnis
Adriaci maris imperium finè fine tenebit,
Italiæ decus almum, & libertatis avitæ
Relliquiæ, & priſci quicquid jam reſtat honoris.
Illa etenim afflictis melius confidere rebus
Dat fractam Auſoniam: Superùm pietate relicta
Præſidio miſeræ; nam ſæpè potentibus armis,
Inſtantes jugulo Mauros avertit iniquos,
Immites pepulit Thraces: fregitque tyrannum
Auroræ, & victum retrò dare terga coëgit.
Illa & juſta animo rurſus nunc concipit arma,
Pontificis Magni juſſu, monituque Deorum:
Scilicet Europa, totoque Oriente tyrannum,
Atque Scythas fuget immanes, & fortibus armis
Conetur fluxas Aſiæ res vertere fundo.
Hanc urbem Veneti auguſtam coluere per a
Mille, tot & populis leges, & jura dedere,
Qui magnas ingenti Hepteres corpore longè
Adriaci præter fines duxere ſub Ortum
Primi, & Neptuni domuere tumentia regna.
Has ubi turrita compingere mole triremes

liere, ſolo primordia prima carinæ
extende, & lato ſit corpore pinus.
as laxabis, & altius abiete ſecta
,& medio major ſit mole triremis.
tiam nova tranſtra, quibus generoſa juventus
i remum impellunt;& longior ille eſt,
urbi lorica,& proræ in vertice turres
minæ:turrita tibi ſit & ardua puppis.
ı ſed circùm plures ſint curva feneſtræ,
ıbus ſub Marte tonent,& fulmina vibrent.
s è puppi ſurgens ſe malus in auras
agat.Sed Major erit tibi cura, magiſter,
dæ minio puppis,nitidiſque figuris.
tes tremulo delphinas in æquore ſculpes,
eſque cavo pulſantes cærula cornu,
ucum,& Proteum cum ſemifero comitatu.
el in medio fulvo cælandus in auro
um regnator erit, dominuſque ferarum
animus LEO, quem latos diffuſa per armos
et juba,cæſariem mentita comantem:
minas armis,erectaſque inſere pennas.
n olli in primis fronti generoſa ſuperbæ
tas inſit,vivoque in lumine vultus,
dant ſpirare:manuque impone rapaci
lybe,at gemmis textum fulgentibus enſem,
bter Fidei, Paſſique volumina Divi,
ervet,Thracique necem, ſtragemque minetur.
piti ex auro effinges ſplendente coronam
utilam baccis, oſtroque nitentem.
coronatæ depicta in vertice puppis
ıtas Aſtræa gerat juſtiſſima lances.
& divinæ pulcherrima virginis ora,
e comæ,flavoque comæ nodentur in auro.
ma cæruleo veſtis fucata colore,
ıtidas ſparſim referens argentea ſtellas,
amdet,niveique incingant crura cothurni.
ed jam veloces pelagi compingere currus,
quibus multo ſurgentes flamine venti

Impellunt:fortes & ſunt pro remige venti,
Aggredior.Primæ ſurgat de limine ſpondæ
Majori cum mole latus. ſuperiniice tectum
Tecta ſuper: circùmque latus ſuccingat utrumqu
Zona alia ex fago:ſit tertia margine ſummo.
Hinc fabricanda tibi magnæ ſunt mœnia turris
Quæ Martem accipiant venientem, atq; obiice n
Armatoſque tegant.circùm ſpiramina muro
Tot facies, tormenta velis quot Martia turri
Addere, flammivomo turbant quæ ſydera nimbo
Viginti geſtare ſolet vectoria; ſed quæ
In belli caſus veniunt, agileſque per undas
Mole levi fugiunt,prædaſque ad litora vectant,
Quadraginta ferunt:magni ſed corporis alni
Sexaginta ſinu comprendunt:maxima gauli
Mœnia centum etiam crepitantibus æra ſub au
Accipiunt bombis, trifidæ Iovis æmula flammæ.
In puppi tormenta duo retinacula circùm;
Æra locant alii quatuor longiſſima, curvo
Illa miniſtrantem clavo,clavumque tuentur.
At quæ terribilem belli texuntur ad uſum
Terna tenent tabulata: pedes quæ diſſita dene
Semper erunt:geminus ſit mœnibus æreus ord
Alter & in puppi ſuperadditur: ænea binis
Mobilibus tormenta rotis, teretique cylindro
Impones:ſic ore cavo dum fulmina torquent,
Retrò referre pedem facilis via, neve reſiſtat
Navigii pars ulla;ruant ne ſciſſa per undas
Roboraque, tabulæque, intretque patentibus
Sciſſuris;puppiſque,freto refluente,fatiſcat,
Mobile quin etiam lignum compinge feneſtris
Cardinibus ſuper,ut concludier omnia poſſint
Spiramenta,mari turbo cum venit ab alto,
Ingeminatque vadis tempeſtas atra refuſis.
Sunt etiam,curvo ſurgunt quæ corpore, nav
Quas olim dixere Dromos cognomine Graii;
Nam velis,remoque volant.Mauruſia tales
Gens facit,& Libyci curſat per litora regni.

ſtenda tibi fuerit ſi fortè carina,
va fagineo molire foramina muro,
longos utrinque velis ſuper addere remos.
ſunt præcipuæ fabricandis puppibus artes,
nor in reliquis ſupereſt tibi cura: Celoces
re ſi cupias, facilis labor: adde, magiſter,
ſuper latus, atque humero tenus intege nautas,
at puppis tectum: ſtet vertice cella;
eget currus confidens claviger illa.
a levem cymbam, & pictos formare phaſelos
equidem tibi multa: laborque facillimus illas
bus è truncis compingere: tranſtra neque illæ
unt, ſed firma tenent latera alta tenaci
æ clavo tabulæ, quibus aſſidet æquor
ra levi remo generoſa juventus.
ymbas agitant, tonſis maria alta ſedentes
r arant: celeres pubes Campana phaſelos
ctus erecta vagos impellit, & omnes
merum remis feriunt mare, & æquora vertunt,
oſtæ terno: digito vix latior uno
ula; & multo non ſurgat pondere linter,
ut pelago fugiat, dextramque magiſtrà
t. è prora ſurgat tibi malus ad auras
is, & quadrum ſuſtentet pertica velum.
tus hinc, illinc ſint bina ſedilia puppi,
iata ſuper protenſa tapetia, & altus
tus velo fornix, villoſaque circùm
fluat, rapidos Solis quæ temperet æſtus.
notâ qui regna colunt vaſtiſſima Congi,
cui Æthiopes Zaireſa flumina circùm.
teſque lacus, per quos fluit amne canoro
æ rapidus deſcendens vertice Nilus,
nſos ſoliti truncos agitare cavatos
is unius (licondum nomine dicunt)
atum trunco inſidunt, remiſque laceſſunt
a; lethiferas etiam vibrantia glandes
avo imponunt trunco, & fera prælia tentant.
ra dehiſcentes ſupereſt occludere rimas.

Ante mari puppes quam miſeris; imber apertis
Ne commiſſuris ruat intùs, & æquora puppes
Accipiant: contuſa rudis pars ultima lini
Proxima corticibus rimas opplere patentes
Optima quæ rimis ferro trudatur acuto.
Fluminei cinem calami contundere quondam
Conſuevere humiles Batavi, rimaſque patentes
Opplere. Eoo diſperſa in gurgite, gentes,
Quæ tot regna tenent, truncorum cortice nectun
Vulnera; ſed valido primùm ſub pondere tundun
Sic lino ſtipata rudi, linienda liquenti
Puppis erit cera, tædiſque ungenda refuſis.
Alta picem Phrygiis mittet de montibus Ida,
Aut vicina dabit tibi Sila: in rupibus altis
Ingentes alii hæc pinus, quibus atra liquatis
Pix coquitur, centumque fluit fornacibus humor
Denſus, opacus, iners, viſcoque tenacior ipſo.
Verum alba, ut perhibent, inſtructas calce carin
Illiniunt primo gentes Oriente repoſtæ.
Eſt opus accenſa tabulas & inungere cera,
Et pice nigranti, claviſque adnectere acutis.
Succeduntque trabes multi: picibuſque liquatis
Accenſiſque linunt alii: ſic atra tenaci
Pix jungit nexu tabulas, & firmiùs hæret,
Pellit & æratis inimicum puppibus imbrem.
Alta etiam tabulata linunt, tædiſque præuſtis
Incendunt, nè forte graves cum miſerit undas
Juppiter, accipiant imbrem, rimiſque fatiſcant.
His actis, cave continuò navalibus alnum
Inſtructam pelago deducas, tempore certo
Compacta in ſiccis opus eſt inſiſtat arenis,
Vt nexæ partes coaleſcant: fluctibus at ſi
Committas, caſuſque trahas ſpectare marinos,
Concuſſa compage trabes, tabulæque dehiſce
Fiſſaque diductis ſolventur vulnera rimis.
Ceù currente rota ſi cùm cavus urceus exit,
Nec coctus fornace priùs, vel Sole ſub alto,
Accipiat lymphas, paulatim frigidus humor

rimas:ſenſim compage ſoluta,
hiſcenti,recludet vulnera, creta.
ea famuli antennas,maloſque laborent.
us nudata ſuis longiſſima pinus
rit, ſuperis qui ſe rectiſſimus auris
& nodo careat:non fiſſilis ille,
quus erit:veniatque à ceſpite majori
nor ſenſim tenuatus acumine ſurgat.
incurvæ tollat ſe mole carinæ,
o qui rectus erit: verùm alter in ipſa
ra inſit ſpinæ minor. utraque pinus
t truncus. cuneis firmetur acutis
oraminibus, Modioque immota quieſcat
bus librata ſuis longiſſima ſylva.
malos ſoliti formare magiſtri
us geminis,ut cùm furit Æolus antro,
ſummo demitti vertice poſſit.
de media non rectus ad aſtra Celoce
t:caput obliquum ſed flectit in undas.
nnas gemini annoſo de robore trunci,
ique dabunt:illos tu vimine torto
adſtringe, & picibus perfunde liquatis,
iæ noceant:quin &,Palinure,memento
us formare pares: ſed pondere major
o tibi truncus erit,parteſque per ambas
tus eat,cornuque nitebit acuto.
am è medio ſuſpendes corpore malo;
rata ſuo ſic ſtat cum corpore moles.
lium tollunt malum de puppe Celoces.
geminos alios portare carinæ
vere:minor puppi præfigitur altæ:
er obliquus major deſcendit & alter:
ed extremi pars tollitur ultima mali.
s è medio qui ſeſe nubibus infert,
bet antennas, alatis cornibus:ima
r & prima eſt pterna ſuper altera collo
mole minor:tandem carcheſia circùm
contractis tendit ſe cornibus arbos.

Antennas totidem ſpeculari vertice malus
Suſtentat: geminas proræ ſuperadditus alter
Obliquus: major rectum premit una trachelum.
Ille unam, è media ſurgit qui puppe tenebit,
Auritumque dabit velum venientibus Euris.
  Quot tenet antennas, totidem redimire coror
Cura tibi malum, ſpeculamque imponere ſummi
Verticibus, qua cuncta maris lata æquora cuſtos
Inſpiciat, referatque duci quas gurgite ab alto
Adventare videt puppes, quæ puppibus undent
Vexilla, hoſtileſne illæ, ſociæne carinæ?
At verò in ſummo teneat vectoria corbem
Vertice. corbitam hanc olim dixere Latini.
Sed Marti quæ ſacra mari natat ærea puppis,
Aut Galeam referat, pictumve cacumine ſcutum,
Et ſuper undanti regis cum ſtemmate ſignum.
Vimineas etiam ſummis pendere coronis,
Atque imo ſcalas opus eſt firmiter unco.
In malum pubes contendet, & ultima mali
His animoſa petet carcheſia. Candida ſed me
Poſcunt vela: operis quæ pars non ultima noſtri
Ergo age, pernices aptemus navibus alas.
  Æolus, ut fama eſt, primus Neptunia regna
Audax velivola fugiens cum puppe cucurrit,
Concluſitque ſinu ventos, & fœdera certa
Aëria pepigit cum gente, & viribus uſus
Molliit audaces animos, fregitque tumentes.
Cana reluctantes tunc primùm carbaſa ventos
Excepere ſinu: molles audire rudentes,
Et parere manu, & nutu didicere magiſtri.
Dędalus hinc fugiens Dictæi regna tyranni
Carbaſa Chalcidicas Cumarum invexit ad ora
Ex quo artem egregiam noſtri accepere paren
  Principiò tortum lini de cortice filum,
Velocique dabit contextum pectine velum.
Vela etiam duplici ſubtexere ſtupea filo
Eſt opus, ut valido venientes flamine ventos
Accipiant, tolerentque, intorta cannabe velum

ant alii, geminataque ſtamina torquent;
e addunt filis, ut ſint fortiſſima vela,
eſque ferant ſpumoſa per æquora nimbos.
Teraphæi, ut perhibent, regina Canopi
contexto pretioſo vellere fecit.
hos barbaricos luxus, quos fœmina vexit,
o laudarim; nam ſerica texere vela
a luxuries regum eſt, & ſumptus inanis.
i Æthiopes nudati pelle draconis
accipiunt ſurgentia flamina puppi.
ſed regna tenent qui cana pruinis,
vela ſuunt, direptaque piſcibus exta
dunt malo: duris dant pellibus Auſtros,
a à nobis habitant quæ litora, gentes
o, quà rara polo circumnitet Arctos.
gellani vertunt freta conſita ſaxis,
dunt rapido venientes murmure ventos
in arboreo. qui regna rubentis Eoi
idæ, Sereſque colunt, & durus Iapon
am Zephyris tegetem ſpirantibus alto
dunt malo; ſtoreiſque canentibus aura
pit: inflatæ tegetes ſpumantia currunt
a. tu foliis contexere vela caveto,
ſed Eoi ſi ſit maris æquor arandum
eta, trans Gades, gemina compingere tela
a præcipio, ut dirum Typhona procellis,
ſtera ſinu poſſint tolerare furentem.
autem duplex veli genus: alta triremis
ſtus aurita Notis dat vela ſecundis.
næ geminas ſuſpendunt cornibus aures:
be pes imus duro religatur ab unco.
Celox etiam, lembique, liburnaque velum
m ventis committunt. cætera quadra
a expandunt ſua vela, ruentibus Euris:
untque pedes geminos, longoque rudente
auta ligat, circoque rotante, revolvit,
here ut facilis labor, & laxare rudentes.
tercà tibi velorum ſit copia multa;

Nam

Nanque uſus pariter varius. cùm murmure leni
Felices ſurgunt auræ, tunc maxima vela,
(Artemones noſtri Graio cognomine dicunt)
Dant levibus nautæ Zephyris,& cærula currun
At cùm ſylvifragis agitat Notus aëra flabris,
Aut Euri ruit,aut Boreæ intractabilis ira,
Contrahit Artemonem, parvoque Dolone mag
Parciùs ardentes gremio venti accipit auras.
Dat Medium in ventum,juſto cùm murmure C
Obſtrepit. Aptandum velum ſpirantibus auris.
Sunt etiam texenda tibi de cannabe vela,
Suppara Romani appellant, quæ plurima ventu
Accipiunt gremio moriturum,atque ocyùs aln
Pontigradas per ſalſa citant, curſuſque ſecun
Hæc aliis ſummo jungenda in vertice mali,
Et firmandus erit curvo pes unicus unco.
Cannabe cura etiam longos torquere rude
Et facies varios, vario pro muneris uſu.
Majores illi, jacitur quibus anchora fundo,
Et quibus æratæ religantur ab aggere puppes,
Semper erunt: alii verùm qui vela minores
Suſtentant: tenuique alii de ſtamine ſcalas
Facturi veniant. ſint ſtupea vincula veli.
Prætereà annoſo fagi de robore clavus
Formandus, Palinure: uno vix latior ala
Sit pede:& in gyrum ſenſim curvarier illa
Incipiat radice; hinc & tenuetur acutum
In collum, ut pandæ reſpondeat ille carinæ.
Verùm lax capulo formetur acutior, aſſer
Quà patet, imponi ut valeat verſorius illi:
Et denis erit hic pedibus tibi longior aſſer.
Mox alæ in latere oblongum cum cuſpide ferr
Conjuncturæ aliud circo defige rotundo:
His clavum accipiet puppis, quà torquet habe
Ipſe gubernator, tenditque per æquora curſus
Sint geminæ hinc,illinc trochleæ: verſare mag
Queis clavum poſſit, quà venti, & ſydera ducunt
Hæc præter, ferro ſupereſt cudenda Britanno

:& hæc binis armatur dentibus una,
d quatuor: capulo ſimul annulus inſit,
ganda, mari dum mittitur: axis & illi
ternus erit: ſint bina foramina proræ
funis eat, dum protinus anchora in undas
r: tranſenna cavo religatur in unco.
ına tibi duro formanda metallo
,ſed plures, quarum quæ maxima, nautis
ſacra; Noti cùm perfurit ira, ſub æquor
it, navimque immenſo corpore fundat.
m læta vocant inſtructas cærula naves,
que levi in velum cita flamina cantu:
& vitreis ludunt Nereides undis.
e, purpureo textam de flore corollam
s impone: & ſerto redimita juventus
ti niteat, lauroque aplauſtre virenti
& lauro carcheſia ſumma nitebunt:
es ſternantur humi violæque, roſæque.
a dein ſacra præcinctus fronde ſacerdos,
mque ferens tædam divina faceſſat.
ſque preces præfatus ab ore, carinas
s veteri patrum de more ſacrabit:
et & Superis felicibus, altaque puppis
t ex auro cælatum in vertice ſignum
s, auratæ cui ſit tutela carinæ.
verò ingentes turrito corpore puppes
nt, roſtro in medio ſub vertice proræ
ınt Oculum, cujus de nomine naves
nt, auroque Ptychen, & murice pingunt.
nos multi cælant, Scyllaſque biformes,
ros alii armatos, aliique volantem
m, & armigeras Aquilas, fulvoſque Leones,
c horribilē, & Piſtrim, indomitamq; Chimæram:
tiam proræ pictis variare figuris
vere genas, ornare & floribus illas:
l auratis navim redimire corymbis.
nt alii Mauros, victoſque Gelonos,
agnis geminas ſuſtentent viribus alas.

Sed

Sed deducendis quæ ſint nunc navibus arm
Expediam. Tibi multus erit pulvinus, & inge
Ergata, pergrandes trochleæ, magnique camel
Plurima & in gyrum verſetur vectibus acta
Sucula, perque illam æquato ſe corpore vect
Tranſiecti extendant. curvæ ſuppone carinæ
Navita, fagineos axes, ſolidaſque phalangas;
Et cera ungendi, pinguique bitumine trunci
Principiò tonſilla ſolo figatur acuta,
Atque alii ad litus pali figantur arenis,
Quò verſus magnæ mittendæ in cærula nave
Tonſillis forti trochleas vincire rudente
Eſt opus, & duris firmanda eſt machina palis
Hinc axes circùm teretes, trochleaſque came
Multiplici ſpira ducendus, & inſuper ille
Non ſemel eſt circùm navim volvendus in
Mox bini incipiant vectes verſare miniſtri:
Nec ceſſent donec vitreas ſe puppis in unda
Mittat, & emergens ſuprà natet æquora mole
At ſi quem fortè ars prorsùs defecerit om
Nec, quo ſylva, modum, pelago mittatur, hab
Tempus & Ortygii memoranda inventa mag
Pandere, quoque modo turritam mole carina
In mare deduxit pueri manus. altius omnem
Expediam, antiqua revocans ab origine, fam
Clara Syracoſii qui regni ſceptra tenebat
Magnanimus Hiero, & Siculos ditione prem
Ingentem lecto ſylvæ de robore puppim
Iuſſerat artifices moliri, & murice, & oſtro
Pingere, & auratis paſſim cælare figuris.
Quam facto, infectoque auro, gemmiſque co
Cælatiſque gravem ſignis, pictiſque tapetis,
Atque ebore inſignem multo, & nitido argen
Iam Peluſiaco regi donare parabat.
Continuò artifices datum opus navalibus alt
Experiuntur, & aſſidui compingere navim
Concertant. fabricata brevi poſt tempore pup
Aſſurgit cælata auro, atque in murice fulgens

onſtructam pelago deducere fabri
ntur, & ingentes ſupponere vectes,
s motu faciles, tereteſque cylindros
alacres:circùmque revolvitur ingens
ridenteſque rotæ verſantur in orbem,
vitreas turrim demittere in undas
ſſe; adeò ſurgebat machina mole
nanque illa caput ſuper altior urbem
latèque ſuos laxaverat artus.
poſcunt ſocios,axeſque rotundos,
addunt alios,ac viribus urgent:
ncaſſum cecidit labor omnis:& illam
longique valent impellere vectes:
juvenes ſubnixi viribus urgent.
n medio rupes immota quieſcit
quam contrà Boreæ inſuperabilis ira
t, denſiſque ferox diverberat undis;
baccante, ruunt ſtridore procellæ,
ota ferunt ſpumantia cærula nimbis.
nguntur aquæ, franguntur& Euri;
s immota,& cedere neſcia ventis.
na manet,nec vectibus ardua cedit
vimque omnem ſuperat, niſuſque potentes?
bi cognovit miratus ab arce tyrannus,
n ſub tecta ſenem jubet aurea duci:
m cui ſumma datum molimina rerum
tentare,manuque attollere quicquid
mole feret, cunctaſque exquirere cauſſas
rerum, & numerum ſubducere arenæ,
r Auſoniæ,& Siculas vulgaverat urbes.
ſenem famuli:pictæque repentè
medio ſenior ſtetit.excipit illum
lus, dextramque viro dat pignus amoris.
rogat inde ſenem, ſtimulatque precando,
ut navim deducat,& aurea poſcat
donandum magno ſe munere ſperet.
us rex eſt:placido cui talia contrà
rt ſenior:Faciam,rex magne, quod optas.

Verùm nulla mihi donari præmia poſco;
Tangere nam dextram ſatis eſt potuiſſe tyrar
Et ſatis ipſa ſibi quovis pro munere facta
Egregia, æternumque manet laus, & decus er
Ex illis. Mora nulla, rotas formare metallo
E ſolido jubet artifices, & dentibus illas
Armari obliquis, numero ſex: æraque cudi
Hac lege, ut ſpatiis ſemper majoribus orbes
Se ſuperent, primuſque minor, majorque ſecu
Imperat & totidem pariter fabricare minores.
Intereà quatuor præſtanti robore truncos
Litore ſuſtollit: totidem mox deſuper addit
Ad latera, & clavis capita ultima nectit acutis:
Subter & hinc, inde, & medio ſub corpore mol
Ingentes nectit tabulas, & multus in illis
Ferreus utrinque, & verſatilis additur axis,
Quo rota verſari poſſit: trabibuſque locatur
Ordine quique ſuo: innectitque volubile ferru
Extremi capulo, quo circumvolvitur axis.
Axibus inde rotas diſponit in ordine curvas,
Atque illas ſpatiis omnes diſterminat æquis,
Dentibus ut cunctæ ſeſe per mutua nexis
Exciperent: vertique ſimul, volvique viciſſim
Vnà omnes poſſint: mox circumvolvit in axes
Ingentem funem, quo à fronte ligaverat alnu
His actis, pueri manibus verſatile ferrum
Imperat in gyrum verti, ſenſimque rotari:
Vt primum cæpere rotæ ſuper axe revolvi
Orbibus adverſis, ſubitò (mirabile dictu)
Ingens paulatim deduci machina cœpit.
Attoniti ſtupuere omnes: ſtupuitque tyrannus,
Dum nova tantarum ſpectat miracula rerum,
Quæ facili niſu nunquam facienda putaſſet;
Ni leve confieri paucis res ipſa doceret.
Et tandèm exclamans. Quæ non miracula reru
Ingenium facit acre, manuſque operoſa magiſt
Cui ſenior. Majora oculis ſpectacula rerum
Aſpiceres, mihi ſi ſursùm ſubducere plantas,

tenui veſtigia figere nube,
ma mundum traherem de ſede ſupernè.
idem:ſed vera:neq; his deducere multũ eſt.
Credo equidem: nihil eſt molimine magnũ,
& nihil eſt, docti quod dextera tandem
at artificis ſuperare, & vincere niſu
ed lata ſubit ratis æquora:retrò
ur plauſus populorum,& murmure feſto
lamor:diſcurſat læta per auras
it mare longè, & litora curva reſultant:
plauſu ſcopuli, & vaga murmurat unda.
itur Siculi memoranda inventa magiſtri,
egregias artes,Palinure, ſecutus,
elivolas deduces litore puppes.

LIBRI SECVNDI

FINIS.

NAUTICORUM

LIBER III.

HActenus æratas puppes, & linea vela
Nunc te, Phœbe, canam: nec nō cœl
Sydera: te niveis etiam, Latonia, bigi
Vndoſi regnata feram per cærula ponti.
Tuque vel in primis venies pars maxima cœ
Æole, inacceſſoſque petam, tua regna, receſſ
Ac nova pacatos revocabo ad carmina vent
Et genus, & mores, numerumque, & nomina
Divinumq; canam inventum, & data munera
Principiò, Palinure, priuſquàm ſcindimus
Ignotum per iter, varios prædiſcere ventos
Eſt opus, & quo quiſque ſuo de cardine perf
Quique polum nimbis contriſtant, quique ſe
Nubibus expulſis: & cœli tempore certo
Dent faciles in vela auras: qui cærula contr
Occludant, triſteſque hyemes, & nubila port
Et tibi quo ventos prædicat Delia cornu,
Aut Sol, aut Helice, aut ardenti Sirius aſtro.
Atque hæc in primis ſolerti cura magiſtro
Semper erit, longè inſtantes prænoſcere ven
Ire procelloſas ſi vult impunè per undas,
Atque iterum patriæ portus ſpectare relictos.
Ipſi etiam tutis ſi currere claſſibus æquor,
Et pugnare velint, claroſque referre triumph
Noſſe duces ventos opus eſt, variantia cœli
Sydera, & Eoos ortus, Solemque cadentem.
Namque olim Zanclæ memini me turribus a
Quà Thetis anguſti veniens à ſede Pelori

as modico terras ſecat ardua fluctu,
ron vidiſſe ſenem, cui multa ſenectus;
decem bis jam robuſta expleverat ætas.
hi cærulei cùm jam tonſedimus ambo
les pelagi ripas, ubi ſplendida luxu
eatrali ſurgunt palatia circo,
ycum noviſſe ſenem narrabat, & illum
viro virtus, multo ſudata labore
, & varii varia experientia cœli,
ſeu vellet ventos, ſeu dicere curſus
n, & longè venientia pandere Fata)
o donaſſe duci (qui victor ad altum
Eoi concuſſit regna tyranni,
ue hoſtem Italiæ, cladem que futuram)
minio tabulas, queis longa per omnes
dies rerum ſeries erat. ille futuras
peſtates, ventoſque, & nubila, & imbres:
irpureos Soles, cœlumque ſerenum
s niveo ſignarat cortice vates
has ille duci properanti ad bella dediſſet,
dixiſſe ferunt: I, chara Tonanti
es, Fidei, & regni ſpes maxima noſtri:
manus conferre paras, has, inclyte, primùm
nanque illæ quæ ſint ventura docebunt.
reicii contundes arma tyranni:
s victor, ſpoliiſque Orientis onuſtus.
n ne ſperne; Fidem obſervata merentur.
m Evander repetens (audire videbat
lum ſenior) memoravit origine pugnam.
us erat, quo celſa domus ſtellantis Olympi
, Oceano tenebris, Lunaque fugatis,
s variata notis Aurora rubeſcit:
ninas ſors una tulit propè litora claſſes
junxitque freti diſcrimine parvo.
Actiacis Ætolùm proximus oris,
quà nitidis Acheloia miſcet arenis
Neptunus aquis: hic Græcia Tellus
m ad Solem, & lævas ſe flectit ad undas,

Quà mollem Zephyrum, & felices accipit auras
Contrà elata mari ſtat Neritos ardua ſaxis.
Hìc geminas æſtu terras ſecat unda revulſas
Exiguo, ſenſimque patens fluit uſque Corinth
Ætolùm hinc regio eſt; illinc Pelopeia regna
Reſpondent: geminæ curvo ſtant litore turres,
Quæque Rhion Grajo quondam cognomine di
Barbara gens nomen nunc invertere vocantes
Hinc verò Ætolùm quà ſe cava litora flectun
Cyrrhæum in pelagus, fundata virentibus ar
Naupactus, ſtatioque jacet benè fida carinis.
Trans Rhion objectas Achelous Echinadas un
Verberat. Hæ quondam (ni mendax fabula G
Najades errabant fluviis, quæ numine verſo,
Nunc ſcopuli riguere mari, quibus alta tropl
Contigit Auſtriadùm, & Venetùm ſpectare tri
Hos inter ſcopulos certatum Marte cruent
De maris imperio. ò utinam non læva fuiſſet
Mens hominum! tota fractus cum claſſe tyra
Eoa nunc urbe foret, regnoque repulſus.
(Et conceſſa ſequi, & Fatis felicibus uti
Neſcia mens hominum) Hos ſcopulos tenue
Auſtriadùm, Venetùmque rates, cùm Barbara
Naupacti ſtatione ſedens dare carbaſa cœpit
Trans Rhion, & ſenſim pelago ſe mittere ap
Mille rates mare prætexunt, atque aëra mille
Vela, & mille leves fluitant vexilla per aura
Ipſe ubi jam properare hoſtem audiit Auſtri
Conſtitit, atque oculis plena æquora circum
Mox celſa in puppi circumvectatus, in altum
Agmen agit, tenditque acies, & cornua flect
Auſtriadùm dextram claſſis, Venetùmque ſ
Occupat in medio puppes prætoriæ, & ipſ
Bis ſeptem, horrendi facturæ exordia belli,
Turritæ ſteterent primo agmine Bucentaur
Ianque rubeſcebant radiis ardentibus un
Eoa de ſede ruens cùm ſibilus Euri
Labitur Oceano: crepitanti flamine vela

ũm temuere ſinu ; flatuque ſecundo,
: propinquabat primæ ad tentamina pugnæ
a Threiciùm ſinuata in cornua claſſis,
teſque dabant vexilla argentea Lunas.
Chriſtiadæ in proram deſcendere ventos,
hoſtes ruere adverſos videre, repentè
i cecidere animis, trepidoque tumultu
referre pedem, & retrò dare terga parabant.
l Auſtriacus ſpem magnam in pectore verſans,
eſque animos, altæ ad ſubſellia puppis
t acciri proceres. Vtque ære canoro
ere tubæ, celeres ad juſſa vocati
ere, replentque duces ſubſellia primi.
le afferri tabulas, quas arte peritus
ycus dederat, famulos jubet inde repandit
tes ventura die ſignaverat illo.
em ventura die ſignaverat illo:
l Oceano ſurget, ſimul Eurus Eoo
: ſi fortè mari ſeſe obvius hoſtis
t, Martemque velit tentare ſecundum,
tes conferre manus; cadet Eurus, & undas
Zephyrus, nubeſque immitet in hoſtes.
Auſtriacus, procerum ſtipante ſenatu,
& claſſes dederat vulganda per omnes:
piti rediere animi, ſtrepituque canoro,
erunt. Dictis tanta eſt fiducia vatis.
in primis læto clamore vocatur
n Regina, maris cui cærula parent,
epoſito famulantur murmure venti.
nora, continuò paribus concurritur armis:
s adverſæ claſſes, roſtra obvia roſtris
belli ſignum prætoria puppis
horrendo ſtrepuerunt cornua cantu.
leres ſicca ſervatam in reſte favillam
re nitro, conceptoque ocyus igne,
e tubi, ſonitumque dedere metalla.
ra, millenæ fugiunt, rupto obiice, glandes,
pellente : pluit latè horridus imber

Ferreus,& nigræ tolluntur in aëra nubes,
Et medias inter nubes micat ignibus æther
Cum tonitru. cœcis exhorruit unda tenebris,
Et pulſata imo fremuerunt æquora fundo.
Ac veluti ruptis,gremio fervente, caminis,
Ingentes ſcopulos, & grandia ſaxa ſub auras
Vesbius agglomerat, disjectaque viſcera monti
Erigit eructans, & ſydera verberat imbre
Saxorum:totus radicibus egeritur mons.
Flammarum erumpunt cunei ſub nubila; & in
It cœlo fumus, cœlique obnubilat aſtra.
Præcipiteſque ruunt pice nigra,& ſulphure m
Ardentes fluvii,rapida flammante favilla:
Subiectas replent valles: latè omnia circùm
Arvaque,litoraque,& villæ vaſtantur, & urbes
Non aliter gremio,ſuſcepto protinus igne,
Horrendùm concuſſa cavo crepuere metalla:
Diſiectæ tonitru glomerantur in aëra puppes.
Mille trabes,& mille volant diſrupta per aura
Roſtra,carinæque, quaſſataque fulmine vela:
Corpora mille virùm: medias diſperſa per und
Arma fluunt,galeæque, atque altæ robora ſylv
Odryſii, velis Euro ſpirante ſecundo,
Audaces animos,atque irrita vota fovebant.
Attamen incaſſum gaviſi Marte ſecundo:
Alternat Fortuna vices: Felicia cœpta
Flebilis eventus,lacrymandaque Fata ſequunt
   Iam Sol altus erat, confeſtim murmure fra
Eurus abit. ſiluere vada: & ſtetit utraque claſ
Sed conceſſa quies brevis eſt. pernicibus alis
Allapſi Zephyri rupere ſilentia feſto
Auſtriaci Zephyros venientes murmure læti
Accipiunt:tumuere ſinus,tumuere ſecundis
Auſpiciis animi:læto clamore laceſſunt
Sydera:bella iterum,& victricia ſigna repoſc
   Magnanimus dux audentem in certamin
Tùm ſic aggreditur: Promiſſi numine venti
En adſunt.reliquum, in manibus victoria ve

ſt. ite;præit quoniam Fortuna, ſequendum eſt
lura. Auſtriaci invadunt, & roſtra feroces
erant. ruptoque velut ruit obiice ripæ
ſis cùm flumen aquis, & murmure rauco,
at latè ſegetes, populatur & arva:
adæ in claſſem irrumpunt, atque obvia diro
petunt, cædeſque, & paſſim funera miſcent.
bi præcelſa in puppi conſpexit Alymum,
Auſtriades contrà, & præcordia multo
a transfigit ferro: ceciditque ſuperbus
gigas, ſtrepituque iit indignatus ad umbras.
ubi in ſylvis contorto fulmine pinus
dit, gemituque replet nemora alta ſupremo.
æſi caput Auſtriades obtruncat, & haſta
t, tollique jubet de vertice puppis.
de puppe caput, lacrymabile ſignum,
i ducis aſpiciunt, trepidi ocyùs omnes
ugæ dant terga, rateſque ad litora vertunt.
tur victor: ferro debellat & igne.
ura? ardent roſtra: viri ſternuntur, & omnes
diſperſi vento jactantur, & armis.
dæ læti exultant, Superùmque ſalutant
n, tanti fuerat quæ cauſſa triumphi:
pſos læto Zephyros clamore ſalutant
es. Adeò ventos prædiſcere magnum eſt.
quõdam Evandrũ memini ceciniſſe ſub altis
s, anguſti quà fluctuat unda Pelori.
me Zephyri, & felicior evocat aura.
us: faciles concedite carminis œſtrum,
& celeres properate per ardua mecum:
iter in nubes intendimus. Eſt locus ingens
in medio, rigidis ubi plurimus horret
oribus, volucrique impervius omni eſt.
s huic alto flammis ardentibur inſtat
ima tenet dulcis mortalibus ægris
es, magno Superùm data munere Divùm:
ſe cirùm regio diffundit in omnes
a, pelagique plagas; ſed major in axe

Arctoo, gelidiſque riget ſtipata pruinis:
At Sol Æthiopas quà ferventiſſimus urit,
Strictior illa, nimis vicino preſſa calore:
Sed geminæ in medio quà zonæ habitabilis Or
Temperiem, & mixtam faciunt cum frigore flam
Stat juſtis extenſa locis. Hìc æthere regna
Æolus alta tenet: veniunt his ſedibus Euri,
Et Zephyri, Corique, & nimbiferi Aquilones.
Hìc nubes etiam concreſcunt, tenuibus alto
Halitibus gremio miſſis Telluris ab imo;
Cæruleique cadunt, ſubmotis nubibus, imbres.
Ergo age, nunc cauſſas mecum tentare latente
Aggredere, & prima revocemus origine ventos
Tantiſper, Palinure, licet divertere clivo:
Haud equidem labor incaſſum, nec inutilis e
At tu, quo noſtræ lætantur Apolline Muſæ,
CARDENIDE generoſe, præi, tenueſque per a
Sterne viam vati facilem, incœptumque ſecun
Sol maria, & terras flammis vitalibus omne
Aëraque irradians, animantia cuncta calore,
Cunctarumque fovet cauſſarum exordia prima
Semina compingit rerum, concretaque vertit,
Atque novas cogit paulatim ſumere formas;
Rerum quippè parens Sol eſt. Sic humida Tellu
Phœbeis ſenſim radiis tepefacta relaxat,
Secluditque ſinum: tenui volat halitus aura
Nimborum in ſedes. hìc frigore preſſus iniqu
Stipatur: ceu parva phalanx, cùm fortior inſt
Hoſtis ab adverſo, cuneis denſatur acutis:
Colligit & vires, atque arma, globoſque ruente
Obiectis contrà ſcutis, haſtiſque repellit.
Sed gravis ille venit concretus, & aëre ab alto
Labitur, & patrias iterùm deſcendit ad oras:
Hic rurſus tepefactus, abit reſolutus in auras;
Et ſenſim major, majorque accreſcit eundo:
Ac tandem ſpatiis nimium concluſus iniquis
Quà via per medias nubes, perque aëra latè
Seſe aperit, citus irrumpit, velut acta ſagitta,

lus,& circùm rapidus ſe trudit in auras:
auras premit obſtantes, premiturque viciſſim:
loco neſcit:celeri ſecat aëra lapſu,
fugit,immiſcetq;fretũ, & nemus omne tumultu.
ecus admotum rapidis ſi fortè favillis
erit,cui ſtricta manent, oblongaque colla,
s & venter magnum turgeſcit in orbem:
paulatim ferveſcens humor ab igne
ur,& tenues rarus ſe vertit in auras:
ajora petens latè loca, it halitus alto
per oblonga erumpens, tractimque volando
uatus abit, ſonituque effertur acuto
lus, & multo fugiens niſu premit auras
as, raucoque imitatur murmure Coros.
termiſſi flantes ſic aëra venti
huis agitant flabris, & cærula vertunt;
è ſinu terræ ſemper vapor exit ab imo.
erti quondam perflabant marmora venti;
meros norat, nec nomina fecerat illis
, nec medio ſpectarat ab æquore ſtellas.
culta Thetis, celereſque immiſit in undas
nauta rates, ſua tùm cognomina ventis,
us & ſua tùm pariter data nomina ſtellis.
purpureo cœli de cardine præceps
it Eurus equis. contrà æquore ab alto
l flammiferos rubro lavat amne jugales,
t Zephyrus. Mundi de ſede nivali
dit Boreas nivibus ſtipatus,& horrens.
bus multis: contrà venit humidus Auſter
a,& pluvio contriſtat turbine cœlum.
er quatuor totidem generantur, & illis
a nauta dedit. Boream ſtrepit inter,& Eurum
,ab egelidis mittit quem rupibus Æmi
Græcum Itali jam nunc cognomine dicunt.
hunc nimborum denſum citus explicat agmen
, & Mauris deſcendit ab uſque præuſtis.
um propè ſolſtitium tonat Euroauſter
ſtipatus pluviis: contrarius Vrſa

Alta Arctozephyrus deſcendit, & horridus undas
Aſperat: illum Itali ventum dixere Magiſtrum.
Quiſque horum dextra, lævaque armatus ab a
Irruit,& gemino Tethyn littore flagellat.
Durus Hyperboreis Aquilo ſe rupibus infert:
Alter ab Eois furit Helleſpontius oris.
Vltrà Eurum immiſſus roſeo Vulturnus ab Ortu;
At mitis venit è tepido Gangeticus Auſtro.
Heſperia ſub ſede tenet dextra Africus udum
Libonotum: è læva ſurgit Subveſperus atrox.
Addit ſe comitem occiduo ſub ſole Magiſtro
Corus,ab Auſoniis cognomine dictus Iapyx:
Circius Arctoa ſequitur de ſede nivali.
Hos præter,totidem mediis è ſedibus auræ,
Turba minor,certoque mari ſine nomine ſurgun
Quas etiam,Palinure,animas prædiſcere cura ſ
Vt certum teneas infida per æquora curſum.
Hanc & rectores,uno cognomine,plebem
Quartas ventorum noſtri dixere vocantes:
Appellare Nothos alii voluere magiſtri.
His animadverſis, qua nunc ratione per und
Navita,tot varios poſſis cognoſcere ventos,
Expediam,Superùmque canam data munera Di
At mihi vos alti Nymphæ maris,hæc vada la
Quæ colitis Bajas,felicia litora,circùm,
Vos, quæ Sirenum ſedes habitatis odoras,
Regnaque Teleboùm,lituſque tepentis Amalph
Pandite,Nereides; (nam vos ſpectaſtis & illum
Divinique in partem operis veniſtis ab alto)
Quis Deus hanc nobis divinis extudit artem
Inventis. Deus ille equidem, Deus ille magiſter,
Qui primus rerum cauſas penetrare latentes
Auſus,& obſcuræ novit connubia gemmæ.
Magnetem quibus ipſa ſibi Cynoſura maritet
Ardeſcens flammis:(Norunt jam ſydera flamm
Primus,& errantes duxit,duce cuſpide, nautas.
Ante mari in magno,dubia ſub nocte,pererra
Arcadias Vrſas trepidantes æquore tingi,

ırum, pluviaſque Hyadas ſpectare ſolebat
ta, & ardentem ſtellis Orionis enſem,
ebatque freto in medio, duce ſydere, curſus;
nigra cùm latè texebant nubila cœlum,
Lunam obtectam nimbo nox cœca tenebat,
duce ſublato, dubiis errabat in undis,
aſa quò venti per cærula vaſta trahebant;
rùm regna tenent qui ditia Perſidis, & quà
ora Niliacis ſulcant Erythræa papyris,
Taprobanen, & Gangis litus adibant,
per vacuum curſus ſignante columba.
niam ex alta mittebant puppe volucrem,
Telluris aves, verrentes æthera pennis,
ra monſtrante, petunt vicinia ſemper)
quà miſſa fugam capiebat in aëre, & ipſi
ebant iter Oceano: mox illa volatu
ſeſe ex oculis ſubtraxerat, ilicet illi
pant aliam: ſic & ductoribus iſtis,
obanen curſu tandem, Sindaſque petebant.
ſonia in magna, biferique ad marmora Pæſti,
dium converſa diem quà ſurgit Amalphis,
a fuit, magnis auſis generoſus, & acer
nio, & reliquos inter ſolertior omnes,
ıs (hoc illum dixerunt nomine nautæ)
itidis formoſa comis Beronia mater,
Nereidas forma non ultima Nymphas.
uondam æſtate in media, dum cardine ſummo
apidus Titan medios accenderat æſtus,
itiunt ſegetes, ſilet aura, & marmoris unda
tans ſcopulis vix rorem aſpergit amarum,
us vacuam ſecreti ad marginis oram
at ex alto, gremio quà ſcrupea rupes
acidas ſomno ſedes: hìc ille ſub antro
tur egelido, muſco ſuper, & ſua ſomno
na concedit. primos laxaverat artus
tata quies, & lumina ſomnus habebat,
tremulas Zephyris lenè impellentibus undas;
itur Oceanus, vitreiſque ſedilibus omnes

Nereides, Nymphæque aſſurrexere marinæ:
Flava comas Ephyre, Lepytheque, & candida Cl
Pulchra genas Panopæa ſoror, quæque ubere l.
Tunc geminos primùm pueros enixa fovebat
Leucothoë, & vultu venit placidiſſima Micle,
Euplœ, Prochytæque, Cleoque, & cærula Neſis
Purpureum quibus os, placidum decus oris: &
Verſicolor niveas cingebat tænia mammas.
Et tandem formoſa mari Beronia mater
Aſtitit, & dium nato diffudit odorem.
Vt multo præſentem afflatus numine ſenſit
Nauta deam, & vultus genitricis novit amatos,
Currit in amplexus: teneros per colla lacertos
Iniicit; & charæ delibat dulcia matri
Oſcula, (Nereides plauſu infremuere marino)
Terque, quaterque iterat: matri mox talia fatur
O mater dea, Nereidum pulcherrima Nymph
Sirenum quæ regna colis, & gurgitis hujus
Ima tenes, ubi tecta tibi pellucida vitro,
Cæruleaſque inter Divas ſpatiaris in undis,
Quis te nunc pelago, tectiſque accivit ab imis;
Teque dedit gnato divina in luce videndam?
O Genitrix, magno natum dignaris honore.
Flavius hæc: illi contrà placidiſſima Nymp
Hæc dedit, & roſeo placidè ſimul ore locuta eſ
Magna tui ſemper dilectæ cura parenti,
Nate, fuit, matriſque animum timor anxius u
Ne quando, rapido deprenſus turbine venti
Iacteris pelago in medio, quò tendere curſus
Inſcius, ardenti cùm ſe ſubduxit Orion
Sydere, & Arcadium texit nox atra Bootem.
Quare age, quã mihi nũc lacrymis dedit, & prec
Fatidicus Proteus, nitidam cape pyxida, nate.
Hac duce, cæruleum carpes iter, & vada ſalſa
Tutiùs hac dubia cœli ſub nocte ſecabis.
Ipſa polum nimbo obtectum tibi ferrea cuſp
Oſtendet, Mundique plagas, & ſydera dicet:
Et tibi per fluctus, quà ſit, monſtrabit, eundum

ſpirent venti, rigidæ qua rupe procellæ
cendant. Quid plura? tibi pro ſydere ferrum
erit, & reducem patrias te ſiſtet ad oras.
: illa, & læto porrexit pyxida nato.
natæ quæ cura hinc ſit, qui pydixis uſus,
docet: cupidus genitricem Flavius audit
entem, & memori ſub mente audita recondit.
rgento inſignem multo, niveoque elephanto:
ſuis manibus tornavit pyxida ferro
ileus Proteus: medio ſtat circulus aureus.
ina ventorum multo cœlavit in auro
circo Proteus; nam æqualibus intervallis
otidem partes ſecuit, quot flamine venti
ant; cælavitque ſuis in ſedibus omnes.
,quæ rutilo præfulgent plurima in auro,
oo Boream venientem ab ſydere monſtrant
liquos alii ventos dant vertice ab uno
nſi in gyrum radii, minioque rubentes.
ſtylum è chalybe in medio præfixit acutum:
alybe huic etiam ſuper addidit ille ſagittam.
m nigro admovit lapidi, (Magneſia fertur
ma) è contactu multo malèſana veneno
ois abit, calidaſque hauſit de marmore flammas.
quidem ſunt, nate, meæ pars altera vitæ,
mihi narravit Proteus commercia gemmæ.
mor amat ferrum, dulceſque in pectore flammas
rit dura ſilex: chalybis duriſſima corda
cit illecebris: mollit ſua viſcera ferrum
cebra, & rigidum quamvis reſpondet amori,
ue agitur flammis. Quid non cedamus amori?
lit amor ferrum, & duriſſima marmora mollit.
oilis illa ſtylo ſuperadditur: irrequieta
titur hàc, illàc: donec præfulgida cœlo
Cynoſura micat, ſe ſiſtat, & æthere ab alto
riat obtutu flammas acus acta veneno.
n velut ipſa poli ſectatur ſydera gemma,
igræ dulci gemmæ correptus amore,
a chalybs amat, atque obtutu fallit amorem)

Hinc ille è nivea cryſtallo pyxida texit:
Bracteola & circùm clauſit ſtrictiſſimus illam;
Ne maris unda nocens,aut aëris aura marini
Inficiat,nigraque terat rubigine ferrum,
Cepe timendum etiam, graveolentiaque allia va
Vimque adamantis;acum viſu nam faſcinat ipſo
Admonuit.Tu,nate,maris cùm gurgite vaſto
Errabis, dubiuſque viæ ſinè ſydere cœli,
Hanc fidam media comitem ſub puppe locabis:
Libratam lævi in tabula, quò ferrea cuſpis
Volvier in gyrum poſſit: ſed pyxida tantùm
Verte manu hàc, illàc, donec ſe concita cuſpis
Siſtat,& inſcriptæ reſpondeat illa ſagittæ,
Aut medium feriat tornatæ pyxidis orbem
Axis ad Arctoi partem.mox inſpice & illam;
Illa tibi ventos,curſuſque & ſydera dicet.
Hæc dedit;& circùm Nymphis ſtipata marinis
Oceano caput immerſit, natoque relicto,
Humida ſpumoſæ venit ſub Doridos antra.
Ille autem charæ genitricis munere lætus,
Pyxida cælatam ſignis miratur eburnam,
Miraturque orbes argento,& murice pictos,
Liliaque Arcadii monſtrantia ſydera Plauſtri,
Ac minio inſcriptum ventorum nomina circùm
Hinc ſtupet in gyrum hàc, illàc trepidare ſagitt
Et ſenſim arcana ferri virtute ſub Vrſas.
Nec non & prima perquirit origine cauſſas
Occultas rerum,& tacitus præcepta revolvit,
Quæ dederat mater;ventoſque,& ſydera diſcit
Pyxidis hinc primùm fuit uſus: & æquora pri
Audaces auſi,duce cuſpide,currere nautæ.
Nec ſolùm concluſa Thetis ſulcata carinis
Omnis,& Ægæi ſpumantia marmora ponti;
Ipſe ſed Oceanus noti trans litora Mundi
Tentatus magnis auſis,Fatiſque ſecundis.
Hac duce jam noti Æthiopes, atque ultima Caſ
Regna pharetrati,Mundique impervius axis.
Quin & inacceſſi tot jam per ſecula Seres,

nitùs toti terrarum incognitus Orbi
tandem Auroræ ſub ſede eſt viſus Iapone
rus Ammericæ luſtratus navibus Orbis.
& divinum inventum, pyxiſque per omnes
t eſt populos, quos decolor inficit Eos,
pido Sol torret equo, aut premit Vrſa pruinis,
& in Occaſum Atlanteum ſubmovet æquor.
i Cathygaren, extremaque litora Mundi
bitant Seres, diverſo pyxidis uſu,
umque plagas, ventoſque, & ſydera norunt.
u effingunt curvum cratera capaci,
io undantem multo ſub puppe reponunt.
ſuffultus parva natat ære tricuſpide
io Rhombus verſatilis, altaque ſignat
olùmque: regitque vagos per marmor Ioncos,
cus Arctoi faciunt, qui Balthica nautæ
, Hyperboreumque cava trabe Nerea currunt.
quia Nautarum poſita eſt ſpes omnis in una
, mira quidem, atque uſu comperta docebo,
am tibi quò valeas compingere buxum.
minus Magnete polus, quorum alter in Arcton,
n adverſum Mundi ſe dirigit axem.
item quo ritè modo perquirere poſſis,
am: Ilicea in media net cymbula pelui,
emio incluſam ſuſtentet flumine gemmam.
rcùm incipiet ſenſim irrequieta moveri:
men integrum deſcribet motibus orbem,
em verſus ſe conciet illa Triones,
ndem directus eat polus alter in Vrſas,
diem vergat medium polus alter. at illos
s advertes, radioque notabis acuto.
acus ſi forte tibi fucanda veneno,
Hyperboreum tendet quæ mota ſub axem,
um complexa polum, lapidi oſcula libet,
cus Arctoum ſi contigit, ilicet Auſtro
et, ventoſque alios monſtrabit, & oras.
nda quidem, quorum cognoſcere cauſſas
in parvo ludens, Natura negavit,

Si Magnes generoſus erit, ſat cuſpis in uno
Contactu bibit arcani maleſana veneni.
At cum langueſcit gemmæ vis, ſæpe fricanda
Eſt illi Rhombus, certa ſed lege, modoque.
E medio ſuper incipias deducere ſaxum
Leniter alternum in punctum, ferroque fricabi
Hùc ubi jam ventum, ſuſtolles deſuper illud
Actutùm, propè nec redeat vis nigra metallo:
Ni facias, reditu immutabitur indita virtus
Iam chalybi. in medio fuerit cum gemma rep
Duc illam rurſus ferrum ſuper, ut calor intus
Plurimus ardeſcat venas diffuſus in omnes.
Prætereà, quoniam langueſcit tempore lon
Herculeus vigor, ære tibi ſtipandus acuto,
Plurima ſive inter chalybis ramenta locand
Vivida ſic vis, amplexuque fovetur amico.
Scilicet armari quæcunque potentia ferro
Indiget, ut longos poſſit durare per annos.
Sed jam naturas, ventis quas Iuppiter ipſe
Addidit, edoceam Zephyri felicibus auris
Aſpirant, placidoque intendunt carbaſa flatu.
Rarò manè ruunt: ſed Veſpere ſæpius efflant.
Interdum Zephyris curſus ſpirabilis auræ
Eſt brevis: interdum nitido ſub lumine plures
Duravere dies, Phœboque cadente, fileſcunt:
Incipiunt æſtate nova, placidiſſima quando
Tempeſtas pelago: rarò brumalibus afflant
Temporibus, Palinure, ſinus inflare ſecundo
Da Zephyros, Zephyroſque leves in vela vo
Tutiùs infidum lento pede currimus æquor
Eoo cum Sole citi de fluctibus Euri
Attolluntur, aquas majori & flamine verrunt,
Quàm Zephyri, tepidumq; colunt ver: bruma
Reſpuit, aut nimiis ardens fervoribus æſtas.
Crebreſcunt multi in noctem; ſed cardine cù
Adverſo Manes luſtrat Sol, murmura ponunt
Bis quinos perſæpe dies vaſti æquora Nerei
Læta cient: ad menſem etiam protendere cu

ſolent.tu carpe iter adventantibus Euris.
n noſtrum Titan devexior aſpicit Orbem,
ur Boreas, gelidiſque è rupibus ardens
r, ac rigido Neptunia regna flagello
at:& annoſas ſub montibus atterit alnos,
ſ itu latè miſcet nemora alta canoro:
æ plangunt valles,& magnus Olympus.
xim murmur ponit, mollitque feroces
a animos: longo langueſcunt tempore vires.
itat tandem tenui maria uda flabello.
: & halitibus cùm jam ſua pabula deſunt,
uatus abit. Veluti fornacibus altis
ubitò ſiccis è truncis arida meſſis
ritur, concepta ſtatim de fomite flamma
ure conſurgit multo, rapidoſque repentè
attollit cuneos, & ſydera lambit.
t materies ſenſim conſumpta receſſit,
na cadit, circùmque levi vix ſibilat aura;
vit nubes Boreas, cœlumque ſerenat
hova:interdum denſatis nubibus aſtra
it,& dextro dimittit ab axe pruinas.
ras ſi nocte vaga deſcendit ab Vrſa,
lux illum nunquam perflare videbit:
inùs,ad ſenos Aquilo, denoſque rigebit
lies:viginti etiam pulſabit Olympi
lovi nemora, & maria alta à gurgite miſcet.
ve,ne primis Aquilonibus in mare puppim
:as:ſtatione ſedens fine flamina prima
tim contuſa cadant; tunc ſtrata per alta
iter, & feſſis Aquilonibus utere tandem.
midus ex imo,pluviiſque, nigerrimus Auſter
iit,creberque,hyeme adventante, procaci
tonat,nimboque,& plurimus obruit arva.
pleni amnes cùm ceſſavere, ſerena
perit cœlum, & ſimul æquora leniùs urget.
certa illi vitæ data tempora; ſæpè
revis, totuſque leves ſe vertit in imbres:
ſed alatis invectus in æthere bigis

Man-

Murmurat, & multo latè ciet aëra flabro.
Principiò levis hyberno de Sole ſub undas
Labitur Euroauſter, & æquora molliter afflat:
Mox denſat cœlo nubes, atque occulit aſtra:
Senſimque aſſumit vires, & creſcit eundo;
Donec ſe totum campo commiſit aperto.
Tunc cœlo tollit ſpumantia marmora, & altis
Fluctibus inſultat ratibus. ceu nubibus imbres
Cùm ruptis veniunt; primùm de montibus und:
Exiguo torrente cadunt, creſcuntque fluendo:
Cùm tandem fluvii, multis jam fluctibus auctæ
Inſultant magno venientes gurgite campis,
Ingenteſque imis vellunt radicibus alnos.
Æquor agit fundo, rapidoſque per aëra nimbos
Agglomerat, pluviiſque cadit venientibus aura
Sæpius autumno ruit imo à cardine Mundi
Horridus, at bruma magis horridus aſperat un.
Longiùs extendit curſum, nam ſæpè reflectit
Exactum ad menſem pluvios temone jugales.
Principiò, dum criſpat aquas, da fluctibus alnu
Nec ſine, paulatim vires acquirat eundo.
Nam ſi poſt quartum vento tua vela furenti
Laxabis, non tutus erit per cærula curſus:
Tempeſtas te dira manet, durique labores.
Principiò dum blanda vocat Fortuna, vocante
I, ſequere: è manibus ſors labitur aurea pigris.
Præceps Arctoa veniens veniens à ſede Supe
Frigidus hyberno crebreſcit tempore, & æquor
Altiùs attollit, ſcopuloſque ſuperjacit undas:
Diſcludit nubes, nivibuſque incandet, & alma
Cœlum luce aperit, lenique adſibilat aura,
Et longè pulſis ſequitur lux aurea nimbis.
Mollior æſtate in media felicia mulcet
Æquora: nec Zephyris tunc lenior invidet aur:
Tu ſine, turgentis langueſcant murmura venti;
Vt celeri tutus percurras Nerea puppi.
Denſus turbinibus Libyca de ſede feroces
Africus urget equos, crebriſque per aëra nimb

tur,flatuque ciet ſtrepitante tumultus:
: Oceanum,fluctuſque ad ſydera tollit.
quis nunc lora: mari nunc murmure rauco
us incumbit: ſubitis modò nubibus aſtra
t,& noctem terris inducit, & umbras:
lſis aperit nimbis,Solemque reducit.
& interdum cadit,& ſilet æquor,& aër.
vis illa quies;nam finibus uſque præuſtis
dit è Libycis inopinus,& acrior inſtat:
aquas,tollitque vadum,miſcetque tumultus;
ubi vacuam ſpectavit Perſa pharetram,
gam ſimulans,avertit,& æquore cedit.
bi jam vacuam telis complevit acutis,
la cum fronte redit,Martemque laceſſit.
inſtat equis:rapidas vibrare ſagittas
ſat:transfigit equos, transfigit equorum
unà,& crudeli funere mergit:
es,ſtrageſque ruit.Fuge cautus iniqui,
olos venti:cœlo ne crede ſereno;
dolos etiam norunt, & fallere venti.
iò tres ille dies fœdare procellis
at ſenos ſi tres tranſcenderit ultrà;
vem:quos ſi ſuperaverit, ille profundum
orquere dies ſolet imbribus atris.
co ne crede ratem,Palinure, furenti.
s Hyperboriis, Boreæque ſimillimus,oris
incumbit, glacieſque indurat acutas,
in medio fugientia flumina ſiſtit:
& ſummas pelagi diverberat undas,
ra alta jugis horrendo murmure quaſſat.
ſylvifragi cecidit gravis ira flagelli,
at:velum vento committe vocanti.
nores,ſibi quiſque ſuos,diſcrimine certo,
ventorum animæ coluere volentes.
onſurgunt dextra, lævaque minores
n leges etiam, moreſque ſequuntur.
nulta,dies quæ longa,& plurimus uſus
ſti pelago curſus te,nauta, docebunt.

Poſt

Poſt hinc digreſſus, jubeo ſpectare locorum
Naturam; pelagi qui nobis æquora venti
Ardentes claudunt, aliis felicia pandunt.
Certa tenent & regna; ſuiſque in ſedibus illi
Exercent iras vehementius. arbiter undæ
Adriacæ Boreas, & proximus urit Iapyx:
Sæpè & ab Odyſſiis flat lenior Orithyja.
Ionio in magno fluctus regit Euro auſter:
Et quoque Tyrrhenum mare concutit, atque p
Sardoi campos, & Galli cærula ponti.
Sed nullus Libyco furit acrior: ille ſub aſtra
Ionium, Siculumque rapit Subveſperus at ſe
Creber Tyrrheno nimboſis explicat alis,
Et paſſim freta naufragiis infamia reddit.
Sæpe & Barbaricis crebreſcit fluctibus Auſter,
Et Notus, è roſeo qui turbidus inflat Eoo.
Virgineo in pelago ſpirat felicior Eurus,
Ac ſimul, hyberno ſurgit qui proximus Ortu.
At venti Ægæis varii dominantur in undis:
Tot propter medio diſperſas gurgite terras.
Sic concluſa ruunt multi per cærula venti,
Et varii è variis terræ regionibus afflant.
At verò Oceano in magno, qua torrida cæli
Zona rubet, paribus ſemper ſeſe explicat alis
Eurus, & Eoa ſurgunt qui ſede canori.
Hi Solem curſu ſectantur: & aura volantes
Fert æquata rates, totoque extenditur anno.
Contrà ex Occaſu Zephyri in contraria flante
Æquor agunt: illis ſed vis non fortior Euris;
Hinc & ſæpè ſilent, victique fugantur ab Euris.
Trans verò Ægocerum violento à Veſpere fla
Aſſurgunt Zephyri, Libycique, & cærula turbant
Hinc facilis via, Atlantei trans æquora pon
Cùm longè alterius luſtrant ditiſſima Mundi
Litòra ab Europa, aut ſemoti è finibus Euri
In Libyam veniunt, Soliſque cubilia gauli;
Sive Philippinas lævo de litore terras
Ammerices adeunt, & odoriferas Moluccas.

I

ſed Eoum cùm quærimus, atque remotam
ınam, atque Indum, & Gangetidis oſtia ripæ.
Auroræ inquirunt cùm regna magiſtri,
ıın circum, tranſverſa ruentibus Euris,
a ſe puppe ferunt: hinc inde ſub Ortum
unt lævum ſpumanti in gurgite Rhombum:
urum evitant, Libycoque afflante feruntur.
nus ubi terris tot latè conſitus undat
s, non ſemper aquas, nec tempore eodem
ıabet: multi circùm per litora venti
ibus ſpirant certis: & ſæpiùs undas
gunt quidam, quos inde Aurora reſurgens
et, & ſecum diverſos invehit ortu:
quarta ſitim cùm jam collegerit hora,
s in tenues diſſolvit Cynthius auras:
a cœli zona, quæ vergit ad Arcton,
Atlanteo ſpirat felicibus auris
e ſub certo, & quinis ſe menſibus alnis
ilem: Notus adverſo crebreſcit in Orbe.
Eoo ſex flabro linea menſes
plet læto, totidemque impervius ille eſt.
Eteſiæ, æſtivo qui tempore ſurgunt,
torrente Indos, veniuntque nivoſa
to, atque auris mulcent maria alta diurnis.
m bruma rigens diſrumpit frigore ſaxa,
Eteſiæ humenti labuntur ab *Auſtro*.
c age, divinas artes, & ſi qua futuri
io, inſtantes poſſis qua noſcere ventos,
eſtatum variarum ediſcere ſigna
am. Tibi Sol primùm certiſſima ſigna
um dabit exoriens, dabit æquore currum
arteſſiaco lavat aureus: ille furentes
& ventos, & tempora mobilis anni
at vicibus, ſigniſque futura relatis,
ut: eventus ſequitur certiſſimus illum:
nunquam, nunquam Sol fallit in ortu.
i fulgentem referet de gurgite vultum,
idum ſparget jubar oris, ab æthere nimbos

Se

Submovet, & ventos cohibet ſub rupe ſilentes,
Diſcolor Oceano cùm ſurgit & ore rubores
Ardentes mediis jaculatur nubibus, Euris
Laxat equos: rigidas dat pallidus ore procellas.
Eoum gemino ſi videris orbe rubentem,
Nemo tibi malidum terra convellere funem
Suadeat; alatis tempeſtas horrida nimbis
Incumbet pelago: verùm ſi fulſerit orbe
Dividuo, da vela Noto, Palinure, vocanti.
At ſi purpureæ fuerint ſub Veſpere nubes,
Aura ſerenato vix obſtrepet humida cœlo.
Cæruleæ pluviam, mixta nigredine ventos
Imbribus admiſcent. at ſi præverterit ortum
Igneus erumpens radiis Sol, Dorida fundo
Attollit, gelidaſque ciet de rupe procellas,
Sin ortu in primo obtuſus ſinè nubibus ibit,
Collige, nauta, ſinus; præceps ruet imber ab alto
At ſi per cœlum ſtipatus nubibus ibit
Igneus, & radios medio de corpore vibret
Exiguus, metuenda ruet ſinè more procella.
At mihi jam nitidum cœli decus, aurea Phœ
Offert ſe varia vultus ſub luce notanda.
Illa tibi in primis ſpectanda in litore, nauta,
Ante coronatas quàm ſolvis ab aggere puppes
Illa regit fluctus: illi vaga cærula parent;
Et ventos ditione premit: nunc illa quietos
Irritat ventos: nunc mitigat illa feroces.
Ergo ubi conſurgens argentea cornibus ibit,
Purpureum ſinè nube diem, Solemque ſerenum,
Et pacata maris denunciat æquora ventis.
Tunc vada Campani per litora nota phaſelis
Solicitant; luditque hilaris per tranſtra juventu
Pallida dat pluvias: rutilet ſi flammea, ventos:
Si nigræ incipiant nubes miſcerier igni,
Vndique tunc Tethyn, cælumque ardere videbi
Fulminibus, Nereuſque furet, ſtrepitante procell
Heu malè deprenſis longè trans litora nautis
Bis ego jactatus nigra ſub nocte procellis

vaſto, Siculique in gurgite ponti,
nis lacera in terras cum puppe redivi;
ſervatus vix tandem in litore ſolvi (CI.
DÆ,& LOIOLÆ,& PARTHENIÆ GENITRI-
cælum gemino Latonia circo
horendo pelagus quaſſabitur imbre.
bſcuro rutilet ſi circulus orbe,
a cadet tempeſtas horrida cælo,
s,arboribuſque trucem latura ruinam.
oque non cura nautis leviore notandum:
una jugo ſe ſubtrahit,æthere ab alto
em quartum non fulſerit humida terris,
ibit toto pluvias,ventoſque ciebit.
ſi fuerit,cornuque nitebit acuto,
ei texactum ad menſem maria uda ſilebunt.
uod pauci norunt,adverte, docebo.
t illa,mari quæ murmuret aura,notato:
aſpiret venientibus illa diebus,
em ponet ſua murmura, cùm vaga Phœbe
s gibbum monſtraverit æthere dorſum.
fuerint illi, pluviique ſequentur
roſei,roſea ſi luce nitebunt.
n pleno cùm ſurget ab æquore cornu,
res alii,tales naſcentur ab illis
ad menſem reliqui.ſpirare diebus
nos illis ſpectabis in aëre ventos,
pariter toto ſub menſe videbis
tremulum verrentes flamine pontum.
vere novo quali ſe Delia vultu
t,talem mediis fervoribus æſtas
talem ſquallens quoque bruma videbit;
n autumno primo ſpectabitur ortu.
tu in quinto, ſi quarta fulſerit hora
t,per totum fulgebit candida menſem.
i,rigidis triſtabit cærula nimbis.
rtè trucem convenerit illa Gradivum
aut medium curret nigra Virginis orbem,
uære ſinus,& amicos, navita, portus:

Formidandus aquis deſcendet ab æthere turb
Quin etiam Superùmque domos, Titaniaq
Contemplare; vices rerum, maturaque vertunt
Tempora, continuo labentia ſydera motu.
Contemplator item, quo cœli ſydera vultu
*A*ſpiciat Sol ipſe pater, qui ſingula luſtrans,
Et duodena ſuum percurrens ſigna per orbem
*A*ſpectu aſtrorum vario diverſa per annum
Tempora, diverſaſque vices moderatur, & ortu
Ille Cleonæo cùm jam deſcenderit aſtro,
Felices flabunt Zephyri, tepidique Favoni
Multos aura dies criſpabit molliter undas.
Si verò æquatis ſurgat cum Lancibus, imbres
Deſcendent, rabidique invertent marmora ve
Eoo rutilant cùm Pleiades *A*tlanteæ,
Da pelago, Palinure, rates, auctoribus iſtis;
Nunquam Taygete, nunquam te candida Maia
Fallet, & inſidiis nunquam capiere Celœnus;
Ni forſan lacrymis vultum madefacta decoru
Taygete pluvios cœlo demiſerit imbres.
*A*t ſi unà cum Sole cadant, fuge gurgitis alt
Navita; tunc crebris *A*quilonibus æquora tu
Pleiades...*A*rcturo ſi Sol comitante reſurgit,
Præq; illum *A*rcadium ſummo venit æthere
Cautè, nauta, fretum, dubia nec nocte ſecandu
Nubigena Ægypto Notus irruet, aut vada toll
*A*fricus è Libya irrumpens. ſi Phœbus *A*ſell
Cum rudibus ſurgat, ſummoque incedat Oly
*A*ut mediã *A*ndromedam, aut Neptunia mõ
Indignatus aquas mixta cum grandine mitte
Turbabit maria, & tonitru cœlum omne ciebi
Verùm cæruleas ſi duxerit orbe choreas,
Et niveus placido aſſultaverit æquore Delph
Leniter afflantes Zephyros, Cauroſque move
*A*t ſi ſtellatum mergat caput ille ſub undas,
*A*lbeſcet cœlum nivibus, ventique ſequentur
Candidus aurato rutilat cui baltheus enſe,
Cùm cœlo ardentem circumſpicis Oriona,

yemes fugæ nimbiferas, fuge cærula, nec te,
commiſſos in certa pericula mitte.
s ille armis, magis horridus ille procellis:
s exoriens, & cum ſe condit in undas
s Orion, rapidiſque impervia reddit
turbinibus, & non tractabile cœlum.
celloſos etiam Iovis armiger ales
imbos. Nemeæo ſydere ab amne
l Oceani ſurgit, dat nubila, & imbres,
m ciet. ardenti ſed Sirius aſtro,
, aut nitidum caput exerat igneus undis,
urbinibus, Libycumque, Auſtrumq, movebit,
urum, atque Notos, atq; imbriferos Aquilones.
as Hyadas cùm videris æquore tingi,
que ardentis deſcendere ſigna coronæ,
ſolicitum, & crebris Aquilonibus imbres
ti, Palinure, tibi. Si lucida Tauri
s rutilet, vel diri filia Phorci,
quas iter in terras inſtare caveto.
atutinus cœlo vaga Plauſtra Bootes
, paſtumque boves præſepibus urget,
iem, Zephyroſque, & molles flamine ventos
i, Palinure, ferent tua carbaſa venti.
tibi pariter picto Thaumantias arcu
abit. Pluviam cœlo ſi fulſerit ante,
aquas: lætos ſi poſt curvabitur imbres,
nos aperit Soles, cœlumque ſerenat.
is ſi tincta notis nimis illa rubebit,
flabunt animæ: dare vela per altum
tes: tua vela canent felicia Coris.
cæruleo ſi fulſerit illa colore,
largos demittet Iuppiter imbres.
næ geminos latè curventur in arcus,
torrente cadent de nubibus amnes.
lor tepidum cùm ſe diffundit in Auſtrum
as, tonitruque, & concita fulmina mittet:
in Boream, fulgebit candida ſummo
lo, cælique ſimul convexa nitebunt.

Hias

Hinc & digreſſus, tetras quibus ipſe procel
Iuppiter oſtendat ſignis, jam carmine dicam.
Si noctu plures diverſo à cardine cœli,
Ardenteſque cadant ſtellæ: ſi fulgura, & ignes
Crebra micent, ſeſeque vago in contraria cur
Excipiant, ſubitæque, greges velut, aëre nubes,
Aut ceu detonſæ, concurrant ordine, lanæ,
Vel ratibus properent, monteſque obtexere cer
Magna mari vaſto incumbet ſtridore procella.
Si ſummo antennæ vivaci lumine cornu
Sola Helena inſidat, Divos, Palinure, vocato
Supplicibus votis; ventorum prælia, & iras
Accendet dea ſæva, omnemque à gurgite pont
Quaſſabit nimbis, & tempeſtatibus atris;
Vt quondam bellis Aſiam vaſtavit, & armis.
At ſi Tyndaridæ gemino ſplendore coruſci
Navibus ex imis ſurgant (quia navibus imis
Sulphurei exhalant piceo nidore vapores)
Et gemino antennæ pacati in vertice ſidant,
Pone metum; rapidos turbato ex aëre ventos
Pulſabunt, tetras & amica luce procellas.
Cæruleum quoque ſigna dabit mare, & ipſe
Prædicet Proteus, mendax ſi cætera Proteus.
Quin & aves pelagi, fulicæque per antra repoſt
Halcyones ſcopulis, udoque in litore mergi
Signa dabunt, mediiſque vagi delphines in un
(Illis quippè mali mens eſt præſaga futuri)
Cùm ſcopulis ſpectas pendentes ponere nido
Dilectas Thetidi Halcyones, ſimul ipſe videbis
Ire ſerenatos innubi lumine Soles.
Verùm cùm fulicæ, celereſque per æquora mer
In turmas, acieſque ruunt, curſantque ſonand
Aut choreas ducunt cœli ſub luce ſerena
Cærulei delphines, & undivagæ Sirenes,
Seu turpes vituli, & ſummo nant gurgite cete,
Et longo navim ſpatio comitantur euntem,
Suſpecti tibi ſint nimbi: nimbique timendi,
Cùm tranſverſa cici fugiunt per ſalſa, lapillis

...urati, aut ſtipent ſe ſe undique cancri,
...el ſcopulis ſi fixa tenaciùs hærent.
...are tranquillum trans litora murmure rauco
...it, & longè reſponſant concava ſaxa,
...as ſylvis, pelagoque parabitur ingens.
...videas albeſcere vellera ponto,
...pacato varias in gurgite bullas,
...re hyemem, & longùm durare procellas
..., Palinure. Noto cùm ſurgere nullo
...incipiunt maria alta, & nigra repentè
...r Nerei facies, fœda æthere ab alto
...ns deſcendet, & æquora ſpumea tollet.
...a ſi dederint cautes, penituſque ſonarint
...opuli, aut portu increbreſcere murmur
..., & longè ſtrepitus reboare ſonantes,
...ventus aget: ſed cùm mutata repentè
...ubſidunt, paſſimque nigreſcere fluctus
...t, læveſque mari ſubſternier undæ,
...s undæ tractus imitantur arenæ,
...lto diffundet Iuppiter amnes.
...æruleas ſubſternet leniter undas
...lus Nereus, longoſque per æquora tractus
...tari varia, ſparſimque videbis
...ſeriem nitido ſplendeſcere ponto,
...era: nunquam nam te pellacia fallet,
...e inſidiis Thetidos capiere ſerenæ.
...Oceano multus ſi cærulus ille
Auſter erit: verùm ſi mixta nigredo,
...et Boreas nivibus ſtipatus ab Vrſa.
...peſtivè ſe conciet æſtus, iniqua
...s tonitru veniet comitata ſonanti.
...quæ cœli facies, quæ tempora Titan
...at, qui ventus erit, quid cogitet *Auſter*,
...oſtendet facies maris. Æquora nunquam
...Illa etiam populorum inſtare tumultus
...nent, cædeſque, infandaque bella per Orbem;
...motus Siculorum, atque horrida bella
...monuere, ſacro cùm fœdere rupto,

Heu malè diſcordes ! moverunt prælia gentes.
Longa quies nocuit, bellumque licentia movit.
Vidimus undantes longè trans litora fluctus,
Tyrrhenumque vadum ſcopulos ſuper ire refuſ
Fervere Leucopetram, Vulcania regna cavernis
Horrendum mugire, freto reſonante procellis.
Vidimus immanem canibus latrare marinis
Scyllæa ſub rupe deam, ſævamque Charybdim,
Heu miſeros ! vaſto diſcerpere gurgite nautas.
Tempore quanquã illo cælum quoq; & arida
Signa dabant: quoties Liparæ ſub rupibus altis
Dira laborantes fabricare audivimus arma
Cyclopes, rupto quoties & vertice montis
Vidimus undantem flammis liquentibus Ætnam
Latè arva, & villas, urbeſque ardere Sicanas.
Arduus ipſe etiam liquentia ſaxa ſub auras
Vesbius eructans glormeravit, & ignibus arſit
Proxima, diſruptis fornacibus, horrida Phlegra
Diffindi montes, terraſque dehiſcere paſſim
Vidimus: excuſſæ timuerunt motibus urbes.
Quin præter ſolitum per litora curva dedere
Halcyones lamenta; altoque in vertice mergi,
Et fulicæ in ſcopulis, & per deſerta latentes,
Infandùm, viſæ nigris ululare ſub umbris.
Nunquam tot ſtellæ ex alto cecidere ſereno
Æthere, & in partem viſæ tranſcurrere lævam:
Ex alto toties nec deſcendere minaces
Dicturi cædes, atque horrida bella Cometæ.
Ergò iterùm placuit bellis ardere Pelorum
Sanguine & Ionium, Siculumque rubeſcere p
Scilicet Auſoniam toties hoſtilibus armis
Non ſatis everſam, vaſtataque regna tyrannis.
Tempus erit, magno reſonans cùm turbine
Litoribus tormenta, pilas, diffractaque roſtra
Egeret: auratas puppes, reſonantiaque æra,
Et galeas ſicco ſpectabit litore nauta.
Dii Superi, veneranda Trias, tuque aurea Ma
Et vos indigetes Divi, Sacrique Cruores,

IACVM ſaltem juvenem ſuccurrere rebus
hibete:ſatis commiſſa piacula noſtro
ne jam luimus. noſtri pars maxima regnâ
LVS. Hic patris lapſum virtutibus Orbem
et; Martemque, & triſtia bella fugabit:
m terris, atque aurea ſecula condet.
ubi præcipites egit furor, iraque mentes,
que, legeſque, & fas abrumpitur omne.
ovet Oceanus, movet illinc Sequana bellum;
it immanis Sicula ſub rupe Charybdis.
tempeſtas pelago deſcendit ab alto,
abruptum trahitur, quò turbine multo
git, nec curva audit retinacula puppis.

LIBRI TERTII

FINIS.

NAUTICORUM

LIBER IV.

Intactos tentare ſinus, fluctuſque tumentes
Iam tempus: me regna vocant Neptunia, & ı
Tritones, Zephyriſque venit ſpirantibus aur
Cyrrhæa de rupe cadens, ſylviſque relictis,
Nec mecum invitus per cærula fertur Apollo.
At tu tot regum de ſanguine clarus avito,
CARDENIDE, mecum vento da vela vocanti:
Et juvet undoſi percurrere cærula ponti:
Non aliena petes tu regna: tot illa per annos
Majores tenuere tui, qui claſſibus altum
Tyrrheni campum, & fluctus ſpumantis Iberi
Sulcarunt, clari bello, partiſque triumphis.
Quare age, regnatas pelagi deſcende ſub undas,
Et ſine cæruleam tua tempora cingere myrtum.
Forſitan alter eris Deus æquoris. En age, ſegnes
Rumpe moras: læti pulſant cita marmora cornu
Tritones, curſantque vagi delphines in undis.
Quod ſi aliquis forſan, ruris qui nuper amor
Captus, odoratis halantes floribus hortos,
Et nemora, & fontes cecinit: croceiſque corolla
Floribus æternam ſibi texuit, alta Maronis
Tendentis cœlo veſtigia ponè ſecutus,
Atque per ora virûm plauſu volat undique vict
Iam nunc bella paret, Magnique illuſtria Regis
Facta, & victrices etiam contexere palmas,
Carmine Mæonio. Felix cui numine multo
Se penitùs totum inſpirat per pectora Phœbus:

opus in tantum properat Deus. at mihi fluctus
e intactos ſatis eſt, & litora circùm
o è ſcopulis humilem decerpere muſcum.
age, ſecuros cœli quo ſydere portus
re conveniat, ventoſque in vela ruentes
re, & longos per marmora tendere curſus:
i quæ cura prior ſit habenda magiſtro,
. & Acus, picti quanta experientia Mundi!
nere aggredior. Pelagi dum gurgite ab alto
aſſurgit ſydus glaciale capellæ,
l adverſo cedens Olor occidit aſtro,
imùm roſei cœlo ſplendeſcere Soles
nt, leniſque mari ſubſternitur unda,
trios nautæ feſtinent linquere portus,
iter velis, longiſque inſiſtere remis.
urpureos cœlo dum ſurgere Soles
volucres ſpectarunt, candida cùm lux
at medium nitidis ſplendoribus Orbem,
s Libyæ colles, ſylvaſque relinquunt
iter arripiunt, fugiuntque per undas
alarum, & curſu maria alta pererrant;
dem vada ſalſa maris, campoſque liquentes,
menſæ veniunt, ſylvaſque reviſunt,
latè colles populantur odoros.
n Neptuni per cærula tutiùs ibis,
furem abrumpas, cùm fluctibus altis
utinæ Atlantides attolluntur
finem, placidas cùm carbaſus auras
c Zephyri veniunt in vela vocati.
ub Aprilem, variique exordia Maii
in medio, & cœli ſub luce ſerena
xtemplò denſatis nubibus omnis
Libyæ ſtrepitans Notus irruit oris,
ubvertit fundo: longùmque procellæ
t, tumidiſque furet Neptunus in undis.
ut terris fugiens os condit honeſtum
Oceani vitreos pede concitat amnes,
ibi tunc portus, tibi cærula clauſa

Semper erunt:longè ſpectabis,navita,pontum,
Et tuta ſtatione hyemes durabis aquoſas.
Nam tentare ſinus,& equis dare lora marinis
Iura vetant:nec fauſtus aquis comitabitur altis
Ipſe coronatam puppim Portunus euntem.
Haud equidem Superi temeraria vota ſecundan
Tunc gelidæ terris hyemes, pelagoque rigeſcun
Et furit Odryſius Boreas,atque humidus Auſter
Nemo mihi poſtquàm ſubiit maris æquora Pl
Octobre exacto,jubeat violare ſonantes
Tyrrheni fluctus pelagi,pontique Sicani,
Seu fuerint Calabri , vel proxima regna petenda
Trinacriæ , aut longè fuerit luſtrandus Iberus.
O fugite,ò ſocii,Calabros, portuſque Sicanos,
Nec vada Tyrrheni medio tentate Novembri;
Nanque ego bis dicto parens(parere neceſſe eſt,
Æqua licet duri non ſint mandata magiſtri)
Parthenope procul è patria mea vela ſub ipſum
Invitus per ſalſa dedi nimboſa Novembrem ,
Viſurus Calabros,cognataque regna Sicanùm:
Bis etiam inſana periiſſem merſus in unda ,
Ni Pater ipſe manu magna SABERVS ab alto
Traxiſſet pelagi rorantem aſpergine multa.
Nam cùm Pæſtani legerem cava litora Ponti,
Et Silari circùm patrio vada flava phaſelo
Soliciti urgerent nautæ , rectore Melantho,
Fortior aſſurgens mediis è vallibus aura
Irruit improviſa : latus dedit acta ſub undas
Tranſverſum ratis,& medio penè obruta fluctu e
Sed quid plura?(juvat cauſas reticere malorum
Ne vix ſopiti conſurgant corde dolores)
Me pater è pelago ſervatum ad litora vexit
SABERIDES,cui Muſa chelyn pro munere vovi
Quæ rea nunc voti quæcunque hæc carmina ſo
Verùm ſi cœlo noctes fulſere ſerenæ,
Vos ſemper,nautæ, noctes optate ſerenas,
Cùm jam luce nova, & falcatis cornibus errat
Aurea per cœlum Phœbe,& novus incipit annu

re iter velis trans æquora, non tibi durus
eto, ſi ſalſa maris freta findere puppi
opus, terraſque alias penetrare neceſſe eſt.
rus aquis; illo nam menſe ſerenus
bit cœlo Titan, pelaguſque ſilebit,
etiam tranquilla ſuis non menſibus æſtas,
onum dixere dies, quibus aurea cœlo
tet, & tacita venti ſub rupe ſileſcunt,
tus pelago torpent: emitte ſub illam
ibus currum, terraſquè inquire latentes.
tereà nunquam committes puppibus Auſtros;
s incipiat cœlo jam Luna videri,
àm fraternas convenerit æmula bigas,
rata jugo pleno jam lucida cornu,
alatos ſuda ſub nocte jugales:
ùs in medio fulgens ſublimis Olympo
um terris; pelagoque oſtenderit orbem.
nc Oceanum, noctis nitor, aurea Luna
t, Æolioque ciet de carcere ventos:
at, & ponti jam turgida marmora placat.
es etiam dominæ maria alta ſequuntur,
& humor aquæ, & terræ circumfluus aër.
m inconſulta ponti per cærula Luna,
n tentabis iter, Palinure, relictos
cum puppe velis ſpectare penates.
er his, alto tumuli de vertice primam
tem tacito labentia ſydera cœlo
s, fluctuſque vagos, auramque patentem:
t cœli facies, & lumine puro
cent: extrema maris ſi muta quieſcant:
ſpirent auræ, ſi montibus atræ
ſparſim nubes. vigil undique circùm
culis luſtra tacitis, aure aëra capta
ne fortè dolo capiare ſereni
aut blandi fallat pellacia ponti.
bi denſum ductor movet agmen in hoſtem;
loca cœca priùs, circùm omnia luſtrat
ne ſylva dolum ſtruat inter opaca

Denſorum nemorum,atq;hoſtes nigra integat u
An duri occurrant ſaltus, monteſque nivales,
Aut vallis veniat ſuperanda, aut flumina lata
Longarum curſus interruptura viarum.
Prudentis ſic cura ducis: ſua munera cauti
Hæc etiam rectoris erunt: inſtantia rerum
Momenta,& cauſſas ſimul inſpexiſſe malorum;
Ac vigili luſtraſſe oculo mare, ſydera, terram,
Ante procelloſas quàm det ſua vela per undas,
Verùm ubi marmoreo religatam ex aggere r
Solvere jam puppim, portuque emittere certum
Litoribus geminas tendens ad ſydera palmas,
Principiò venerare Deos,quorum æquora curris
Et quibus imperium ventorum.Sic freta cœca
Audaci findes cum puppe;volentibus & Diis
Quo te cunque vocet Fortuna,per æquora tutus
Ibis,& incolumem advertes ad litora proram.
Navita,funde preces,Divoſque in vota vocato;
Semper & è Superis exordia fauſta petantur
Incœptorum operum:Diis ſemper agentibus ipſ
Lætaque principia aſpicies, curſuſque ſecundos,
Et nihil invitis Superis ſperare licebit.
Principiò veneranda Trias, atque aurea Mater,
Diique,Deæque omnes venient in vota vocati
Et placido intendent canentia ſuppara flatu.
Imbriferos Cœlo nimbos,pelagoque procellas
Diſcludent toto rigidas, atque aſtra malignæ
Tyndaridis nimboſa procul de puppe fugabunt
Ipſe etiam in primis placida in ſtatione vocatu
SABERIDES,magni rector maris, æthere ab alt
Deſcendat,vultuque hilari,quo ſydera placat,
Quo fluctus,ventoſque truces,cœlumque ferenat
Aſpiciat trepidam venturam in cærula puppim.
His actis,lenes quoniam cita carbaſus auras
Matura jam nocte, vocat, cùm lumina tollit
Pura mari, ſocioque choro micat aurea Phœbe
Cornibus ex altis feſtivo murmure nautæ
Carbaſa demittant, ventoſque à puppe ruentes

ant,faciantque pedem,cunctique ſiniſtros,
ſi.us ſolvant dextros unà ardua flectant
a,deflectantque: ferent cita flamina pinus.
ulus intereà confidens puppe Magiſter
us clavo,clavoque immobilis hærens,
romptius torquere manu retinacula quà ſe
s agit veniens,curſuſque,& ſydera ducunt,
& in clavo docti ſtet cura Magiſtri.
uti loris currus auriga volantes
ac,quà poſcit iter, curſuſque viarum
t,varioque volans terit æquora gyro.
iter curvo Rector temone carinas,
ntus,curſuſque vocat, reget æquore vaſto.
errandum pelago, de puppe Magiſter
r ad dextram inflectat cita lora: ſed illa,
terrarum fuerit luſtranda ſiniſtra,
at in dextram: ſi rectus in æquore curſus
io,Palinure, loca retinacula puppis;
directò celeri vada concita lapſu
rat.Tortas veluti quà flexit habenas
inſidens curru moderator equorum,
pedes docti ſtrictis parere lupatis,
it,promptique terunt iter:ærea puppis
ecus, incurvum quà flexerit ipſe Magiſter
m,cita carpet iter, fluctuſque ſecabit.
iam mole licèt ſtet puppe ſub alta
gemino circùm verſatilis unco,
æratas magna cum mole carinas
c contrà,pelago obluctante, retorquet,
tus,curſuſque vocat,quàq; ipſa petit res.
pſe velut parvo cum corpore vectis
que,lapideſque, atq; alta mole columnas
et,& grandes ſcopulos,rupeſque revellit.
deindè ſuper lævi, puppique ſub ipſa,
loratos orbes, pictaſque tabellas
s,pariterque plicata volumina volves,
bus terræ facies, pelagique ſonantis
diſtincta notis, minioque rubeſcit.

Ardua conantis magnus labor artis, & altum
Ingenii ſolertis opus, quo ſurgere majus
Haud equidem quid poſſe reor; nanque ultima
Jam doctæ tetigere artes faſtigia, & ipſum
Se ſuper ingenium, atque hominum ſolertia vexit
  Ipſe colorata totus ſub imagine mundus
Cernitur, & juſtis ſpatiis diſtincta locorum
Intervalla jacent. quicquid ſpectabile rerum
Orbis habet, totum tenui tu cortice pictum
Aſpicies. Celſo tolluntur vertice montes,
Atque coloratis circùm nemora alta vireſcunt
Arboribus: medio valles umbrantur opacæ.
Appictæ ludunt pecudes, luduntque capellæ
Prata per, & pictos colles, & Tityrus illas
Pictus agit. mentita procul viret herbida ſcena:
Et fera mentitis ſylvarum ambagibus errat.
Hìc urbes etiam vallantur, & oppida muris
Exiguis, ſurguntque jugis caſtella nec altis.
In breve contracti ſpatium cernuntur & ipſi
Ingentes fluvii, ſtrictiſque anfractibus errant
Depictaſque inter ripas labuntur in æquor.
Ingens circuitu parvo ſe colligit alveo
Verticibus Lunæ Nilus devexus ab altis:
Exiguis fluit Indus aquis, & maximus Iſter.
Vix tabula Rhodanum cernes, Hypanimque ſo
Eridanumque, vagumque Tagum, Myſumque C
Et vix appicto Sebethus in orbe pererrat.
Magnus in anguſto riparum margine clauſus
Fluctuat Oceanus: pictis criſpantur in undis
Æquora, & exiguo trepidant circumdata limb
Tollere ſe ſimulant miniato in gurgite fluctus
Advolvique vadum, ſcopuloſaque litora propt
Allidi, & fracta rorare aſpergine cautes.
Æoliæque animæ niſu conantur inani
Flaminibus turbare ſalum, cœlumque procellis
Appictæque fremunt muto ſtridore procellæ.
Hìc plana in pictum Tellus ſe porrigit æquor,
Et longùm excurriit, cuneoque ſimillima acut

t in punctum, & tremulis vix tollitur undis.
hic digito ſimulat ſe tollere cœlo
ibus ſummis, ſenſimque aſperrima duras
tur in cautes: curvata hìc brachia tendit,
ſinus gremio complectitur. Iridis inſtar
dio ſenſim longos curvantur in arcus
turriti ſurgunt, ceu cuſpis, ad auras
puli, cauteſque, fretoque interlita ſaxa.
tereà quæcunque Thetis circumfluit undis,
ota in parvo ſpectabis ſingula mundo.
ubi cœcas tumido tegat æquore ſyrtes,
t & brevia; & ſcopulis ubi dura rigeſcant
ra, & horrendæ ſurgant ad ſydera rupes.
s cæco ſignantur gurgite ſyrtes
bus nigris: brevis & Brevia invia punctus
at. curvis ſtatio quà fida carinis,
inus tacitis in ſedibus abſcondantur,
idos inſcripta tibi notat anchora portus.
c ipſe tibi monſtrabit cortice mundus,
ubi mediis pelagi tollatur ab undis,
terum obiectu tutos det litore portus,
eta Neptunus rigido quatit alta tridente,
at Oceanus, refluatque citiſſimus inde:
ille plagas curſu petat incitus, & quas
um reſilit ſpumantia lora retorquens.
quos fervent mores maria humida, vel quã
tis genius ſuus unus, & ipſa locorum
atura ferat, quid reſpuat; una nec illis
o eſt, habituſque ſuus non omnibus unus.
hæc ſolicitis ſunt hoſpita cærula nautis,
tque ratem: hæc ſed inhoſpita puppibus: illa
lacidum ſternunt ſalis æquor, & aurea ridents
llunt ſublime caput, cœlumque laceſſunt.
phyro gaudent, atque hæc ſpirantibus Euris
is pulſata fremunt: hæc humidus Auſter
t, hæc Libycus: verum hæc Aquilone tumeſcũt;
ſuis, Palinure, locis ſignata videbis
ana in picta, & radio bicolore notata.

Hæc ſit & in primis tibi maxima cura, priuſquam
Expandas tua vela Notis, in cortice pictum
Doctè Orbem legiſſe, dies quem multa notavit.
Tutiùs hoc ibis medias, Palinure, per undas,
Inſuper inſcripti viſuntur vertice ab uno
Per gyrum radii, referuntque coloribus aureis
Spirantes vario Mundi de cardine ventos.
Lilia cuſpidibus quæ ſummis linea præfert,
Arctoo Boream venientem ab ſydere monſtrant.
Et reliquos alii ventos tibi, nauta, rubentes
Oſtendunt radii: noſtro quos carmine doctum
Te meminiſſe decet. Sed jam tibi verſibus opto,
Qui primo in curſu ventorum maximus uſus,
Et fortunati quæ ſint exordia curſus,
Dicere. Depicto ponatur eburnea pyxis
Orbe ſuper, quæ mota polum monſtrabit, & aſtra
Quàque diem referat Titan, condatque relatum,
Et ventus quo quiſque ſuo de cardine ſpiret:
Atque plagas omnes oſtendet cuſpide Rhombus
Nanque etiam in Rhombi ſpeciem jam nautica n
Informatur acus: noſtri hinc cognomine Rhom
Terrarum dixere plagas, numerumque ſequuntu
Ventorum, pariterque tenent cognomina venti
Quiſque ſui, qui parte illa ſe fluctibus infert.
His actis, Palinure, plagam, quò gurgite curſ
Inſtituis, perquire: modum non carmine multo
Expediam. In parvo primùm vigil inſpice mund
In portum, quò tendis iter, quæ linea ducta eſt
Litore ab adverſo, quod deſeris: illa notabit,
Quæ plaga terrarum fuerit, quam puppe requiri
Hanc etiam explora tornata in pyxide: Rhomb
Cuſpidibus dabit auratis: mox dirige clavum,
Inque plagam rectà quæſitam per mare magnun
Perge, nec & dextram pete clavo, neve ſiniſtram
Atque gubernaclum radiis in pyxide ſemper
Congruat inventis adamuſſim; fluctibus altis
Sic iter in terras rectum, portuſque tenebis,
Quos petis. At venti qui ſit tibi maximus uſus,

e. Si recto deſcendat flamine ventus,
plagam tua vela ferat, quam cuſpide picta
rat acus, rectà ventis da vela ſecundis.
ò obliquè feriat navim aura volantem,
a velum in ventum, clavumque, magiſter:
hos in proram, atque illos in puppe rudentes
us accipiat duplicatis nexibus uncus.
tis quantùm à terris ſpirantis oberrat
s aura Noti, tantùm obliquare memento,
bernaclum: & vento obluctare, ſecando
verſum ſalis ære vadum. ſed nitere ſemper
er ſpumoſa maris freta flectere curſum,
æſita jacet terræ plaga, quam tibi primùm
a in parvo ſignavit linea mundo.
ùm age, qui melior tibi ſit per cærula ventus
um optandus, quò puppibus ocyùs altis
a fluctivagi diffindas æquora ponti,
us: celeres ſi per freta vaſta celoces,
ves agitas lembos, pictaſque triremes,
emina in ventum dant vela aurita ſecundum,
s pete, nauta, Notos è puppe ruentes:
crucem extende antennas: ſic carbaſa ventum
unt omnem, & cita diſſecat æquora pinus.
avigium, atque ingenti corpore gaulum
ctus auriga regis, tu mitte ſecundas
re auras: nam tardiùs æquore currus
t medio: felici carbaſa vento
nec inflantur, primi ſed linea mali
uram accipiunt, & cætera muta quieſcunt.
os pete, nauta, Notos de rupe cadentes;
c aura ſinus omnes cita flamine replet,
lta pellit vi navim: fluctibus illa
volat, roſtroque maris lata æquora findit.
nimadverſis, magnæ labor improbus artis
uitur, curſu in medio cùm flaminis auræ
re loca, & ſedes liquere priores:
a ceſſante, loco qui proximus ardet,
Octano pernicibus irruat alis,

Re-

Rectorem extemplo clavo torquere carinam,
Tunc opus, Oceanique plagam, quam linea primù
Luſtrandam oſtendit perquirere, perque tumentis
Cærula Neptuni curſus intendere in illam.
Illa ſed in primis, vento variante, magiſter,
Cura tibi ſpectare mari, qui cardine verſo,
In velum ventus ſubita ſpiraverit aura.
Anne Nothi fuerint flatus, animæque minores
Ventorum: nam ſæpe mari, ſpe falſus inani,
Non benè perſpectis jactatur navita ventis.
Ac velut in bivium preſſus cùm faſce viator
Venerit, ignarus neſcit carpenda duarum
Semita quæ ſit, & alta ſecum in mente volutat,
Quà maturet iter, veniat quo tutus ad urbem.
At quoniam, ſeu preſſa hominis formidine cœca,
Seu Fato pellente ruit mens neſcia rerum,
In dubiis anceps animus pejora ſequetur,
Inſcius obliquum per inhoſpita luſtra viator
Carpit iter, ſenſimque viæ de tramite recto
Flectitur, & ſpatiis ſemper majoribus errat.
Principiò qui parvus erat, fit maximus error,
Sub finem, creſcitque malum currentibus horis.
Sic ubi purpureo proceſſit Veſper Olympo,
Defeſſus torquere retrò jam lora viator
Cogitur, & nigra ſylvarum errare ſub umbra.
Non ſecùs, ignarus venti cùm vela magiſter
Obliquo temone dedit ſpirantibus auris,
A recto ſenſim diſcedit tramite, vaſtis
Tranſverſùm propulſus aquis, cùm denique long
Quæſita Tellure alias ignarus in oras
Vertitur: unde retrò curſum inſtaurare neceſſe e
Me quondam Ænariæ memini ſub rupibus alt
Quà latus obvertit Prochytæ, colleſque Dicarchi
Aſpicit apricos, ubi puppibus hoſpita tendit
Litora, pacatoſque ſinus in valle reducta,
Quaſſata cum puppe Lycam vidiſſe Britannum
Ænariæ ad portum venientem à gurgite vaſto.
Vt primùm è puppi ſociis comitatus in actam

ndit, quæ cauſſa mali, qui bella tuliſſet
ro,nam notus erat : reſpondit & ille:
bi de multis(prohibet nam dicere plura
orde dolor)Drepanum , cùm Delia cœlo
t,lenique afflaret flamine Caurus ,
i,velumque dedi , quà diruta ſaxis
opriis Carthago jacet viſenda ruinis.
dum tenues auras,atque aëra capto ,
eram ſpirare Nothum de littore Caurum .
s hæc:non ille Nothus mea carbaſa Caurus,
d è Siculo tendebat litore Caurus ,
ocul in Leptim, ſceleratáque litora vexit,
are,quà terras prædatur barbarus Afer.
ut primùm portus intravimus, ecce
as quatuor Mauris prædonibus alnos
nus:retrò ſubducta in valle latebant.
delapſum ſceleratæ ad litora terræ
exere,ruunt:ſubitò crepuere metalla ,
exploſa cavo pila ferrea verberat altam
tem , crebròque ſonat Vulcanus ad auras.
horrendum, atrox, nigraque in nube procella
uitur : crebris ardet latè ignibus aër,
& ex imo reboant freta cærula fundo.
ego diſparibus cedebam victus ab armis,
ſtas cùm dira mari ſe ſuſtulit alto,
onitru,nimbiſque , & fulmine bella diremit.
ovi caſus vicibus nos ordine verſis
s eripiunt, & Fatum Fata morantur.
go vix tandem pelago jactatus,& armis,
eni incolumis.Ventos captate, magiſtri,
t,quo certo mundi de cardine ſpirent ;
idem ignari in diſcrimina certa ruatis.
inc ille: tibi quæ nunc meminiſſe juvabit.
Major,Palinure,labor,duruſque paratur,
roræ incumbit ventus , retròque repellit
ab optato ſpumoſa per æquora puppim:
a ſolicitum preſſabit cera magiſtrum
are ſinus,& turgida frangere multo

Æquo-

Æquora circuitu,ac vento tranſverſa furenti
Obniti,ſenſimque anfractu vincere longo.
Ac veluti miles,cùm Martia mœnia turris
Fulminibus crebris, tonitruque horrentia multo
Aggreditur:non ille audax ruit ignea contrà
Fulmina confeſtim,ſtrepitantiaque æra laceſſit.
Nam ſe præcipitem certo obiectare periclo,
Vincere cùm poſſit, Martem & ſuperare morando
Non virtus hæc,ſed temeraria, cœcaque mentis
Coñſilia,inſanuſque animi furor. Ergo ubi prud
Acceſſum videt in muros prohibere metalla
Concava terrificis latè exhorrentia bombis,
Non contrà miles procedit,& æquore aperto
Excipit ardentem nudato pectore Martem.
Sed priùs obliquum tuto munimine vallum
Impiger in latus attollit,paliſque revincit:
Vimineamque ſtruit loricam, & turribus illam
Turriculis munit, ſtipato & milite compiet.
Tranſverſum molitur opus,dextraque,ſiniſtraque
Obliquè extendit:ſic ſenſim mœnia contrà
Vrget opus,flexoque tegit circùm agere corpus,
Cùm tandem ſeſe vicino ex aggere muris
Objectat,teliſque premit jam proximus arcem.
Qualis in Ægæum centum cum flexibus errans,
Et centum aggeribus riparum ſe arduus infert
Mæandrus, tortoque volumine verberat undas.
Non ſecùs adverſo ventus cùm flamine perflat,
Obliqua in ventum nitatur puppe magiſter.
Nunc dextram temone petat, ſubitoque relicta,
Diſcedat,rursùſque volans petat ille ſiniſtram:
Tranſverſumq; vadum frangat,perque æquora c
Multiplici flexu,atque iteratis curſibus erret,
Cùm tandem adverſi ſuperato flamine venti,
Defeſſas curſu puppes ad litora vertat.

Maximus at nobis labor hic,cùm puppe volan
Nitimur exeſas retrò tranſmittere rupes,
In longùm pelago vel procurrentia ſaxa,
Ac ſimul in proram Boreas ruat horridus Vrſa!

nter freta terrarum diſcrimine parvo
petimus portus, urbeſque in valle repoſtas.
dies multos curſu trivere morando
res vento obluctantes, claſſibus altum
ius exeſi montis, portumque ſubirent.
nen incaſſum cecidit labor: oſtia portus
jam lunati peteret ratis, impete multo
or aſſurgens vicinis vallibus aura
nquùm optato pepulit de litore puppim;
piger laxare pedes, velumque miniſter,
o veliferas ſummo demittere malo
nas, geminoque obvertere vela cerucho,
ventus, curſuſque, gubernatorque petebat,
uſtis in vela modis cita flamina Cori
lit, ceſſitque ratis vi pulſa repentè.
n præruptum ruit alto à vertice ſaxum,
us avertant ſubitò, cedantque ruenti
olæ, magno dejecti pondere molis
ati de rupe cadent per devia lapſu.
ibi velivolis errandum navibus inter
is concluſa locis vada cœca profundi,
ul adverſa ventus ſpiravit ab ora,
n in vela manus intendant, brachia centum
s famuli, & cautus ſtet puppe magiſter.
me Rhegini colles, & dulcis alebat
odoratis inter juga læta ſalictis,
n ubi purpureis halantes floribus horti
Medorum felicia citria fundunt,
s rerum cauſſas penetrare, Minervæ
s ſtudiis, jam feſſus, in otia ruris
s inter Nymphas conceſſeram, & omnes
ram curas animo: me Phœbus habebat,
æ tantùm, & dulces antè omnia Muſæ.
ub umbroſa, vitreique ad fluminis undas
ius, & circùm placidis loca fœta ſalictis,
vatum, & ſtatio gratiſſima Muſis:
er ſalices, placidique ad murmura fontis,
cùm grata viret alta jacentibus umbra

Populus,& patulis tendit ſua brachia ramis,
Nobilis æſtivo quondam ſub Sole Meralcus
Splendida regali ſtruxit convivia luxu.
Ille hìc Parthenias herboſo in gramine Muſas,
Vna & Parthenium juſſit diſcumbere vatem:
Parthenis gratus Muſis, vatique Meralcus.
Dum primos dulci Baccho libamus honores
Chryſtallo in nivea, ſubitus conclamat agreſtes
Vicina è ſpecula cuſtos: ruit agmine facto
Sylveſtrium numeroſa manus. citò litora compl.
Armati agricolæ, ſudibuſque, & falce recurva.
Haud mora, ſemotis epulis, conſurgimus omnes:
Tela citi capimus, celereſque ad litora greſſus
Tendimus,& circùm denſis ſtipamur in armis,
Ignari quæ cauſa viros civiſſet agreſtes.
Aſt ego (quandoquidem venturi præſcia vatum
Mens eſt) Trinacriæ properare ad litora claſſem
Gallorum ingentem, pacis qui fœdere rupto
Horrida Zanclæis tunc arcibus arma ferebant,
Admonui: haud Phœbi vatem cortina fefellit.
Cænyos ad litus dum venimus, omnia circùm
Æquora turritis ſpectamus operta carinis.
Qualis Taygetus, vel Mænalus, aut Erimanthus
Arboribus tegitur denſis,& ſydera pulſat.
Velivolas inter ſylvas, pinuſque natantes
Ingens turris erat (turrim ſi dicere fas eſt,
Quæ ſe mole mari tollebat Cycladis inſtar)
Hæc alias inter tantùm ſurgebat Olympo,
Quantùm turriti ſcopuli demiſſa cacumen
Saxa ſuper cœlo tollunt, nubeſque laceſſunt:
Aut Siculos quantùm colles ſupereminet Ætna.
Navis erat multo regali ſplendida luxu
Conformata ducis ſtudio, quo panderet Orbi
Quàm ſint divitiæ ingentes, Gallique ſuperbæ
Regis opes. Surgebat aquis tota aurea moles.
Ex auro puppis, nitido ſplendebat in auro
Prora, coronatæ turres, atque aurea cuſpis.
Ipſa etiam fulvo radiabant roſtra metallo,

minum latus ardebat fulgoribus aureis,
i,& ſpeculæ, & veligeræ antennæ.
haros ſummo fulgebat vertice puppis
,nocturnas cœlo pulſura tenebras.
materiem, pretioſaque dona metalli
um ſuperabat opus;nanque inclyta centum
nimùm ſimulacra virùm, ſpirantia centum
ducum,& vivax ſeries longiſſima regum
cælata manu ſpirabat in auro.
ſtabant acies, fuſiqne tyranni,
æque mari claſſes:ſpumabat in auro
us,flavi fluctus, & vertice fulvo
auratis Delphin ſaliebat in undis.
centum ſpeculæ latera omnia circùm
ici ſerie totidem tormenta ſub alto
bant gremio.tandem placidiſſima viſu,
puma velut,fulvum quam deſpuit aurum,
uſcabat radianti luminæ Cyclas,
cælatis tot floribus, aſpera ſignis.
ti ſpeculum, fulgebat lucida circùm,
diis illam ſplendentibus æthere Titan
at, rutiloque ardebat lumen in auro.
ercuſſis radiis cava litora circùm,
bri ardebant colles, colleſque Sicanii
& in tremulo ſplendebat gurgite pontus.
nti puppem juvenes fulgentibus armis
ebantur, totidemque in vela miniſtri
i aſſurgebant vi multa,& corpore forti.
ixerunt Magni cognomine Regis
Ludovicum: & tali nomine digna
erat:talis Siculum viſenda per æquor
trepidi undoſam cùm venimus actam.
ìm alatam ſpectavimus æquore ſylvam,
,auratamque, oculis mirantibus alnum
ingentem luſtravimus:aurea pectus,
culos miſto tenuit terrore voluptas.
oculos,captumque animum, ſenſuſq;tenebat;
ed centum terrebant fulmina mentem,

Vſque adeò tutum nihil eſt; terremur ab auro:
Sævior & fulvo Mars eſt armatus in auro.
Litoribus noſtris, Dii, talem avertite puppim,
Ne pacem Italiæ turbet, pacataque regna
Regibus AVSTRIACIS tot jam dominata per an
Aurea pax vigeat: quantùm eſt in fluctibus auri
Diſpereat, pereatque auri inſatiabilis ardor:
Hoſtes-ne nobis fulvo inſidientur in auro.
Inſidioſa dolos auri vis prodiga tendit.
Æquore, poſt curſus varios, cæloque remenſo,
Jam Zancles portum claſſes, & longa theatri
Brachia ſe ſummo tollentia vertice cœlo,
Intrabant, in vela Noto ſpirante ſecundo,
Languidus extemplò cecidit Notus, & citus alis
Labitur anguſti Boreas de ſede Pelori:
Atque ſinus auras venientes murmure læto
Accepere, retròque receſſit concita claſſis
Vi multa Boreæ venientis, nec mora, cunctæ
Tunc vento obniti contra cœpere carinæ:
Et ventum ſenſim vento ſuperare ſequendo.
Ante alias Boreæ obluctarier aurea Cyclas
Cœpit, & obliquè in ventum dare vela: ſub alta
Sedulus aſſidens puppi molitur habenas
Longo uſu, multaque exercitus arte magiſter.
Nunc hàc, nunc illàc curſus retinacula flectit;
Nunc petit Heſperiam curſu: & jam proximus o
Torquet iter, Siculæque lævi ſuccedere terræ
Feſtinat curſu: propiùs mox flamine multo
Huc ubi jam venit, celeri fugit ocyùs Euro,
Obvertique jubet velum: promptique miniſtri,
Haud mora, conſurgunt omnes, atque ardua tor
Cornua, detorquentque, citi & data juſſa faceſſun
E prora hic tendit; dat & ille è puppe rudentes:
Pervigil hic ſcalas celeri pede preſſat, & alto
Contendit malo, & carcheſia ſumma manu jam
Arripit, & lætus circo ſedet inde coronæ.
Et facit ille pedes, & veli cornua flectit
Impiger, obliquatque ſinus; nunc contrahit alt

andit:tunc juſta truci dat carbaſa vento;
ntque alacres opera ad navilia nautę
aes, ſtudiumq; unum, & cura omnibus una eſt.
eà regit ipſe ratem Palinurus & altam
n Italiam flectit temone carinam,
tque mari curſus, ſenſimque ſub Arcton
e conatur puppi, Cænymque virentem
re. Fluit pelagus de litore Cænys
m in portum, curſuſque citiſſimus undis.
is hic eſt (mira quidem, nec credita vulgo)
,ventoque: ferunt ipſa æquora puppes.
im Boreas ſpirat de puppe ſecundus,
nym legere rates. Propè litora claſſis
obluctante freto, pervenerat, & jam
repitus nautarum in litore cœpit,
que fragor: pictis terrebat in armis
us: noſtris & terrebatur ab armis.
er opæus erat miles, cuſtodia collis
è obtigerat, generoſus, & impiger armis,
Marti charus, vatique Marinus
m de gente ſatus, tot clarus avorum
us, primæ quot ſunt ab origine gentis:
mi heroes cuncti, geſtiſque ſuperbi,
centum titulis, & laude decori.
er claros heroas, & ipſe videndus
ncedit laude, & virtutibus heros:
is, promptuſque manu, promptuſq; ſagittis,
s conſilio, quo non felicior alter.
e jam fretus miles tentare parabat
m belli, rigidiſque emittere cannis
s per inane pilas; crebroque rotatu
m ſicca excutiebat reſte favillam.
dmota truci radiabat Veſta metallo,
itò lapſus crepitanti murmure ventus
im puppes iterum latus ire coëgit.
mis læta cecidit cum pube magiſter.
ntat iter, ſerpitque per æquora gyro
i, & ventum conatur vincere vento.

Cum

Cùm tandem magnis & viribus uſus,& arte,
Cænyos aprici ſuperato colle ſequendo ,
(Nil durum eſt nobis,& ineluctabile ſemper)
Dat velum in ventum,& celeri ſubit oſtia curſu.
Non ſecus accipiter cùm vidit ab aëre ſummo
Arboreo è nido, vel agreſti ex arce columbam
Egreſſam celeri curſu petere arva volando,
Vngue rapax,crudelis,hians prædæque, rapinæq
Advolat,& pavidam contrà ruit arduus ales .
Non tamen ille priùs contrà citò tramite recto
Adventat,ne fortè volet dilapſa columba:
Inſidias curſu tendit,meditatur & artes.
Ingenioſa fames, prædæque innata cupido.
Nunc dextra ſimulat curſus, nunc ille ſiniſtra:
Nunc medio librat ſeſe,atque immobilis hæret:
Nunc volat,& tortos deſignat in æthere gyros:
Mille per ambages ruit aere, mille per orbes .
Itque,reditque frequens curſu,properatque mor
Tranſversùmque loco cedit,ferturque propinqu
Dum fugere inſimulat,contrà venit, & propè cu
Cùm fuerit,pavidamque premit jam proximus
Irruit,& celeri prædam petit aëre lapſu:
Æratis exploſa velut ruit ignea cannis,
Et liquidum per inane volat pila: qualis & arc
Evibrata fugit cædem latura ſagitta.
  Has,Palinure,artes, atque hæc exempla ſecu
(Nam licet egregias artes,verumque laborem,
Et ſi quæ fuerint virtutes diſcere ab hoſte)
Adverſos ſuperare Notos,fluctuſque valebis,
Et tandem optatæ puppes advertere ripæ.
  Eſt etiam ille labor properandis curſibus alt
Cùm ſenſim tenuis morituræ ſibilus auræ
Languet,& in lentò currit pigra gurgite puppi
Quid tibi ſolerti ſtudio tunc,rector, agendum e
Edoceam.Si vela Notis aurita dediſti,
Et Lembos agitas, vel pictas puppe triremes.
Attolle è medio antennas carcheſia circùm;
Languida ſic navim propelles fortiùs aura,

nplens: curſatque citus per cærula currus.
cùs ac vectem, ſi cùm longiſſimus exit,
faber impellens vi, ptotinus imis
t lapides, & grandia marmora terris.
r canos ſpumanti flumine campos
s, auriga, rates moderaris, ab alto
malorum crepitantia ſuppara pande:
a tenues perituri flaminis auras
nt: fugientque trabes tranquilla per alta.
immoriens velo cùm deperit omnis
& in patriam feſſas vocat Æolus auras,
itos nudata humeros generoſa juventus
inſiſtat, pacataque marmora verrat.
emigio careat ratis, illa ſilentes
o, Palinure, tibi ducenda per undas.
ed præcipiam queis artibus otia pubes
vitet: ſemper vitanda Magiſtro,
da mari in medio ſunt otia Nautis;
animi robur frangunt, vireſque remittunt.
i pacato ridet pellacia ponto,
e ſub roſtris vix ſciſſa remurmurat unda,
re juvet cantu, fidibuſque canoris.
ico Nautæ de litore, qui freta primùm
nt, pulchræ ſuccenſi laudis amore,
na in Graja duxerunt Orphea puppi,
u egregius, citharaque inſignis eburna
, & longi faſtidia falleret oti.
ictus ſulcabat Theſſala pinus
cum pube: lyram ſed candidus Orpheus
pe ſedens animabat, & æthera cantu
t: velut albus olor dum flava Cayſtri
Mæandrive ſedet ſub margine ripæ.
io ſcopuli, & Tellus pulſata ſonabat:
attoniti ponebant murmura fluctus.
intereà leniti carmine mentem,
is errores, tempeſtateſque ſonantes
nt, dubioſque dies, vel inhoſpita Ponti
iæ Telluris amor, non chara parentum

Cu-

Cura movet. dulcis citharæ ſonus occupat aures,
Pieriòque ſilent ſopitæ carmine curæ.
Ipſa etiam cantu diſcat lenire laborem,
Remigio inſiſtens pubes, dumquè æquora remis
Verrit & ad numerum cantando ſydera pulſat,
Ut ſæva [illegible] poſſit mulcere procellas.
Qui S[illegible] & per edo. feras Moluccas,
Oceani vada læta ſecant, ut cærula tonſis,
Sic paribus pulſare modis ſua cymbala certant.
Quin matutino cùm jam ſubter micat igne
Phoſphorus, & primi rubuere cubilia Solis,
Præcipio flatu lituos inflare canoros,
Et quaſſare manu cava tympana, lætaque ſiſtra,
Murmure quo cuncta è tranſtris excita juventus
Surgat, & Auroram concordi voce ſalutet.
Non ſecus Oceani facies, cùm Phœbus in undis
Conditur, & fuſcas veſtat nox uda tenebras.
Inſuper optatis cùm jam delaberis oris,
Increpitent magno nervi canglore, tubæque,
Æraque feſtivo diſrumpant aëra bombo,
Lætitiæ indicium: feſtoque celeumate cuncti
Acclament læti Nautæ, portumquè ſalutent,
Portum exoptatum: tum è puppe in litus amicum
Ingreſſi, Diis vota piis pro munere ſolvant.
Attamen illud erit cura majore cavendum,
Nè ſtudio pejore modos, & inania cantet
Carmina, quæ ſenſim mollem per viſcera peſtem
Inſinuent, blandoque accendant murmure flammas.
Nec vos è puppi illecebroſa faſcinet aura
Mellitas inter voces molliſſima Circe:
Non & Sirenes, medio quæ gurgite nantes,
Spumoſum niveo diffindunt pectore pontum,
Et maria, & dulci replent modulamine cœlum.
Virgineo ne crede choro, ne crede canoris
Vocibus: in ſummo quæ cernitur æquore virgo
Inferius fera ſæva latet, caudaque biformi
Incautos feriet pellectos carmine Nautas.
Sic multi periere viri; ſic dius Vlyſſes,

on mortalis vixit prudentior alter.
s quandoque boni capiuntur:&, heù! quot
ıci vitium ſub imagine ſæpè fefellit.
us quicunque mari ſe credit, & auris,
certam pietate,& amico Numine ponat,
udicitiæ leges, & jura reſolvat;
erit Deus,& felici carbaſa vento
et,facileſque dabit per cærula curſus.
vela Venus perflabit mollibus auris,
pedes,clavumque regat malèſana voluptas,
miſer ille Deum experietur,& ipſos
ventos, ultrices ſentiet undas:
ino infelix,atque illacrymabilis ibit
gio,ſtygias meritò detruſus in umbras.
cita jam tempus pelagi vitare fluenta
in tranſversùm, celereſque ferentia puppes;
venenati chalybis perquirere mores,
que vagos,& veſtigare locorum
bi in picto , & varius ſitus orbe notatur.
ihi vos,Muſæ,ſuperi quæ vertice Olympi
s habitare domos,& rura ſoletis,
e Deæ vos eſtis, & omnia vos quoque noſtis;
am obſcuram,nomenque audivimus ipſi)
qui maris errores,cœlique retexit
& optato potuit ſuccedere portu,
oſtenſa Deùm auxilia,& data munera nautis.
i, Olympiades Muſæ,Iovis aurea proles
i,veſtro inſpiretis numine vatem,
quidem dicam tantarum exordia rerum.
ite, & veterem revocate ab origine famam,
uit,ut fama eſt,Beroë Sebethide Nympha
Neptuno puerum quæ juncta ſub antro
æ rupis concepit,& intulit auris.
men erat, qui patria regna ſecutus,
um ratibus ſulcabat Nerea, & altum
ſed ſæpè alias dilapſus in oras,
ate quas primùm ipſe petiverat, inſcius & ſe
n,& ſocios etiam culpabat inertes,

Ac malè perſpecto fallacia ſydera cœlo.
Hic quondam vitrei Sebethi ad fluminis undas
Sederat,& triſtes volvebat pectore curas,
Cùm gnatum miſerata parens Dea, fluminis a
Affuit auxilium Niſo latura;ſed omnem
Divinam occuluit ſpeciem,vultuſque verend
Mortalem in formam ſeſe induit: aurea virgo
Emerſit fluvio, viridique crepidine ripæ
Aſtitit,& forma Niſo pulcherrima viſa eſt.
Qualis pulchra Hyale cœtu comitata ſororum
Cùm Prochyten curſu, maternaque regna pe
Ænariæ, gaudetque fuga prævertere cervum
Venatrix,jaculoque leves transfigere damas.
Nanque Dea ex humero pictum ſuſpenderat
Et flavos dederat vento diffundere crines,
Purpureis formoſa genis, & candida mamma
Vt triſtem aſpexit natum Dea,voce locuta,
Sic ait:O juvenis, quænam tibi cauſa doloris:
Fare age: quandoquidem demiſſo pallidus or
Triſtitiæ indicium color eſt. cui talia contrà
Niſus ait: Fortuna mihi contraria ſemper,
O Dea (tu certè ſacri Dea fluminis una es:
Nam neque mortalis tantùm ſe tollere form
Vlla poteſt:tanta nec majeſtate videri)
Quæſitos nunquam veniunt mea carbaſa po
Fallaces mihi ſtellæ ſunt, & cortice pictus
Ipſe etiam mundus fallax:mare, curſus,& au
Fallaces.ars nulla mihi,experientia nulla
Profuit. indeprenſus aquis latet error in al
Tunc Dea ſic Niſo, & curas ſolatur amaras:
Eſt hìc,antiquum quæ ſervat ab Hercule no
Inſula,quò Glaucus recipit ſe feſſus ab un
Cùm venit, & ſtratus recubat per litora p
Nanque ſenex Nerei paſcit vaſtiſſima cete,
Squamigeroſque greges ſub gurgite & omn
Per liquidos campos paſtorem armenta ſeq
Hic cauſſas rerum arcanas, venturaque no
Nam Deus,& vates,Glaucus tibi,nauta,roga

cibus donis. mitis nam numine Glaucus.
ec inſidiis capiendus, ut horridus ore
is immani, qui ſe in miracula rerum
transformat, ferus, hiſpidus. ille tibi rem
t, & errorum cauſſas monſtrabit, & omnes
as maris ambages canet. Ergo ubi Titan
in medium currus ſublimis Olympi,
igrum Æthiopem, & Garamâtem fervor adurit,
nt campis ſegetes, & florea in hortis
quallet, tenueſque fluunt per flumina lymphæ,
auta, duo ſpumanti pocula lacte,
entino duo pocula plena Lyæo,
erens; nam mitis amat ſibi talia Glaucus
eri. vacuo feſſus tunc ille ſub antro
cidum membris ſomnum. Neptunia monſtra
as paſſim proſtrata, & fuſa per herbam
ùm ſopitus ſomno jacet ille per antrum.
ue jacent paſſim per litora Phocæ)
as. Hæc illa dedit, liquidaſque ſub undas
dit, diaque ſimul ſub luce reluxit,
m ſuaves ſpiravit vertice odores:
e deſcendens patuit Dea. ille ubi matrem
Beroen deſcendere fluminis alveo,
e inſequitur, queſtuſque ad ſydera jactat:
que crudelis falſa ſub imagine formæ
s, dulceſque negas mihi cernere vultus?
hibes gnatum dextræ conjungere dextram?
mplecti, & teneris dare dulcia labris
tene tui cœpere oblivia Niſi?
us incuſat genitricem, & litora greſſu
it. Medium cœli conſcenderat axem
, & arebant nemora, & ſitientia prata,
o fluctus torpebant, cùm ſua Niſus
rens Glauco celeri vada ſalſa phaſelo
& Herculeæ vicina in litora rupis
er. ſcopulo Niſus jam proximus ibat,
cùm vidit proſtratas litore Phocas,
ſque Orcas dulcem captare quietem.

At Glaucus gelido rupis reſupinus in antro
Serpentem primùm per mollia membra ſopor
Carpebat . proſtrata ſolo Neptunia monſtra
Vt propè conſpexit, ſtetit, horruit: & quid agen
Inſcius inquirit ſecum. Dea flumine ab alto
Affuit, & medio viſa eſt in gurgite, qualis
Nerine Galatea, Thoëque, aut cærula Cloto,
Cæſariem diffuſa levem per candida colla;
Et niveos nudata humeros, nudata papillas.
Atque hæc Niſo effata dedit: Neptunia monſtr
Ne timeas, ò nauta, vides quæ litore in illo;
Nam ſomno ſopita jacent; mox illa carinam
Impulit in litus: caſuque audacior ipſo
Egreditur Niſus, tacituſque incedit in antrum
Vtque antro propiùs ſuccedit, conſpicit antro
Tollere ſe Glaucum: ſupplex citò munera Niſi
Obtulit, & multa paſtorem voce precatur.

Glauce pater, qui monſtra regis Neptunia,
Per vada lata greges, tibi ſunt mitiſſima quar
Pectora; non humileſque preces, non munera
Tu noſtri miſerere: mihi da noſcere cauſſas
Errorum, pelagi quò tutiùs invia luſtrem
Æquora, & optatum teneant mea carbaſa litt
Tunc ille: ò juvenis confidentiſſime, noſtri
Quæ Dea te juſſit properare ad litora regni,
Arcana in dubiis quæſitum oracula rebus,
Novi equidem: formoſa mihi jam cognita Ny
Accipe nunc, penituſque animo mea dicta r
Pauca tibi è multis. ſeries longiſſima, longæ
Ambages, variuſque error: faſtigia rerum
Summa ſequar, ratibus quo tutiùs ire per alt
Poſſis, quæſitoſque ſinus, portuſque ſubint

Herculis irrumpens anguſta per oſtia po
Vi magna Libyæ trans litora concitus undis
Fertur in Eoum, terraſque interfluit omnes,
Hinc ubi palmiferæ in litus defluxit Idume
Phœnices petit aſcendens, ferturque ſub Ar
Inde iterum ſaliens undantia lora retorqu

uam in Solem,curſumque per Aſida tendit,
t & Europam;ſed mitior æſtuat undis .
lit,luctante ſolo, pila concita retrò;
repercuſſum liquido volat aëre telum
is. Herculeas tandem ſe ſiſtit ad oras.
vagus error aquis: veniens vi pontus aquarum
verſùm puppes agit incitus. inde carinæ
alium in portum,atque aliam vertuntur ad orã.
tereà eſt etiam fallax acus ipſa, nivalem
mper tremula cum cuſpide reſpicit Arcton.
illa vago nimium torquetur amore :
ſque locis varia eſt fallacia gemmæ .
it illa polos,& cuſpide figit acuta :
erans iter,ad dextram ruit incita partem:
t ad lævam:minus hìc fugit,at magis illic:
rtis errat ſpatijs, nec legibus iiſdem
m,dextramque plagam ſe vertit in orbem:
t incertis erroribus, & loca mutat
ideò longo variari tempore poſſunt
ctæ,verſæque alium ſervare tenorem.
ec,Niſe,vagus forſan furor inditus aſtris,
s eſt lapidi ſuus ardor : & inter amantes
nil firmum,nihil eſt durabile ſemper;
ulta latet gremio vis abdita terræ,
iam flectat mentem,retrahatque,feratque.
dum vacuo deprenſus litore nimbis,
ata trahes alto procul otia ponto ,
& cauſſas rerum meditare latentes.
arium nigræ errorem perquirere gemmæ
eſt:hac arte tamen venaberis illum .
facies,aut cupro, Niſe, tabellam,
n,& lævem, mediaque in nave locabis
in longo tripoda,quæ vertice ſummo
ori reſpondeat , undique ab illo
it diſtet ſpatio . mox circinus orbem
t tabula in media, centroque rotundum
um;ſuperis qui ſe rectiſſimus auris
centro, tabulæque impone politæ

Pyxidis orbiculum, ſummo cùm proximus ibit
Vertice Sol, orbemque ſtyli luſtraverit umbra,
Punctum, Niſe, nota in circo. poſt tempore long
Ardenti Phœbus cùm jam deſcendit Olympo,
Rurſus & umbra ſtyli circum perluſtrat eundem
Tunc opus extremos apices ſignarier umbræ.
Hinc poſtquam in partes geminas diviſeris arcu
Linea per centrum, & medium quæ ducitur arc
Illa erit, immoto Mundi quæ congruit axi:
Atque erit hæc medii tibi linea vera diei.
Quantùm ex hac acus effugiet, dextraque, ſiniſt
Illius tunc tantus erit tibi cognitus error.
Sed quia difficile eſt medio conſiſtere ponto
Libratam fulcro tabulam, tibi dextera filum
Suſpenſum teneat, rectà quod tendat ad imum
Ære grave; & puro objectum cum pyxide Soli
Sic moveas, circùm dextra, lævaque ferendo,
Projecta ut medium vaga diſſecet umbra rotun
Pyxidis. atque umbræ punctum ſignare meme
Extremo in circo. partes ubi Phœbus eaſdem
Attigerit, (partes radio, aut ſextante notabis)
Sedulus hoc itera, punctumque in margine ſign
Divide mox arcum: medii tibi nota diei
Linea, & hinc trepidæ rurſus vertigo ſagittæ.
At ſi purpureo cuſpis ſe vertit Eoo,
Illam gemma plagam ſpectabit, & agnitus erro
At verò occiduum in Solem ſi cuſpis abibit,
Tunc ille Heſperiam in partem, Caurumque re
Inſuper his, fallax ſitus ipſe, habituſque lo
Orbe in picto: hominum quanquam ſolertia ſu
Aſtra notare polo, radioque notata referre:
Altior hinc Creta, & longè promota ſub Arcto
Et Rhodos, & Cyprus jacet altior, atque Cythe
Ipſa etiam ſurgit Pharos altior, altus & ipſe
Flumine ſepteno Nilus, diveſque Canopus.
Quæ cùm ſic habeant ſeſe: (tibi dicere pauc
E multis cupio) curvo de litore funem
Cum Galatæ ſolves longè venturus ad urbem

abathræ nomen fecerunt, elige dextram
plagam, & rectà tepidum ne curre ſub Auſtrum.
ardoo venias de litore tutos
epani portus, partem percurre ſiniſtram;
eas, lævam pete, Niſe, & gurgitis æſtus
ua quæſito propellet carbaſa portu.
Melita ex humili centum petis urbibus olim
em Cretam, lævas deflectere ad undas
ibi multa. At Veneri dilecta Cythera
anda mari in magno, ne cortice mundus,
ıdas, quà monſtrat iter, ſed Solis ad Ortum
æruleum ſulcabis Nerea roſtro.
ro quærenda Pharos, lituſque Canopi,
as læva partes deflecte carinam.
ſi curſum celeras, cùm ditia Nilus
eat, lateque optato mergitur omnis
o Ægyptus, plus læva flectere puppes
is. ad dextram verò tu dirige curſum,
os Cypro contendis, & altus Orontes,
ripolis luſtranda tibi. Cythereia regna
ab Attalico ſi ſint tibi, Niſe, petenda,
iter ad dextram, ſic & cùm gurgite vaſto
m petis è Cypro: verùm omnia longum eſt
ſere; tibi experientia multa locorum,
& è cœlo ſitus agnitus, & maris uſus,
acti toties monſtrabunt cætera curſus.
dedit, & cōcham inflavit, qua protinus omnes
e feræ, tumidumque ivere ſub æquor.
s ipſe caput liquido Deus æquore merſit;
as egit ſpumoſa armenta per undas.

LIBRI QVARTI

FINIS.

NAUTICORUM

LIBER V.

SEd jam me patrii per litora nota phaſeli,
Tyrrhenique vocant fluctus, fluctuſque Sic
Ac longè applaudunt Ligures . juvat ire p
Euboicos ultrà fines , & amœna ſecundùm
Litora,& ingenio paulum indulgere paterno .
Hic Patriæ debetur honos;nec erit labor iſte
Non gratus nautis, nec vati inglorius . *At* tu,
O decus,ò noſtræ meritò tutela carinæ ,
CARDENIDE ,hos etiam tenues ne deſpice luſi
Quandoquidem exiguis ſæpè eſt ſua gratia rebu
Non ſemper magnis ſulcandum navibus æquor
Trans terras,mare quà patet undique,& undiq;
Arbitrio ventorum,& agentis ſingula Sortis .
Interdùm licet & pictis vada findere lembis,
Ac lætos celeri colles tranſmittere curſu.
Salſa pererranti ſemper fuit illa voluptas
Blanda mihi,ut molles una hinc cita palmula
Stringeret, & placidos hinc ſcinderet altera flu
Ergo age,velocem mecum conſcende phaſelum
Dum puri fulgent Soles, & leniter undas
Optatæ intendunt auræ.procul en vaga Lai
Flumina te nunc compellant, ſceptriſque ſup
Regna tuis:læto reſponſant murmure fontes,
Et plauſum ingeminant valles,colleſque ſupir
Nereidaſque inter tibi jam præit æmula Doris
In primis quicunque levi ſulcare phaſelo
Aut Tyrrhena paras felicia cærula ponti,

ongè Ligures, Hetruſcaque litora quæris,
tibi inſignem, fortiſſima robora, pubem
e. egregiam ſed quæ det terra juventam,
e. Robuſtos primùm tibi patria Siren
iet juvenes ſulcandis fluctibus aptos,
timidos nunquam, nunquam experieris inertes;
ùs quoſcunque vocet Fortuna ſiniſtros,
ces veniunt, & dura pericula temnunt.
tiam mittet pubem tibi Lubra valentem,
luctus ſecet, atque ingenti quæ pede lembum
t ovans, curſumque citet generoſa per undas.
e pares etiam juvenes tibi molle miniſtrat
itum: melior ſed quæ campeſtria pubes
enet. paribus vidi certare lacertis
ti egregiam pubem, pubemque Minervæ,
urrentino de litore fortè redibam
nopen. Prochytæ fortes ne deſpice, rector,
nos Euplæe juvenes, & Olympia nutrit:
i clara tenent Romano Conſule ſaxa.
ultùm Ænariæ gentem, gentemque Dicarchi
rim: non ipſa ſuos mihi jactet Amalphis,
uanquam magnis ducendis navibus apti,
res norint ventorum, & ſydera cœli.
nſis neque det Vicus, Stabiæque vetuſtæ:
ellus Sicana ſuos, nec Brettia mittat;
e apti remo non ſunt, veliſque regendis.
nos tamen haud auſim contemnere nautas,
uri vicina colunt qui litora Oreſtis;
es quondam expertus, cùm flava Simethi
na, & apricis legerem ſub collibus Hyblam,
iæ ſedem, & Siculi monimenta magiſtri,
treos rauci fontes viſurus Anapi,
c ubi legiſti generoſam ab litore pubem,
clara dies nitido ſurrexit olympo,
iam Luna novo per cœlum lucida cornu
it, & lenes crepitanti murmure venti
ocant, Palinure, cavam da fluctibus alnum,
ine purpureos fruſtrà decedere Soles;

I celer, & cauſſas ne longùm innecte morandi;
Ne te ſolicito comprendat turbine nimbus.
At verò ex udis cùm ſolvis vincula ripis,
Et jam Sirenis de litore ſtrata per alta
Carpis iter, læto magnam clamore ſaluta
Reginam Superùm, curvo cui plurima portu
Aſſurgunt delubra, piis ſolennia votis,
Ac veteri ſacra cultu, & relligione parentum;
Quæque regit ventos, & vaſtis præſidet undis:
Illa dabit faciles auras, curſuſque ſecundos.
Mox ubi Sithonii felici flamine vela
Implerunt Boreæ, volitatque per æquora pupp
Invigilet velo pubes, verſetque rudentes:
Ipſe gubernaclum ſolers moderare, magiſter,
Quò cœpti curſus, optataque flamina ducunt:
Obiectique vocant viridi de vertice colles;
Nanque tibi nec opus tornatæ pyxidis uſus,
Nec nivea pictum membrana ediſcere mundum
Litus ama, & bibulas tibi palmula radat arena
Vitiferi colles, & ſumma cacumina montis
Pyxis erunt, propriaque tibi ſub imagine Mur
Quas fugias cautes, quæ ſaxa latentia fluctu
Evites, quæ fida petas & litora dicet.
Non tibi ſuadebo longè tentare profundum,
Ac fragili immenſum pelagi percurrere lem
Æquor in abruptum. Sed ſi fiducia tanta
Pectus habet, pontique altum ſulcare neceſſe e
Pyxida tunc, Palinure, & pictum conſule mun
Vidi ego, qui regis juſſu, dum bella negabar
Gallica veloci tranſmittere litora lembo,
Auſus per medias concluſæ Tethyos undas
Litore ab Heſperio ſepoſtos quærere Iberos
Exiguo fretus ligno; fluctuſque ſonantes,
Atque æſtus pelagi, rapidoſque laceſſere ven
Felici hinc lætus ſucceſſu, auſoque potitus,
Auſus in Ionium deſcendere, & ire per unda
Ægæas: tenuitque mari, cœloque remenſo,
Litora Minois quondam regnata tyrannis

& Eoi luſtravit regna rubentis.
ia quid memoro? levis hæc audacia nautæ
ri. Quondam confidentiſſimus unus,
homines inter fortunatiſſimus omnes
ùm ſatus antiqua de gente Magiſter
e ſub ſede fuit, qui primus ab Indis
tæ Baraces Europam nuncius iret
ùm ad regem, & meritò ſibi quæreret uni
as laudes, & munera divitis auri,
ingentes auſus ſubmittere lembo
i fluctus, monteſque irrumpere aquarum:
altum Acronoton, crebriſque impervia nimbis
a Cafrorum, & diras ſuperare procellas.
fides facti, quanquam vix ipſa meretur
idem. Pulchræ ſed quid non laudis amore
es audent, aurique cupidine cœca?
it fortuna viro: favere quieti
i fluctus, ventique in vela ſecundi;
ierosa hominis mirati pectora, & auſa:
os animi, factique audacia fregit.
d alatam jactet non amplius Argo,
hi magnanimum commendet Græcia Tiphyn,
os canat heroas, tollatque ſub aſtra.
ritò lembus cœlo donandus: & ipſam
Argo, Mundique patet quà plurimus axis,
, alterius ſemper Cynoſura Profundi.
e audacis ſtimulet Fortuna magiſtri,
quam tanti teneat fiducia facti;
ri caſus: rara hinc exempla petantur.
multi, quorum minor eſt audacia, & arti
int magis, & magnis eſt viribus uſus:
æſtate in media, dum cærula paſſim,
nquilla ſilent, aut leni murmure aguntur,
ùm de rupe, dies dum candida cœlo
, aut primam ſub noctem lucida cornu
rgit nova Luna, mari ſe mittere aperto
: & celeri curſu, velut acta ſagitta,
ni ſulcant medium, curſuque ſecundo

Nota Panormææ contingunt litora terræ.
Hos ego non auſim audaces damnare magiſtros:
Sed neque laudarim, infidas nam currimus unda
Tuta nec eſt nobis, Zephyris ſpirantibus, æſtas.
Sæpè ſerenato dum lumine fulget Olympus,
Et Doris pacata ſilet, ſeſe ilicet atræ
Effundunt cœlo nubes, & ſydera texunt;
Ac ſubito rapidi incumbunt ſtridore Tropæi,
Momento quibus è fundo ſubvertitur imo
Oceanus: fluctuſque ruunt tranſverſa furentes.
Verùm age, non id te lateat, ſi fortè per altu
Carpis iter, rectoque petis temone Panormum;
Vicinam pete tu primùm Neſida phaſelo,
Vel juga Miſeni, Prochytæque virentia ſaxa:
Libonotum hinc verſus contende, & flantibus a
Remigioque vola: dextramque ſecare memento
Puppe plagam, ſenſimque undas ſuperare ruente
Ne te tranſversùm venientum curſus aquarum
Paulatim abripiat, pellatque Soluntis ad oras,
Aut ubi dividuo ſe miſcet flumine ponto
Himera, & hinc perdit, hinc & tenet unda ſapo
Ipſa ſed ad lævam longè deſerta colonis
Vſtica prætereat, quàm tu tranſmittere curſu
Nocte ſub obſcura ſemper, Palinure, memento
Nam ſe piratæ deſerto in litore condunt,
Et ſæpè incautos deprendunt gurgite nautas.
Cùm verò è Sicula remeas Tellure, repoſtos
Trans Erctam perquire ſinus: hinc inde ſub A
Quà gelidis ſpirat ventus de rupibus Æmi,
Flecte viam velis, remoque, & cærula ſulca.
At ſenſim in ſeptem clavum torquere Triones
Contendas, humiles donec rareſcere montes
Teleboùm ſpectes, & apricæ culmina Lubræ.
At ſi me curſum dubias auctore per undas
Inſtituis, patriaſque velis remeare ſub oras,
Ne maris exiguo tentare pericula ligno,
Ne cupias: medios currant ingentia fluctus
Navigia, & vento credant vela ampla furen

unquam è noto diſcedas litore: & illud
oculos fugiat. tuta hæc Cynoſura ſecundum
egat curſum, & ſurgentia flamina monſtret.
go, Panormæas curſu cùm tendis ad oras,
ſiam primùm Pæſtana per æquora quære;
e ſinum cœlo medium percurre ſereno.
tibi ſi dubio pendet ſub ſydere, tutum
ama, & longo gyro lege litoris oram.
s in ancipiti feſtina, navita, curſu.
ſale Buxenti ſuperato, dirige clavum
icum, quò cùm perveneris, aſpice cœlum
ſtat, ſi certa mari pellacia ridet:
ùm ſic habeant ſeſe, canentia pande
ſa, & Æoliis ſurgit quà Strongyle ab undis,
fugam pelago, lævaque relinquere montem
ı, & Liparæ tandem te vertere ad oram.
Agathyrna ſuo venientem liore cymbam
et: mox & tranſmittet ad uſque Panormum.
ùm ſi Melitam, & terras tentare repoſtas
velis, litus primùm tu rade Sicanum,
ad Solem quod ſpectat, & alta Pachini
numque cavum, ſedemque immitis Vlyſſei.
pacato accipiat te Caucana portu,
ter in Melitam breve panditur. aureus altos
urgens roſei poſtes jam pulſat Olympi
, & occiduos vertit ſe Phœbus ad Indos,
iter in noctem: & remis, ventiſque vocatis,
ycum curvo flectas temone carinam;
è ſub Auroram Melitæ laberis ad oras.
ad ſi Sardoo circum reſonantia fluctu
, Cyrnæaſque petas trans Dorida Terras,
iam paucis. Tyrrheni litoris oram
pio releges, ventiſque in vela vocatis
leum in portum venies. hinc indè per altum
nquilla ſilent maria, aut felicibus auris
et criſpata Thetis, ſecurus ad oras
as recto flectes temone carinam.
bii pendent ſi nimbi, hyemeſque nivoſæ,
Iluam

Illam puppe pete, & vicinæ litora Cyrni.
Sunt qui, dum Cancri fervet ſub ſydere Titan
In Prochyten primùm generoſo remige puppim
Impellunt:mox uda mari cum ſurgit ab alto
Nox,& ſubluſtres inducit Luna tenebras,
In libycum velo carpunt iter, aut vada tonſis
Solicitant, Calariſque petunt trans Nerea portu
Hanc curtam ſi fortè viam, Palinure, ſecabis,
Obniti in Pelagus contrà, dextraque memento.
Verùm age, quæ ſtudia alatos agitare phaſelos
Arva per,& colles, & litora propter amœna,
Expediam, curſuſque juvat meminiſſe peractos;
Nam ſic Italiæ felicia litora quondam,
Sicaniæque oram legi, rectore Melantho,
Ventorum,& cœli, tempeſtatumque peritus
Qui fuit, atque uſu longo verſatus in undis:
Incipiam:verum exemplo tu diſce laborem.
Iam cœlo Domitor præfulſerat Orionis,
Cùm Bretti populos iterum luſtrare coactus,
Parthenopen linquo,& patriis feror exul ab ori
Quò vati, & Muſis fatalia juſſa vocabant.
Oceani croceum linquens Aurora cubile,
Purpurea cùm luce diem referebat Olympo,
Cùm celerare moras magno clamore Melanthu
Iuſsit,& invitis properare ad litora Muſis.
Haud mora, compoſitis rebus, jam faſce parato,
Me ſocii ad litus deducunt. hùc ubi ventum e
Cùm lacrymis multis amplector, & ultima dic
Vivite felices gremio Sirenis amatæ,
O ſocii, nullum pelagi quibus æquor arandum:
Læta domi ſed parta quies, atque otia vobis:
Vos natale ſolum, vos cœli mollior aura
Dulcè fovent; Zephyrique canoro murmure m
Vos & Leucopetre, vos regum cognita ſedes
Accipit interdum, vitreus quà fontibus humor
Labitur, & centum ludunt per culta Napææ:
Et vagus umbroſo veniens Sebethus ab antro

t,& placidus ludit deus amne fluenti .
& Pauſilypi colles molliſſima præbent
hoſpitia, & felicibus otia Divis.
eſis,Prochyteque, & Olympia detinet ora,
eis quondam ſtatio gratiſſima Muſis .
Pierides Muſæ , & mihi culta tot annis
enope dilecta vale,ſociique valete:
labri invitum rapiunt . Nec plura. viciſſim
uum ſocii lacrymis teſtantur amorem,
u felices auras , curſuſque precantur.
inter primo pubeſcens flore juventæ,
tute potens, & ſanguine clarus avito,
Aloyſius,mihi quo non charior alter:
uit,& Muſis, & Phœbo gratior alter:
s Aloyſius Muſis,& Apolline dignus:
madens multo geminas ad ſydera palmas
it,& Superos humili cum voce precatus,
edit: O Superi, ſi quicquam optare precando
nus,& multa veſtrum prece flectere Numen ,
te molle fretum, placidoſque in carbaſa ventos
e,& ardentes nimbis arcete procellas;
dem nullis per cærula caſibus acta ,
extremi vertat ſe puppis ad oram.
s, Nereides,vos cætera turba Dearum,
quæ colitis ſpumoſæ Doridos antra,
s,precor,ite duces, placidoque natatu
te iter,veſtrumque, Deæ,ſervate poëtam,
eſtra Oceani cantavit munera primus ,
s & audaces duxit per cærula nautas.
doctus cymbæ retinacula curva Melanthus
it,terriſque abduxit fune ſoluto:
unt nautæ remos,atque æquora verrunt.
ongè à terra ut ventum, fortiſſima pubes
tetit factura:mari ſed currit aperto
s, & impreſſus fert impetus ipſe volantem.
er inane volat fugiens lethalis arundo.
Creſſus duro ex arcu, vel barbarus egit
tius , Verùm nautæ clamore ſecundo

Dant

Dant ſenſim velum in ventum, nè forte ruent
Obvertant ſubitæ latus auræ,& cærula puppis
Accipiat: tumuere ſinus; volat incita velis
Prona petens maria,& cita diſſecat æquora pinu
Confeſtim velut è nido ſublapſa columba,
Radit iter liquidum,cœloque excurrit aperto.
Iam mihi ſpectanti longè Crateris ab alto
Vrbs auguſta,ingens, variis placidiſſima ſcenis
Panditur, & magno circùm curvata theatro
Verſicolor,Phœbo primùm radiante, pateſcit.
Phœbeos velut ipſa ſinu cùm roſcida nubes
Accepit radios,circùmque remiſit in arcum;
Extemplo curvata polo micat aurea ſummo
Thaumantis ſoboles, centumque coloribus arc
Omnis in obtutum nobis cadit aurea Siren
Pathenope,& latè colles qui rura coronant.
Læva Pauſilypus,pulchris juga læta puellis,
Cernitur,& dextrà qui proximus Antinianus
Vndique lætam urbem lætis cum collibus am
Herculeæ hinc cautes, & dictus ab Hercule v
Vicus odoriferis ſylvarum cognitus umbris:
Et Pompeianum,felicia litora Baccho,
Oſci quæ quondam, & veteres tenuere Pelaſ
Apparent & rura, vago quæ flumine Sarnus
Irrigat,& viridi prætexit arundine ripas.
Et veteres Stabiæ,& crebris juga conſita ſylv
Ac Surrentini colles,quibus invidet altus
Maſſicus, & dulci Bromio lætiſſima Creta.
Quin & Oliviferæ apparent delubra Minerva
Regnaque Teleboùm felicia. longiùs inde
Parte alia ſurgens turrito vertice Neſis
Spectatur mediis in fluctibus,atque Dicarchi
Aprici colles,atque ignibus horrida Phlegr
Miſeni juga celſa,& olentes ſulphure Bajæ,
Atque humilis dirum Prochyte ſortita Myr
Et quæ ſubiectum premit alta Typhoëa mo
Inarime, & circùm colles felicia læto
Vberi alit centum vineta madentia Baccho

atis intereà, Borea ſpirante, ſecabat
r, olivifero cùm jam de colle Minervæ
ra, & nobis paulatim clauſtra patebant.
gil intendit velo, clavoque magiſter:
viſus enim medio de cardine ſæpè
Euroauſter, & æquora turbine vertit:
it velum irrumpens. tu, navita, cautus
e vela manu, cum turbidus intonat Auſter:
ntum ſuperare, & ſpumea cærula remis
adas: curſu vel proxima litora Lubræ,
lli ſtatio vicina in valle petatur.
reta tranſvectus celeri cum puppe Melanthus,
ides dextra Capreas, lævaque Minervæ
linquebat, roſeo cùm Phœbus Olympo
agebat iter, currumque urgebat ad Indos;
ecidit Boreas: demitti vela magiſter
t, & molli luctari in gurgite tonſas.
ora, demiſſo velo, maloque repoſto
s arborea in furca, conſurgere remis
nt nautæ, & celeres freta cærula ſulcant.
ſit puero clavum mox ipſe Melanthus,
que manu remum, ſociosque laceſſens
t maria: & ſocii ſuperare magiſtrum
dunt: magnis & cærula viribus urgent.
atores nudati corpora quando
eis alacres exercent membra palæſtris;
les, nacti caprum, cervumque bicornem,
nt deſerta, fame ſtimulante, leones.
iò adductis ſpumant freta verſa lacertis,
apparent convulſo in gurgite ſulci.
n Sirenum ſcopulos provectus adibam,
ſeas Titan nubes, aurumque relinquens,
r Oceano: & bigis invecta ſerenis
it, humentique polos involuit in umbra.
ctor: Quia blanda mari nox ſe intulit alto,
inſtemus, ſocii, curſuque petamus
m: nobiſque dati nunc temporis uſus.
renatas pro ſomno perdere noctes.

Sic

Sic ait:& nautæ faciunt mandata magiſtri.
Proſcindunt remis vada lenta; fugitque per un
Ceu fulmen,pelago ſubter ſpumante, phaſelus
Hinc,prima jam nocte polo conſtare ſereno
Omnia cùm vidit, placidaſque è collibus auras
Allapſas ſenſim increbreſcere,vela magiſter
Expandi in ventum citò juſſit:& ipſe virentem
Leucoſiam contrà proram temone tetendit.
Intereà feſſi placidam per tranſtra quietem
Carpebant ſparſi nautæ: vigil ipſe magiſter
Nocturnas agit excubias; Nam cura ſalutis
Cui commiſſa hominum,& vitæ ſpes dirigit un
Non decet in dubiis concedere lumina ſomn
Semper & in dubio res eſt,dum currimus æquo
Jam Silari,Zephyris ſpirantibus,ora legebat
Lembus,ubi multus gelido de flumine ventus
Sub noctem ſpirat, magna cùm voce Melanth
Conclamat,Socii,ò vos hìc,velumque, rudente
Arripite: hic locus eſt (nec me ſententia fallit
Atque acti curſus, ſervataque ſydera cœlo)
Creber ubi ſurgit Silari de flumine ventus.
Hæc ubi dicta gravi increbreſcere murmure v
Incœpit: nautæ ſurgunt clamore vocati
Arripiunt,ſolvuntque citi,laxantque rudente
Ceu cùm nocte vigil ſpecula conclamat ab a
Cuſtos,arma vocans, dum primùm conſpicit
Mœnibus inſtantem,vallo & propiora tenente
Extemplo commiſſa quibus cuſtodia turris,
Arma citi rapiunt, ſtipati & mœnia complent
Sic vigilem te, nauta, velim dum noctis i
Puppibus ora legis fluviorum,aut concava va
Quà ſubita in velum deſcendit fortior aura:
Quæ, niſi confeſtim velo des pronus habena
Invertet latus,& navis ruet acta ſub æquor.
Vidi ego, Tyrrhenis quà ſe vagus inſerit u
Et molles viridi conveſtit gramine ripas
Ocinarus,cœcæ noctis periiſſe ſub umbra
Egregium forma juvenem, quo pulchrior al

tit,atque atavis, opibuſque potentior alteri
us Muſis,& Phœbo gratior ipſi.
er in ſylvis primos tranſegerat annos
s inter divas,& Oreadas inter.
tò per nemorum ſaltus, & confraga vallis
s crebris agitabat curſibus apros;
ò per colles,ſylvoſaque culmina damas;
agilis curſu fuit,indomituſque labore;
quis:& ſæpè puer campeſtria circùm
bat equos,pictiſque ardebat in armis.
Hamadryades ſylvis, & Oreades illum
us,& comitem vitreis in fontibus illum
s optavere,& dilexere puellæ.
infelix cùm jam pubeſcere cœpit
ingentes animos, & grandia facta
it,jam laudis amans,læta otia ruris,
ra alta Iovis liquit,ſaltuſque beatos:
eas ſprevit nemorum, ruriſque puellas.
e deas ſi non ſpreviſſet agreſtes;
on irato ſenſiſſet numine Divos.
i tranquillo ſub ſydere navigat æquor,
s clavo ſedet,incautuſque magiſter,
demiſſus adeſt de flumine ventus:
tque ratem.proh Numina! mergitur undis
puer,& fato decedit acerbo.
ſæ cautes: illum vaga cærula flerunt;
is, & Doris, cunctæ & flevere puellæ
s; gemituſque cavo Deus edidit antro
is,Maneſque etiam ingemuere Ligeæ.
eque tranſierim, quod non leviore notabis
pe,cavis ſpirare è vallibus, aura,
m vicino deſcendere ducis ab amne,
it Illyricis è montibus,aut flat Eoo.
mpeſtivè niſi tu deprenderis,illa
n in pelagus puppim propellet apertum,
r mox nulla tibi remeare poteſtas
m,quamvis frangatur remus in unda.
medio periiſſem gurgite merſus,

Ni

Ni cautus ſenior dixiſſet nauta magiſtro:
(Voſque ſenes ſemper faciles audite, magiſ
Quid tardamus adhuc nos ò, lege vela, magiſ
Non hæc è fluvio ruit aura: aut Eurus ab Oſ
Vela implet veniens, aut Helleſpontius hic e
Nonne vides, ut crebra micent vaga ſydera cœ
Montibus & ſummis ſtrepitu nemora alta car
Quaſſa gemant, mediaſque laceſſant cærula ca
(Quæ venti ſpirantis erunt tibi ſigna, magiſter
Hæc ille. & velum collegimus ilicet: Euroque
Obluctari unà nautæ cœpere lacertis.
Et multo tandem conatu, & tempore longo
Vix notam attigimus vicini litoris oram.
At nos intereà ventus provexerat altos
Trans Silari lucos, & odora roſaria Pæſti,
Cùm matutino ſurgente à gurgite Phæbo,
Leucoſiam ſpectamus; & alta cacumina long
Alburni apparent croceis ardentia flammis.
Hìc ventus velo immoritur: mora nulla, juven
Vela legit: muto luctantur gurgite tonſæ.
Proxima Leucoſiæ tranſmittitur ora phaſelo
Lucanumque ſolum legimus, colleſque Velin
Hinc cautes, Palinure, tuas, portuſque repoſto
Velocique fuga trãnavimus ardua montis.
Et vix prærupto projecta è culmine ſaxa
Fugimus. Hìc ſenior ſpecula Palinurus ab al
Saxa manu jacit implacabilis. æquora longè
Puppe pete, & læva ſcopulos fuge, nauta, riger
Nec te ſublimi petat ille à vertice ſaxis.
At legere alta velis ſi duri culmina montis,
Redde ſeni naulum, & ſupplex venerare ma
Sed jam prærupti ſuperato vertice montis
Cùm plauſu, fremituque. ſiniſtras rector ad u
Circumflectit iter, vicinaque litora curſu
Puppe petit. (melior quoniam pars acta diei
Tunc lembo egredior primus, ſociique ſequu
Omnes florentes ætate, atque artibus omne
Ingenuis: grati Phœbo, gratique Camœnis.

hà ad fontem contendimus. Eſt ſpecus altum
ſa ſub rupe patens, cui myrtea ſylva
r incumbit:medio de pumice manat
aqua,& nitidos inter fluit unda lapillos.
ares cuncti in molli diſcumbimus herba:
ſam tenui cultu,dapibuſque paramus
. primùm erumpentem flore novello
lum pingui ſucco,lardoque vetuſto,
ra elixum vitula libamus: & inde
m pipere,& conditum nectare capum,
enüi Cerere incruſtaverat ante Britannus
dorata perfundens Najade cruſtas.
minos barba mullos,oſtroque nitentes,
m auratam,& ſcombrum, ſargumque ſalignis
verubus,quos tunc de gurgite noſtri
nt juvenes,pelago dum retia mittunt.
vus adhuc color aſſis,& ſua forma,
dor halabat ſcopulorum dulcis, ut ipſis
etiam ſpirare in lancibus illos.
rum læti,mitemque comedimus uvam.
is ſæpè in pateris feſti inter edendum
um dulci Baccho libamus honorem.
nnes,poſtquam,menſæque, epulæque remotæ,
ſuper viridi,& ſub tegmine rupis opaco
ur, & placida curamus membra quiete.
brevis ut membris ſopor inſitus,ilicet omnes
s, & celerem conſcendimus inde phaſelum.
Lucanæ perſtringit palmula terræ
Projectas cautes, ſcopuloſque ſonantes
s,& Melphis tranſmittimus ora fluentis.
humiles ſubeunt medias Oenotrides undas,
n retrò fugiens Palinurus opaco
decedit:colleſque, urbeſque propinquæ
unt,celerique fugit vaga ſcena theatro.
gio intereà provecti cærula Laì
s:mutis torpebat fluctibus æquor,
vix ſaxa,freto refluente,ſonabant.
as violamus aquas, & remige multo

Cæ-

Cærula Buxenti præter ſinuoſa volamus.
At tibi quid, Palinure, cava ſi ventus ab ori
In proram gelidis deſcendat plurimus auris,
Non ego præteream tacitus. Reſonantia prop
Litora, ſub colles, umbroſaque culmina ſylvis
Stringe oram remis, & niſu flamina vince;
Subter enim colles crebreſcit mitior aura.
Sed durare opus eſt ventum, multoque labore
Eſt tibi cærulea lentandus remus in unda.
At ſi ſuccreſcat violento murmure, retrò
Flecte viam velis, rapidoque obſiſtere vento
Ne certes: labor incaſſum cadet omnis, & ipſa
Nequicquam remo inſudat generoſa juventu
Ergo tibi primùm cura majore notandum,
Si levis aura ſinu ſubmurmuret, an vada ſurg
Spumea, & alati diſcindant aëra venti;
Quippè quies pelagi ſæpe eſt tranquilla per
Flamina ventorum quando latè acriùs altum
Invertunt violenta ſinum, tolluntque ſub aſtr
Hoc quibus, & certis valeas cognoſcere ſignis,
Accipe. Si nimio ſcintillent lumine ſtellæ,
Ventoſæque alto denſentur vertice nubes,
Aut penitùs ſummo crebreſcant murmura po
Tranquillo ne crede mari, cœloque ſereno;
Nanque ſinu in medio ſtrepit aura, & cærula
Sed me jam raucus venientis ſibilus auræ
Incœptique vocant per opaca ſilentia curſ
Sylvarum, cœlique decus Latonia Virgo.
Aſſurgens nivea luſtrabat lampade terras,
Confeſtim gelidæ vicinis collibus auræ
Deſcendunt, velumque vocant: dant carbaſa
Implet & aura ſinus: fertur cita gurgite pupp
Iam retrò viridem gemmato in vertice A
Liquimus, & clari pariter monumenta Drac
Hinc Talai fontes, & aprico in colle Carilla
Muſcoſamque Adamanta lego, Blandamq; v
Plurima lætus ubi ſua munera jactat Iacchu
Inde urbem impoſtam ſcopuloſo in vertice

ui nomen fecere, atque ære potentem
o Temeſam, & delubrum in colle Politæ.
hic ventus ſpirare è vallibus altis
& ſciſſi ſpuma incandeſcere fluctus:
c in lævam juſſit ſuccedere rector,
tus pulſabat aquas: ſic pondere juſto
is obliqua, & facilis freta cærula ſulcat.
per dubias errare frequentiùs undas
n. obliquas auras optare, magiſtri;
carpit iter obliqua per æquora puppis.
m poſtico deſcendit murmure ventus,
a maris diffindit marmora pinus,
ſa latus vertit ſæpe aura ſub undas.
gil in puppi retinacula curva gubernet
intortos pertractet nauta rudentes.
am purpureos currus Aurora vehebat,
dem Patici ventus nos vexit ad oras.
s notó complexi litore amicos,
magna loci proni veneramur: & indè
imum viſo Heroem, prolemque beatam
elliadùm cretorum à ſanguine Regum:
va, meis nunquam reticenda Camœnis,
la. ſed, ah! diro quo turbine rerum
rè è noſtris mors abſtulit invida terris?
uidem (nec vana fides) invidit Olympus
s, numerumque volens augere Dearum,
tulit, & cæli ſuper aſtra locavit.
li quacunque ſedes de parte ſereni,
os, Iſabella, ratemque per alta guberna,
eæ ſemper ſis tu Cynoſura carinæ.
ſtquam Dominos inviſi, & numen amicum,
r. Celſi legimus vada ſalſa Lyciti,
um retrò puppi tranavimus amnem.
is impoſta jugis Nepetia ſurgit,
n Nympha maris, quæ Najadas inter oberrans
eriit, Satyros dum caſta petulcos,
que fugit Panem: fluvioque ſepulta eſt.
s antiquæ ſervat cognomina Nymphæ,

Vati dulce ſolum: primos hìc ille ſub annos
Excoluit Muſas, teneroſque inſtruxit ephebo
Apricos læto colles clamore ſaluto:
Ingeminant nautæ plauſus: ceu gurgite ab
Cùm puro aſpiciunt venientem lumine Sole
Vocales modulantur aves. longè aſſonat Ec
Plauſuque aſſurgunt valles, colleſque ſupini
Hinc viridem Linum, & Tylleſia ſaxa relinq
Et Baccho lætam gemmato in colle Terinam
Oſtiaque Ocinari legimus, tumulumque Lig
Hinc & vitiferos colles, & rura Lameti,
Angitulæque cito curſu vada flava ſecamus
Mox Laërtiadæ ſpeculam ſuperamus Vlyſſis
Dives ubi quondam turritis mœnibus Hipp
Quam fortes coluere Locri: nunc tota ruinis
Merſa jacet: congeſta jacent ſimul horrida ſax
Fata urbes, & regna trahunt: ſub mole caduc
Quid mirum miſeri ſi Fatis ducimur ipſi.
Prona coloratos jam lux vergebat ad In
Cùm ſubitis tegitur denſatis nubibus aër,
Atque imo ſenſim è fundo maria atra tum
Igneus ipſe etiam flagrabat proximus alto
Sol pelago, inſtantis certiſſima ſigna procella
Quo viſu puppim detorquet rector ad oram,
Proxima quæ tuta nobis ſtatione patebat.
Agmine remorum celeri freta turgida verr
Solicitique fugam capiunt ad litora nautæ.
Vt, cùm terribilem deſcendere monte leon
Aſpexere, fugam arripiunt per rura, coloni,
Et ſua vix ſummo veſtigia pulvere ponunt.
Alipedes facit ipſe timor: nec currere ceſſ
Ni jam ſecuri procul evaſere periclum.
Seriùs heſterno poſtquam de fluctibus o
Emerſit veniens attrito Delia cornu,
Surgere nec ventos, diſcludi aut nubila cœl
Aſpicimus: pendent nubes: ſilet æquor, & a
Sylvani nemus, & cœlo intempeſta ruit nox
Tunc rector pelago deduci è litore cymbam

rat ! incipiunt nautæ parere parati.
ſic ingreſſus: Non ſi mihi Iuppiter ipſe
deat, hoc fluctus auſim percurrere cœlo.
nus infamis, refugiſque exæſtuat undis
us, & duris denſatur cautibus ora.
reà (avertant deſtro Dii numine caſum)
ſu ruat è cœlo ſine more procella,
tus erit ſub nocte timor? majora pericla
ident noctu, & terrorem plurimus horror
nulat: pendent animi; & mens neſcia nutat.
acias, curſuque petas quæ litora, neſcis.
ubi nemorum per inhoſpita luſtra viator,
Lunam obtexit nimbus, pluviæque refuſæ
ndere, viæ ſpatiis deprenſus iniquis,
itet prærupta, petat quæ tegmina, neſcit.
tor ad hæc: cautum toties ſervata Melanthum
non fallent, nec quæ tot curſibus actis
nihi, crevitque uſu experientia longo.
miles vidi noctes, quibus æquore vaſto,
horrores, altæque ſilentia noctis
Dedit ipſa vias audacia primùm:
u tutas inde experientia fecit.
ur placeat: tutus, mihi crede, poëta,
erit, verùm ſi pigri hac nocte taberna
rum infami; tetroque manebimus antro,
iſeros! quot nigra dies domus iſta tenebit.
m Phœbus equos aget æthere, concita nimbis
is maria, & longùm durare procellas.
eni, multi florent cui vertice cani.
dictis commotus, iter per cærula carpo.
ctor cymbam dat fluctibus: ilicet omnes
in puppim conſcendimus. haud mora, nautæ
unt mare ſoliciti: freta verſa lacertis
ant: medio prætervolat æquore linter.
um fugiens clavum deflexit ad oram
æ rector; mediuſque ſilentibus umbris
ære ſinus proſcinditur. Acta phaſelus
pè Sicaniam nitidas radebat arenas,

Cautus ab excelſa tunc clamat puppe magiſter:
O, inhibete citi tonſas. mora nulla, juventus
Curſum inhibet remis, vertitque ad litora pup
 Ipſe mihi tunc rector ovans: Ars multa Me
Illum nec cœli experientia nota fefellit.
Hæc animis conde, ut venturos carmine naut
Edoceas: (noſtræ nam te fecere poëtam
Nereides, viridi velantes tempora myrto)
Cùm Sol Oceano demergitur, aut vaga Phœ
Nocte intempeſta tacitas agit æthere bigas
Exoriens, nec flare levi Notus incipit aura,
Nec mare raucifonos urgere ad litora fluctus
Tende iter in noctem. nullus ruet aëre nimb
At nunc in molli corpus ſternamus arena à
Nec tentemus aquas cœca ſub nocte Pelori.
 Iam ferrugineos Aurora invexerat ortus,
Cùm tandem anguſti ſpectamus clauſtra Pelo
Arripiunt nautæ remos; pelagoque volamus
At mihi cernenti Siculi miracula ponti
Panditur inſuetum ſcena in refluente theat
Et majora quidem, quàm quæ vulgaverat oli
Fama patrum. Freta cœca maris fervere vide
Et bullire ſalum, & latè incandeſcere ſpumis
Fervidus incandet curvo velut humor ahen
Cùm ſubter virgis ſtridet crepitantibus ignis
Sed certis fervere locis vehementiùs æquor
Aſpicio, longoque albeſcere cærula tractu.
At læves medio fluctus, tractimque fluentes
Ocyùs ire: ratemque ſimul trahere æquora c
Obſtupui primùm: mox explorare latentes
Aggredior cauſſas: quas & meminiſſe juvab
 Heſperiæ fines juxtà, Siculumque Pelor
Quà modico terras æſtu ſecat unda revulſas
(Nam, ſi vera canunt, quondam fuit utraq
Vna, ſed ingenti mox terræ concita motu
Diſſiluit. vapor è gremio Telluris ad auras
Erumpens tantam potuit feciſſe ruinam)
Itque, reditque mare, & Lunaribus æſtuat

Luna Oceano emergit, turgeſcere pontus
pit, & magna fertur vi percitus, ipſa
dens quò Luna trahit;nam fluctibus ille,
enius,ſeu dirus amor, vel concita vis eſt,
na veniente fluant,refluantque viciſſim,
fugit.In pratis veluti flos roſcidus ille,
quem Graii Tropium cognomine dicunt,
lem mediis venientem aſpexit ab undis,
t inflecti in Solem, gyroque ſequaci
ntem curſu ſequitur: mox inde reverti
it,retrò devexo vertice cedit,
us aſſimilans Solaribus æmulus orbem.
us ingenium eſt, virtutis & æmula virtus.
eres forſan Phœbi ſuſpiret amores
x Clytie,durumque ſequatur amantem.
ano aſſurgens Phœbe vim concitat undis:
merantur aquæ paulatim,& gurgite pleno,
are turgeſcens aſcendit ab uſque Pachino:
yrium ſecat undoſum, Tapſumq;jacentem,
ue prorumpens prætervolat ora Simethi.
Cyclopum ſcopulos, Acimque fluentem,
iit,rapida vi fertur, & impete multo
i ſaliens irrumpit clauſtra Pelori.
cyllæa fluens per litora,perque Metaurum
n portum,qui ſervat ab Hercule nomen:
ſim fugiens æſtus langueſcit aquarum.
ſtquam medii circum jam Luna diei
dens ſecuit, confeſtim concita retrò
tur maria,& refuga Thetis æſtuat unda.
erò ad Manes deſcendit,cærula rurſus
unt, refluuntque:hinc & converſa ſub Ortum
roperat,poſito ſubſidunt gurgitis æſtu.
m quà Siculum Tellus Rhegina Pelorum
,& hinc Cænys ſurgit,Neptunius illinc,
idus maris æſtus, & ocyùs unda recurſat.
er terras ferveſcit gurgite paſſim,
ſque locis bullit maris unda tumeſcens.
Trinacriæ propè litus in æquore vortex

Horrendus. Graii quondam dixere Charybdim
Nomine, Cariophyllum appellavere Sicani.
Quippe illum gyro florem maris unda quieti
Exprimit: alato cùm fervet turbine Nereus,
In gyrum glomerantur aquæ: velut incita fert
Axe ſuper longo rota mobilis, & citus orbis
Vertitur in medio. per vorticis ora rotantur
Veloces curſu fluctus: ruit unda ſub imum
Oceanum præceps, rapiturque voragine tetra.
Nam ſubtus terram, ut perhibent, Maneſq; pro
Tenditur immenſus per concava ſaxa meatus
Illum trans Libyæ fines erumpere fundo
Oceani voluere, viaſque ſecare latentes
Oceanum Eoum, fluctuſque haurire Sicanos.
Subter aquis alii vaſtam conſurgere rupem
Rupis & in medio horrendum curvamine lat
Eſſe antrum dixere, ſinuque patere capaci:
At verò rapidum contra prorumpere flumen
Litore ab adverſo, ex ipſis radicibus Ætnæ
Immiſſum cæco loca per concluſa meatu:
Inque ſpecus celeri curſu devolvier amnem.
Quò cùm ſpumoſo venerunt impete fluctus
Merguntur ſciſſis in rupibus: inde retrorſun
Alliſi redeunt vi multa, & protinus imo
Vorticibus circum rapidis tolluntur in altum
Seu quoniam terræ cùm diſſiluere revulſæ,
Altus ad infernos vi per loca concava Mane
Latè aditus patuit circùm, multuſque dehiſc
Hinc æſtus pelagi, hinc immanis & illa Cha
Cùm Notus, aut Euri furit ira, aut ſibilat atrc
Africus, horrendo implacabilis ore Charybd
Æquor agit circùm, rapidoſque voragine flu
Sorbet, & eructans iterum jaculatur ad aſtr
Pontus at immenſo jactatus turbine venti
Irruit, & crebros fert longè ad litora fluctu
Verùm ubi vorticibus venit jam proximus,
Præcipiti lapſu deſcendit, & omnia circùm
Sorbet agens; veluti montano à vertice to

ei veniens devexa per avia curſu,
ius ut vaſto occurrit Telluris hiatu,
gitur,& præceps Manes ruit actus ad imos
ſonitu, latèque ſtrepunt per confraga fluctus.
oi chara ſalus,rapidam fuge,nauta,Charybdim.
ſi ſublapſus venies ubi vortice fervent
ora,nulla tibi dabitur fuga, nulla ſalutis
ultrà:abreptam vortex trahet ilicet alnum.
ego (Dii Superi nautis arcete periclum)
oculis, inquam, torrentia flumina vidi,
onſtrum horrendum Sicula ſub rupe Charybdim
ehiſcentem,fluctuſque ſub ima trahentem.
latus Italiæ dextrum, maris horrida virgo
tenet,canibuſque latrat ſuccincta marinis.
denſantur cautes, penitùſque cavernis
fremit, vocem ſævorum imitata luporum.
elago jactantur aquæ, tu cautus in altum
fugam:nam Scylla ſinu complexa profundo
pet, monſtriſque dabit tua membra marinis.
tereà,mare dum refluit Sicana ſecundùm
præcipiti curſu tunc ſcandit ad oras
ronum,ferturque rapacibus undis.
hegino prætenta in litore villa
antiquo Nymphæ de nomine dicta,
tu aprico,& pulchris ſpatioſa viretis,
nq; ad Zephyrum,& Solem converſa cadentem:
o è ludo qua feſſi ſæpe ſolemus
e ſeceſſum Muſis,atque otia læta.
ſus molitur aquæ primordia curſus,
ertini contendit in oſtia portus:
t, alliſus retrò ruit inde rapaci
e,& medio deſpumant gurgite ſulci.
intereà per litora profluit æſtus
ym;hinc lævam tendit,lituſque Sicanum.
it unda,brevis pelago via:nullus & alnos
gas agitare labor:cita cærula puppes
int;non remo opus eſt, non flamine venti.
em Cenym,ſpatioſaque rura Salicti,

Et Scyllæa colunt qui litora, lintre cavata
Trinacriam nullis pulſantibus æquora remis,
Deſcendente mari, veniunt, redeuntque retrorſum
Dum ſalit: imbelles pueri, innuptæque puellæ
Veloces agitant cymbas, fugiuntque per undas.
Non vada, nec rapidi formidant fluminis æſtus.
Aſpera quæque dies, longuſque emolliit uſus.
At ſi cùm refluit maris æſtus, & unda recurſat,
Obvius ire velis, fruſtra conabere tonſis,
Incaſſumque Noti deſcendent puppe ſecundi.
Sæpè rates medio hęrentes in gurgite vidi,
Cùm venti velum inflarent, velut aſpera ſaxis
Stat rupes immota mari, ventoſque laceſſit:
Ceu ſtetit extemplo mediis in fluctibus alnus,
Cùm trabibus ſubter curvis Echeneis adhæſit.
Si fortè in rapidos ſpumoſæ Doridos æſtus
Turritæ inciderint naves, tunc ære canoro
Dant longè ſignum: Scyllæo ab litore rector
Accitus venit extemplo, immotaſque carinas
Vorticibus trahit è mediis, pulſatque periclum.
Multo illum nautæ ſervati munere donant.
Non ſecus è patria veniunt Tellure Britanni:
Æſtus ut Oceani refluit, dant puppibus undas,
Deſcenduntque mari refugo: mox concita retrò
Vt ſaliunt maria, è puppi demittitur alto
Anchora, & in medio feriati gurgite ſidunt.
Rurſus & ex imo deducitur anchora fundo,
Cùm refugit, longèque petunt ſine remige Belg
Tempeſtate illa, Zanclen qua Gallus habebat,
Sicaniamque omnem bello vertebat opimam,
Cænyos aprici memini me litore curvo
Allobrogem vidiſſe virum, cui nomen Iopae.
Hunc rigidi falſa ſub proditione Sicani
Inſontem ficto indicio! quia ſcilicet igni
Aggreſſus totam clam noctu incendere claſſem
Atque urbem ſimul, atque omnem ſubvertere g
Damnavere neci, mortemque inferre parabant
Ille ubi cognovit ſe certæ occumbere morti,

pit verſare modum, quo triſtia Fata,
:is infandæ ſortem pulſaret iniquam,
nrque fugam: juſtis Deus adfuit auſis.
prima ex alto rueret nox humida cœlo,
re ſe nudum demittit, & æquore nando
t Italiam celeri contendere curſu.
er hàc, illàc quà fervidus ipſe trahebat
berravit dubius, vitæque, viæque.
ndem (inſontes cœlo pia Numina ſpectant),
s undoſas venit jactatus ad oras
imis, gelidoque jacebat litore nudus.
è pererrabat per proxima litora Tarchon,
as qui ſorte datæ tunc noctis habebat;
conſpexit Lunæ ſub luce maligna
ſſe virum in litus per cærula nando,
pior miſero, & novitatis imagine captus,
quì ſit, quidve agitet, quo ſanguine cretus,
r, dextramque viro dat pignus amoris.
ore rigens vix hæc dedit ore trementi:
go, Siculos, inviſaque litora fugi:
qua animo pietas, ſi tangeris & tot
is, mea membra fove, nec plura profatus.
is, Fatoque viri commotus acerbo
imus Tarchon, gelido de litore nudum
& lætus cervici imponit inertem.
a ſubit ſociorum caſtra, rigentes
admovit ſublati militis artus.
vitali recreatus membra calore,
e vires animo rediere, profatur:
as omnes referens ab origine dicit.
nihi, vectus equo dum florea rura ſaliſti
aquas, jubare exorto, lituſque pererro,
lit: explevitque animum novitatis amantem.
ùm pelagus cœca ſub nocte natantem
æ ad litus, quà fluctuat unda Pelori,
inc refluens retrò maris æſtus ad oram
ectavit, aquis ducentibus ipſis.
onantem vicina tenere natatu

Litora, tranſverſùm veniens maris æſtus ab acta
Impulit, & Siculas iterum perduxit in oras.
Hinc, cùm jam portum, deſertaque clauſtra ſubir
(Seu Divùm pietas fuit illa, & credere par eſt;
Seu ſic noſtra tulit Fortuna, aut gurgitis æſtus)
Deſcendens pelagus rapuit, duxitque, benignus
Quì me ſemianimem accepit de litore Tarchon.
Sed quod tunc animo mirum, indictumque puta
Accipe. Triginta conſpexi in fluctibus æſtus
Fervere, & totidem rapidis torrentibus æquor
Defluere, Herculeo dum currit ab uſque receſſu.
Qualis per campum multis delabitur amnis
Auctus aquis, curſuque fluit devexus in æquor.
Alter & in Boream currebat, & alter in Auſtrum:
Egelidis erat alter aquis; ſed fervidus alter
Amnis erat: vix nudus aquas tolerare rigentes,
Vix calidas recreatus aquas perferre valebam.
Mira quidem, ſed vera: maliſque exercitus iſta
Ipſe meis vidi: & doctum experientia fecit.
Intereà canos ſepteno impulſa phaſelus
Remigo ſulcabat fluctus Rhegina ſecundùm
Litora: pulchra modis cùm ſe ſpectacula miris
In pelagi medio nobis viſenda dedere.
Invenient vix dicta fidem: majora Sicano
Occuluit Natura freto miracula rerum,
Quàm veniunt alto glomerati ad litora fluctus
Illa ſed ardemus narrare, & dicere cauſſas.
Principio tenui criſpantur cærula vento,
Poſtquam multa quies riſit tranquilla per alta:
Hinc miranda vago pandit ſe ſcena theatro,
Et gratus mentem ſtupor occupat. æquore cen
Arboribus latè denſis frondeſcere ſylvas
Montibus in ſummis, & per florentia rura
Innumeros errare greges, errare capellas:
Paſtores & mille greges poſt ire ſequaces
Aſpicio, & tenui deducere carmen avena.
Parte alia centum juvenes percurrere ſylvas,
Atque altos video montes, avidiſque Moloſſis

roſos nemorum latè circumdare ſaltus:
tuque feras agere, & vibrare ſagittas
cu, & leporem, & timidam transfigere damam.
ina & ex altis devoluere rupibus undas
ro ſimiles, viridique crepidine ripas
bus intextas hyali ſplendere colore.
co veluti variata tapetia luxu;
uæ diviſi texunt aulæa Britanni.
ego ſed pulchrum viſu, mirumque putabam?
lei paſſim montes, auroque nitebant:
væ pariter ſylvæ, ſaltuſque, feræque,
natorum croceis lita corpora guttis.
uis longè ardebant trepida arva favillis:
bant nemora, & ſata rura rubentia flammis.
n purpureus mediis in nubibus arcus
it, & centum trahit alto à Sole colores.
es, mixtimque greges in collibus aureis
ant, rutiloque ardebat Tityrus auro;
& auratæ tondebant prata capellæ:
væ Serum referebant vellera lanæ.
oloratis fulgebat frondibus arbos:
bant nova poma, noviſque coloribus arva,
s Alcinoi Eois in finibus horti,
ridumque velut trans longè Atlanta repoſti;
i vera ſacri cecinerunt carmine vates)
ireis ardent flammis, auroque niteſcunt.
leis paſſim intermixta coloribus arva
micant, virides truncis imitata ſmaragdos:
poma rubent: ſed flos argenteus exit.
c dum proſpicio, pendentes aëre ſylvæ,
feræ, atq; homines, atq; aurea flumina, & arva,
ait levis aura, mari non amplius alto
ihi, & dicto citiùs fugere ſub auras.
ies nova ſeſe oculis tulit obvia noſtris.
velut verſis diſceſſit frontibus olim
theatrali circo. nova viſa repentè,
randa quidem pulchris ſpectacula rebus.
e conſpectum ſuprà mare; & æquore fluctus

Purpureos pendere procul de puppe videbam;
Curvaque depicto protendi litora gyro.
Ad cautes fulvum ſpargebant cærula rorem
Alliſa, & fulvo ſplendebant murice cautes.
Mille rates vitreis errabant fluctibus, auro
Ardentes: varioque interdiſtincta colore,
Roboraque, tabulæque cavæ, remique nitebant.
Ex auro mali ſpeculari vertice in auras
Surgebant; pictis, & per carcheſia ſignis
Vndabant vexilla; velut tenuiſſima tela
Vellere Seriadùm intertexta, & murice tincta.
Candida vela, notis ſed per confinia rubris
Texta videbantur, pictiſque undantia villis:
Et villi multa ſaturi Sidone rudebant.
Mille Phari nivea cryſtallo, oſtroque nitentes
Per puppes rutilo cælatas deſuper auro,
Sole repercuſſo radiabant undique circùm:
Sol velut ipſe nitens medio ſplendeſcit Olym
Parte alia magno circùm curvata theatro
Vrbs auguſta polo tollebat mœnia, & altis
Circuitu longo ſurgebant molibus ædes.
Mille coronato ſpatioſa palatia circo
Cæruleis depicta notis, mixtoque ſmaragdo,
Et minio ardebant, rutilæque ſimillima flam
Alta videbantur ſuccendi culmina, & omne
Igne domos flagrare: coloribus & lita centum
Tecta coruſcabant, gemmiſque urbs tota nitel
Vndantes vidi fontes vibrare favillas,
Et liquidum argentum: vibrata canalibus un
Purior electro, mixtimque argentea guttas,
Et croceas fundebat aquas: pictoque ſub ar
Curvata in varios ſparſim diſtincta colores
Se pulchram viſu prębebat: ut Iris aquoſas
Per nubes nitida cingit ferrugine cœlum.
Ingens turba virùm per compita, perque pl
Errabant, quos picta humeros nova purpura
Auratos petaſi crines, mitræque tegebant.
Et currus auro inſignes, oſtroque nitebant:

ant & equì flammis, fulgentiaque auro
ebant fræna, & nitidum ſimul ungula campum
bat nitida, & flammis auriga rubebat.
s Solis equi, cùm primo Oriente reſurgunt
o ardentes auro, & fræna aurea mandunt.
i jam cœpit venti increbreſcere murmur,
plò diſperſa leves abiere per auras.
nihi viſa mari fuerint miracula in alto,
bter pelagus, ſive aëre pendula ſummo)
reve (proh dolor!) effulſit decus, & vaga lucis
a mihi viſa, & levium ſpectacula rerum.
i rimanti cauſſas, ſententia menti
otior viſa eſt: Sicana ſcilicet ora
epercuſſos Rhegina in litora longè,
levi primùm criſpatos flamine fluctus,
immitti radios ſub imagine rerum;
quicquid medio natat æquore, quicquid apricis
us adverſo frondeſcit litore, & ipſam
tem procul apparere à vertice Falcem
i, & magno curvata palatia circo.
criſpatis quia, lenè afflantibus auris,
us incurſant radii latera inter aquoſa,
rſa ruunt diffracti; hinc gurgite in alto
æ rerum ſpecies viſuntur, & igne
, & vario mixtim fulgere colore.
m luminibus nitidiſſima lumine vitra
mus polyedra (vocant ſic nomine docti
genæ) variata modis ſpectacula miris
ſpicimus. vario depicta colore
nt quæcunque oculis ſunt obvia noſtris;
erſa ruens nam lux pellucida vitri
tera in varios miſcet ſe docta colores,
tes imitata roſas, caſiamque rubentem,
umque, crocumq; & vivaces amaranthos:
eos & picta refert Thaumantidis arcus,
ſtrum, atque aurum, radiiſque rubentibus aſtra,
tum geminas pulchra ſub imagine formas.
Rhegina vaga jam ventum ad litora puppi.

Accipiunt vbi me ſocii, atque in tecta reduc
Hi lęti propter felicia litora curſus,
Et nobis via per dubios tutiſſima fluctus.
Sic ego longinqui luſtrarem regna Canopi;
Et Tarteſſiacas irem ſecurus ad oras,
Si celeres mihi Parthenope daret alma phaſelos:
Mitteret & fortes juvenes, rectore Melantho.
Sed jam me, trepidis turbato in gurgite rebus,
Cura vocat, pectuſque premit fragor altus aqu:
Atque truci veniut ſeperandi turbine venti.

LIBRI QVINTI

FINIS.

NAUTICORUM

LIBER VI.

Vnc age,turbati quæ prima pericula ponti
Exuperanda tibi,& ſolertia quanta adhibẽda
Ventorum adverſus rabiem,fluctuſq;ſonãtes:
on & quæ cura truces defendere Syrtes
bus,& longè ſcopulos traſmittere acutos,
æſtus vitare,ſinuſque inquirere,dicam.
gni regina maris , Ieſſeia virgo,
veni,trepidiſque præi tu, diva,carinis:
ſtas aperi Syrtes,& marmora placa:
ſaſque fuga nubes,cœlumque ſerena.
primis ea cura animo tibi multa recurſet,
ntes dubio in cœlo vitare procellas,
bi jam longo nigreſcere cærula tractu
es, monteſque atras obtexere nubes;
grum Aurorâ latè tranſcurrere nimbum,
iter in portus,& proxima litora curſu
ete,atque moras omnes celerare memento.
m ſublimi ſpectavit vertice paſtor
tam pecori deſcendere rupe procellam,
itùs ſylvas reboare procacibus Auſtris ,
erum vocat ore pecus:ſparſumque repentè
it , & tutis preſſans agit agmina caulis.
ùm ſi ſubito incumbent ſtridore procellæ,
a tuta fuga , & portus penetrare negatur,
opus eſt arte, & magnis tunc viribus uſus.
lut , armatus vallo cùm ſe intulit hoſtis,
bi terribilem criſtis, atque ære nitentem

Apta-

Aptavit capiti galeam,& lateri addidit enſem,
Fertur in arma ferox,acieſque, & mœnia luſtrat.
Fortibus imponit primæ tutamina portæ,
In muros alios,& propugnacula mittit.
Hos ignes jubet,& ſcopulos immittere vallo:
Hos tormenta: cavas alios explodere cannas:
Illos murorum ſubitas ſarcire ruinas
Aggeribus plenis,lunataque cornua primis
Obiectare locis.interritus ipſe per omnes
It partes,dictiſque animos incen[illegible]it,& iras.
Haud ſecus & rector faciet,cùm turbine ſpectat
Denſari cœlum,tollique à gurgite fluctus:
Impiger & ventis, & motis impiger undis
Obvius occurret. Subitis cùm caſibus imus
Obvii,& impavida objectamus fronte ſiniſtris
Infractos animos, ſuperatum ex parte periclun
Hos jubeat rigidos manibus verſare rudentes
Solicitos, alios demittere carbaſa ſummis
Cornibus,atque ſinus auris prohibere tumentes
Aut citò colligere,ardenti cùm turbine ventus
Deſcendit,rectorque jubet, cùmque ipſa petit r
Demittant alii antennas, aliique coronis
Vt fidant;maloque alii,veliſque miniſtrent:
Egerat hic fluctus,æquorque refundat in æquo
Ipſe ſedens clavum turrita in puppe magiſte
Arte regat,clavoque maris ſpumantia frangat
Æquora:nunc rectum venientem à vertice pon
Nunc verò obliquum accipiat, pulſetque ruen
Sic ad opus cuncti magnis conatibus unum
Intenti, rigidas ſuperabunt arte procellas:
Vrgebitque cavas aſſultibus irritus alvos
Nereus, & duro venientes turbine Cori.

Ergo ubi nautarum confeſtim munera qu
Arripuit ſua,turbatoque in gurgite venti
Ingeminant ſeſe,magnum de vertice mali
Artemonem demitte,Notoque dolona furent
Expande.at tibi tunc ſolertia multa adhiben
Ne mora ſit,fluctuſque agitent ſine pondere

n ſi rauco ſuccreſcat murmure ventus,
nas demitte humiles à vertice ſummo:
um in latus obliqua, madidoſque rudentes
ahere hinc ſolers, hinc & laxare memento.
ida ſed rigidi cùm turbinis aura remittit
tim ſeſe, celeres tunc brachia velis
nplo famuli intendant; iterumque repentè
ttant; cùm vela, Noto redeunte, tumeſcunt.
lereà (quæ cura tibi vel maxima ſemper,
r, erit) pictas media ſub puppe tabellas
le, ventorumque ferentem nomina buxum.
: & qui ventus ſpiret, quo turbine ducat
eſtas, quantùmque tuo de tramite Rhombus
am, dextramque cadat: pariterque neceſſe eſt
nſi erroris certas perquirere partes.
e viam incertùm non per vada cœca ſecabis.
ue, tibi ſi certa fuet plaga cognita cœli,
tus ſimul, atque ſuis cum partibus error,
m iter inſtitues: quin & freta dura triſulcis
es ſaxis, pelagoque errabis aperto.
oniam crebrò ſe hàc, illàc concita fluctu
t, & in latus obliquat ſe plurima puppis,
ò è medio pendebit Amalphica pyxis,
a ut in gyrum ſemper ruat incita cuſpis.
quanta in dubiis ars ſit nunc rebus habenda,
quar. In velum ſi dirus ab æquore turbo
s irruerit, ſubitò det pronus habenas,
um, dextrumque pedem laxare miniſter
ur; diffuſa cadet ſic turbinis ira,
lo cedente, perit: ceu cùm pila molle
t in linum; vix impete pulſa retrorsùm
t: tenui in lino vis deperit omnis.
er ipſe etiam intorquens temone carinam,
rum infringet vires de puppe magiſter.
quid, ſi gemini diverſo à cardine venti
ndant, rapiantque leve in contraria velum,
a equidem, Palinure: labor ſed maximus ille eſt.
ruens gemina geminum pulſare periclum,

Hoc

Hoc opus, hic labor eſt. altum tu deprime velut
Ventorum cùm lucta mari fremit horrida vaſto
Nunc raucum accipias contractis cornibus Au
Nunc Boream; ſed fronte petas cave flaminis ict
Da latus: obliquus velo ruat impetus Auſtri.
Ceu gladiator, ubi incœpit certare duello,
Atque hoſtem adverſa venientem cuſpide vidit,
Extemplo avertit pectus, rigidumque cruento
Hoſti dat latus, atque eludit cuſpidis ictum.
Si, cedente Noto, diras Aquilone procellas
Arctoæ mittent rupes, cave vela repentè
Obvertas: geminis primùm demitte ceruchis:
Inde dabis Boreæ venienti vela, magiſter.
Nam ſi continuò ſtridet cùm turbine ventus,
Cornua veligerarum obvertimus antennarum
Prona dabit latus, & ſubter ruet æquora pinu
Cura etiam, ne dira ruens vis ipſa procellæ
Obvertat velum: cùm videris aëre ventos
Adventare, cito conatu collige velum.
Tædia nec magni capiant te multa laboris;
Nanque optata ſalus multo ſperanda labore
Verùm ſi leni deſcendant flamine venti,
Haud vero; nam crebrò memini feciſſe Thoar
Nec minor ille labor fluctus haurire refuſ
Sentina ex humili, rimas laxare patentes
Plurima cùm cępit pelago concuſſa carina.
Sed quibus epotos valeas educere fluctus
Artibus, expediam, compertaque mira doce
In primis facili torno, duraque cavandus
Ex ulmo tibi modiolus, pedibuſque carinam
Ter quinis ſuper aſcendat: ſic antlia fluctus
Evomere alta poteſt, æquorque remittere in
Hinc ſeptum in medio tranſverſum impone
Ex ære, aut ligno è ſolido: ſed valvula circo
Inſit aperta: ſcuproque illi mox inſuper add
Aut durum è corio tectum, clavoque refig
Concludi ut pariter poſſit, pariterque reclu
Sive aditus ſit dandus aquæ, aut prohibēdus

tis, valido de robore necte canali
lum, & ære illum circùm veſtire neceſſe eſt.
& modiolo inſertus reſpondeat imo;
à per latera intromiſſus permeet aër.
vus ipſe etiam formandus & ante cylindrus,
ptum, & medio ſit valvula: & inſuper olli
o tegumen ſit mobile, quo fluat unda
niſſa tubo, & clauſo, non refluat inde.
firmandus manica mox embolus axi
s, & ſolidis inſit verſatilis axis
ibus ſuper, ut poſſit cavus embolus alto
facili attolli niſu, rurſuſque deorsùm
i, & potos ſentina reddere fluctus.
o ut valeas axem verſare rotundum,
gam capulo virgam duro inſere ferro.
erit conſtructa tibi cum machina, ab ipſa
lto poteris fluctus haurire carina;
demittas virgam, tollaſque viciſſim,
uò exhauſtum ex imo dabit antlia pontum,
hic Ortygii miranda inventa magiſtri
am, quibus ille olim de nave Sicani
potuit fontes haurire tyranni.
, & longa tendatur mole cylindrus:
e & in gemino, teretique volubilis ille
r obliquus, cui longum ex ære canalem
helicis circùm formam, ſtrictuſque revolve.
gatur aquis pars ima: ſed alta carinam,
lata ſuper ſeſe efferat: inde cylindrus
contrà fluctus verſetur in orbem.
imo quos haurit helix, alto evomet amnes.
cus ex imo ſentinæ nautea in æquor
putris ſemper purganda carina eſt.
tas intus concluſus peſtifer humor
generetque graves per corpus achores.
eà famuli rimas opplere patentes
certent, & ſtupea trudere ferro
quà veniens fundit ſe plurimus imber:
accenſamque picem, ceramque tenacem

Effun-

Effundant. Pelagi, ſed me fragor altus, & atrox
Ad majora vocat rauco ſtridore procella.

Ergo ubi tempeſtas vertit ſinè more profundum
Spumeum, & elatis puppes mare contegit undis,
Tunc opus ingentes gazas, & inutile pondus
Altos proiicere in fluctus (potiatur & illis
Doris avara ſinu in vaſto, & Neptunus avarus:
Tu verò optatæ potiaris muneræ vitæ)
Tunc levis extemplo ſurget de gurgite puppis:
Et facilis vento adverſo, pelagoque ruenti
Deluctare labor. nec te auri dira cupido
Alliciat, nectatque moras ſpes credula longas:
Chara magis ſit vita tibi: præſtantior omni
Illa auro, regumque opibus, ſceptriſque ſuperbis
Quin, Fato variante, fluunt, refluuntque viciſsim
Neſcia ſtare loco mortalibus addita dona:
Si ſupereſt nobis animus, nec dextera ceſſet,
Quæ modò Fata ferunt, referent citò divite cenſu

Præterea ſi fortè rapax de vertice ſummo
Dejecit turbo malum, velumque per auras
Abripuit, vel dira Noto jactata feroci
Vnda gubernaclum rapuit, ſparſitque per æquor;
Tunc rector certet citus infrænare ſolutam
Immiſſo temone ratem; nam cætera pendent
Hoc uno: Ruptis periit ceu currus habenis;
Sic ſciſſo temone ratis: retinacula puppi
Mittere cura olli ſit prima, & maxima ſemper,
At fortes ſtudeant nautæ ſuſtollere malum;
Et prona in proram canentia carbaſa pandant.
Nemo piger, vel lentus erit, timiduſque periclo
Caſibus audaces nautas decet eſſe ſiniſtris:
Frangimus audaces, timidi ſed frangimur undis
Ipſe ſed ante alios audacior ibit in omnes
Fortunæ caſus rector, cui cætera curæ.
Qui non præque ferat demiſſo lumine vultum,
Pectore & ignavos animos, turpemque timorem
Semper lætus erit, quicunque per æquora caſus
Pendeat, & læto vultu ſpes ipſe ſerenet.

ti, Fortuna vices dum mutat iniqua,
arte, duces opus eſt prævertere Fata
lè, & læta mentiri gaudia fronte.
n haud aliter cùm ſpes jam deperit omnis,
io pendente truci, ſimulare neceſſe eſt;
omnes uno pendent rectoris ab ore,
que oculos cuncti ſua lumina figent:
t vitæ, & mortis ſimul auctor, & index.
ſi fronte fera occurſare periclis;
nt ſocii pariter; ſi fortiter ibit
omnes; eadem in diſcrimina rerum
n prompti venient: ſi lentus aget rem:
lli etiam langueſcent. Denique rector
rit; talem geret & ſe quiſque miniſter.
rrentinum memini feciſſe Thoantem,
am Ægyptum peterem, & felicia Nilo
r Ionii fugiebat marmora puppis,
cùm cœlum ſpiſſæ texere tenebræ,
diem, & nigra fluctibus incubuit nox.
o cecidit Boreas, atque alta quierunt
nec levis pelago ſubmurmurat unda.
ſim tolli, non dum ſpirantibus Auſtris,
t fluctus, venturæ ſigna procellæ.
as ſinè more ruet, ſi cærula nullo
unt jactante Noto. tunc ore profari
ppe Thoas. Quoniam ſæva imminet undis
ıs, totuſque in nubem cogitur aër,
arma citi, ſolitaſque intendite vires,
entiſque acres occurrite, & undis.
le: & dicto citiùs generoſa juventus
ıta capit, nervoſque, & brachia tendit.
effuſis reboans ruit imbribus Auſter,
que micant ignes, tonitruque tremiſcunt
quæ, & ſcopuli, pulſataque litora longè.
itæ in partes vertunt ſeſe ocyùs omnes,
e malo intenti, & vitare periclum.
it ſubiti velum, tenduntque rudentes:
cres animis, manibuſque miniſtrant

Vnà

Vnà omnes, niſu unanimi, & clamore ſecundo.
Horridus adverſo cœli de cardine turbo
Improviſus adeſt, ſciſſumque à vertice ſummo
Dejectat malum. nautæ tunc ilicet omnes
Arboris incumbunt lapſæ ſarcire ruinam:
Erexere aliũm, parvumque dolona dedere.
Sed vento jactante fretum, jam gurgite cœco
Inſtar montis aquæ ſurgebant: undique circùm
Obruitur latus, & rimis ruit æquor apertis.
Sæva gubernaclum rapit unda, & vortice mergis
Non animis fractus forti cum pube magiſter:
Ilicet immittunt curvæ retinacula puppi;
Quoque modo poſſunt venientia cærula pulſan
Aſt ubi diffindi trifidis latè aëra flammis,
Et ſævire Notos, monteſque attollere aquarum
Aſpexit rector, collabi jam penitùs rem
Senſit: at audaci ſocios cum fronte ſerenus
Hortatur, conditque altum ſub corde dolorem:
O mihi ſorte dati, magnas nunc promite vire
Nunc animos, quibus alta olim Acroceraunia, &
Diſperſas Cycladas, dirumque Capharea pupp
Legimus incolumes, Maleæque ſequacibus unc
Ægæoque mari, Siculiſque erravimus oris:
Et duras toties hyemes, nimboſque ſonantes
Vicimus, & mediis toties evaſimus undis..
Non mala vos vincant: non hæc vos terreat
Tempeſtas, ſocii: ſumus iidem, & vivimus ipſi.
Audete, ò magni; Audendo ſibi quiſque facit ſ
Spem vultu ſimulans dedit hæc: tunc fortit
Et ſuperare Notum, & ſpumantem Nerea certa
Aſt ego naufragium quoniam impendere vide
Et jam ſublapſis horrendo in turbine rebus,
Spem fruſtrà accendi, geminas ad ſydera palm
Intendo, & ſupplex humili clamore precando,
Talibus exorſus: Si quid peccavimus ipſi,
O Superi, & noxis ſacras temeravimus aras,
Parcite: ſi qua polo pietas, & fluctibus atris
Eripite hanc animam, ò, dextram proferte, be

olæ.at tu,SABERIDE,Deus æquoris, alto
eni,ventoſque fuga,& freta turgida placa.
hæc: extemplo ſummis ſplendoribus æthra
ere mihi viſa,& nigra undique circùm
diſcludi, roſeaque è nube refulgens
hi SABERIDES ſpectatus in aëre, qualis
eregrinus ſulcabat marmora Nerei,
des Eoo veſtigia certa premebat.
ſo fugere Noti,fugere procellæ,
e pacatum,& ſummo lux reddita cœlo,
tunc vitæ nobis ſimul aurea lux eſt.
tunc ego:Quis grates perſolvere dignas,
bi valeat tanto pro munere vitæ
ſſæ,quæ merſa mari periiſſet in alto,
peſtatem pelago, ventoſque fugaſſes.
id & ingeniũ,& quicquid mea carmina poſſũt,
tibi voveo:& verſu tum,Dive,ſonanti
o promiſſa memor. mihi fronte ſerena
ille;poloque volans ſeſe intulit alto.
,tibi cùm nulla datur ſpes, & ferus Auſter,
e ſuperant animos, artemque procellæ,
tunc,nauta, Deos clamore vocato,
bi contrà undas, tempeſtateſque ſonantes,
ilem præter lacrymam,& pia vota relictum eſt,
am navis rector,qui cuncta gubernat,
iat pia vota: piis & munera Divis
at:Ipſi etiam placantur munere Divi.
quam vota Diis concepta, & crimina multis
crymis,precibuſque piis,Palinure,piaſti,
ingeminet ſi ventus,& æquora ſurgant,
ùm ferro ſublimi à vertice malum
o medium ſuccidere ad uſque trachelum;
re atque illum in fluctus: tibi cura ſed illa,
forte ruens ſocios,puppimque flagellet.
nec vento modus eſt,creſcitque periclum,
a totum celeri ſuccide bipenni.
& duris clavus tibi puppe ligandus,
ſverſa ferat maris unda;ratemque furenti

Da

Da vento docto quoniam ſpes nulla magiſtro,
Nulla arti ſupereſt:rapiunt quò turbine Cori
Tendere opus,ſi forte cadat Fortuna,vel ipſi
Supplicibus tandem placentur Numina votis.
Prætereà in pelago nimbis comprenſus in
Anguſtis concluſa vadis loca, duraque ſaxis
Marmora,& horrendas longè fuge,navita, ſyr
Nanque acti ventis cùm currimus æquor aper
Et ſi nimbiferi ſtrepitent per Nerea Cori,
Quoque modo licet,& ventos duramus,& und
Verùm ſi nautis errandi nulla poteſtas
Océano datur,in ſcopulos, in ſaxa neceſſe e
Allidi puppem, aut ſiccis impingere arenis.
At procurva rates in litora ſi Notus egit,
Nullus ubi portus venienti brachia tendit,
Nec ſinus in tuta pandit ſe vallè reductus,
Anchora de prora jacitur,quæ dente triſulco
Navim firmet aquis. verùm ſi fortior Eurus
Sibilet, & tumidi veniant à gurgite fluctus,
Mitte etiam ſacram,multo quæ corpore præ
Firmiùs illa ratem fundabit in æquore: ceu
In gyrum vacuæ fluitant ſinè pondere lance
Et vento,hàc,illàc jactantur, & aëre nutant
Verùm juſta cavis ſi pondera lancibus adda
Confeſtim medio librantur in aëre: nec jam
Dant latus in ventum,aut circùm verſantur
Quin & turbato cùm ſtridet ab æquore
Acrior, alta pete,& fractas fuge litoris und
Aſt ubi navigiis vicino à litore Caurus
Incidit,aut Boreæ implacabilis ira ſonanti
Litus ama,& longè Tethyn tranſmitte tumet
Nam ſi oram fugies,tranſverſa ruentibus Au
Pelletur longè pinus:nec tendere tantùm
In ventum curvo poterit temone magiſter;
Vincet vi ventus;ratis & per aperta trahetu
Quò tandem obiectum ad litus frangatur,
Illiſa in ſcopulos, cumulove impingat are
Sic noſtræ periere rates,& Ibera juventu

ylle cautes,& Oreſtis proxima ſaxa,
s ubi quondam ſteterat:nunc rupibus horret
x ſtatio. Mauræ vaſtator arenæ
s imbriferis pelago inſultaverat alis.
s antiquo regum de ſanguine cretus
ncæ dux claſſis erat, geminoſque per Orbes
is clarus palmis,claruſque triumphis,
agnis olim ſulcarat claſſibus æquor
is,latèque novum luſtraverat Orbem,
in imperium magnum,quem mille ſecutæ
cies,domuitque ingenti clade tyrannos
i,& rigida piratas cuſpide fregit.
c Zancleos dura obſidione premebat.
em multa maris dudum experientia doctum
t,& cœli pariter, ventique peritum,
ſo vidit venientem turbine nimbum,
r hæc claſſem ferri mandata per omnem
t:Italiæ cautes,ubi Scylla remugit,
ia alta citi fugiant, vicinaque roſtro
Sicaniæ ſtringant, humilemque Pelorum,
mum ſervata mari ſe claſſis aperto
& ad tutas vertat ſe navibus oras.
tus ſtringit Siculum,raditque Pelorum.
n Leucopetram contendit, & æquor apertum
etit,ſenique alii petiere,ſecuti
m,tutique ſinum tenuere Tarenti.
qui magni temnentes juſſa magiſtri,
us in ſcopulos alliſi, animamque dedere
res. Adeò data juſſa capeſſere multum eſt.
tibi non cura,rector,leviore cavendum,
us cùm ventus agit te plurimus, & jam
gium Fortuna tibi crudele minatur,
a ne vento in rupes ruat alnus:apertum
us patet, & brevis æſtuat unda,carinam
ſic gens incolumis ſervabitur omnis.
hic difficilis labor eſt, latè undique circùm
gidæ aſſurgunt rupes, & vix brevis inter
et cautes, rariſque albeſcit arenis;

Quæ

Quatenus anguſtæ veniens ratis incidat oræ.
Solicitus certam ſtationem in litore ſigna,
Atque iterum explora: vento mox pronus hab
Committe: optatas puppis continget arenas.
Vt cùm venator certam ſub fronde latentem
Egregius ſignavit avem, emiſitque ſagittam
Ex arcu: volat illa leves impulſa per auras
Recta petans volucrem, volucrique infixa reſidi

Nunc age, qui tuti portus, quæ fida carinis
Sit ſtatio, dicamus. Aquis jactatus iniquis,
Doris ubi Oceano ſeſe concluſa maritat
Herculeam ad metam vicinas, navita, Gades,
Vel Tingitanæ venies Telluris ad oram.
Hinc Malacæ, portuſque novæ Carthaginis alu
Quaſſatas pelago, ventiſque furentibus actas
Servabit placido in gremio. ſua brachia pande
Dives Alone, & quo ſe jactat Delia, portus.

At ſi te ventus Gallis admoverit oris,
Maſſiliæ loca tuta vagis inquire carinis,
Lunatoſve ſinus, tibi quos in valle reducta
Ipſe Telo ex alto venienti Martius offert;
Et quos objectu laterum dant Stœchades, & q
Antipolis præbet curvato in litore portus.

Auſoniam circùm ſi ſtriderit atra procella
Trans Varum Herculeum portum, portumq; M
Intrabis, tutaque Savo te ſede reponet.
Ipſa tibi pariter regalem in gurgite molem
Magnifico extructam luxu, ſumptuque ſuperb
Dives opum Genua, & pictai veſtis, & auri
Offeret, & firmis defendet turribus alnos.
Hinc & Delphini ſtatio curvata patebit:
Lunatas & amica dabit tibi Cynthia ſedes.
Euris jactatus freta per Tyrrhena, Liburnum
Contende in portum, aut turritas Herculis ar
Pandet & Argoum chalybum generoſa metal
Ilua ſinum: nec longè alium Populonia præb
Inde procelloſis ferimur cùm gurgite nimbis,
Nos Centum accipient pacato in marmore Ce

quoque velivolis dextram, Cajeta, dediſti
pibus, Arctoa caderet cùm rupe procella.
ſtato mihi ſæpè mari Crateris ad oras
pitium dedit Inarime, gremioque recepit.
etiam me ſæpe jugo Miſenus ab alto
pellavit, aquas cœlo dum Corus agebat:
epidæ Bajæ, Neſiſque, ſinuſque Dicarchi.
lacido condet gremio gratiſſima Siren
thenope, Stabiæque reducta ſede patebunt.
ræterea pelago in medio venientibus offert
midos ſedem Cyrnos, mox valle repoſta
num: fractamque Philonius accipit alnum.
phæum pete Sardois comprenſus in undis;
alaris navim obiecti teget obiice ſaxi.
Drepani portus; Lilibeia gurgite clauſo
vada: ſunt tuta portus ſtatione Pachini.
onio in magno cùm ſe turbatus ab alto
iter effudit totum nimbiſque, procelliſque,
umam eliſam, pulſataque videris aſtra,
nmyrium pete litus, & Ortygias Syracuſas;
Ziphonii penetrabis in oſtia portus;
te Zanclei compellat pompa theatri
atos intrare ſinus; mihi ſæpe ubi fracto
ugium concluſa cavo dedit unda receſſu.
Pylus adverſa Pelopis Tellure petenda,
Samos, & tutæ Buthroti navibus arces.
lyris, Adriaci ſi ſpumea cærula curres,
meros tibi tuta ſinus dabit ora repoſtos.
a extendet quoque dextram, & litore tuto
duſii excipiet quaſſatam fluctibus alnum,
Trajanopolis, vicino in litore quæ ſe
ato oſtentat gremio, quod nulla furentis
aci vis, aut Boreæ gravis ira laceſsit.
erò incolumis Barium ſi forte tenebis,
iquias magni ſupplex venerare Myræi
ificis, dio ſemper quæ nectare manant.
portus Ancona ſuos, atque Iſtria contrà
det, & æratis pandet ſe navibus Edron.

Cùm verò Ægæi ſulcamus marmora ponti,
Portus centum aperit pacatos Græcia Tellus.
Quippè ubi crebra ruit ſubito ſtridore procella,
Ac venti ſinè more truces bacchantur in undis,
Innumeros Natura ſinus, portuſque benigna,
Perfugium miſeris poſuit per cærula nautis.
Solicitis tendent divinæ Palladis arces
Cecropios portus, Piræaque tuta Magiſtris:
Et gremium pandent: mediis ceu nubibus Iris
Curvatur, pacemque refert mortalibus almam.
Et me grata Chios, cùm Nereus obſtrepit undis,
Accipiat. noto facundos litore amicos
Inviſam, ò, qui me ventus felicibus oris
Siſtat, & ingenti Telluris protegat arcu:
Ingenium me mite ſoli, me collis aprici
Proſpectus, dulceſque cavis in vallibus umbræ,
Ac tepidæ invitant auræ, Soleſque benigni:
Nec non & placidi mores, & amica virùm vis
Doctà animos capere officiis. ò, ſi mihi vitæ,
Ducere, quod supereſt, alta hìc ſub pace liceret!
Et Paros, & Scyros, Vulcano & maxima Lemnos
Sacra dabit portus, atque Alcæo inclyta Lesbos,
Et Smyrna, & Sciathos, Phocæaque, Delos, & Andr
Offeret Amphimalum Creta, & tuta æquora Myl
Aſt ubi Virgineo jactaberis æquore curru,
Quà Phœbo dilecta Rhodos curvatur in arcum,
Tende iter, & pleno ſubeat ratis oſtia velo.
Et Cypros Salamina aperit portuque ſilenti
Accipit ingenti concuſſam turbine pinum:
Pellæum & Syriæ portum, Tyrioſque ſubito.
Cumque Palæſtinas curſu laberis ad oras,
Cæſaris aut arcem, aut vicinam intrabis Ioppen.
Qua ſeptimgeminus prorumpit in æquora Nilus,
In Peluſiacam contendas ilicet oram:
Sive urbem Lagi, quam dat Pharos aurea luce
Nocte ſub obſcura, fortunatumve Canopum.
Hinc tibi Marmaricum Tellus Barcæa Selinu
Vſta Philænæum præbebit & Africa portum:

& hinc,ſiccas ubi Bragada lentus arenas
ſtat,lævaque patent Carthaginis arces:
ervatum tandem mox Alba favebit.
alii:nec ego cunctos comprendere portus
us hic opto, nec poſſem in carmina centum
et Phœbus ſtimulans præcordia Thyrſo
et,& dio furerem lymphatus ab œſtro.
bi picto mundus monſtrabit in orbe
arvæ tuta ſedes ſtatione locentur.
uæ cura mari in magno perquirere portus,
, quiſquis ades hoc carmine ritè docendus.
ranam tabula in quadra, lævique revolves,
tà ſtatues tornatæ pyxidis orbem:
qui ventus aquas vertat, quò turbine ducat,
ſces:portumque, plaga qui panditur illa,
s inquire(& propior tibi,nauta,legendus
r erit) velumque Noto tendente canorum,
puppe petes,& litus adibis amicum.
ulla patet vicino in litore ſedes,
liam,tranſverſa notat quam pagina, quæres.
do obniti in ventum temone memento.
per ipſa tibi ſecuros inſula portus
objectu laterum:trans cærula ſedes
nper,Palinure,datur penetrare repoſtas.
iam montes in Tethya exporrecti,
ata ſinu Tellus ſua brachia pandet.
ereà ſitus,& varia eſt natura locorum
nda prius. Quiſquis nec portus ab omni
s vento :ſemper nec fida carinis
e cavis ſtatio; Nam nulla immunis ab omni
io eſt:& nulla vacat ſecura periclo.
alii frangunt Boream;franguntur ab Auſtro;
n alii expellunt;at non Aquilonis iniqui
nt iras:Cauro bacchante,quieti
nt alii,at Libyco veniente tumeſcunt.
embrana tibi,pyxiſque, & ſydera dicent.
i oſtendent uſus, habituſque locorum.
am quæ loca naufragiis infamia vites,

Expediam. Capreas longè, ſi nubilus Auſter,
Aut Notus inſultet pelago, traſmitte carinis,
Hinc freta Trinaciæ, & ſtricti fuge ſaxa Pelor
Cùm Libyca furit aura: vagi vada flava Simeth
Linque procul, gelida Boreas dum perfurit Vrſ
Atque Noti, atque Eurus, atque Actias Orithyia
Hinc immota tibi longè Camarina legenda,
Horridus Oceano ſtridet ſi ventus ab alto.
Herculei ſuſpecta tibi freta cœca Tarenti
Semper erunt, Strophadeſque & navifragum Sc
Haud piger Ionii ſpumantia marmora ventis,
Nec cœlo trifidis disjecta Ceraunia flammis,
Nec ſuperum mare, non & litora dura Libur
Aut latus adverſum, rector, temone ſecabis.
Mitte procul Ligures, uudataque ſaxa relinq
Cùm ponto ſtrepit Auſter, & Africus aſperat
Gallum etiam litus, roſeum quà reſpicit ortu
Vitato, ſi vela tument ſurgentibus Euris.
Præterea maris in medio freta Gallica nim
Horrendùm quaſſata fremunt, & ſydera lamb
Auditur mugire vadum, penituſque ſonare
Pulſati vento fluctus: ceu dira leonum
Turba fremit, fremituq; procul nemus omne
Cùm ſeſe contrà exercent fera prælia; vel cù
Amiſſos quærunt catulos, quos rupibus atris
Furtim Getuli juvenes rapuere. Leonem
Hinc noſtri dixere ſinum, quà gurgite in alto
Innumeræ periere rates, doctique magiſtri.
Tu cave puppe fretum tentare, tumentia ſurg
Cùm maria, & dubio pendent ſub ſydere nim
Cautus & Ægææ findes trabe Tethyos arva
Paſſim navifragis horrent nam conſita ſaxis
Si ſuperandus Athos, dextra deflecte carinam
Et tempeſtatem fugies, nimboſque ſonantes.
Concava Bœotum vitato, & Chalcidis oras,
Quà fluit Euripus, refluitque rapacibus undis
Et vada vorticibus circùm irrequieta recurſa
Nec propè Symplegadas, durumque Caphare

veas, Maleamque procul tranſmitte ſequacem,
n roſtris Helle, dum finditur alta Propontis,
ocelloſi per inhoſpita litora Ponti
um, tunc lentus iter per cærula carpes.
r & oram Aſiæ lege puppe: nivoſa rigentum
Boryſtenidùm pete litora, neve nigrantum
erùm ſedem, & Mæotidis ora paludis:
s ſcopulos, & ſaxa ſonantia nimbis,
ubi cœlo ſeſe Marpeſia rupes.
Europæ fugias, ubi lata per ora,
humilem irrorans ſpumoſo gurgite Peucen,
m in pontum ſe devehit arduus Iſter.
, purpureas qui nunc revoluta per undas
Threjciùm tot millia turbidus altum
a in Euxinum devolvit, & æquore mergit,
cra Chriſtiadùm ſociatæ in fœdera dextræ
re neci; dum CÆSAR in agmine victor,
na, & trepida gentes formidine ſolvit.
caſtra Polonus & hinc ferus enſe tremendo
at, irrumpitque, manuque à vertice ſignum
domiti monumentum inſigne tyranni.
magnanimus Thraceſque, Arabeſque ſolutos
it Lotharus, cædeſque, & funera paſſim
, & rigidum rotat implacabilis enſem:
lia Bavarus pictis ardeſcit in armis,
tique invectus equo, tonat undique ferro,
tque Scythas, & funere mergit acerbo.
um Fidei columen, regnique Latini,
ADE CÆSAR, vos & ſalvete beati,
ue Deo Reges, quos laudibus omnes
attollunt gentes, plauduntque receptæ,
Auroram ſolio pulſare tyrannum:
mpus: nunc Fata vocant: dum clade recenti
regna: retrò & pavidus ruit Othomannus
r; mixtimque duces formidine cœca
es unà, ſignis, fugere, relictis,
us, & luſtra vagi: dumque æthere ab alto
is Superi aſpirant, & Numen agit rem.

Tunc ego, vos Reges, ſi quid mea carmina poſſunt,
Et mihi ſi tantùm concedent Numina vitæ,
Lætus in aſtra feram: læti vos ibitis aſtris,
Addita Cœlicolis nova Numina. Sed vagus ardo
Quò me nunc rapuit? quæ puppim ad litora ve
Oceano ex alto? vos ò procul ite, Camœnæ
Pierides, ponti me nunc per cærula quando
Nereides ducunt, humili mea tempora muſco
Nectentes: lauro vos tunc redimire poteſtis.

Ergo age, qua nunc arte ſecunda pericula po
Effugias, dicam; repleta eſt Numine quando
Mens propiore Dei, Muſiſque errare per undas
Cæruleas ardor novus incidit. Eſt labor ingens
Declinare fuga ſyrtes, ſcopuloſque triſulcos:
Syrtibus Oceanus, ſcopuliſque armatur acutis.
Ac veluti cœcus baculo ſubnixus acerno
Ignotum prætentat iter, tractuſque viarum
Explorat, dumis ſi fortè, aut ſentibus horrent:
Et caveam, & longo rimatur ſaxa bacillo,
Quæ vitet, caſuſque procul depellat iniquos.
Haud ſecus, ignari quoniam verſamur in undis,
Sedulus ipſe ſua faciet de puppe magiſter:
Quà brevia, & cœcæ lateant in gurgite Syrtes,
Fluctibus & mediis interlita ſaxa notabit:
Omnia quæ picti cognoſcet cortice mundi.

Aſt ego præcipuas, fugies quas per vada Syrtes
Edoceam. Libyæ litus quà barbara Leptis
Infeſtat mare piratis, fuge ſemper, & oras
Barcæas; duris æquor quà Sytibus horret.
Hinc ſunt Sardois vitandæ in fluctibus Aræ;
Saxa vocant Itali; Phrygias fregere carinas,
Cùm pius Æneas ſulcabat claſſibus æquor,
Ilium in Italiam portans, magnoſque Penates.
Syrtibus Ægyptus, brevibuſque latentibus omni
Armatur: Syriæque fretum, Cilicumque triſulcis
Ora riget ſcopulis. latè maris aſperat undas
Clara Rhodos: ſaxis, & acuto murice Creta
Cingitur, & ſcopulis paſſim ſurgentibus omne

Ægæu

m ſtipatur, aquis circumlita ſaxa
agium intentât. nemoroſam puppe Zacynthum,
Samum,& te etiam cautus, Corcyra, cavebo,
diam, Strophadeſque,& fluctifragam Cephalenē.
s & Illyricos,& Iapidis ora Timavi
legam:crebris ſpumant freta conſita terris.
etiam rigidis denſatur cautibus ora,
ique è duris ſunt Gallica litora ſaxis:
num in mediis fugiam Balearidas undis.
gunt prætereà ſinè re, ſinè nomine cautes
o in medio,quas & vitare neceſſe eſt.
parvi ſignatas cortice mundi,
ſuis,Palinure,locis ſpectabis ; & inde
ndes alto in pelago,duce pyxide,& aſtris.
tiam multæ indeprenſæ in gurgite Syrtes,
& nullus adhuc inſcripſit in orbe magiſter:
a quis novit, quæ condit in æquore Nereus?)
ā ſolers cùm Doridos alta pererras,
ſu,aut undis, & tempeſtatibus actus,
ndes nova ſaxa mari,fugieſque periclum,
be in picto deſcribe,locumque notato
diſtantem ſpatiis à litore noto:
os facient ſuperata pericula cautos.
on Tellures ſpumoſa per æquora nantes
eam,ſcopuloſque vagos: Latonia qualis
quondam Delos conſpecta moveri,
Mycone tandem,Cyaroque revinxit Apollo.
Cyaneæ Ponti de fluctibus ortæ
nt Thraces oras, & litora circùm.
is Ægypti ſub finibus,herbida Chemnis
ivo,& nemorum felicibus occupat umbris.
ſibi hic pius Arcitenens delubra ſacrare
es juſſit:criſpatis fluctibus illa
& delubra vehit, ſylvaſque ſequentes:
lacum vaga velificat, quà flamine venti
unt:ſimiliſque natat per ſtagna Saluſæ,
a quæ gremio effoſſo fert inſula piſces.
a Atlante in magno fuit Inſula nuper

Spectata, antiquis olim non cognita nautis.
Quæ Fortunatas inter non ultima terras
Surgebat, circùm denſis viſenda viretis.
Fortè illam ventis, pelagique erroribus acti
Lyſiadæ tenuere, caviſque è puppibus actam
Egreſſi petiere omnem, lucoſque virentes.
Verùm non multis poſt hinc labentibus annis,
Ceu ratis è portu crepitantia vela per undas
Fecit, & incertum Nereo devecta profundo,
Haud viſa Hiſpanis illam quærentibus uſquam eſ
Sunt alia Oceano in vaſto currentia ſaxa,
Quæ ſubito motu gremio Telluris in altum
Avulſa emergunt; quoniam cava pumice multâ,
Aut quia multa leves radices egit arundo
Subter; & hinc levior Tellus ſuperenatat undis.
Ergo ea ſolerti ſit ſemper habenda magiſtro
Cura, per ignotum dum currimus abiete pontum
Alata, incerto ſulcantes marmora curſu
Velivolas noctu cautes vitare per undas.
Dicendum & quæ ſint nautis ſolertibus artes
Hærentes quibus è mediis ſubducere naves
Syrtibus, aut brevibus poſſint, ſi fortè procella
Illis impulſæ, atque undis ſpumantibus actæ,
Inciderint: primùm merces educere puppi
Atque onera, ingenteſque trabes, atque æra canora
Feſtina: hinc contis urgendæ, & vectibus illæ.
Aut funes circùm ſcopulos, cauteſque revolve;
Mox magno famuli niſu propellere certent.
Aut æſtum pelagi refluentis, & æquora plena
Expecta, ut ſeſe, fluctu veniente, carinæ
Syrtibus educant: vel circùm robora plures
Subter aquas duris religandi pellibus utres.
Vtribus intus enim concluſus inanibus aër
Nititur in ſummum ſemper, vique allevat alnos.
Nocturnum dum carpis iter, denſataque ſaxis
Æquora traſmittis, perquire, ubi gurgite ſyrtes
Inſidias tendant, & acuto murice rupes.
Ne deſes ſomno, aut nimio frangare labore.

Qui

ſalus agitur vitæ. quot nocte ſerena
tes, pigroſque ſimul frægere magiſtros.
quondam, dives quà mergitur Himera ponto
, memini juvenem vidiſſe Sicanum,
patriæ ad litus gelidum maris egerat unda.
i (infelix!) præter vada, vectus Eoum
ndum, & Gangem, Serum pervenit ad oras.
ubi æſtates tranſegerat advena multas,
novos doctus mores, cœloque ſuetus
o: verùm patriæ compulſus amore
s amor patriæ: Tellus nec gratior ulla eſt,
quæ naſcenti primas dedit ætheris auras)
m remeat trans litora, tranſque ſonantem
um, atque Italis tandem delabitur oris.
mbo in patriam vehitur, rectore Sicano,
numque auris relegit felicibus æquor.
rocul à patria pura ſub nocte ſecabat
s aquas, vento nunquam laxante rudentes,
ſomno nautæ per tranſtra jacebant,
obſcura clavum ſub nocte regebat.
ur hic etiam ſomno. temone relicto,
t ſaxis & procurrentibus alnus.
otæ cautes, & acuto in murice roſtrum
un crepuit, colliſaque prora pependit.
lò nautæ ſomno, vinoque ſepulti
guntur aquis. Adeo vigilare per undas,
ſque rati ſcopulos defendere multum eſt.
optatas patriæ Telluris ad oras
ur infelix, mortique occumbit acerbæ;
ullæ purum velarent aëra nubes,
triſtes turbarent marmora nimbi.
ies vaſti ſulcaverat æquor Atlantis,
dos undis toties Typhonas Eois
at, & centum vitaverat impiger Aras.
tum ignaræ mentes! qui ſedulus unquam
Fata viro è cœlo ceciniſſet haruſpex?
s animis majora pericula ſæpè,
eri! ſuperamus: at hinc vitare minora

Fata negant. Obſtat rerum irrevocabilis ordo.
Ignarus ſcopulis ſi fortè occurris, ab alto
Confeſtim nautæ demittant vertice velum,
Aut curſum certent remis inhibere morando.
Si longè cautes aſpexeris, atque poteſtas
Evitare datur, clavum torquere, magiſter,
Feſtina, longos & circumflectere curſus.
Quà mare inoffenſum, nec fracta remurmurat ur
Carpe fugam: vacuum dabitur via tuta per altu
Qualis ubi currus ſolers auriga volantes
Egit, & euripedes campo commiſit aperto,
Vtque via ſaxum, foveamque advertit iniquam,
Inflectit temone rotam, evaditque periclum.
Verùm ſigna tibi cœcas prodentia Syrtes
Accipe. Cùm pelago ſurgit levis unda quieto,
Volvunturque locis denſata volumina certis,
Illic infames deprendes, navita, rupes,
Et vada, ubi ponto brevis æſtuat unda refuſo.
At ſi turbatus fremit imo à gurgite Nereus,
Quà fracti nimium ſpuma incandeſcere fluctus
Aſpectantur, ibi cumuli, cauteſque rigeſcunt.
Hæc ſuper, Ignotas cùm te devexit in oras
Ventus, ne pronas illis appellere puppes
Feſtinus, Palinure, ſinas, demiſſa priuſquam
Linea rimetur fundum; ſi ſurgat aquarum
Tanta imo moles de gurgite, quanta carinas
Ferre poteſt: medio pariter tibi linea fundum
Oceano exploret, cùm jam vicina pateſcunt
Æquora, ubi ſubter cumuli denſantur arenæ.
Veſtiget tibi præterea gravis ære Molorthus,
Commoda ſi ratibus ſtatio: quæ ſubter arenis
Sternitur, apta: nigro verùm quæ plurima lime
Aut ſcatet, aut latè duris riget aſpera ſaxis,
Firmandis ſemper cenſetur iniqua carinis;
Nam malè cœnoſo firmabitur anchora fundo
Nec benè præruptis cum dente hærebit adun
In ſcopulis; & acuta revulſos marmora funes
Diſrumpent. priùs ergo mari demitte Molort

n autem viſco,aut molli circumline cera.
cùm deduces, referet ſi multus arenam,
rati ſtatio,ſi cœnum,incommoda: ſed ſi
erit rigidis deſcendens cautibus ille,
um fuge litus,& æquora rupibus aſpera.
ſuper his,portus nigra dum nocte ſubintras,
ſit vera Pharos,quæ lumine litora pandit,
ger explora,& certis cognoſcere ſignis
e:ſæpe rates mediis periere ſub umbris
renſæ errore Phari,dum litore multæ
iant flammæ, agricolæ cum collibus altas
ndere pyras,vel cùm de nocte per urbes
radiant paſſim de mœnibus ignes.
tibi nunc,Siculis quod claſſibus accidit olim
bo,Palinure. (juvat meminiſſe malorum,
caveas) Victrix remeabat claſſis Eoo,
iaſque ducum, captumque inſigne tyranni
cii, & victas referebat in agmine puppes.
multo exhauſtos curſu demerſerat undis
bus equos,primo volvi cùm ſydera motu
iunt,trepidis & ſcintillare videntur
nibus,ſpectata mari deſcendere ab alto
us è ſummis tunc eſt,& mœnibus urbis
s,& Auſtriacis vexilla undantia ſignis.
væ bello puppes,monimenta triumphi,
ſequebantur:longè trans litora claſſem
nus ut videre, canoro murmure cives
eniunt,omniſque ruit denſata Panormus
di ſtudio,plauſuſque ad ſydera jactant;
duntque faces,lætoſque in mœnibus ignes.
nplò dira Boreas comitante procella,
ſa ruit improviſus: in æquore fluctus
dent,raucoque fremunt ſtridore ſub auras.
atur cœlum nimbis,tonitruque remugit,
campi,& valles,atque ardua pulſa tremiſcunt.
velum in ventum dat concita claſſis, & auris
rtum contendit. at inſcia quà Pharos igne
ret fido; crebræ per litora quando

Ardebant flammæ, mediis pars ſyrtibus hæſit,
Pars ſcopulos inter prona incidit. haud mora, cun
Illiſæ crepuere rates, ſonitumque dedere.
Victores, victoſque trahit ſors una viciſſim.
Heu miſeros! per ſaxa animam, fluctuſque rapa
Effudere inter ſociorum murmura læta.
Sæpè inſperatos felicia gaudia luctus,
Et lacrymas verſo pepererunt ordine riſus.
At vos ſoliciti portum explorate, magiſtri,
Et fidæ vobis radient quo litore flammæ.
Solerti nec cura minor Rectori adhibenda,
Vt pelagi fugiat prædones, qui freta paſſim
Cædibus infeſtant, execrandiſque rapinis;
Ergo, ubi aſſiduus malo ſpeculator ab alto
Nunciet, alatæ violent quæ Dorida pinus:
Invigiletque mari ſemper; ſed prima rubeſcit
Cùm fuſcis Aurora rotis, ſolertior omnes
Perluſtret tractus oculis, ne forte tibi hoſtes
Se ſe improviſi objectent, atque ære laceſſant.
Non ſecus alta cito cùm promontoria curſu,
Præruptoſque legis ſcopulos, aut fluminis ora,
Solicitus facies; quoniam convalle reducta,
Et ſæpe infames latuere crepidine Mauri.
Præterea, fugiens ſi curris, nitere ſemper
Ne ventum tibi præripiant; ſic tutus aperto
Errabis pelago, donec tibi conteget undas
Nox veniens, & opem tenebris præbebit amicis.
Quare cœlum humentes cùm obduxere tenebra
Tende iter obliquum, quò non fert aura carinas:
Aut flecte; atque Afros ſic ipſe latebis iniquos.
Quorundam inventum eſt, celſa de puppe ref
Doliolum, cui clara Pharos ſuſpenſa coruſcet,
In fluctus ſenſim demittere, quod tamen undis
Enatet in mediis rectum: ſic ſtare carinas
Immotas placido piratæ in gurgite credent.
Aſt illæ intereà ſecuræ Nerea currunt:
Sed ridet feſtiva dolum inſtruxiſſe juventus,
Piratas cœlo, qui fruſtraturus aperto eſt.

ondam feciſſe Ligur narravit Iolcus,
Sardoa gravi ſulcaret cærula pinu:
odii fecere duces, dum claſſibus Hellen
reunt, nigræ per amica ſilentia noctis.
nunc, quo fervent æſtu maria alta refuſo,
loca, qui curſus, quibus, & Lunaribus horis,
gemus, & à ſcopulis diverſa petamus.
itus alterno procurrens gurgite pontus,
celeri in terras curſu ruit, atque refuſis
ibus infundit, ſcopuloſque ſuperiacit undas.
eus at retrò nunc cedit, & humida ſalſi
amenta maris, revolutaque ſaxa reſorbet;
tumque ſolum, fluctu labente, relinquit.
luti geminæ coieræ in prælia quando
e acies, & longis ſeſe haſtilibus urgent.
or illa premit, ſubnixaque viribus inſtat:
cdit, retròque fugit: ſubitumque ſub auras
orem attollit, flammantiaque ora reflectit:
ugit, penituſque datis ſe mandat habenis.
ſecus in terras irrumpit fervidus undis
nus, refugiſque iterum ſe fluctibus aufert.
d quæ cauſſa fretum confeſtim gurgite ab alto
ore ſub certo tollat, rurſuſque remittat,
facilis quæſitu, omnique incognita vulgo eſt.
a mens hominum explorandis rebus, & acre
nium has pelagi refugas impegit in undas.
e adeò verum eſt, certas perquirere cauſſas,
a principia, & cunctarum exordia rerum
cile eſſe: tamen varia eſt ſententia multis.
que alii vaſtos ſorberi in Tartara fluctus
ur, & occulto ſubter tranare meatu;
vomi rurſus, ſubitoſque ad litora ferri.
alii Mundo vitales ætheris hauſtus,
rtem ſuperæ mentis dixere; tumentes
anhelus aquas, cùm naribus accipit auras,
rahit abſorbens, illas, cùm reddit, in altum
llit, terraſque, vado exundante, refundit.
quibus hæc melior riſit ſententia menti:

Scilicet è cœlo vertigine rapta diurna
Surgere nunc æſtu maria, & refluentibus undis
Demitti. vaſto multis ſub gurgite viſum eſt
Ebullire fretum, latèque aſſurgere fluctus;
Quippè putant vacuis magnæ Telluris in antris
Concluſos ignes cœcis ardere caminis.
Verùm alii mira novitatis imagine capti
(Non levis hic ſtimulus: ſuus incidit omnibus ar
Veſtigare nova, & rerum confingere cauſſas)
In mundi medio Phœbi torpere jugales,
Ac circùm immenſo terras verſarier orbe:
Cunctaque præcipiti pariter vertigine ferri,
Ætheraque, tractuſque maris, nubeſque volantes
Audaces dixere. Adeò dementia mentes
Mortales vexat. certas inquirere cauſſas
Non hic verus amor, rerumque exordia noſſe;
Sed nova fingendi genius, ſeu dira cupido eſt.
Hinc terræ trepidare ſinu maria acta putarunt;
Alternaque fuga tumidos ferveſcere fluctus.
Ipſe ſed Oceani ſpumantia cærula duco
Reginæ arbitrio Lunæ, imperioque cieri,
Vimque illi arcanam, motu quæ concitet undas,
Eſſe puto. parent Lunæ freta turgida; quandò
Illa abeunte cadunt maria, & veniente tumeſcu
Non tamen Oceani terrarum eſt unus ubiqu
Æſtus, & in certis non ſemper tollitur horis.
Sive id aquæ vitio eveniat, vitiove locorum;
Vel quoniam (nec fallor) erit non una marini
Cauſſa æſtus. interdum aliæ in contraria cauſſæ
Res agitant, vireſque aliarum ſæpe morantur.
Hinc per concluſæ Thetidos vada parciùs undæ
Aſſurgunt, refugoque iterum vix gurgite ſidunt.
Verùm in receſſu ſuperi maris altus ab Ortu
Adria turgeſcit, longèque infundit arenas.
Sed magis Oceanus perfuſis æſtuat undis
Vltra Abylam, & Calpen; magno quia ſcilicet il
Corpore per cunctas latè diffunditur oras,
Fluctuat & magis. undoſo quà flumine ripas

H

ectat virides Tagus aurifer, altiùs æquor
ur, & campos,& rura virentia fluctu
è operit,totamque oram perfundit Iberam;
n quà cœlo ſe ſaxa Gobeia tollunt
ricum propter litus, quando unda reſedit,
nti circùm tractu nudata pateſcunt
a,nudatique etiam per litora piſces,
que,Vitulique,& fluctivagæ Balænæ.
etiam & ſiccis puppes ſpectantur arenis.
ajor,ubi gelidis ſemper riget Vrſa pruinis,
hatur terris maris æſtus, & unda tumeſcens
humiles ſorbet Batavos, humileſque Britannos;
agos,Cymbroſque ſimul, Gotthoſque nivales.
Libyæ ad litus,quà Gis vagus alluit, & quà
ra elata mari ſpectatur maxima Cerne,
ae Arabum fines,Erythræaque litora circùm
ſcit pelagus vehementior, & furit undis.
m Eoa per æquora læta,per Aſida longè,
à gemmiferæ vicinia Perſidis Indum
it, & nitidis circùm Carmana lapillis
a læta,modum ſuprà furit æſtus, & ingens
urrens tantum Nereus Telluris inundat,
tum vix uno peragit ſub Sole viator.
tam præcipites effuſi è carcere currus
puere viam, & laxis agitantur habenis:
m perrumpit,tumido jam gurgite, pontus
rram, refugus vel cùm delabitur inde.
fuga ſervaret gentes per litora Eoas,
aſtos fumo daret alto à vertice ſignum,
terram agreditur curru Neptunus aquoſo.
ec loca, Tethys ubi Lunaribus æſtuat horis,
a,fuge,& celeres inſida ad litora proras
rtas,tranſverſà ferat ne fervidus illas,
ruit, Oceanus,nudo vel litore retrò
rat aufugiens.Foveas fecere cavatas
ibus paſſim,tutæ conſiſtere ut illis,
dente,rates poſſent, trans litora Nereo.
opus eſt,ut miſſa mari gravis anchora puppim

Fun-

Pundet aquis;nam ſæpe graves violentior æſtus
Secum unà abripuit,refluenti gurgite,naves.
Præterea ſit cura tibi cognoſcere, fervens
Tempore quo ſurgit,vel quo delabitur unda;
Ne patriam,Palinure, relinquas puppibus oram,
Oceano veniente; cito ſed reflua curſu
Cùm jam litoribus ſubſidunt æquora ſiccis:
Vtque coronatis advertas oſtia ſylvis,
Cùm ſurgit veniens, non cùm ſubducitur æquor.
Dum vaga conſurgit radianti Delia cornu,
Atque orbem ſextæ fugiens interſecat horæ,
Paulatim ſurgens creſcit mare: vertice ſummi
Illa ſed in medio cùm jam libratur Olympi,
Conſiſtit ſalis æſtus: aquæ non amplius ultra
Aſcendunt:refugæ ſed retrò fræna retorquent.
Hinc ubi deſcendens orbem luſtravit eundem,
Invadunt iterum ſpumantia marmora terras:
Quo tandem Manes deſcendat Cynthia ad imos,
Hinc ut candentes agit alto à cardine cervos,
Vertuntur maria,& retrò ſublabitur unda.
Tarda maris quoniam de gurgite Luna reſurgit
Semper (amat ſomnos,& amica ſilentia Luna)
Tardiùs hinc(dominæ mores imitatur)& ipſe
Oceanus ſumit violenti exordia motus.
Quotque dies abiere retrò creſcentis ab ortu,
Tot cedunt momenta vagi primordia curſus.
Præterea cùm Luna novos jam colligit ignes,
Tunc minùs ex imò tolluntur gurgite fluctus:
Sed cùm per cœlum pleno jam lucida cornu
Incedit,magnis tunc Nereus æſtuat undis,
Nanque etiam dominæ novit diſpendia Lunæ
Oceanus:ſimul & creſcentia cornua ſentit.

LIBRI SEXTI

FINIS.

NAVT

NAUTICORUM

LIBER VII.

jam nunc puppes animoſior impulit aura
rans Abylę metam, Oceanoque immiſit aperto,
reber & Eoo veniens immurmurat Eurus:
ſæque retrò ceſſerunt Tethyos undæ.
nimus, dum ventus agit, dum ſpirat Apollo,
fluctus audaci currere pinu.
, quæ vitreo ſubvecta per æquora curru,
um metiris iter, cœtuque beato
um ſociata volas, vati, aurea Dori,
viam: tecumque feras, precor, ò Dea, magnum
ENIDEN curru ſublimem, Euroque ſecundo,
uce perpetuis ſulcabimus æquora velis,
ntendent ſemper quæ flamine Cori.
ge, CARDENIDE, & quò te vocat æmula Doris,
ere, & mecum juvet ire, & quærere ſedem
eam Eoi, & primi confinia Mundi,
ndos, Sereſque ſuprà, Chryſenque repoſtam,
Auroræ in thalamos Titanidis uſque:
n & nova regna, novaſque inquirere gentes
o, quà nulla polum decircinat Arctos:
a monſtra maris, nova ſydera: trans & Atlantem
um luſtrare Orbem, nova litora, & urbes,
alios portus, quò per tot ſecula nullæ
es auſæ, & curvis ſulcare carinis
us horrendum Oceanũ, horrendumq; procellis.
m equidem tẽtamus opus: ſed magna ſequetur
læva ſinunt ſi Numina, & audit Apollo:

Et

Et qui me facili toties per cærula nutu
Magnus SABERIDES ſervavit. Age, æthere ab altô
Dive, veni, & ventos immitte in vela ſecundos,
Ac tumidum pavidis ſubſterne Atlanta carinis;
Nanque potens pelagi Deus es: via nulla per und
Te ſinè tuta patet, trepidaíque in gurgite pinus.
Ergo adſis, cœptique operis hanc perfice partem
O mihi, ſi liceat, cœlo, pelagoque remenſo,
Litus in Eoum ſervatam advertere puppim!
Hìc tibi Carmano templum de marmore ponam
Propter aquas, multo Ganges quà turbidus auro
Per ſeptena vago devolvitur oſtia curſu.
In medio templi ſtabis mihi Numen, & aram
Purpureis textam gemmis, auroque tenebis.
Hùc tibi ſervati ſpumoſa e Doride nautæ
Dona ferent, fundentque preces, & vota reſolver
Primus ego (ſi tanto unquam dignabor honore)
Romulidùm de more ſacro velatus amictu,
Et nitida chlamyde, & Tyrio conſpectus in oſtro
Dona feram, & ſacris incendam altaria donis.
Sanctam libabo Cererem, ſanctumque Lyæum
Cernuus; èque manu mittetur victima noſtra
Multa Patri. Sed jam feſtas indicere pompas
Ad delubra juvat, cæſique inſigne Tonantis,
Ac pictas auro tabulas, & figere dona
Parietibus latè circùm, contextaque Serum
Vellera, purpureoſque tholo ſuſpendere honores
In foribus pugnam ex ebore, & nitido argento
Gangaridùm faciam, fractumque peritus in auro
Cælabo Badagem, & victricia ſigna Quirini.
Atque hìc Romanis aſcriptum legibus Indum,
Ac rutilum ſacro luſtratum flumine Gangem:
Addam urbes Aſiæ, ſervataque regna rubentis
Auroræ, ſacris tot & addita ſceptra Latinis:
Biſque triumphatas Chryſæo in litore gentes,
Taprobanen, Sindaſque, & odoriferas Moluccas.
Et captæ ſtabunt puppes, & victus Achenus.
Sub pedibus pingam Furias, amnemque ſeverum

C

i, & dira fuſum cùm gente Tyrannum.
o ſculpam ſaxo, ſpirantia ſigna,
tos reges, aſcriptaque nomina cœlo.
à magnum Oceanum, fluctuſque ſequamur
os, tua, SABERIDE, non ultima dona.
ge: rumpe moras: vocat alto à vertice pontus,
que, Gangeſque, & divitis æquor Erythræ:
at Heſperio ſub Sole Argenteus amnis,
ei fontes, auroque inſignis Amazon:
aſſenſu marium ingeminata reſultat.
go victrices accingar dicere palmas,
ùmque tuum proferre in ſecula nomen.
quis odoriferas Eoa per æquora terras
petit, crocei ſeu quis ſub Veſperis ora
rices quærit populos, hic cortice pictum
um primùm, & vaſtiſſima cærula noſcat;
aris ambages varias, curſuſque viarum.
ns Gades magnum ſpumoſis fluctibus æquor
ur (Oceanum Graii dixere vocantes)
no clauſa Thetis (cecinit ſi vera vetuſtas)
olim immiſſo junxit commercia Nereo.
s erat medius, terræ diſcrimine parvo
byam Europæ jungebat, & utraque Tellus
at, at crebrò veniens vi pontus, & undis
im exedit terras, medioque refuſus
am tandem è Libya dimovit, & alta
a ex Abyla tunc Calpe, & litora, & urbes:
mùm Thetis Oceano dignata marito eſt.
n pontus edax, & edacia ſecula poſſunt!
rum pater Oceanus, rex magnus aquarum;
e ſinus centum, centum fluit æquora circùm,
plagas omnes terrarum fluctibus ambit.
ſubtus terras & præterlabitur omnes
cos aditus, perque horrida Tartara Ditis,
oto in tenues diffuſus corpore venas
at ſe ſanguis, agitque per omnia vitam.
, lacus, perhibent, hinc, & vaga flumina, fontes,
cavis quicquid ſaxis diſtillat aquarum;
Ocea-

Oceano ex alto conſurgere; nanque ubi pontus
Deſcendit magnæ per crebra foramina terræ,
Quà via cœca patet, ſuperas ſe rurſus in auras
Emittit ſaliens; nam quantùm vertice ab alto
Deſcendit maris unda, ſalit de gurgite tantùm.
Hinc Tagus auratam volvens cum flumine arenam
Erumpit. Bætiſque alba præcinctus oliva:
Et qui tot terris, tot nomina gentibus Indus
Caucaſea de rupe fluens imponit, & ipſe
Purpurea Ganges unda, Tanaiſque nivalis:
Ac gelidis venit Oxus aquis, & dives Hydaſpes,
Et Lycus, atque Hermus, finteſque binominis I
Nilus &, Ægyptum nigra qui ditat arena,
Vſque cacuminibus Lunæ devexus ab altis:
Et Gis Æthiopum fama notiſſimus, & qui
Spumeus Alpino Veſuli de vertice currit
Eridanus, ſceptriſque potens Tyberinus, & ipſe
Pauper aqua, at multo dives Sebethus honore.
Orbe ſub occiduo Panucus, & alta fluenta
Amnis Amazonidum, centum qui flexibus errat,
Et ſata rura rigat latè felicia centum:
Cæruleiſque Canada vadis, flavuſque Siopis,
Quique mari magno fluit ore Argenteus amnis,
Et gemmas ſecum, & nitidas ſubvectat arenas.
Hìc freta trans Abylæ geminis ſe cornibus in
Porrigit Oceanus: dextrà petit arduus Orbem
Ammerices, latèque omnem complectitur undis:
At læva Libyam præterluit uſque remotum
Acronoton, Maneſque fluens deſcendit ad imos
Eoum hinc ſaliens latus alluit: & vagus inde
Supra Arabem, Perſamque ſuprà circumfluit Indo
Mox iterum aſcendens gelidas iter urget ad Arcto
Lanigeroſque lavat Seres, Chryſenque rubentem,
Hinc & regna petens Boreæ damnata ſub axe,
Sarmatiam, Scythiamque rigat, rigidoque relicto
Axe iterum, niveos curſu ſecat ille Britannos:
Moribus & niveam fluctu circumdat Hybernen.
Oceani quondam antiquis impervia nautis
Æquo

ora:turritæ nec ſulcavere carinæ
lagi,ad Solem quod ſe diffundit Eoum,
uod in Heſperium procurrit, & omnia cingit
nerices nova regna.cava trabe currere fluctus
ani tumidos,monteſque irrumpere aquarum
auſi,ignotumque fretum tentare magiſtri,
ima majorum Fatis melioribus ætas
andem aggreſſa eſt:potuitque ingentibus auſis
anum ſuperare,rubroſque venire ſub Indos.
a ſed ante tamen ceſſerunt irrita vota
rum,multuſque labor profuſus inanis.
ine nimborum metuendus, & ignibus Atlas
ebat nautarum animos,qui ſæpè furentem
avere ſinum, & cautes ſuperare rigentes.
ius ipſe etiam præruptis montibus alnos
anus retrò pepulit,nautaſque coëgit
ere terga fuga,& magnis deſiſtere cœptis.
on conatus animorum, audaciaque auſa
ninò cecidere:per invia cærula Atlantis,
ue hyemes iterum rigidas,nimboſque ſonantes
nere iter tentarunt, magnum & ſub juga pontum
ere:ſed pulſi laceris abiere carinis
ò iterum:ceciditque animis ſpes omnis,& altus
dictus Mons,& dicta eſt innabilis ora.
ntactus Atlas, multoſque inarata per annos
hitrite eſt.Cùm tandem felicibus auſis,
rici Ducis auſpicio,ducentibus & Diis,
adæ petiere duces. non horrida nimbis
ora,non pelagi montes timuere tumentes.
velut in tergum ſi quando pulſa receſſit
ibus ex altis acies,quæ ſcandere primùm
a fuit, mixtimque abiit formidine cœca;
nque omnem belli deponit,& arce potiri.
ibi conſpexit ſpecula ſublimis ab alta
tuſas acies, fuſoſque redire maniplos
nanimus dux,ingentique incanduit ira,
et equum impatiens,tortaſque relaxat habenas:
ùs & vento,ut verſum pervenit in agmen,
In-

Increpitat primùm dictis, ſiſtitque ruentes:
Addit & hinc ſtimulos animis, & laudis honores
Extemplò commotæ acies ad mœnia vertunt
Seſe præcipites, Martemque, hoſtemque laceſſu
Tela per, & glandes, & Martia fulmina, & ignes
Irrumpunt; muros ſcandunt, & turribus altis
Vi potiuntur. Honor ſtimulis præcordia pulſat
Non ſecus Oceanum ſuperarunt, & vada cœca
Lyſiadæ nautæ, poſtquam generoſus adegit
Dux ſtimulis animos, laudiſque adiecit honores
Non formidandi vertex ſublimis Atlantis,
Nec trifidis diſiecta polo Acroceraunia flamm
Audaces fregere animos: Nec terruit ingens
Fluctibus Oceanus: ſed itum eſt in litus Eoum
Per maris abruptum. Rerum diſcrimina nulla
Altæ laudis amor formidat, & invia nulla
Semita virtuti: nam ſentibus aſpera mollit
Gloria. Neptuni præter vada fervida vexit
Idæas animoſa virùm ſolertia puppes.

Verùm age, & Oceani tumidos quo ſydere flu
Vertere conveniat, terras & adire repoſtas,
Accipe. Cùm pelagus candenti corpore Cygnu
Pronus adit, nitidis Arcturus & emicat aſtris,
Herculeos fines, & amicos, navita, portus,
Quà Tagus Oceano rutilis ſe miſcet arenis,
Deſere; blanda novo ſub ſydere ſcindere ponti
Tempeſtas aperit tunc ſe; veniuntque ſecundi
In velum Zephyri, verùm ſi carcere currus
Seriùs emittas, cœlo cùm lucida Tauri
Occidit, ardenteſque pedes exarmat Orion,
Haud equidem Phœbi ſedem luſtrabis Eoam
Incolumis: retrò puppes aget Auſter ab axe
Auſtrino veniens, vel ſi contendere contrà
Audebis, Libyæ infames frangeris ad oras,
Aut alium tandem venies jactatus in Orbem,
Braſiliæ ad cautes, aut barbara litora terræ
Caribanæ, Thetidi quà ſe vagus addit Amazon.
At portum, Arctoam quà Dorida verberat undis

ana, Pegaſeum nitido cùm ſydus Olympo
it iter pennis; & jam novus incipit annus,
rir, & Phœbi Gallus petit arva rubentis.
e ſed exacto ſolvunt de Vecte Britanni
aridùm in regna: at gelidæ vada tuta relinquunt
liæ dites Batavi, charoſque Penates,
Tauri medium Titan ſecat aureus orbem.
quicunque petis trans æquora litus Eoum,
s inſiſtas curſu, Zephyriſque ſecundis,
n paſque moras opus eſt; Nanque omnis in alto
bera Fortuna & felix ſtat meta viarum
eſſis ventis, & tempeſtatibus uti.
d poſtquam cœli certo ſub ſydere ventos
epere ſinus, celeres, Palinure, carinas
e, Fortunæ præfert qua plurima nomen
la: prima tui ſit & hæc data meta laboris.
bi quæ magno metuenda pericula ponto
ndent, canere aggredior. Vitare memento
fragum Libyæ litus, penituſque ſonantes
tis ſcopulos: furit hic ſpumantibus undis
us Oceanus, ſtrepitatque procacibus Auſtris.
ge rati dextram: & nimbos vitabis, & undas.
e ſed in primis vaſti pér cærula Atlantis
bor exuperandus: Aquæ nam præpete curſu
er in Occaſum, Soliſque cubilia tendunt.
quoniam ſummi vertex dum fertur Olympi
us ad Occaſum, retròque relinquit Eoum,
ſos orbes, & ſydera, & aëra, & undas
ni rapit, & celeri trahit omnia gyro.
s ubi magna rapitur vi fervidus axis
nti cum mole rotas, curruſque volantes
pit, & ſumma retrò vi rapta ſequuntur.
quia (hæc melior ſententia viſa magiſtris
que aliis) cœli per culmina cùm rapidus Sol
itur, immenſis fervoribus excoquit alti
ni fluctus, tenueſque reſolvit in auras.
ubi jam multus mediis è fluctibus humor
uatus abit, ſubſidunt æquora fundo:

Hinc

Hinc loca viciñæ ſuccedunt protinus undæ
In devexa.vagus quoniam ſe ſemper in orbem
Verſat,agens cùm luce diem Sol almus Olympo
In declive fluit mare ſemper,& orbe rotatur.
Longior idcircò curſus, cùm Solis ad ortum
Tendimus:objectum puppes mare tardat eunte
At verò Occaſum,brevior,cùm quæris, & oras
Ammerices; nam prona ferunt ipſa æquora pupp
Eſt major tamen hic motus, quà torrida Mundi
Zona rubet;veloci & aguntur cærula curſu.
Attenuat quoniam Sol ferventiſſimus undas
Oceani magis;aut quia ſe velociùs ipſe
In medio verſat cœli vaſtiſſimus orbis.
Eſt pariter varius variis in partibus altæ
Curſus aquæ,& varias etiam deflectit ad oras,
Auroræ hinc docti quærunt cùm regna magiſtri
Lentus ubi motus,deſcendunt: deinde ſub Ortu
Veloces recto ducunt temone carinas.
Major ubi,veniunt,cùm longè Atlante repoſtos
Veſpere ſub nigro inquirunt per cærula portus
Eſt etiam labor ille tibi,luctare fluentis
Oceani, fluctus & declinare ruentes.
Nam vaga in Occaſum cùm perſluit Amphitrit
Litora in adverſa,atque in procurrentia ſaxa
Incurſat violenta,nec ultrà excurrit inundans,
Spumea confeſtim refluit ſed pulſa retrorſum.
Qualis ubi ripis devexior incidit amnis,
Alliſus reſilit,retròque reverberat undas.
At quoniam in terras objectas ſæpiùs unda
Obliquè incurſat, pariterque impulſa retrorsùm
Obliquè in partes alias fluit,& vaga curſat,
Ingenteſque unà abreptas trahit æquore puppe
Quin etiam fluviis è magnis ſæpe fluenta
Prona ruunt,multoque cient maris impete flu
Sic fluit Euxinum,& mediam perlabitur Hellen
Auctum fluminibus:ſic pulſum à gurgite Nili
It mare Virgineum: ſic clauſtra ſonantia præt
Oceanum currunt devexa fluenta per altum:

lata ſubit maris æquora,quàque rubentes
quas auro devolvit,& aureus ipſe
nges fluit,& Seres quà findit Hoanges:
e magno ciet ore Argenteus amnis,
t occiduos undis felicibus Indos:
Amazonidum ſed quà rapidiſſimus undas
t agens,celeri currunt cita cærula curſu.
igitur tibi cura:ſilent cùm carbaſa,in undas
a deſcendat,multo quæ pondere curvas
t pinus, pelagoque obſiſtet eunti.
ntus agit crepitanti flamine vela,
e in proram venientibus impiger undis,
ue vado ſemper, Palinure,memento.
decipiat,fluctu labente, profundis
nſus aquis, atque irremeabilis error.
a temone plagam, veloque require,
it æſtus aquæ, & fluctus conare ruentes
, ne ſenſim pelagi devexa fluenta
aliò impellant per marmora puppes.
Oceanus quà ſe fert obvius undis,
tem clavo. quin & ſuperare fluenta,
otes, ſi proram omnis petat impetus undæ:
aſverſa latus feriat Thetis incita curſu.
prora vadum roſtro proſcindet acuto,
ue ſimul rapidam venientis aquæ vim.
us ac cuneus diffindit ſciſſile robur,
in partes acie disjungit acuta.
& Hyperboreæ glacies, fluxuſque nivali
a medium tibi ſunt vitanda,ſub Vrſas
ndis.Cùm longa dies illuxit in Orbe
ſolvitque nives Sol fervidus igne,
ſcindit glacies,maris unda refuſis
is è Septem curſu revoluta Trione
um devexa diem deſcendit,& altas
um glacies, tepidumque revolvit in Auſtrum,
c concretos Atlanticus invehit amnes
s,Libyco ſenſim qui Sole liqueſcunt.
perpetuis candet denſata pruinis

Zona poli,& nimio dureſcit frigore pontus,
Cryſtalli veluti montes, longo agmine duræ
Voluuntur glacies,mittunt quas flumina, & ipſæ
Interdum gelida ſtipatæ Naïade cautes,
Cum nivibus ſub nocte hyemes riguere profun
Per glaciale fretum Scythiæ,Zemiæque nivalis
In tranſverſa nives dum currunt, ſeque ruentes
Per denſata petunt latera, incurſanſque freque
Horrendus fragor exoritur,quo litora, & omnes
Pulſati longè montes,cœlumque reſultat.
Se velut ex alto cum Nilus Atlante refundit
Subiectos late in campos,plangitque profundas
Ingenti valles ſonitu,quo tota remugit
Thebais,Ægyptuſque, atque æſtiferi Garamantes
At non tranſibo indictas caligine denſa,
Quæ per Hyperboreum ſe fundunt aëra nubes,
Arctophylax ſtellata retrò cùm plauſtra reducit,
Atque Ariadnææ conduntur ſigna coronæ.
Inſuper Oceano in magno,qua ſemper ab igni
Incandet plaga terrarum,denſiſſima cœlo
Caligo interdum pelago,& nox incubat atra.
Non polus apparet ſupra, non ſubter & undæ
Nec ſe etiam per lata vident agearia nautæ.
Tunc Rector, ne ſe incurſent per mutua puppes,
Da ſignum procul ære cavo, ſic tutius illæ
Incurſus fugient venientum, & gurgite nantes
Vitabunt duros amnes,at ſi fragor ingens
Currenti late è glacie, occurſuque ciatur,
Horrifico majora ſtrepant tormenta boatu.
Sed quà torrentes deſcendant, cortice picto
Aſpicies,& noſtra etiam te plura docebunt
Carmina,& exacti toties per cærula curſus.
Conſule & in primis arcana oracula docti
Dudlæi,quæ multa notat tibi pagina.Sed jam
Me ſalſa longè pulſatæ aſpergine puppes,
Immenſoque vocant venientia monſtra fragore
Ergo per Oceanum velis dum curris apertum
Ignoti nova monſtra maris, Cycladeſque natant

ndatibi, lato quæ gurgite Proteus
r agit. centum pelago vaſtiſſima Cete,
arum mediis errant in fluctibus Orcæ,
Phocæ turpes,& turrigeræ Balęnæ.
& Atlanteis in fluctibus,axe ſub alto
ina denſa ruunt paſſim,latèque vagantur.
cavæ magnis impingunt piſcibus alni:
atoſque globos inter, turbaſque natantum
eſe medias aperit via tuta per undas.
ibi vaſto fugienda hæc monſtra profundo:
ſæpe,infandùm,miſeræ periere carinæ
erſæ mediis in fluctibus. Hæc vaga magno
t Oceano, roſtroque armantur acuto.
ſi ferratis incurſent dentibus alno,
nplò, velut in ſcopulos alliſa fragorem
labit,roſtroque abies pulſata dehiſcet.
ngens caput,atque horrentia lumina tollunt
undas,puppimque ſuprà, latèque revolvunt
ora per navim,tortoque volumine caudæ
a ſuper,proramque aſſurgunt, & mare ſubter
agna ingenti cum mole invertere gaulum
ituntur. aquas illa & plena æquora vaſto
omunt,fuſoque replent torrente carinas.
ulla horrifico per cærula vaſta natatu
cant,magniſque movent plangoribus alas.
t etiam Oceano in magno malus ille carinis
eter (patrio ſic Graij nomine dicunt)
trū horrendum ingens,cui quot ſunt vertice na-
atuli ex illo tolluntur in aſtra canales (res,
cavo: immensùm ſtridens quibus æquor in altū
cit,& latè circùm diffunditur imber:
ta in conſpectu ſimul occulit: omnia miſcet
ore,ingentes quot acuta cuſpide ſpinæ
ntur lateri, tot ſunt haſtilia ferro
magis: nitidæ ſplendent quot tergore ſquamæ,
a tot,horrendum quibus impenetrabile dorsū eſt.
r montis,aquas ſupra caput eminet: antrum
mmane refert;ſubter, mirabile dictu,

Quot dentes,dextra totidem, lævaque ſecures
Horrent. Dii talem nautis avertite peſtem.
Hæc tu monſtra maris cùm videris,ocyùs omnes
Inclamare tubas, magnumque ciere fragorem
Æra jube,lituoſque,& raucum cornua cantum;
Nam ſic confeſtim perterrita murmure monſtra
Deſcendunt, ſubterque vagis conduntur in und
Quin etiam perſæpe juvat(mihi rettulit Ægon,
Ægon Oceani vidit qui monſtra profundi)
Horrida terrificis tormenta explodere bombis,
Inque caput vibrare pilas; nam fulminis ictu
Merguntur concuſſa mari,nec cominùs unquam
Spectantur:Divoſque etiam,Palinure, vocato.
Sæpe ſalutiferæ longè diſcedere ſigno
Viſa Crucis:jactu luſtralis protinus undæ
Interdum petiere cavas ſub gurgite ſedes.
At vicina cavis cum ſe admovere carinis,
Et bifido circum plicuere volumine caudam,
Eſt præſens medicina malo, ſi protinus ipſe
Caſtoreum è pelui diffundas deſuper amnem;
Actutum fera caſtoreo pelletur odore.
Præterea,id non te lateat, vaſtiſſima Cete,
Vt perhibent,nidore picis capiuntur aduſtæ.
Hinc amor ille, rates toto ſe corpore circum
Extendi,trabibuſque ſuas advertere nares.
Quorundam inventum eſt, piceo fucata veneno
Plurima diſperſim demittere dolia ponto,
Quæ piceo perlecta petant medicamine Cete:
Alatæ intereà ſulcant vada Tethyos alni.
Sed neque te aſpectus Telluris fallat inanis;
Nam ſæpe in medio quæ creditur inſula ponto,
Eſt ſeſe undoſo tollentis ab æquore monſtri
Dorſum immane,leves cui ſuſternuntur arenæ,
Ac molle aſſurgit ſabulum,& ſe ſubjicit alga:
Non ſemel undivagæ puppes appellere ripæ
Gaviſi nautæ, celereſque in litus inane
Delapſi, virgis ſubitum crepitantibus ignem
Accendunt,lætiſque parant convivia menſis,

ubi paulatim ſenſerunt monſtra calorem,
mare deſcendunt;tunc credita ſe pede Tellus
trahit extemplò:miſerique in gurgite nautæ,
andùm! pereunt,monſtris data præda nefandis.
chora ſæpè etiam ſabuloſo credita dorſo,
luris unco ſquamis infixa tenaci,
n monſtro,& fundo,ſe proripit, & ratis unà
cete ò Superi caſum!) demergitur undis.
nulli in Cete mittunt ſcopuloſa rudentes
avi:hinc illos,cùm ſe vaſtiſſima monſtra
ducunt,dextra arripiunt, Fatumque morantur.
minùs intereà funes generoſa juventus,
lta ſuſpenſa manet quibus anchora prora,
d mora præcidunt ferro,vel ſolvere certant.
ed quid monſtra maris refero,mediaſque per un-
ntes Cycladas;nat parvus in æquore piſcis (das
nani Remoram appellant, Echeneida Graji)
(ſi vera fides) turritam dente tenaci
endit navim è prora,ſiſtitque volantem.
valido proſunt ſpirantes flamine Cori;
uequam & remis diverberat æquora pubes:
itæ veluti cautes: in fluctibus illa
vento,& velis,remiſque immobilis hæret.
anta exiguis Natura eſt indita rebus.
t verò,ut caſum effugias, quid tunc tibi agendū
ipe. Subter aquas deſcendat nare peritus, (eſt,
e omnem circùm curſet,viſatque carinam,
tandem monſtrum inveniat, dextraq; prehenſum
veat,victorque mari conſurgat ab alto.
mihi ſe quondam dixit feciſſe Cloanthus,
mare,qui terras,qui barbara litora gaulis
avit toties,quà Sol utrumque recurrens
it Oceanum,& victor remeavit ab Indis.
nc age,quæ cœli ratio ſit habenda magiſtro,
rias Mundi partes exploret, & oras
no in magno,quà terræ,& litora nulla
rentiſed cœlum eſt undique,& undique pontus,
liam,cœpti quæ pars non parva laboris.

Hæc rectoris erit ſemper ſolertia major
Veſtigare plagam cœli,terræque, mariſque,
Quò ventus,curſuſque,gubernatorque revexit.
Sive per ignotas pelagi quà naviget undas;
Nam ſic optatos poterit contingere portus,
Quàque rigent ſcopuli,& cœcæ,deprendere, Syrtes
Atque hinc exactos etiam deducere curſus.
Quas igitur zonas,quas vento acceſſeris oras
Contemplare:tibi curſus vaga ſydera dicent,
Et Sol clivoſi dum culmina ſcandit Olympi.
Ergo ubi jam medio librabitur æthere curru,
Quot partes Sextante nota Sol altus Olympo eſt.
Hinc Finitorem quot ſe ſuper efferat Arctos,
Explorare opus eſt:id tu quo,navita,poſſis
Veſtigare modo,paucis,adverte, docebo.
A cœli medio quot partibus aureus orbe
Sol diſtet,perquire:illas tibi pagina dicet,
Obliquos quæ Solis habet duodena rotatus
Per loca Signiferi. numerumque deinde repertum
Partibus inventis radio ſuper adde,volantes
Si Sol in tepidum bigas deflexerit Auſtrum,
Cùm brevis eſt lux,& noſtrum depreſſior Orbem
Aſpicit:at Cancro propior ſi curribus ibit,
Longinquas cœlo cùm protrahit altior horas,
Subtrahe ab inventis,numerus,qui proximus exit.
Oſtendet quantum è vitreis ſe circulus undis
Æquator tollat,medium qui dividit orbem
Signorum:quantùm ſed ſe ſuper evehat Vrſa,
Monſtrabunt partes, quæ pro quadrante ſuperſunt
Hinc quæ zona poli, qui ſit locus ille, carinæ
Quò,Palinure,tuæ curſu venere ſub Auſtrum:
Et quantùm à Septem jam deſcendere Trione,
Cognoſces;pelago nam quot ſe partibus axis
Admovit propior,tantùm per cærula puppis
In medium ſe prona diem devexit ab Arcto.
At ſi diverſum cœlo,& majoribus aſtris
Trans Æquatorem perluſtras,navita, Mundum.
Hæc eadem peragenda tibi; ſed tollitur alter
Ax

polus,rerumque exit contrarius ordo.
t levis hic labor eſt nobis,ubi fecerit horas
urnas bis æqua pares Aſtræa diurnis:
tibi medio in curſu Sol aureus,altus
t ſuper Æquator conſurgat partibus amnes
ani dicet:ſed ſi tunc fervidus igne
ice in extremo Titan libretur Olympi,
æli medium pervenit cærula puppis.
r & hinc tibi jam venienti panditur Orbis,
r & aſſurgit Mundi polus, aurea circùm
& inexhauſto volvuntur ſydera motu.
uærendum & quantùm curſu tua pinus in Ortũ
rtunata fugiens Tellure receſſit.
m hoc difficile eſt:fertur pernicibus alis
eriam in partem cœlum,nec fixa ſub aſtris
manet:curſus hinc & deducere multum eſt,
multa viro Batavi donare talenta
niſere, modum in mediis qui ſedulus undis
eret,ut certò poſſent cognoſcere quantùm
a ſub Eoum ſpumoſa per æquora puppis
ecta eſt,cœlique ſimul qui circulus alti
noctesque,dieſque pares partitur in horas:
multi aggreſſi magno mercedis amore:
m alii laudum ſtimulis.poſt irrita vota,
us adhuc tanto pretio donatus abivit:
llus tantam meruit pro munere laudem.
tamen,anguſtis quoniam ſolertia rebus
na hominum eſt,creſcitq; uſu experientia longe,
quid ingenium, multuſque invenerit uſus,
eam.E vitro tibi clepſydra magna paretur,
nas quæ tota fluens ſemel indicet horas.
primum das vela Noto, Palinure,vocanti,
tu pendentem media ſub puppe locato
m ubi jam totus ſpiramine depluit humor,
illam,concluſa fluat quò molliter unda
ectam in partem:cautuſque notare memento,
levis unda vices ſpiramine decidit arcto;
oris exactas nam ſic cognoveris horas,

Ex quò deſerto ſolviſti ab litore funem.
Sed priùs, è portu pelagi cùm tendis in altum,
Quære quot aſcendens jam partes egerit orbis
Delius, atque vagi quæ fluxerit hora diei:
Atque illam in primis memori ſub mente reco
Hinc cùm veſtigas quæ te plaga lucida cœli
Ambiat Oceano in medio, qui circulus ille,
Et quantùm Occaſu è primo ſe vertat Eoo,
Principiò perquire, cavo pellucidus humor
E vitro quoties defluxit; & inde peractas
Deduces horas, ex quò de litore primùm
Se dedit Oceano, ventis ſpirantibus, alnus.
Hinc & ſi ſolidos valeas ſubducere Soles,
Invenies horam, momento quæ fuit illo
Litore in adverſo; & tabula ſignare memento.
His actis, Sextante nota, radiove quot altus
Sol partes fuerit: mox quæ ſublapſa diei
Hora ſit, hinc certis poteris deprendere ſignis.
Horarum & numerum è ſignato ſubtrahe primo.
Hinc tibi qui reliquus tandem quæſita locorum
Intervalla dabit, ſeſe quibus alter in Ortum
Submovet. horarum numerum ſi ritè reſolves
In partes, quarum ter quinas continet hora,
Sic quantùm medii tunc cœli circulus abſit
Ex alio, aut primo poteris prædiſcere Circo.
Sed puros quoniam ſervari tempore longo
Difficile eſt amnes, partem ſubtilis arenæ
Includunt vitris alii, & vaga tempora ſignant.
At multi ſtamnum accipiunt, plumbumq; liqu
Et vivum admiſcent argentum; atque igne ſuba
Materiem in cinerem ſolvunt, tunduntque min
Secernuntque illam cribro; decuſſaque vitro
Pars ſubtilis, aqua pro molli clauditur: inde
Non interruptus currit ſpiramine pulvis.
Sunt qui cæruleam Tethyn pro Naiade dulci
Immittunt, concluſa cavo Thetis humida vitro
In multum ſincera manet ſalſugine tempus.
At aliis viſum eſt, varia experimenta ſecutis,

ivum ſenſim argentum ſpiramine parvo
lueret: multo quoniam non deficit uſu
itum,& longo nunquam corrumpitur ævo.
ſed præcipio cura majore notandum,
ilis ex alto depictæ clepſydra puppis
deat,in partes ut cùm ſe verterit ambas
igium,aut vento,aut ſpumoſis fluctibus actum;
ſeſe medio libret:ſic leniter humor
intermiſſus ſpiramine defluit arcto.
t ſi nocte locum perquiris,pulſa ſecundis
tua pervenit ventis per cærula pinus,
a tibi dicent tranſacti temporis horas,
cet aut Cepheus,vel proxima Caſſiopea,
Cynoſura,polo quæ ſe nocturna revolvens
a diem integra peragit vertigine totum.
æc cùm nota tibi fuerint, ſpectare licebit
locus ille,tuæ quem jam tenuere carinæ;
uà continues velis iter, ut tua portus
tos tandem ſubeat trans Tethya puppis.
etiam emenſos facilè eſt comprendere curſus,
uantùm navis ſpatium promota cucurrit,
i luſtrati multa experientia cœli,
etiri etiam numerum,& ſubducere calles.
a vias Solis,nùmeroſque,& ſydera diſce.
t etiam modus alter, aquas ſulcante carina,
valeas pelago exactos cognoſcere curſus.
e quadruplici capſam compinge quadratam,
eminus circùm ex ulmo verſatilis axis
uterque ſuprà longo ſe corpore capſam
at.inſtructam pennis impone recurvis
uni,Palinure,rotam: ſuper illa quadratam
gat capſam,& capulo verſatilis axis
at.pennas albi tibi bractea ferri
dabit;partemque omnes vertantur in unam,
ta continua poſſit vertigine volvi,
lſa à vento,in pennas cùm ſpirat ab alto.
uer intentus ludo, cùm fixit acerno,
lique crucem ligno,niveaque papyro

Inde cruci inſeruit pennas, ventoque ruenti
Obiectat currens: vento propulſa papyrus
Se cita verſat agens, & mobilis orbe rotatur.
At tu, nauta, rotam capulo ſubnecte quadrato,
Vt cùm decurrit vento rota concita, & unà
In gyrum ſeſe axis agat. mox fila revolve
Alterius medio longiſſima, quæ tibi fila
Semper erunt gemino lini de ſtamine torta.
Alter & accipiat fili caput, orbe revolvi
Circa illum ut longo valeat, cùm plurima verſat
Aura rotam. Hinc ſumma capſam ſub puppe locato
Vt rota devolvi ſemper vento incita poſſit.
His actis, Palinure locum, portumve notato,
Illius èque tuo pariter diſtantia portu
Sit tibi nota: ratem mox tu cùm litore ſolvis
Felicem in Zephyrum, incipiet rota flamine verti;
Inque alium ſenſim filum devolvier axem.
Hinc cùm te notam ventus devexit in oram,
Quæ ſe multiplici vertere volumine, fila
Extende, atque pares in tot mox divide partes,
Millenos quot nota tenet diſtantia paſſus,
Atque pares alias poteris ſuper addere primis,
Vt longo valeat devolvi tempore filum:
Singulæ & accipiant poſitis diſcrimina nodis.
Sic certam ſemper menſuram, rector, habebis,
Qua curſum pelago exactum, ambageſque viarum
Quærere non multum eſt. Auris de puppe ſecundi
Cùm rota ſe circùm verſat verſatque rotundum
Vnà axem in gyrum, quot fili conſpice partes
Intereà currant, alioque plicentur in axe;
Quippe ratis totidem freta per ſpumantia paſſus
Mille, in vela Noto ſemper ſpirante, cucurrit.
At ſi jam totus fuerit revolutus in axem
Alternum funis, vacuo, Palinure volantem
Tunc impone rotam, certos cognoſcere curſus
Sic dabitur ſemper: nam cùm vehementior Eurus
Incidit in velum, & cita diſſecat æquora pinus,
Tunc etiam celeri fertur rota percita motu.

n ſi leni canentia carbaſa flatu
dant Zephyri, pariter rota molliter axem
magit,& lentè filum ſe verſat in orbem.
tunque his tandem ſpatiis digreſſus iniquis,
ibi quàm varius ſit per vada cærula magni
ni curſus,non multo carmine dicam.
is,cùm picta ſectamur pyxide Rhombum
inum, & medii ſub cœli circulo eodem
mus.hic certus, nec(ſi vigil ipſe magiſter
regat)tranſverſam ratem feret. alter, Eoum
ſequimur,magno cœli ſub tramite,Rhombum,
lum quemvis medium percurrimus orbem:
s & hic.verùm ſupereſt qui tertius,ille eſt
uus,reliquoſque petit per Nerea Rhombos:
in puppe plagam Vulturni quærimus,aut cùm
noti in ſedem contendimus.Hic vagus error
erit:non illa maris dum marmora ſulcat,
ibet rectum ſpumanti in gurgite circum:
ento fugiens ſpirali tramite curret.
inclinatum cùm quærimus æquore Rhombum,
equidem,Palinure, plagam veniemus ad illam,
prima egreſſi ſtatione petivimus:at ſi
as celeri curſu contendimus oras
undi adverſum nobis properamus ad axem.
polis propior ſuccedet puppis:at illis
er obliquos felici flamine curſus
niet nunquam: & circùm verſabitur Vrſas,
utroque polo dedimus ſi carbaſa ventis,
e Æquatorem deſcendimus,ire ſub illum,
oſque rati portus penetrare negatur.
animadverſis, docti ſolertia nautæ
rit,obliquos ut cùm per cærula Rhombos
rrit,proram ſemper deflectat ad illum,
ropior ſitus,atque à primo longiùs ibit;
em non curvo quærit temone,videbit
e in optato portum. Sed flectere partes
clavum ſolers dextra,lævaque magiſter
at,in geminos ſeu navim dirigat axes,

Sive Æquatorem gemino perquirat ab axe,
Veſtiget numeris Geometres. Me vada magni
Oceani jam læta vocant,& plauſibus horti
Heſperidum acclamant,viridique è vertice monti
Vocibus aſſultat feſtis Arſinaris altus:
Incœptique petunt felici flamine curſus.
Ergo ut præteriit retrò celſiſſimus Atlas,
Ardentem medii Zonam ſpectabis Olympi,
Æſtifer Æthiopas torret quà circulus alti
Solſtitii,Solemque ſinu bibit alta Syene;
Cœli ubi tres ſpatium patet,& non amplius, ulna
Mox celeri Heſperidum terras,nemora aurea,curſu
Contendas petere, & portus intrare repoſtos,
Quà læva Libyæ reſpondet barbara Tellus;
Lætus ubi,atque ingens ſeptena per oſtia fertur
In mare Gis,Libyamque nigra fœcundat arena;
Vnde hinc & nomen fluvio impoſuere coloni;
Et Nigrum fluvium, & ſe appellavere Nigritas.
Has circùm terras rapido ſub ſydere Cancri
Perpetuò placidè ſolet aſpirare Supernas,
Vela vocans;celerem ſed curſum tendere in Ortu
Adverſo torrente negat Thetis incita puppes.
Hìc ſed mira tibi rerum ſpectacula dicam:
Ex Inda Tellure redux cùm puppibus aureos
Heſperidum relegis lucos,circumque pererras
Viginti à magno diſtantem partibus orbe,
Florentes pelagi fluctus,atque herbida paſſim
Cærula proſpicies,apioque intecta marino.
Ceu cùm vere novo ſe mollibus integit herbis,
Luxuriatque tener viridi ſub gramine campus:
Non liquidum ſulcare vadum; verùm inter amœn
Hortorum textus credas errare carinas:
Sic etiam Ammerices oras, & litora circùm,
Qua crebris anguſta ſonant freta conſita ſaxis:
Et Chilen quà flava Thetis circumfluit, & quà
Auroque,argentoque rigat ditiſſima regna.
Quin & ubi Tellus è florenti Florida ponto
Dicitur,herboſis paſſim tecta æquora campis.
Ve

erùm, ſolſtitii candet quà circulus alti,
bida ſpectantur latè floreſcere aperto
a mari, & virides motare cacumina plantæ,
ſpiſſos hederæ textus imitantur, & inter
ctas variis ſerpunt anfractibus undas.
per læta maris plantis florentibus arva
ipſi poſſunt turriti irrumpere gauli,
lido è puppi deſcendant murmure Cori.
æ radices illis, frondeſque paluſtri
miles rutæ naſcuntur, & humida corna
beri baccam referunt, ſed livet in ipſa
de color, veluti fœnum, quod trivit agreſtis.
e adeò fœcunda parens Natura marinis
iſta in campis gignit, ſcenamque virentem.
uoniam multa pinguent uligine fluctus,
maque exhalant genitalia ſemina fundo,
bus æquoreas radiis Sol educat herbas.
uia torpentes putreſcunt gurgitis undæ
is nimia ſub luce: hinc indè tenellæ
ſo ſurgunt de ſemine protinus herbæ.
ecus ac ſtagnis naſcuntur, & uda ſecundùm
ina, quæ rauco vix pulſant murmure ripas,
an in medio plantavit Iuppiter hortos
no, & viridi contexit germine campos,
ſſos nautarum animos per tædia longa
ectu herbarum vario, miroque levaret.
ubi proſpicies apio vada tecta virenti,
meas roſtro depicta coloribus arva
cre; florentes pandet ſe tuta per agros
a, & inſuetæ fugient per rura carinæ.
nc ubi digreſſus propiùs deſcendis in Auſtrum,
ndum fuge, nauta, ſinum: fuge litus Equarum:
on ſano, & nimboſis Iuppiter auris
& Oceano trucibus fremit unda procellis.
cœlo, ut perhibent, deſcendit peſtifer imber,
at, infandùm, putres in corpore bullas:
uque vadi membris diffunditur humor
fer, & venis bacchatur morbida tabes.

Non

Non ſecus, ac oleæ ſi quando fervida membris
Gutta cadit; ſubitæ maleſano in corpore bullæ
Erumpunt, diruſque dolor per membra recurrit:
Ergo rati tectum cerata imponere tela
Præcipio tibi, ne cœlo dum peſtifer imber
Decidit, immiſſo ſerpat per membra veneno.
Sic Solis radios etiam vitabis, & æſtum,
Plurimus in medio Mundi qui perfurit axe.
Prætereà infames cœco ſub gurgite Syrtes,
Ingenteſque latent: dextra tibi marmora pinus
Proſcindat: longos & circumflectere curſus
Convenit Ammericen versùs: ſed litus Olindæ
Tu cave ne ſpecula cernas ſublimis ab alta:
Nam ſi te ventus ſemotam advexit in oram
Ammerices, ſcelerataque litora Braſiliorum,
Flectere iter velis opus eſt, portuſque relictos
Quærere; nimboſis nam tunc maria invia ventis.
At ſi Fortunam audebis tentare ſequendo,
Et certum tibi naufragium, ìmmanemque ruinam
Prædico; infami jactatus in æquore Cafrùm
Præceps conſilium, infelix, damnabis, & auſa.
At poſtquam Oceani rorantem aſpergine mult
Parrhaſiam ſecuit Finitor circulus Vrſam,
In medio jam puppis erit, terræque, polique,
Rectus ubi ſurgens Æquator circulus orbem
Signorum ſecat, & ſummo rapit omnia cœlo,
Dividuum & paribus cœlum ſecat intervallis.
Indicio Æquatoris erit placidiſſima ponti
Temperies: nulli hìc contriſtant cærula venti.
Prætereà durata Ceres, ſiccique juvenci,
Najadis & dulcis pariter corrumpitur humor.
Hic tibi cum Iove non ſano, pelagoque ſilenti
Certandum, Palinure: calet ſub cardine Titan,
Et furit aſſenſu radiorum fortior æſtus,
Sol ipſe attenuans undam trahit igne vapores
Non ſanos, circùmque leves latè inficit auras:
Immotique gravem exhalat maris unda Mephitin
Corpora & ipſe etiam cœli ſpirabilis æther

t inſinuans ſeſe: nocet artubus ægris,
nare,qui terras,Sol ferventiſſimus urit,
e aër gravis,immotique malacia ponti.
r Æthiopum per litora, perque calentis
nes Guineæ terras: ſed mitior æſtus
no in medio, mitiſſimus inſuper alto
cœlo rutilis ſplendent palearia ſetis
ati minio Tauri,Phœboque propinquo,
ti rutilant Oculi, & majoribus aſtris.
tunc aſpirant auris felicibus Euri,
eti veniunt ruptis de nubibus imbres.
igitur cœli ſub ſydère, nauta, ſecato
ni fluctus;facilis via gurgite vaſto
tibi:nec medium rapidus Sol excoquit æquor.
ſtquam ſervatus puppi devexus in Auſtrum
ris,alteriuſque Orbis conſpexeris axem,
rè in lævos curſum deflectere fluctus,
ſacra conſurgit Triadi medio inſula ponto.
va ſe motis remeat dum pinus ab Indis
ſtos Helenæ colles, portuſque ſubintret:
virides circùm ſylvæ venatibus aptæ
gunt,vitreoque vagantur Najades amne.
fractas curſu vires,animumque juventus
uret.magno preſſus ceu faſce viator
o ſub Sole,cavo cùm venerit antro,
lidos circà fontes proſtratus in umbra
itam captat ſummis fervoribus auram;
urque alta recubans ſub rupe laborem.
ſibi optatam poſcunt membra ægra quietem,
e operæ pretium eſt animum revocare parumper
ris, incœptum hinc poſſit ut acrior ille
inuare opus, inque datam pertingere metam.
nc geminos pelagi dimenſo gurgite Picos.
cèrnes,fluctuſque avibus reſonare marinis,
us Ægoceri venientem circulus alnum
piet:feſſos recreabit & altera cœli
peries.Palinure, ſinum obliquare memento,
ſverſumq; Notum(nanque eſt Notus arbiter oræ)
Ac-

Accipe, & obliquos nimboſa per æquora curſus
Dirige, pinguis ubi, & nemoroſa aſſurgit Acunna,
Inſula ab Ægoceri quæ diſtat partibus orbe
Biſſenis læva, Soliſque cubilia præter,
Viginti Auroram tendit. Sed maximus hìc jam
Inſequitur labor, horrendis ſuperare procellis
Extremum Libyæ latus invium, & æquora ſummo
Fluctibus alternis ſeſe tollentia cœlo.

Ægoceri fines ultrà ſe fundit ad Auſtrum
Africa, & adverſum cuneata erumpit in altum.
Heſperius venit hinc: illinc deſcendit Eous
Oceanus: geminique adverſa fronte ruentes
Concurſant, liquidoque exercent prælia campo.
Præcipiti impulſi curſu, venientibus undis
In tranſverſa citis, ventis & agentibus ipſis,
Deſpumant rabie, & duplici torrente refuſo,
Ingeminantur aquæ, & magno ſe vertice tollunt;
Alliſæque fremunt magnis clangoribus undæ.
Auditur longè ſtrepitus: cava litora longè
Reſponſant, fractos ſonitus imitata tubarum.
Non ſecus, ac geminæ cùm Martis in æquore ſe
Implicuere acies: premit hæc, premit illa: ſub aſtra
Et galeæ, & magno diffracta haſtilia niſu
Agglomerata volant, magnuſque it clamor ad a
Horrendoque cavæ reſponſant murmure valles.
Quin & uterque ruens prærupto à vertice pontus
Fluctibus adverſis, & magna concitus ira,
Ad latus extremum cumulos humentis arenæ
Egerit ingentes, limumque, algaſque fluentes,
Et fluctus, fundique ejectamenta marini.
Arabiæ deſerta velut, Libyæ & loca circùm,
Cùm gemini adverſo ſpirarunt flamine venti:
Hinc Notus abreptas magna vi voluit arenas,
Inde levem Boreas nubem ciet horridus: ingens
In medio cumulus ſuſtollitur; atque ubi quondam
Campus erat, magnus congeſtæ ſurgit arenæ
Confeſtim mons, & miſeros premit altus euntes.

Ergo pererrato venies cùm denique ponto,

onoton,tu magna alacrem ad certamina pubem
rue;luctandum vento,& cum fluctibus atris.
lis ubi in mediam durus luctator arenam
parat,magnis luctæ ſe viribus aptat,
ue animos revocat priſcos,ſolitumque vigorem:
ndit nervos,& fortia brachia, & omne
udat corpus:mox grandia crura, lacertoſque,
tos humeros pingui perfundit olivo,
andem è dubio veniat certamine victor.
menta ratis, cunctaſque occlude feneſtras:
c imis tormenta locis,tabulataque ſubter
a deſcendant,pariterque ignobile vulgus.
ti tabulata ſuper ſtent corpora nautæ;
entique animo cuncti luctare parati
no,& ventis, validaſque expromere vires.
etiam forti ad malos cum fune ligentur;
m prærupti veniunt à gurgite fluctus,
bentque ratem(nanque hic ingentibus undis,
nda deſcendunt, cumuloque teguntur aquarum
iam magno præſtantes corpore gauli)
ſtentur aquis medio torrente,nec ingens
versùm abreptos pelagi ferat unda miniſtros.
num latus,& longo maria alta petantur
tu:lævum Libyæ fuge litus, & undas.
ibi rareſcant dubio ſub lumine montes
m Æthiopum,ſcelerataque litora terræ;
uet in brevia,& cumulos premet alnus arenæ;
que relliquiæ Cafris immanibus ibunt.
o Telluris erunt per ſalſa volantes
æ volucres niveo cum pectore:quales
dri circùm volitant per flumina cygni.
s ipſa etiam tornatæ ferrea cuſpis
dabit;nanque,ut perhibent,acus acta veneno
olum,ſyduſque ferit, cùm venit ad altum
oton, Libyæque ratis legit ultima regna.
ubi tranſmiſſus fuerit retrò arduus undis
otos, Telluſque ſimul ſcelerata refugit,
iam velis, curſuſque intende ſub Vrſas.

In-

Inter & Eoum, ſedeſque Aquilonis iniqui,
Quò te pyxis agit, cœli quò ſydera ducunt,
Carpe fugam, & pictum membrana conſule mun
Nunc age, quæ tibi non cura leviore cavenda,
Expediam (non finis adhuc, requieſque labori
Proxima Nathalis venit ora, Eoaque Cafrùm
Litora, naufragiis, ſcelerataque litora Cafris.
Hic centum merſi perierunt gurgite gauli
Naufragio infando, & totidem periere magiſtri,
Et clari virtute duces, quos fluctibus hauſit
Oceanus, vel quos ad barbara litora volvit;
Conceſſitque feris prædam, Cafriſque nefandis
Nobilis ante alios, & avito à ſanguine regum
Naufragio ejectus ſceleratæ ad litora terræ,
Cum ſocia, & natis crudeli funere Soſa
Interiit, pariterque viri interiere trecenti.
Quaſſatum & totidem ventis immitibus æquor
Spumoſo abſorbſit ſub gurgite. Per freta vaſti
Dum miſer Oceani nigris devectus ab Indis
Lyſiadùm peteret fines, ſua regna, Penatum,
Hìc prope terribilem ventis, & fluctibus oram
Lucidus extemplo denſatis nubibus aër
Texitur, & toto nigreſcit gurgite pontus.
Nec mora, ab Occaſu ruit atra, ſonantibus alis,
Tempeſtas, ventis comitata, & fulmine, & imbri
Tolluntur ventis undæ, tonitruque tremiſcunt
Sylvoſi montes, & campi, & maximus æther.
Velorum fragor inſequitur, clamorque virorum
Extemplo, & pavido miſcentur cuncta tumultu
Terror ubique viris, & plurima mortis imago
Obiicitur: certamque intentant omnia mortem
Ipſe gubernator puppi proclamat ab alta:
Ponite corde metum, ò ſocii, quid pectora p
Veſtra pavor? redeat ſolita in præcordia virtus.
O mihi ſorte dati, vaſti quibus æquor Atlantis
Ter jam velivolis ſulcavi puppibus, & ter
Formidanda maris ſuperavi cærula Eoi.
Eja animos revocate; trucique occurrite nimb

laeres cuncti,& meliùs confidite rebus .
ſi graviora,(aderit modò Numen amicum)
nam,& caſus etiam ſuperabimus iſtos.
t ille. At ſævi diverſo à litore venti
inant ſtridore:furens ruit Eurus Eoo,
næque immugit, & horridus intonat alis
s imbriferis,fluctuſque ad ſydera jactant .
us ingentes cœlo tolluntur aquarum,
er horrendo pendent curvamine montes:
deducto ſubſidunt gurgite valles .
ortes nautarum animi, non ipſa magiſtri
iis ſæpe explorata induſtria rebus,
icquam valet ars: ſuperant artemq;animumq;
erſa vago venti clangore ruentes ;
i horrendo ventorum verbere fluctus.
aens Boreas à finibus uſque nivoſis
obliquus;malumque à vertice ſummo
& fruſtrà pelago obluctante magiſtro,
bernaclum veniens rapit unda: revulſumque
Oceanus, longèque ad litora volvit.
pes inciſæ.prærepta puppis habena
jactata ruit, quà turbine venti
nt:rupto veluti temone quadriga
n abruptum præceps , perque invia , quà illam
pedes agitant,curſu properante,feroces.
s alliſi quatiunt cava mœnia fluctus.
ſæque trabes fluctu , tabulæque fatiſcunt.
enta rapit turbo, rapit omnia præceps
um de rupe c..dens ſtridore procella .
pſa intereà caſu turbatus acerbo
& magno perculſus corda dolore,
em animam vix ægro in corpore verſat.
a perterrent Heroa pericula;nec ſe ,
æ quicquam curat mortalis honorem:
aliena timet; ſcinditque potentiùs altum
amor natorum, & charæ conjugis ardor.
crudeli toties occumbere morti

Sè ſpectat, quoties miſerans, ſua pignora, natos
Exhorrere metu, & ſua conjugis aſpicit ora.
Ante oculos, ante ora patris cum conjuge na
Fluctibus oppetere, & crudeli funere mergi
Triſtius eſt morte, & tormento durius omni eſt.
Attamen ingentes condens ſub corde dolores,
Diſſimulat, pellitque metum, & ſpem fronte ſ
Atque his ingreditur dictis: Non omnis, amici,
Spes nobis prærepta: manet via certa ſalutis,
Si ſoliti vobis animi, & fiducia cordi
Reſtat adhuc. Tantùm quenquam ſperare liceb
Caſibus adverſis, quantùm fidentior ibit.
Tranſverſi quoniam ferimur per litora Cafrùn
Nec datur adversùm vento luctare poteſtas,
Cedamus: geminæque cadant latus inter utrur
Anchoræ Oceanum in magnum quæ dente ten
(Spero equidem) vaſto fundabunt gurgite pupp
Intereà cuncti lembo ſcelerata petamus
Litora; nam Cafros & vim pulſabimus armis.
Verùm (præſenti avertant Dii numine caſum)
Si victi ferro non æquo in Marte cadamus;
Non moriemur aquis: terris periiſſe juvabit.
Dixerat & dictis paret manus omnis & inger
Extemplò è puppi demittitur anchora in undas
Altera & è prora jacitur: ratis ilicet alto
Siſtitur in pelago librata, Notoque reſiſtit.
Efferus ut quondam ſonipes, cui fræna magiſte
Vi multa injecit, fregitque tumentia colla,
Conſtitit eluctans, injectaque lora momordit.
Haud mora, conſcendunt lembum, ſcinduntq; ſc
Remigio pontum, & diram vertuntur ad oram.
Attamen, heu miſeros! tercentum fluctibus hau
Oceanus: cuncti monſtris data præda marinis.
Verùm non reliquos melior Fortuna ſecuta eſt
Æthiopum manibus crudelia funera paſſi
Infandùm periere. Viis urgemur iniquis
Mortales: ſemperq; hominum lacrymabile fati

ſoſæ caſus ſi te docuere ſiniſtri,
in infido moderaberis æquore puppim:
lo credas, aut fluctibus. Ergo ubi longè
a Cafrorum curvantem litora pontum
s, celerem dextris da fluctibus alnum:
e ſoliciti circumſtent vela miniſtri.
uncta mari, & cœlo, Palinure, notato.
ecta tibi læva de rupe procella
erit. diro venientem turbine nimbum
lè effugies. Meliùs præviſa feremus,
oſtris veniunt adverſa pericula votis.
bus his tandem ſervatus, & æquore iniquo
s, Diis vota piis, tu navita, primùm
enu ſupplex. tibi mox, quid reſtat agendum,
e opus; præſenſque petit quà tempus eundū eſt.
i velivolis ſuperaſti navibus altum
ton, nitido lumen cùm ſpargit Olympo
e, fluctuſque ſubit cum Matre Cupido,
puppe ſeca, & Libyci fuge litoris oram.
lepicta ſectare in pyxide Rhombum,
inter medius qui ſtat, Septemque Triones;
em advertas Colchorum ad litora puppim,
hæc meta viæ: non tempeſtate repoſtas
nceſſum Barigaſæ appellere ad oras;
cronoton nam cùm tranſmiſimus, auræ
ſpirant, rapiuntque fluenta ſub Auſtrum.
emidandi retrò ſi ceſſerit altus
i vertex, cùm Bacchi vector ab undis
obſcurum Titan Præſepe ſubintrat,
na, & Libyæ ſtringat tibi litora puppis,
s, Cernenque inter, quà ſemita ducit
um; at pelago ſyrtes vitare latentes,
ſtus tibi cura; ruit violentibus undis
cum, & vario ſerpit Thetis incita curſu à
um, extremis cedit dum menſibus annus,
& Cancro propior Sol aureus ibit,
ùm nimbis, cùm ſunt maria aſpera ventis,

Im-

Imbriferas durare hyemes, curſuſque per undas
Differre incœptos opus eſt, cùm ventus in alta
Vela vocat rediens, & jam vagus incipit annus
Tempeſtate nova. verùm ſi cærula ponti
E cœlo immiſſis non dum fremuere procellis,
Inſtaurare licet curſus, atque aurea tandem
Auroræ regna, & portus penetrare repoſtos.
Ergo ſub Auguſtum vento da vela vocanti,
Proxima Barbariæ radat tibi litora puppis.
Hinc altas cautes, & ſaxa ſonantia Rhapti
Longiùs ære ſeca, & diras fuge, navita, ſyrtes.
Inde ſinus lege Barbaricos, & mœnia parvæ
Melindæ, & curvam Lami lege puppibus urbem
Cùm procul Oceano colles ſpectabis apricos,
Barbara ubi Tellus roſeo prorumpit Eoo,
Partibus & denis Finitor circulus Vrſam
Elatam ſpectat, proram, Palinure, ſub Ortus
Dirige ad Eoos Erythræa per æquora portus.
Quò facilis curſus cùm jam ſua tempora donat
Lancibus æquatis cœli mitiſſima Virgo;
Nanque ubi poſtremis decedit Solibus æſtas,
Immenſos cœlo demittit Iuppiter imbres,
Et crebrò alatę turbant maria alta procellæ.
At ſi Rubra Thetis, Nabathæaque regna pe
Ad lævam torquebis iter, quà vertice ſummo
Ardua odoriferis tolluntur Aromata ſylvis.
Hinc &, Erythræas fauces provectus, iniquum
Adverſo torrente fretum tentabis, acutis
Cautus & armatum ſcopulis mare puppe ſecab
At luſtranda tibi ſi ſint felicia regna
Perſidos', & niveis paſſim freta turgida gemm
Lævà Dioſcoridis tranſmittitur inſula, & inde
Sunt juga ſylvoſi curſu luſtranda Syagri.
Hinc quà ſe Melani ſuſtollit in æthera vertex
Intrabis rutilis ditiſſima cærula conchis.
Mox læva duris fugiat Tylos aſpera ſaxis:
Inde Tharos, ſacrique ſinus; retroque relictis

ſitis, magni ſubeat ratis oſtia Tigris.
extra ante aditum falcato in litore tutos
ibi pandet venienti Armuſia portus,
a dives opum variarum, dives & auri,
rtuna ſitu facili, & ſtatione reducta.
nos immenſum Oceani tranavimus æquor:
us & in tuto puppes conſidere portu.

LIBRI SEPTIMI

FINIS.

NAVTI-

NAUTICORUM

LIBER VIII.

PRotinus Auroræ curſum ſurgentis ad oras
Proſequar: Eoi jam ſe felicia pandunt
Litora, & umbroſo Bepyrri à vertice Nym-
Agarides, rutilæque vocant Chryſeides auro,
Omnes Aurora genitæ, & Titanides omnes.
Quin & Nereides, præſentia Numina nautis,
Ianque præire cavis certant per marmora curſu
Puppibus, & placidis intendere carbaſa Coris.
Ergo ubi ſtellati liquit palearia Tauri,
Et pulchros Ledæ pueros inviſit Apollo,
Mitte ratem pelago, & tepidum deſcende ſub A
Nauta, vel Eois ditiſſima litora gemmis
Taprobanes, Ophyreſque petas uberrima regna.
Aut Seres longè cupias penetrare repoſtos:
Sive Aſiam, notique ſuprà confinia Mundi
Diviſos toto perquiris Iaponas Orbe.
At ſi Gangaridæ luſtrandi, & proxima Gange.
Tende ſub Aprilem velis iter, au.. a cœlo
Tunc ſe lux aperit, veniuntque è puppe ſecund
Carbaſa tendentes feſtivo murmure Cauri.
Sæpe ſub Aprilem poteris tentare ſonantes
Agarici fluctus pelagi, ſi Gangis ad ora
Tendis, ubi ripa ſurgit viridante Palura,
Aut Tindum petis, & flavas Adamantis Arenas.
Rumpe moras, Palinure; die ſi ſerius uno
Solveris, adverſa jam tempeſtate ſonante,
Non tua Gangaridùm continget litora puppis.

ctére iter velis opus eſt,pelagoque relicto,
origeras durare hyemes Meliaporis urbe.
Verùm age,quæ,vento in velúm ſpirante, pericl
clines(nec pauca tibi, & leviora ſuperſunt)
quar. Aërio ſurgunt quà vertice cœlo
copi montes, & Vindius inſerit aſtris
nbiferum caput,& vento quaſſatur, & imbri,
cendens longo tractu procurrit in æquor
m Tellus, quam litore cingit utroque
eanus,ſenſimque caput tenuatur in unum,
lligiis extenſa jugis(ſic nomine priſci
ere,ut perhibent,quæ nunc Comorina minores
ellant juga)magna mari jacet inſula contrà
rico, parvo Nereus quam dividit æſtu.
manæ in ſpeciem linguæ ſe terra ſub Auſtrum
rigit,Adiſathrus mediam ſecat arduus illam.
quam velut Heſperiam pater Apenninus
dit,Alpe vagus dum currit ab uſque nivoſa.
latus Heſperium, Zephyroque objecta ſalubri
la parva jacet; Barygaſam nomine Graii,
patrio ſermone Goam vocat Indus uterque.
c longè Europa,per Atlantis cærula vecti,
nagnis animorum auſis,& milite multo,
dæ cepere duces:pulſiſque tyrannis
rnam hìc regni ſedem poſuere,quod ultrà
ygaren, atque Auroræ Titanidis ultrà
ndere ſinus,latèque per æquora magni
ini vexere Patris ſacra ſigna Latini.
nes bello populos, regeſque potentes
nuere armis victricibus,atque ſuperbos
unt toties victo ex Oriente triumphos.
tere adverſo, qua primo aſpergit Eoo
us Adiſathrum,ſtat campo impoſta Miliſpar,
ſacra ſervat adhuc,& Religionis avitæ
iquias,quas nulla unquam delere vetuſtas,
ere & immanes nunquam potuere tyranni.
olim ſaxum(nanque eſt certiſſima fama)
uare conſtiterat, nimio quà tellus ab æſtu

Inſedit quondam Didymus ſub ſydere Cancri.
Tunc vatem divino afflatum numine mentem,
Hæc niveo ſcripſiſſe ferunt oracula ſaxo :
Vt Thetis hoc ſaxum circumfluet, alba ſub Or
Gens veniet,quæ ſacra Dei,ritusque Latinos
Inſtauret, cœloque errantes dirigat Indos:
Aurea tum largis decurrent ſecula rivis.
Certa fides.Nerei trans turgida vectus Eoi
Regna, coronatis ut puppibus appulit Indis
SABERIDES,vitreas feſtivo murmure læta
Iam Thetis ad ſaxum undas egerat. O mihi tant
Facta viri liceat celebrare,& carmine digno
Egregiam palmam, & clari monimenta triumph
Pieria ad virides umbras ſubtexere lauro.
Spero equidem pelago ſervatam ad litora pupp
Vertere,lætus ubi deſcendit in æquora molli
Pauſilypus clivo, & ſub tegmine rupis opaco
Stant vatis ſedes,& cognita rura Camœnis.
Hìc ego,dum tremuli vicino ab litore ponti
Aſpirant lenes Zephyri, & vaga murmuris aur
Aoniam motat ſylvam,ſacro incitus œſtro
Alta trophæa viri,atque illuſtria facta ſub Ort
Et victos dicam populos,regesque ſubactos.
Quin etiam, ſi Parca mihi non invidet ann
Firmaque proveniet ſpatiis vivacibus ætas,
Difficiles artes,& duri munera belli
Expediam, magnoque accendam prælia cant
Sin, has ne valeam Muſarum accedere ſedes,
Infirmæ obſtiterint maleſano in corpore vire
Antra mihi,& vitrei placeant in litore fontes
Æquora amem,ſcopulosque inglorius. ò ubi N
Pauſylipusque,& Olympiacis luſtrata puellis
Mergelline : ò, qui gelido me rupis in antro
Siſtat,& optata Zephyrorum recreet aura?
Felix qui potuit famam protendere factis,
Æternùmque virùm victor volitare per ora :
Et potuit rores Muſarum haurire beatos.
Fortunatus & ille,maris qui Numina novit,

rea, Neptunumque ſenem, Divaſque ſorores:
ique peroptata ſcopuli pendentis in umbra
cere felicem tranquilla per otia vitam,
ſanoſque urbis valuit vitare tumultus.
e, coloratis dum vecta Aurora quadrigis
eano redit ex alto, felicia luſtrat
ra per apricos colles, aut divitis horti
licias conſuetus adit, fonteſque reviſit.
per pulvinos, & per ſegmenta viarum,
à lætæ areolæ multo ſe flore coronant,
lto & odore fragrant, it creber, & aurea luſtrat
na Deûm: nunc buxus ubi variata figuris
urgit media, aut murum prætexit, & arcus,
idet, & dulces volucrum bibit aure ſuſurrus.
ic ubi jam ſaturas implevit cantibus aures
rula turba avium, ſurgit feſtivus, & umbram,
guis ubi geſtit ramis felicibus arbos,
uteas inter ſylvas, & amœna vireta
uirit, curſatque cito pomaria greſſu,
loratque ſuum ſi duxerit uva colorem,
vent ficus, ſi multo perſica Sole
a rubent, curventque graves pomaria ramos.
uvat interdum felici ex arbore poma
pere, mellitos & delibare ſapores.
n verò tenui rupere ſilentia flabro
Zephyri, & leni criſpantur verbere fluctus,
s adit, ſcopuloſque, & ſaxa virentia muſco.
celeres ſpectat cymbas curſare per undas,
ueros inter delphinas ludere curſu:
non & pelagi Divas, teneraſque puellas
celebrare choros per litora, perque beatam
ſilypi ſedem, & paſſim indulgere choreis,
it & umbroſo ſtratum Corydona ſub antro
reum gracili carmen deducere avena,
imul ingratæ meditari Phyllidis ignes.
rdum picto ſulcat tranquilla phaſelo
la, & Euplæam curſu, viridemque reviſit
da, & longè Bajas, colleſque Dicarchi,

Et te de navi aſpectans, Miſene, ſalutat.
At nunc quà placidè ſonat aura,& plurimus hala
Muſcus odoratis è cautibus,& vaga rorem
Ad ſcopulos veniens aſpergit Doris amarum,
Cærulea inſidit ſuper alga,aut vertice in udo;
Hìc piſcatores ſolventes retia in undas
Aſpicit,& captas properare ad litora prædas;
Cernit & incluſos reſilire indagine piſces,
Ac nitido ſquamas argento, auroque nitere,
Atque oſtro,minioque,coruſcantique ſmaragdo.
Hanc olim veteres vitam coluiſſe putarim,
Qui validi centum ſpatiis felicibus annos
A morbis procul expertes,curiſque trahebant.
At nunc (ò læti colles, ſcopulique valete)
Quò me Fata vocant per Eoi cærula, curſus
Incœptos,quantum tenuis fert aura,ſequamur.
Mons ubi Calligius vitreas deſcendit in undas,
Ac bifidos findit tractus Comorinus aquarum,
Alternas Natura vices ſortitur,& uno
Admiranda loco rerum ſpectacula præbet,
Nec terris ſpectata aliis:nam tempore eodem
Hinc lævà, vitreos quà Sol petit aureus amnes,
Oceani,rigidis contriſtat Dorida nimbis
Iuppiter,& nigra perturbat ſydera nube.
Arva rigent crebris Aquilonibus, alta pruinis,
Piniferùm incandent juga montiũ, & horrida
Omnia frigoribus denſis concreta rigeſcunt.
At dextrà intereà, montis diſcrimine parvo,
Purpurei fulgent Soles, cœlumque ſerena
Luce micat,Zephyrique maris læta æquora pe
Verſicolor pratis ver purpurat:aurea rident
Culta,novæque nitent viridi de palmite gemm
At cùm dextera hyemes pelago,& nox incuba
Tunc læva Zephyris ridet ſpirantibus æſtas.
Qualis in Ammericæ ſylvis felicibus arbos,
Quæ ſimul,ut fama eſt,& trunco,& menſibus
Informem præfert hyemem, foliiſque coman
Æſtatem,ſentitque vices, mirabile dictu,

Adverſas hinc læta comis frondentibus umbram
ſubtexit viridem, teneroque è cortice gemmas
undit odoratas, ſuavemque exhalat odorem:
Parte alia ramos foliis nudata rigentes
Horret, & amiſſo ſqualleſcit honore comarum.
rgo ubi trans Colchos mollem te ventus in Auſtrũ
exit, & horrendæ Comorini admoverit oræ,
e te decipiat blandi pellacia ponti,
tque leves Zephyri venientes murmure læto;
nſtrue ſolertem magna ad certamina pubem
licitus: vix puppe latus tranſmiſeris, ecce
orrida tempeſtas cœlo ruet, & freta cœca
bverti rapido ſpectabis turbine venti.
rte truces ſupera nimbos, Palinure: latentes
Syrtes etiam, & ſcopulos vitabis acutos.
inc ſi regalem Gangem petis, atque Paluram,
ecte viam velis, tardamque aſcende ſub Arcton.
nc & Taprobanen linquens, Corynque jacentem,
emmiferum juxta litus vada ſpumea ſulca.
At ſi purpureis paſſim baccata lapillis
Chryſeque, Ophyreque vagis luſtranda carinis,
nc lævà velis tranſmittitur inſula, quà ſe
boribus tollunt denſis nemora avia centum,
æ calidum piper, & felicia cinnama fundunt.
Hic tibi prærupto venienti à vertice pontus
gens ante oculos aperitur, & inſonat undis,
garicum dixere ſinum, cui nomina Ganges
e etiam rutil prolapſus flumine fecit.
furit imman s violento turbine Typhon,
barus Oceani regnator, & arbiter undæ
e, centum puppes qui fluctibus hauſit:
otidem per ſaxa tulit, totidemque ſub auras
ipuit, ſummoque iterum de vertice miſit
copulos, in ſaxa, aut vortice merſit aquarum,
iſeros nautas quoque funere merſit acerbo.
s Typhon violenta, procacibus horrida nimbis,
atè horriferis ſtridens animata procellis:
rovila ruit nigro de Veſpere, nube

Diſciſſa, & longè fugiens aſſibilat auris.
It citus orbe vago, curſatque per aëra circùm
Cum ſonitu, cœlumque ingenti murmure miſcet.
Concluſum nubis gremio ceu fulmen apertum
Cùm molitur iter, medium per nubila rauco
Excurſat fremitu, & cœli loca concava luſtrat,
Si qua via in terras pateat: ſummaque repentè
Scindit vi nubem objectam, lapſumque per auras
It præceps, circumque vago ſecat aëra curſu:
Incandetque ardens flammis, & murmurat altè
Cum ſonitu; latèque poli convexa reſultant.
Principiò lenes inſternit in æquore fluctus
Cæruleus Typhon: mox imo turgida fundo
Alta ciet, frangitque, auris ſtridentibus, undas.
Non altæ in ſummis tutantur montibus ornós
Radices forti vellit de ceſpite truncos,
Ac penitus diro populatur turbine ſylvas.
Non & litoribus defendunt mœnia turres:
Tecta, domoſque trahit, vaſtaſque à culmine turr
Sævior Oceani in medio furit æthere Typhon,
Horrendum ſtridens, magnaſque a gurgite pupp
Abripit, & longè in ſcopulos, in ſaxa repentè
Dejectat, mille in partes cava frangitur alnus.
Nunc gaulos circum ingentes immurmurat, &
Per gyros flectit varios, atque orbibus orbes
Implicat, & celeri ſecum rapit aëra motu.
Ceu rota, nitrato quæ pulvere fulminis inſtar
Armatur, feſtiſque ſolet flagrare [illegible]ebus.
Vtque ignem in ſicca ſervatum [illegible]e miniſter
Admovet; extemplò correpto è fomite velox
Ignea circumſepta ruit vis: & cita fertur
Igne rota, & ſparſas jaculatur vertice flamma
Ingeminatque vagos, intus vi pulſa, rotatus
Cum ſtrepitu, & rapido circùm rapit aëra gyro
Dat motus vento vires: tollitque ſub auras
Vis ingens puppes: medio ſtant pendula cœlo
Navigia (horrendùm dictu, & mirabile viſu)
Hinc, aura fugiente, cadunt, demerſaque pont

Infandùm pereunt. Dii talem avertite caſum
Puppibus, & toto rapidos Týphonas Eoo,
Oceano & toto pariter pulſate benigni.
Æquator cœli medium quà deſuper orbem
Subligat, & medio præterluit Amphitrite,
Ammerices oras inter, Libyæque præuſtæ
Non vada diſſimili tempeſtas turbine miſcet.
Dum ventis tranquilla ſilet Thetis, ilicet ingens,
Atque inopina tonans magno clangore procella
Decidit, & dicto citiùs tumida æquora tollit:
Agglomeratque ſimul nubes, atque aëra plangit,
Horrendo reboans ſtrepitu, latèque remugit:
Vt moto credas diſſolvi cardine mundum.
Et faceret; cita deficeret ni dira procella;
Nam tenuis vapor, eductus vi Solis, in ignem
Vertitur extemplò, ſubitaque reſolvitur aura.
Turbinis ut magnus cecidit fragor, alta repentè
Cærula ſubſidunt, iterumque malacia ridet
Blanda mari: ut nunquam gremio tumuiſſe furenti,
Et nunquam cœlum tenebras texiſſe putares.
ectores Galli, qui jam felicibus auſis
Id quondam è Callo memini accepiſſe magiſtro,
um me multa ſuper ventis, pelagoque doceret)
atè omnem magnis perluſtrant claſſibus Orbem,
t propiùs Mundi rectum venere ſub axem,
dverſumque polum aſpiciunt, demiſſa reponunt
ra rotis, navi in media, pubemque ferocem
ovigilare jubent velis: utque æthere nubem
xiguam ſpectant rareſcere (turbinis illa
t fœcunda parens ſimul, & prænuntia ſurgit)
mnia confeſtim ex alto demittere vela
ræcipiunt: ſecùs invertet citus impete turbo
avigium, ſubito veniens plangore per auras.
ec dubium, quin dirus aquas ad ſydera turbo
tollet, circùm Lunam ſi fulſerit orbis
bniger, aut ſubluſtris, Halo cognomine dictus:
at curto Solem gyro præcinxerit Iris.
Eſt etiam ille malus per Eoi cærula turbo,

(Quem Graii Preſtera vocant)immanis,& atrox.
Ventus ab Æolia quo non violentior alter
Poſt ſyphona venit,nimbiſque, & fulmine ſeptus
Horrendùm reboans diſrupta è nube ſupernè
In terras ruit impacatus,& igne coruſcat.
Ac velut horrifico erumpit globus ære ſub auras
Pulvis ut exarſit, dira flammante favilla,
Fertur vi magna,atque ignito turbine fervens
Aëraque,nubeſque,atque altas verberat urbes
Cum ſonitu,tonitruque,& mœnia diſiicit ictu.
Non ſecus accenſo incandeſcens fulgure Preſter
Et violentus aquis deſcendit,& omnia flammis
Involuit,miſeraſque rates ſub Tartara mittit;
Terrifico & longè replet maria alta tumultu.
Sunt genere ex hoc,quos noſtri cognomine N
Aëris immanes appellavere Dracones:
Horrendique ferique, cavis qui deſuper alnis
Protinus effundant ſi ſe,ratis ilicet omnis
Scindetur,mediaſque ibit diſperſa per undas.
Cum longè infames curſu adventare Dracones
Aſpicis,& trepidas perſtringit ſibilus aures,
Præcipio è roſtris,aut quà ſe turbidus infert
Horrendo clamore Draco,te protinus æra,
Ferratoſque ſimul vectes,atque enſibus enſes
Percutere adversùm,& belli ſimulacra ciere:
Sic procul è puppi tranſibit territus ille.
Non ſecus,ac denſis obductus nubibus Æther
Cum tonat,& late reboans micat igne triſulco;
In terris trepidæ gentes campana flagellant
Aſſiduè æra,ſono totus quo percitus aër
E nubis gremio prohibet ſe mittere fulmen.
Cùm ſpectas torpente mari, cœloque ſereno,
Exiguam ſummo diſpergier æthere nubem,
Immanem ex alto Ecnephiam properare videbis
Hoc etiam Preſtera vocant cognomine Graii.
Principiò,tumidos pelagi ne findere fluctus
Incipias,operitur ager dum fronde caduca,
Autumno ſquallente, vel igneus ardet Olympo
S

l rapidis invectus equis ſub ſydere Cancri;
naque fraternas cùm jam petit æmula bigas;
m tunc Eoo crebreſcit in æquore Typhon,
reddit fluctus, & non tractabile cœlum.
ſi te medio (vitare pericula cuncta
n opis eſt noſtræ) comprendit gurgite Typhon,
matos longè ſcopulos & ſaxa caveto,
vigium nè fortè feroci turbine Typhon
reptum ad cautes allidat; & æquore mergat.
cava præterea trans litora, gurgite vaſto
uor iratrates nec ſæpius obruit undis.
a ſed in primis animo tibi cura recurſet
dera adire prece, & bona Numina poſcere cœlo.
go ubi terribilem deſcendere nubibus atris
phonem aſpicies, geminas ad ſydera palmas
nde genu ſupplex, Divoſque in vota vocato:
ipe tu: ſociique iterent tua verba precantes.
Principiò clamore Pater, Genituſque vocetur
ualis Patri, & qui pectore ſpirat utroque
e ſacro, Deus ipſe & amoris amabile pignus.
te, Virgo, vocent, quæ afflatu numinis aucta,
vatorem hominum peperiſti, & gaudia Mundo.
c &, ſyderios orbes qui præpete gyro
olvunt, ſummique ferunt mandata Tonantis:
que Deum noſtræ contectum carnis amictu
danem ad fontem luſtralibus abluit undis,
nagni Patres, & qui cecinere futura
dici multo repleti numine Vates.
regni decus ætherii, columenque vocetur
ndævus ſenior, ſupero & qui raptus Olympo eſt.
ue alii, divina Dei qui dicta per omnem
Orbem in populos, in barbara regna tulere,
e illi qui ignominias, & triſtia paſſi
itia, æternam meruerunt laude coronam,
elo regnare; ſuo & qui ſanguine fuſo
avere fidem dictis, animamque volentes
re divina, pro Relligione dedere.
pio magni pariter clamore Magiſtri,

Qui ſacra nos docuere Dei, ritusque, vocentur;
Quique altum tenuere nemus, quique auſpice cœlo
Virgineos primi cœtus coluere Parentes.
Teque vocent ſummo dilecta, Ancilla, Tonanti,
Quæ vitam in melius referens, luxuſque profani,
Et Veneris pertæſa, Deum, & meliora ſequuta es.
Ac Divæ palma inſignes, caſtæque puellæ,
Deſponſata Deo felicia pectora: & illæ
Quæ tot magnanimæ tormenta, & barbara juſſa,
Et gentem immanem, & reges ſprevere ſuperbos,
Proque pudicitia, & pro cæſi Numinis igne.
Ac demum Oceani præſentia Numina magni
SABERIDÆ, Palinure, voca: premit ille potenti
Dextra Typhones, animoſque, & pectora mulcet.
Mille rates, pulſis Typhonibus, æquore vaſto
Servavit, totidemque alias ſub Tartara miſſas
Reſtituit, nigroque potens avexit ab Orco
Magnus SABERIDES, Deus ætheris, Oceanique
Regnator: centum delubra per aurea Divi
Dependent paſſim tabulæ, cælataque in auro
Dona virùm, mediis quos merſos traxit ab undis
Syrtibus & quos, & ſcopulis eduxit acutis.
Sunt tibi prætereà fugiendæ in gurgite Eoo
Maniolæ, duri montes Magnete rigeſcunt
Latè ubi, qui pelago puppes vel tardat euntes,
Vel rapit arcana ſenſim virtute, propinquæ
Si vada dum ſulcant, animatis rupibus ibunt.
Quippè ſilex ferrum trahit æmula [illegible]rtur & ipſe
Sponte ſua chalybis furor inſitus, atque rigentes
Amplexus petit, & nexu ſociantur eodem.
Ac velut amiſſam longo poſt tempore matrem
Ut puer aſpexit venientem, ſe ocyùs Euro
Vibrat in amplexus, illum quò ducit amoris
Inſita vis: citus ut tenuit, ſtringitque fovetque,
Nec charo e gremio patitur divellier ardor.
Non ſecus arcana raptæ virtute carinæ,
Incaſſum contrà remis, & agentibus Auſtris,
Sponte ruunt in ſaxa, illiſque tenacius hærent.

uippè calent etiam duriſſima viſcera, & intùs
ræduras lapidis,chalybiſque eſt flamma medullas.
c ſæpè Oceani proſcindere ſegniùs undas
ſadæ puppes mirati: & flantibus auris,
equicquam validis impleri lintea flabris.
pe rates etiam(multi cecinere magiſtri)
breptæ in ſcopulos,in ſaxa ruere repentè,
eber ubi cœlo ſuſtollitur Herculeus mons.
inc nativa legunt,qui litora puppibus, alnos
gineis nectunt radiis, truncove cavato
ta ſecant patri maris æquora. nec ſecus Arcto
b gelida faciunt nautæ, qui pellibus undas
pe etiam ſulcant: nam fundo plurimus imo
culitur Nerei Magnes,ferrumque,trabeſque
rapit.abreptæ ſubeunt freta cærula puppes,
miſeri pariter merguntur in æquore nautæ.
in etiam(ſi vera fides,nec vana locuti)
gna jacet medio rupes,ſurgitque ſub ipſo
ta polo: circùm nimbique,atræque procellæ
rpetuis ardent flammis, & cærula ventis
a fremunt,totumque tegunt aſpergine montem,
ns ipſe è rigido totus Magnete nigreſcit.
Poſtquam ſervata tandem cum puppe Malacam
neris,in placida pinus ſtatione reconde.
nota inſtauret vires per litora pubes:
aſſataſque etiam præſtat ſarcire carinas,
commiſſuras,rimaſque opplere patentes;
fuſaque pice, & molli ſimul ungere cera.
Chryſorum ex ema ſedet in Tellure repoſta
s,Indi patrio appellant ſermone Malacam.
c placidas nautis ſedes,& commoda præbet.
ſint extremo luſtrandi in litore Seres,
ima vel Chryſe roſea ſub ſede petenda:
tot Oceano paſſim perquirere regna
rſa vago;ignotumq;velint penetrare ſub Orbem.
ntrà elata mari, & medio ſub vertice cœli
xima Sindarum jacet æquora perlita Eoo
la,odoriferis ſylvarum ditior umbris,

Et nigro fœcunda ebeno, niveoque Elephanto.
Hinc interruptos roſeum, Palinure, ſub Ortum
Inſtaurare tibi liceat quo ſydere curſus,
Expediam. Gemini vario pro tempore Soles
Dant faciles vento curſus, ſi dives Eoo
Cathygare quærenda ſinu, ditesque Cyambes
Sylvæ ebeno, & multa felices macere ſylvæ.
Tethyos ex amne ardenti cùm Syrius aſtro
Surgit, & adversùm cedens Iovis armiger ales
Occidit, & roſtro tumidas premit arduus undas,
Carpe fugam: tibi nulla datis mora curſibus obſtet
Altera tempeſtas ſulcandis fluctibus apta eſt,
Cùm Sol Ægoceri luſtrat jam proximus orbem,
Oleniæque cadit ſydus glaciale capellæ.
Chryſæo ut primùm ſolviſti à litore funem,
Oceano cùm Luna novo venit aurea cornu,
Auſtrinum pete puppe latus, cautuſque Palandæ
Naufragio infames ſcopulos, ſyrteſque doloſas
Vitabis: geminas inter freta concita terras
Horrendis paſſim ſcopulis, & ſyrtibus horrent.
Sed poſtquam retrò ſaxis vada dura Palandæ
Liquiſti velis, remiſque, & protinus Arctos
Incipit apparere, viam tu flecte, relictoque
Ichorio, dextrà violet tibi Dorida pinus,
Mitis ubi Oceani, & ſuperabilis unda recurſat.
Nam quà cæruleos diffundit ab aëre nimbos
Africus improviſus, & æquora turbine vertit,
Ingens æſtus aquæ, & veloci flumina curſu
Tranſversùm recto rapiunt de tramite puppes.
Aurea ut Eoi legiſti & litora longo
Circuitu, Seres tandem, gentemque togatam,
Atque oras Aſiæ extremas ſervatus adibis.
At ſuperata maris poſt æquora, quæ tibi in ipſo
Sint nunc externo fugienda pericula portu,
Expediam, & paucis rem totam ab origine dicam
Imperium Seres magnum, atque uberrima regna
Oceano Eoo, & magno circumdata muro
Soli habitant, vaſtaſque colunt cum mœnibus urb

Iura

ra, magiſtratuſque tenent, & ſacra Deorum
ntiquo cultu, alta & relligione parentum.
fficiis gens tota vacat, cultuque decoro;
cris & ingenio, inveniendis artibus acris.
tamen externos nimium ſprevere ſuperbi,
eu potius gentes armis timuere potentes
xternas, nimia preſſi formidine regni:
incere ne quis eos, neu quis ſubmittere poſſit.
anque animæ imbelles, pictis ſplendere ſub armis,
ec celeres arcu gaudent vibrare ſagittas:
on acri exercentur equo, nec Martia curant.
arbaricas hinc gens indixit barbara leges:
uſus inacceſſis ſi Serum appellere terris
dvena quis fuerit, tanto pro crimine pœnas
pplicio luet, atque infami morte piabit.
umen & intactas Serum eſt contingere terras.
ſa nefas tantùm ſervandi regna cupidò eſt.
mmerci tandem cauſſa, poſt ſecula ſera,
ſi Lyſiadæ gentes penetrare repoſtas.
d tamen Oceano primùm conſiſtere juſſi
medio: ſuper alta habita & commercia navi.
ſulam & hinc pretio mercati, ut litore tuto
briferas durare hyemes, & frigora poſſent.
ndem regna aurum irrupit, legeſque refixit.
c furtim jactis fundarunt mœnibus urbem;
que etiam turres, & propugnacula muro
poſuere; Iovíſque imitantia murmure fulmen
a tenent altæ turres, urbemque tuentur.
go ubi Sinarum ventus te vexit ad oras,
rtus tutus adi ſocios, urbemque Macai.
ſi te portus, urbemque intrare negabit
rora aſſurgens ventus, dabit inſula portus
rima, quam circùm mitis Natura locavit.
c tibi vicina Seres de ſede timendi;
m rara Oceani percurrunt abiete campos.
gna coronatis ſed flumina navigat alnis
ns illa, & toto jungit commercia regno.
le rates fluviis viſuntur: & ordine longo

Ire aliæ adverſo, atque aliæ deſcendere prono
Torrente, & magnas per flumina ducere merces.
Vndique tecti amnes ſunt puppibus, undique remis
Vt vaſtas urbes vectari flumine credas.
Nanque domus ratibus fabricatæ, & mœnia parva;
Et res imperio unius rectoris aguntur.
Oram ſolvendi hic cunctis ſua tempora dicit,
Quæque fugam primæ capiant, quæ deinde ſequantur
Quæ dextram teneant ripam, quæ litora propter
Læva ſecent fluvios ubi Veſpere figere caſtra
Conveniat, pluvioſque imbres ſufferre morando;
Ac fluvio interdum, atque adverſo cedere vento.
Legibus hinc omnes certis per maxima currunt
Flumina; nec primæ venientes ordine tardant;
Nec ſegnes iſtæ primas velociùs urgent:
Nec magnas inter naves, numeroque frequentes,
Exiguo & ſpatio fluviorum cernitur unquam,
Aut levis incurſus venientum, aut inter euntes
Fit fragor, & parvo gliſcit diſcordia motu.
Quid non lex, hominumque poteſt prudentia major?
Præterea (miranda tibi ſpectacula dicam)
Per latos regni campos, perque æquora circùm
Curribus alatis fugiunt, ventoſque laceſſunt.
Ingentes ratibus ſimiles de robore currus
Ædificant, geminaſque rotas utrinque reponunt.
Attolluntque altum medio de corpore malum:
Antennam & malo ſociant, ac linea pandunt
Vela Notis; lætoque inflantur carbaſa vento.
Et ceu puppis aquas, ſic findunt aëra currus,
Vt ventum accepere ſinus: atque æquora tranant.
Vis tantum valet ingeni, atque ars æmula tantum.
Tales velivolos ſpectarunt æquora currus
Campana, & ſummo miratus colle Tifata,
Cùm nuper Serum mores imitatus, & artes
Alata fugi per rura virentia puppi.
Et Batavi tales agitant per litora currus:
Et ventum ſæpè increpitant clamore morantem.
Sed tandem populos jam tempus adire repoſtos
Oceani fines ultrà, quà terminus Orbis

..i. Titanis ubi ſub ſede rubentis
..purpureas Aurora domos, croceumque cubile
..huoni tenet,& radiis micat aurea primis,
..ceano lita cœruleo jacet ultima Chryſe,
..ſula dives opum,& tot regibus inclyta,& armis.
..bo ſemota mari,divulſaque Mundi
..tore ab extremo tot ſeclis abdita quondam
..errarum latuit dominos, gentemque togatam;
..c Latios vidit faſces, timuitve ſecures.
..bara gens habitu eſt,& diris barbara ſacris:
..ta tamen mens olli,atque altum ſpirat honorem.
..rtunæ perferre vices,caſuſque ſiniſtros
..patiens,vitamque petit pro laude paciſci.
..cœlo traxiſſe genus,Diviſque beatis
..ctat,& innumeræ ſeries numerantur avorum,
..ogenitos quos ante putat primordia Mundi,
..tetrum coluiſſe chaos: per ſecula mille
..entitur genus antiquum,deliria centum
..rbara gens fingit,quæ nunquam fabula Grajùm,
..nquam indulgentes genio finxere poëtæ.
..ortales adeò vanus tumor,altaque mentis
..mbitio inſanos fecit.commercia quondam
..lla mari nobis habuere;ſed impia leges
..as gens poſuit:pereat quicunque per altum
..ſtatus ventis,& fluctibus appulit oris,
..as miſeris Natura dedit, ſtatuitque benigna
..rfugium rabidi fugientibus æquora ponti.
..genus inviſum mortalibus, & fera corda
..icia crudeli miſerorum funere flecti!
.. immanis, atrox,& moribus effera gens eſt,
..æ nequit hoſpitiis,& fœdere jungere dextras.
..eu! fuge crudeles populos,fuge litus iniqnum,
.. nudi accipiant ſcopuli:periiſſe juvabit
..ſertas inter cautes, quàm funere acerbo
..aturare avidas miſerorum in ſanguine gentes.
Nunc age,quo cœli ſub ſydere puppibus æquor
..lcandum Eoi,& ferus inquirendus Iapon,
..am tali patrio ſe gens cognomine dicit)

Acci-

Accipe. Vt ardentem ſtellis fulgentibus enſem
Exerit Oceano ſurgens armatus Orion,
Mitte ratem pelago; Diviſque in vota vocatis,
Carbaſa da Zephyris felicibus: æquora verrunt
Eoi lenes Zephyri, dum candida cœlo
Lux nitet, & radiis luſtrat Sol aureus orbem.
At pelago immerſus cùm noctem induxit, & umbra
Auſter agit fluctus, ſtrepitatque ſonantibus auris.
Sæpe etiam Boreas felici carbaſa flatu
Noctes, atque dies intendit, proximus Vrſam
Cùm petis, & longè incipiunt crebreſcere terræ.
Solvere ſæpe oram fas eſt, dum contrahit orbem
Fervidus exactum Cancer, decreſcere cùm jam
Incipiunt luces, ſenſimque extendier umbræ.
Ocyùs è noto verùm ſi litore funem
Ruperis, & flantes curſu præveneris auras,
Vitabis, Palinure, trucem Typhona procellis,
Et tandem Auroræ venies ſervatus ad axem.
Hic ego ni fractus curis ſub fine laborum,
Iam ſpumantis equi feſtinem ſolvere colla,
Forſitan Arctoas irem cum puppe ſub oras
Primus, & ærato gelidi per inhoſpita Mundi
Sulcarem roſtro glacialis marmora ponti:
Vnde iter Eoum, curſuſque breviſſimus undis.
Necnon & Manes alios, atque abdita regna
Adverſa ſub ſede poli, quò navita nullus
Ivit adhuc, & nullæ unquam venere carinæ,
Luſtrarem impavidus; non me concreta pruinis
Terrerent vada, non glacies, noctesq; e profundæ.
Nunc quoniam me Fata vetant petere abdita Mu
Litora, & algentes cœli penetrare ſub axes,
Feſſus ad Heſperium flectam mea carbaſa litus;
Ammericæque novas quæram ſub Veſpere terras:
Puppibus illa aliis poſt me luſtranda relinquo.
At mihi, vos clarum pelagi decus, ite per undas
Ite duces, Nymphæ Oceanitides: ite Camœnæ
Vos unà comites; quoniam ſine munere veſtro
Incaſſum ſulcamus aquas, nec vertice Pindi
Vocales Vati aſpirant Zephyritides auræ.   V

os mihi quiſnam hominum confidentiſſimus ille,
ive aliquis fuerit ſatus alto à ſanguine Divùm,
Nanq; ita cenſendũ; mortalis enim haud homo tãtũ
uſus opus tentare) canenti pandite, Muſæ:
andite, quandoquidem, Divæ, ſpectaſtis & illum,
meminiſtis adhuc, vaſti qui cærula Atlantis
emigio audaci, & Fatis ducentibus ipſis,
lcavit primus, domuitque incognita Nerei
quora, & alterius petiit felicia Mundi
egna, uovos populos, vaſtiſſima flumina, & urbes:
que novo impoſuit leges, & nomina Mundo.
ngentes animi, generoſum pectus, & ingens
lli robur erat, mentiſque interrita virtus:
re erat ingenium; Superiſque ſimillimus ille.
o duce, terrarum non amplius ultima Thule.
n intactus Atlas tumidis manet amplius undis.
us ultrà Oceanum licet ire; tumentia quando
via ſunt maria, atque alter jam pervius Orbis.
Vir fuit Auſonia in magna de ſanguine Divùm
ogenitus, magniſque animis, & corpore pulchro.
um Italæ gentes appellavere Columbum
mine, Diva parens cui formoſiſſima Nympha
anie fuit, aſtrigeri quam ſydera cœli
ino attollunt plauſu, dum currit Olympi
llati metam, atque orbes metitur, & ignes.
c puerum teneris annis nemora avia circùm
triit: & fotum gremio Dea ſæpe ſub altos
heris immenſi tractus, & concava cœli
ſtulit, & dulces animo inſpiravit amores
gnarum laudum, ſtimuloſque incendit honoris.
n juvat à teneris annis ut gloria pectus
dulci lactet, foveatque cupidine laudis;
magnos animos, & ſpem capiamus adulti;
clara in decora, atque illuſtria facta gerenda
imulet nos laudis amor, plauſuſque cupido.
major luſtro crevit puer, aurea mater
eriis illum ſtudiis, & Palladis arte
diit, cœlique vias, & ſydera dixit.
r medio librata loco vaſtiſſima Tellus Stet

Stet firma, & trepidum nunquam latus incita mu
Et vaſtis concluſa fluant maria alta cavernis
Fluctibus alternis. cur latè mobilis aër
Per mare, per terras circùm diffunditur omnes;
Scilicet ut dulces vitæ mortalibus auras
Præbeat inſinuans ſeſe per corpora ubique.
Vnde & tot variis verſentur motibus orbes
Ætherii: ſed certa vagis data meta viarum
Syderibus: ſpatiis & per ſua tempora certis
Quodque ruat, loca & inter tot perplexa vagetu
At cœli convexa ſuper cur ſegniùs aſtra
Fixa orbi incedant, una & ſub lege ciantur.
Præterea tantùm cur ſeſe tingere ponto
Hyberni properent Soles, vel quæ mora tantùm
Æſtivos tardet; cœli quia cardine ſummo
Scilicet obliquus Signorum volvitur orbis.
Et quid ſe in varios Virgo Latonia vultus
Induat, & rutilos alternet frontis honores:
Vel cur interdum media ſub nocte repentè
Occulat amiſſis totum ſplendoribus orbem;
Nimirum quia luce ſua non illa coruſcat:
Sed nitet accepto fraterna è luce nitore:
Vt reliqui radiant ignes: nam luminis unus
Sol pater, & Solis ſunt omnia lumine plena.
Dixit, & obductis fulgoribus, unde laboret
Sol ipſe; ante oculos quia ſcilicet invida noſtros
Seſe Luna tulit, ceu cùm velamen apertam
Scenam in conſpectu ſubitò occulit interjectum.
Inſuper his, nigro quà ſe ſub V ſpere condit
Sol ultrà Oceanum, alterius felicia Mundi
Regna etiam abſcondi, genteſque, & flumina, & u
Edocuit: pronis quæ jam volventibus annis,
Ipſe per immenſum velis audacibus æquor
Attinget primus, populoſque in fœdera noſtra,
In leges, in ſacra Deùm, moreſque vocabit:
Nominaque imponet Mundo: ſeque æthere ab al
Ignotis monſtrare viam promiſit in undis.
Ille in ſpem tantam primis nutritus ab annis
Vtq; ætate nova pubeſcere cœpit adultus,

ûm vigor accreſcit membris, & vivida virtus
rritat laudis ſtimulos,vireſque miniſtrat
ngentes animo, & mens altum affectat honorem,
loc opus,hoc imis verſabat ſenſibus ingens.
t laudis ſtudium, & luſtrandi gloria Mundi
ceſſit pectus,ſtimuliſque accenſa cupido
gebat damnare moras,per ſomnia lætus,
ut videt,aut vidiſſe putat nova litora Terræ.
am quæ ſæpè diu meditamur ſenſibus imis,
t penitus menti inſidunt, cupimuſque futura,
la eadem ſomni ſub imagine ſæpe videmus.
dua non illum magnarum exordia rerum,
u varii terrent caſus,curſumque retardat
lcis amor patriæ,ſtudiumque ignobilis oti.
fficit ipſa animis ingentes gloria vires.
go moras ultrà differre,ruentibus annis,
patiens,jam carpit iter, quà terminus olim
rculeæ noti Orbis erant,rerumque columnæ.
Hic quondam Libyam juxtà, quà maximus Atlas
to cœlum humero, & flammantia ſydera torquet,
ſula magna fuit medio ſita gurgite, priſci
xta eſt,ut perhibent,Atlantia nomina regis:
æ magno terræ motu concuſſa repentè
rruit abſorpta Oceano : ſententia multis
eglia eſt;primo ſubmerſam ſcilicet illam
luvio periiſſe:ſed alta cacumina montium
erſere mari,Fortunatæque vocantur
ſulæ Oceano in vaſto,quas luſtrat Apollo
m caput immergit pelago defeſſus Ibero,
imus hic Phœbi labor eſt,& meta diei;
Libyæ præter fines olim ultima rerum
a fuit: circùm mare fluctuat Atlanteum.
mus & hàc cœli percurrit circulus alti
ique diem,noctemque ſecans, duo tempora ſignat,
o Sol in medio micat axe altiſſimus, & quo
pedibus Manes luſtrat, Ditemque profundum.
At Fortunatas inter celeberrima Tellus,
æ Superùm ſacra Reginæ,cognomina jactat

Iuno.

Iunonis magnæ, centum cui templa ſacrarunt
Æthiopes paſſim per litora. Tollitur hìc mons
Æmulus Atlanti, cœlumque cacumine pulſat
Extremo: ſentitque vices, mirabile dictu,
Adverſas. centum dorſo nemora avia denſis
Arboribus ſurgunt, latèque virentia centum
Prata coloratis cum floribus undique ſpirant:
Fluctibus & vitreis medius fluit irriguus fons,
Murmura blanda ciens: ſed candida colla pruini[s]
Incandent, nivibuſque riget ſenis horrida barba
Ardeſcit flamma vertex; nam proximus urget
Æth[illegible] flammam, atque Elementi ſimplicis ig[nis]
   Hùc ubi Tarteſſi præter vada fervida venit,
Immenſum molitur opus, crebræque recurſant
Curæ animo: monſtrante Dea, quò Tethya poſſet
Tutus adire, novumque Orbem luſtrare latenter
Et matrem expectat cœlo, incuſatque morantem.
Altas Oceano puppes, jam certus eundi
Mittit ovans: dat vela Notis: ſed vertere retrò
Cogitur inde iter, & magnis abſiſtere cœptis.
Nam dubius neſcit quo ſydere naviget æquor,
Quaſve plagas curſu primùm petat, & freta prim[a]
Quæ tubet, qua parte poli ruat incita claſſis:
An Boream, an lævâ tepidum deſcendat in Auſtr[um]
Quas & inacceſſas tandem ſe vertat in oras.
His animum preſſus curis ſubit ardua montis
Culmina, ſi matrem forſan juga celſa colentem
Vraniam inveniat miſer, & promiſſa repoſcat.
Verticibus feſſus ſummis jam proximus ibat,
Cùm videt ingentem molli deſcendere clivo
Planitiem, & circùm gemmantia floribus arva;
Amnis ubi placidus, nitidiſque argenteus undis
Pumice muſcoſo manabat, & aurea propter
Culta canorus aquis, & molliter ibat in herbas,
Hìc ſedet, & triſti diffundit ab ore quærelas.
   Quid juvat, ò mater, præclaro à ſanguine Divû[m]
Ætherium traxiſſe genus, ſi pulcher Apollo,
Vt mihi narrabas, pater eſt, & montibus altum
Agreſtes inter Divas, & Oreadas inter;

E

me natum in laudem,& facta illuſtria natum;
: nunc noſtræ ceperunt tædia laudis.
ſervas promiſſa memor:non æthere ſummo
dis iter,trepidamque ratem per cærula ducis,
rge,& totam nigris tege nubibus æthram:
aventos: fluctuſque ad ſydera tolle.
n age,& ipſa manu noſtris jace claſſibus ignem.
pereant naves,& ſpes ſimul excidat omnis.
Non procul auratis quà floribus arva rubebant,
utum nemus,& crebris loca conſita ſylvis
tam præbebant mediis fervoribus umbram,
iciæ Superùm,& ſtatio placidiſſima Divùm,
: fortè Vranie cœtu ſtipata Dearum
erat ex alto nimio defeſſa labore:
nemora; inter ſacra Iovis,ſedeſque beatas
icem Zephyrum,& frigus captabat opacum,
m circùm Divæ centum,teneræque puellæ
vi ludebant cantu,placidiſque choreis.
pureis formoſa comis, & candida mammas
romede,& roſeis Helice ſuccincta cothurnis,
tebant primæ choreas: Cynoſura ſororem
è ſequebatur,dulci placidiſſima viſu,
ariemque effuſa levem per candida colla.
eque,& ſoror Amphichryſis,Olympides ambæ,
bæ auro,& ſtellis redimitæ ardentibus ambæ.
e alia celeres jungebant orbibus orbes
goneque,& flava Pelorias (altera virgo,
era tum primùm thalamo dotata jugali)
Berenice,Eph;reque, atque aurea Caſſiopeia;
demum niveas Erato nudata papillas.
dum choreas ducebant, candida Clio
chros Belidæ cantabat Agenoris hortos,
cia purpureis ſubreptaque pignora ab hortis,
n choreas inter ludit chorus omnis,& almi
ta Iovis,toto & mutatas corpore formas
pavidam Europam Tauro ſuper æquora nantem,
blando Nymphæ mulcebant carmine mentem.
arum luctus tum flebilis impulit aures,
ſimul audiri gemitus cœpere Colũbi. Ex-

Extemplò Nymphæ choreis, cantuque relicto,
Obſtupuere.ſed ante alias Cynoſura ſorores
Egreditur nemore,& nitidum caput extulit umbri
Et procul ò ſoror Vranie,tua cura,Columbus
Triſtis ad irriguas muſcoſi marginis undas
Stat lacrymans,altiſque replet nemus omne quer
Te crebrò vocat,& crudelem nomine dicit.
Hìc iterum perculſa parens formidine menten
Duc,ait,ò Cynoſura ſoror,duc alta Columbum
In nemora,& ſacros liceat penetrare receſſus.
Tunc illum ſolata,jubet Cynoſura ſub umbras
Sacrati nemoris ſuccedere. protinus ille
Exequitur data juſſa Deæ,graditurque per arva.
Vtque nemus ſubiere,viro venit obvius omnis
Nympharum chorus:ante alias procedit ovanti
Vranie gnato , & ſacra in penetralia ducit.
Poſtquam eſt in nemus argutum , ſaltuſque be
Perventum, & nati queſtus audivit inanes
Vranie,manibus dant vitrea flumina Nymphæ,
Canaque detonſis tendunt mantilia villis.
Mox dulces menſis epulas, & pocula ponunt,
Pocula felici ſpumantia nectare Divûm.
Accubuere Deæ menſis,ſeditque Columbus
Vranien inter genitricem , Opinque ſororem.
Hinc epulis poſtquam expleti, menſæque rem
Vranie affari natum jubet: incipit ille:
Vranie mater, cœli pulcherrima Nympha,
Vnum oro (quando Superûm mihi munere Divi
Ingentes aperire datur mortalibus Orbes)
Ire novum in Mundum trans longè Atlanta re
Contingat:doceas iter: & maria invia pandas.
Cui contrà roſeo mater ſic ore locuta eſt:
Nulla tui me unquam cepere oblivia, nate:
Obſtabant ſed Fata:ſuis nec vellera fuſis,
Solicitæ quanquam,explerant felicia Parcæ.
Et nobis nihil invitis fas quærere Divis.
Nunc promiſſa,ſinunt dum Fata,& Iuppiter æqu
Implebo. Superi jam te per concava cœli

ra undas,monteſque ſupra,& vaga nubila ducam,
nere quò terras omnes, maria omnia poſſis,
ovus, intacti præter freta cærula Atlantis
is ubi nigro ſeſe ſub Veſpere condit;
arpenda tibi quà ſit via tuta per undas,
ediam. Mora nulla,velut vada flava Cayſtri,
cùm Mæandri,vel Minci flumina linquunt
dentes cygni,celerique per aëra lapſu
era ſumma petunt;niveum volat agmen in auras:
puere fugam Divæ,& pernicibus alis
ſecant,cœlumque petunt: præit agmina prima
nie,& gnatum ſecum Dea tollit in altum
pureæ innixum nubi:volat ille per auras
us,& ætherios gaudet contingere honores.
ſuper aërias ſedes,campoſqoe liquentes
arum pennata cohors conſcenderat. & jam
piunt ſenſim concentum audire beatum,
ractim reſonare. novo modulamine captus
ſtitit extemplò Divâ ſatus,& bibit aure
centum, paſcitque avidos dulcedine ſenſus
ueta: longùmque oculis mirantibus hæſit.
x charam alloquitur genitricem,& talia dicit:
iſne hìc concentus, genitrix, dulciſque ſuſurrus,
nunc exoritur, ſenſimque accreſcit eundo?
eſt hæc Superùm ſedes, ubi ſydera cantu
ta ſonant, placidiſque ruunt concentibus orbes?
ic gnatus:ſic orſa refert contrà aurea mater;
n longè hinc radiat ſtellati regia cœli,
ta ubi concentu Superis vaga ſydera plaudunt,
ns ſua ſyderibus, vaſtos quæ perciet orbes;
paribus numeris,paribus rotat intervallis.
us agit molem:concepto machina motu
itur,& motis concurſant orbibus orbes,
ſonus,& certis modulantur pulſibus aſtra.
curtit numeros mens illa,& lege ſequuntur
paribus,paribuſque modis vocalibus orbes.
ſultat,modulante polo,concentibus æther:
ario cœlum replet modulamine cantus.

Jam

Iànque propinquabat venientibus aurea Phœ
Et major gemino ſplendebat lucida cornu.
Inde jugis quondam cupreſſiferæ Cyllenes
Patre Iove,& Maja genitus,ſummusque Deorum
Nuncius,ardenti mortalibus igne videri
Difficilis:quem ponè Venus fulgentibus aſtris,
Orbis amor,placidique parens gratiſſima riſus,
Inſequitur,blandoque oblectat lumine Divos:
Proximus & Titan fulvo circundatus auro
Divarum ante oculos magnum dabat igneus or
Grandior apparet Mavors,latèque coruſcat,
Cui lateri gemma intertextum baltheus enſem
Suſtinet,& capiti criſtis micat aurea caſſis.
Iuppiter hinc ſociis radians argenteus aſtris,
Puraque diffundens ſua lumina: proximus ibat
Huic genitor,longo ſed proximus intervallo.
Attonitus ſtetit Vranie ſatus, aurea cœli
Sydera dum ſpectat rutilis ardentia flammis.
Miratur molem ingentem, celereſque rotatus
Aſtrorum,& magnis ſe volvere curſibus orbes.
Miraturque vagi ſuſpendier ætheris ignes,
Luminaque ardentes radiis imitata pyropos.
Hìc ſtetit Vranie,& cœtus ſtetit omnis ovantùm
Nympharum,& niveis librat ſe pendulus alis,
Ipſa fugam veluti cùm cepit ab arce columba,
Et ſuper aërias ſedes ſe ſuſtulit alis,
Figit iter liquidum,& ſimul aëre tuta quieto,
Pennarum juſto libratur pondere,nec ſe,
Nec circùm nutans candentes commovet alas.
Ipſa ſed intereà Tellus minor æthere ab alto,
Sub pedibuſque Deæ,roſeaque è nube videtur:
Et ſimul antè oculos ſenſim curvata pateſcit.
Apparet demiſſus Atlas, demiſſa Pyrene;
Multùm piniferis nec ſe cum montibus Alpes
Attollunt;humiles quantùm conſurgere clivi
Cernuntur,tantùm ſe tollere cernitur Atlas,
Et Iura,atque Alpes,& montibus alta Pyrene.
Contractus fertur ſpatiis Gis fertilis alveo,
Et Tagus aurifera longè rareſcit arena;

ontrahit Oceanus ſua cornua, contrahit undas:
s placidè fluitant contracto cærula limbo.
ualis ubi picto ſpectatur ſcena Theatro,
n breve collecti ſpatium, monteſque, lacuſque,
c fluvii, ſylvæque, arceſque videntur, & urbes.
agna ſub Occaſum Oceani trans æquora vaſti
errarum moles dubia ſub luce pateſci
eu, cùm prima aperit ferrugine lutea cælum
urora, & Solem terris prænuncia pandit.
minùs apparent luſtrati lumine montes
ærulei, & fuſca cæli ferrugine tincti.
Has longè in terras ſua lumina flectere natum,
otinus Vranie Dea juſſit: & ore profari
cipit. ille Deæ pendet dicentis ab ore.
erra, procul vaſto quam cernis Atlante repoſtam,
t longè à noſtris via dividit invia terris,
ſt novus Orbis, aquis latè circumfluus udis.
mericen dicent, quem noſcere Fata negarunt
ntiquis: intactus adhuc manet abditus ultrà
ceani fines. ſed nunc poſt ſecula ſera
m viſum eſt Superis aperire, & jungere tandem
oto Orbi, genteſque alias in fædera noſtra,
leges, & ſacra Deùm, moreſque vocari.
que opus in tantum felicia Fata repoſcunt
uctoremque, ducemque: inventi gloria Mundi
ſt uni conceſſa tibi: tu fædera junges:
u leges, & ſacra dabis: tu nomina noſtra
entibus impones. Sed jam tibi ſingula paucis
xpédiam, nate; & quæ ſint ventura, docebo.
Terra potens regnis, & gentibus inclyta mille,
geminos Orbes ſe dividit: alter in Auſtrum,
lter in Arctoas latè ſe porrigit oras.
uos geminos Orbes hinc inde interlitus Iſthmus
nnectit, maria alta ſecans diſcrimine parvo.
á circùm tota Oceano vaſtiſſima Tellus
ngitur, Æquator medius quam dividit orbis.
læva ſecat Ægoceros, quà ſtrictior Auſtro
rumpit: contra præter freta conſita ſaxis
ſula reſpondet flagrantibus horrida flammis.

At dextra Cancer rutilantibus igneus aſtris
Percurrit mediam; longèque extenſa ſub Vrſas
Clauditur Arctoo gyro, glacieque rigeſcit.
Dives opum, dives gemmarum, dives & auri:
Et cultu parens, & fertilis ubere glebæ.
Flava Ceres campis: naſcuntur collibus uvæ;
Et nemora alta tegunt montes, valleſque per im
In 'guis centum labuntur fluctibus amnes,
Ac loca læta rigant. Venientibus Inſula magno
Quæ prima Oceano occurrit (cognomine Haytin
Gens vocat) æratas tuta in ſtatione carinas
Accipiet, conceſſa tibi quæ prima laboris
Meta eſt. purpureis, illam, cùm fulſerit aſtris
Candida Taygete, vectorque Athamantidos Hel
Iam caput extulerit ſtellato in vellere fulgens:
Aut longos cùm Libra dies æquaverit umbris;
(Nam fortunatos faciunt duo tempora curſus)
Nate, petes; auris nam tunc felicibus Euri
Aſpirant, præbetque viam quoque prævius Atlas
Tende iter in Noton, & quà circulus imminet al
Solſtitii. quò cùm perveneris, agmen opacum
Dirige in Occaſum, quà ſe currentibus undis
Pronus agit pelagus; nam ſic, ducentibus ipſis
Fluctibus, Oceanum celeri cum puppe ſecabis.
Ante ſed Oceanus placandus, & humida Do
Nate, tibi; faciliſque ſimul Dea divitis Orbis
Ammerice: per vaſta dabunt tibi cærula curſus
Felices illi; hæc felicia litora pandet,
Monſtra maris magni vitulos in li ore ſeptem
Oceano mactabis, & æquoris inſuper Orcam
Cæde ante aras; Oceanoque hæc munera mittes.
Dorida ſed geminis ovibus venerabere cæſis
Inde Deam: diceſque: Tibi, pulcherrima Dori,
Has geminas mactamus oves: tu gurgite puppe
Leta præi, & vitreas mecum, Dea, curre per unda
At Divam, cui cura remoti contigit Orbis,
Ammericen, fuſo vitulæ venerare cruore,
Effundeſque preces, Numenque vocabis amicu
Hæc dedit Vranie: & ſubitò pernicibus alis

n terras delapſa volat, natumque reducit:
t circùm comites Nymphæque, Deæque ſequuntur.
t ſacrum venere nemus, ſedeſque beatas;
atum iterum Vranie affatur. Dea ſyderis alti.
Te, nunc qui caſus varii, durique labores,
ate, manent, ſalvis venias quàm puppibus antè
tus in ignotum, & dulci potiaris arena
Quippe ferunt ſecum magnarum exord a rerum
ifficiles caſus, exudandoſque labores)
pediam. Indomiti per inhoſpita cærula venti,
tempeſtates duræ, nimbique ferendi,
maris intoleranda quies, crudelior ipſa
ntorum rabie; magnarum longa viarum
dia, & ardentes Cancri ſub ſydere Soles.
pius ambeſas coget conſumere quadras
ra fames: ſæpe & veſtras diſcordia puppes
vadet, Stygiiſque furet ſtipata maniplis:
acuetque iras, ſocios & in arma vocabit.
s ne cede malis, nec retrò vertere curſum
œptum tentes, ſuperiſque obſiſtere Fatis.
ncta feres animosè, & durando omnia vinces.
is erit: finem tandem properaſſe malorum
dicio tibi erunt volucres: tibi mittet & illas
nciliata tuis precibus, vitulaque litata
merice. feſto volucres clamore ſaluta,
ſocii feſto volucres clamore ſalutent:
ippè novo optatos oſtendent litore portus.
ge modo: & quà te magnum via ducit in Orbem,
quere: & tandem felicibus utere Fatis:
x adero ipſa tibi, & præſenti Numine ducam.
Hæc ubi, confeſtim roſea cervice refulſit
rtens vultum; & cœtu comitata ſororum
edit in nubem: natumque reliquit. At ille,
re Dea monſtrante vias, init æquore curſum,
ue novi gentes, urbeſque, & litora Mundi
us adit, jungitque aliis commercia terris.
Hoc nobis auctore novum monſtrata ſub Orbem
s ad Occaſum, intactique per æquor Atlantis

Eſt via, difficilis primùm, & vallata periclis:
Quam tandem crebri errores, ac tempora longa,
Et facilem ſolers hominum experientia fecit.
Sed quanquam vicina ratem jam litora poſcan
Ipſe & amem merita puppim redimire corolla,
Quam mihi materna ſubtexit Olympia myrto:
Et formoſa ſinu venienti Euplæa, chorusque
C[illegible] Ol[illegible]piadum plauſu gratetur ovanti:
Et naſſas, & retia rara: novumque laborem,
Et nova ſerta paret viridi florentia muſco.
Quamvis Heroam prætendant & mihi laurum
Pierides, fremituque ſonans Europa ſecundo
Fortunata in bella vocet, quibus aurea laudum
Proh quanta aſſurget Vati ſeges. Hinc furor, iræ
Indomitique animi, & ſuperata ferocia Thracum,
Et tandem AVSTRIACO devicta Sicambria MAR
Et Spes Regnorum ingentes: hinc celſa Methone,
Et Pylus Auſoniis ceſſit quæ capta triumphis,
Deditaque Odryſiùm bis fractis Nauplia ſignis;
Hinc & Sarmaticis concuſſa bipennibus horrens
Taurica, Cimmeriumque nemus, Tanaiſque ſuba
Iam veniunt majore tuba celebranda per omnes
Ætates, merita in terris quò fama perennet
Magnanimum Heroum, primi qui fortibus auſis
Res Othomanidùm conati evertere fundo,
Infameſque Arabi ritus abolere profanos,
Quæ laus, ò LEOPOLDE, tua eſt: eſt & tua, Mag
CAROLE, Treicio nomen fatale Tyranno,
At Latio ſemper felix, & amabile Regno:
Eſt tua &, EMMANVEL, primis qui magnus ab an
Magna paras rerum molimina, te quoque poſſis
Victor ut æternis Divorum aſcribere faſtis:
Eſt tua Sarmaticæ, Rex invictiſſime, gentis,
Cui jam pronus aquis ſe ſubiicit omnibus Iſter:
Et veſtra, ò VENETI Proceres, qui Numine dext
Iam Byzantinis infertis turribus arma,
Tarpejoſque iterum faſces) ipſique nepotes
Egregiis diſcant majorum inſiſtere cœptis.

on tamen Atlante in magno,quæ cura magiſtro,
um petit externas fuſco ſub Veſpere gentes,
icere prætercam.Bætis trans oſtia gaulos,
it Gaditano mittes de litore in altum,
on propria ſub veſte nitens dum Iuppiter Ammon,
ut geminæ ſurgunt æquato lumine Chelæ;
Tarteſſiaci præter vada fervida ponti,
Fortunatas curſu contende citato.
inc fugiens mediæ propter confinia Lunæ,
virides pleno laberis menſe Caribas.
unc & Lyſiadæ aurato de flumine ſolvant,
raſiliæ ſi regna petant,vel divitis oræ
itora,quà nitidis ſubtermicat amnis arenis.
t novus occiduo ſi fors quærendus in Orbe
t tibi Iber,ſeno cùm cœtu Eudora ſororum
ailit Oceano,& rotantibus emicat aſtris,
ram ſolve citus;nam ſi tardabis,iniqui
proram venient commixta grandine nimbi.
At vero Auſtrinos terra in Chryſeide portus
quæras,da vela,madent cùm præla Falerno;
ut gravis ira Canis dùm faucibus ardet hiulcis;
am tunc Eoi ſtato flant tempore venti,
cciduam leni criſpantes Tethya flabro.
Verùm Rupellæ è portu, portuque Dieppes
ectores Galli ſolvant,Aravana petenda
fuerint nova regna,mari cùm protinus Io
ſurgit dilecta Iovi, ſtelliſque coruſcat.
t ſi ſemotæ luſtrent Arctoa Canadæ
egna,coronatis committant puppibus Euros,
ùm nitidæ pronum ſe ſubtrahit Iſidis aſtrum,
face Tyndaridæ luſtrantur Solis amici.
Nunc age,quæ reditu via ſit,quo ſydere Cœli,
icamus.Medio properat quæ claſſis ab Iſthmo,
Mexicano veniunt qui litore gauli,
uique ingens aurum terra è Chryſeide vectant,
avanæ in portum contendant:hinc ubi cælo
micat Alcidæ inviſus Iunonius ignis,
ent placidos claſſi Zephyros,& fine relicto
dentis Zonæ,dulcem mortalibus ægris

Tem-

Temperiem quærant,ſulcantes cœca Bahamæ
Cærula,& egelidas certent properare ſub Vrſas,
Arctous Mundi tandem quò partibus altus
Iam quadragenis conſurgat ab æquore vertex:
Nam ſic occidui ſurgentia flamina Cauri
Intendent vela,& venti vitantur Eoi.
Mox iter arripiant, quà matutina reducit
Surgens primum nobis Aurora laborem;
Nautæque ſui exactum cernent de gurgite ſignum
Azoridas tolli,& tutos rareſcere portus;
Vnde iter Europam ter quino abſolvitur orbe.
Sed Galli redeant,cùm Pampineus Autumnus
Dat pingues nobis uvas,& mitia poma.
At dextro quicunque novi de litore Mundi
Parthenias quæris terras,ſparſaſque Baruſſas
Per mare pacis amans,venientes Solis ab ortu
Accipies quocunque libet ſub ſydere ventos:
Et prono curres pelago,quà ſemper ab igni
Cingulus incandet medius. Sed cùm micat aſtrum
Ledæum,aut nimio ferveſcit Carcinus æſtu,
Eoos tunc linque ſinus, Zephyroque ſecundo
Crede graves ebeno,& felici merce carinas.
Eque Noto fugiens,æſtus vitabis,& Euros:
Hinc fines ultrà Cancri provectus adibis
Magdalios portus, vel Apollinis alta nivoſi
Culmina:velivolis quæ cùm tranſmiſeris alnis,
Ditis Acapulci venies ſervatus ad oras.
Puppibus hæc ſuper,& Velis, Ventiſque canebā,
Et ſuper Oceano, CÆSAR dum magnus ad Iſtrum
Fulminat Odryſios bello, victorque Tyrannum
Auroræ pulſat, populoſque avertit iniquos:
Atque illum ſubmiſſi Avares,Hunnique rebelles,
Depoſitiſque vagi venerantur Iazyges armis.
Illo Parthenium me tempore patria Siren
Pauſilypi ad colles,& Olympia dulcis alebat,
Vraniæ ſtudiis florentem, & Palladis arte:
Alter qui patria luſi piſcator in acta:
Tityre,te vitreas cecini Crateris ad undas.

F I N I S.

INDEX
Nominum difficiliorum.

Cronotos Africæ promontorium, *Capo di buona ſperanza*.
unna, *Iſola di Triſtan d'Acunna*.
iſathrus mons Indiæ, *Gate*.
earia. locus in navi, *Corſia*.
ricus ventus *Libecco*.
ollinis portus, *Santo Apollinare*.
uilo ventus. *Greco Tramontana*.
ctozephyrus ventus; *Maeſtrale*.
ſinaris, & Aſinarium, Africæ prom: *Capo Verde*.
ſter ventus, *Mezzodì*.
ruſſæ inſulæ. *Le Filippine*.
reas ventus, *Tramontana*
meli, Funes tractorii.
nada, Americæ prov: & fluvius *Canadà*,
thygare urbs Serum, *Canton*.
rmania Perſidis prov: *Kirman*.
ucana. Locus Siciliæ *Molinazzo*.
enys prom: Calabriæ, *Capo della Volpe*, ubi Salicetum *Salice*, nobilis villa Ioſephi Mareſcalci patricii Rhegini.
hryſe ultima *Giappone*.
hryſii populi, *Regno di Malacca*.
ircius ventus. *Maeſtro Tramontana*.
olchi populi Indiæ, *Cocin*,
ory, inſula Indiæ, *Manàr*.
orus ventus, *Ponente Maeſtro*.
yambe. provincia Aſiæ, *Ciambà*,
romos navis, *Caravella*.
yochi, carinæ partes, *Rota di poppa, e prua*.
rgata machina, *Argano*.
cta mons, *M. Pellegrino in Sicilia*.
urus ventus, *Levante*,
Euroauſter ventus, *Scirocco*.
alata, olim Ægymurus, inſula, *Galìta*.

Gan-

H69

I N D E X

Gangeticus ventus, *Scirocco Mezzodì.*
Gaulus, *Galeone* navis.
Gis,& Nigir Fluu: Africæ *F. Negro.*
Græcus ventus, *Gregale.*
Hellespontius,& Hellespontias ventus *Greco Lev*
Hepteres naves, *Galeazze.*
[illegible]oanges [illegible]lu. Serum, *Hoang.*
H[illegible] portus *Tropea.*
Ich[illegible]rium [illegible]rbs *Icòr.*
Ioncus [illegible]s Serum *Iong.*
Lax ſuperior clavi pars.
Linum promon: Calabriæ *Camolo.*
Libonotus ventus, *Libecco Mezzodì.*
Lyſiadæ, Luſitani à Lyſia dicti.
Magdali portus, *Porto della Madalena.*
Maniolæ inſulæ Oceani Indici *Iſ: di Percel.*
Megara, inſula Caſtrum Lucullanum.
Modius, foramen cui malus navi inſeritur.
Molorthus, bolis, *lo Scandaglio.*
Nathalis ora Africę, *Coſta di Natale.*
Nepetia urbs Calabriæ, *Amantea.*
Neptunius M. Siciliæ, *Colle di Rizzo.*
Olympia ora inter Lucullanum,& Pauſilypum, *Ch*
Onyches, iidèm ac Auli, *Cannolicchi.*
Ophyre, Aurea Cherſoneſus *Malacca.*
Palanda urbs, *Pari.*
Partheniæ inſulæ *Mariane*,& latronum dictæ.
Penteres naves, *Galee.*
Pergula, eadem ac Agear.
Rhaptum prom: Africæ, *Capo di Gado.*
Praſſus inſula Africæ *Monzabiche.*
Pterna, ima mali pars.
Sindæ inſulæ Orientis, *della Sonda.*
Subveſperus, vent' *Libeccio ponente.*
Syagron prom: Arabiæ, *Capo Fartach.*
Tylleſium prom: Calabriæ, *Capo Corica:*
Vulturnus ventus, *Scirocco Levante.*
Virgineum mare, dictum etiam Parthenium ab
ropa, *Mare di Levante.*
Zemia, *Nova Zembla.*

H692
G433n

= Libros Antiguos =
F. Puvill
Boters, 10 · Barcelona-2 · Tel. 221 70 53
(España)

